การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

ปริญญานิพนธ์

ของ

เกตุสุเดช กำแพงแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

372.12
ก775ก
ช.2

การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

บทคัดย่อ

ของ

เกตุสุเดช กำแพงแก้ว

S 111

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2547

นายเกตุสุเดช กำแพงแก้ว. (2546). *การศึกษากิจกรรมรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสวงศักดิ์.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ทั้งภายในและต่างประเทศ ผลการศึกษา พบว่า "โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์" ซึ่งประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ และการร่วมมือกับชุมชน เป็นแนวคิดที่เหมาะสมในการใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้วยวิธีการจัดกลุ่มสนทนา จึงเลือกโรงเรียนเอกชนของคณะนักบวชคาทอลิกขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 แห่ง เป็นกรณีศึกษา คือ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม และ คัดเลือกผู้ร่วมกลุ่มสนทนา 12 คน ที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็นและสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษามากที่สุด ผลปรากฏว่า ได้กิจกรรมรวมทั้งสิ้น 41 กิจกรรม แยกเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ 19 กิจกรรม และกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ 22 กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนการหาฉันทามติในแต่ละกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ได้จากกลุ่มสนทนาในขั้นตอนที่ 2 โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยวิธีการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ ผลปรากฏว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะทั้งสิ้น 40 กิจกรรม และไม่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ 1 กิจกรรม คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา โดยผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือมูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 1 แห่งและโรงเรียนของรัฐ 1 แห่ง ผลปรากฏว่า กิจกรรมทั้ง 40 กิจกรรมนั้น มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติทุกกิจกรรม

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดมี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานโรงเรียนที่ชัดเจน 2)ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ และกิจกรรมที่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดมี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)โรงเรียนควรจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง 2)ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส ส่วนกิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุดมี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ 2)ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน และกิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด ได้แก่ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ ในขณะที่กิจกรรมที่มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด ได้แก่ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน และกิจกรรมที่มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด ได้แก่ ผู้ปกครองควรพบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ

A STUDY OF PARENTS' PARTICIPATION ACTIVITIES IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION OF BASIC SCHOOL: A CASE STUDY OF ASSUMPTION COLLEGE PRIMARY SCHOOL

AN ABSTRACT

BY

KETSUDEJ KAMPANGKAEW

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Doctor of Educational degree in Educational Administration

at Srinakharinwirot University

May 2004

Ketsudej Kampangkaew. (2003). *A Study of Parents' Participation Activities in Educational Administration of Basic School: A Case Study of Assumption College Primary School.* Dissertation, Ed.D. (Educational Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee : Prof. Dr. Sermsak Wisalaporn, Asst. Prof. Dr. Phairojana Klinkularb, Asst. Prof. Dr. Thasana Swaengsakdi.

A Study of Parents' Participation Activities in Educational Administration of Basic School aimed to study the Parents' Participation Activities in Educational Administration of Basic School which composed of 4 stages as follows:

Stage 1: Studying all data, concepts, theories, and researches which related with Parents' Participation Activities in Educational Administration. The result was "Epstein's Framework of 6 types of Parent Involvement" composed of 1) parenting 2) communicating 3) volunteering 4) learning at home 5) decision making 6) collaborating with community which appropriated to be a conceptual framework in this research.

Stage 2: Studying the Parents' Participation Activities by Focus Group Discussion so selected a large Catholic Private Basic School in Bangkok, Assumption College Primary School, to be a case study. The results were total 41 activities, separated for parent practice 19 activities and school practice 22 activities.

Stage 3: Multi-Attribute Consensus Reaching of Parents' Participation Activities by 12 stakeholders who didn't be key informants in Focus Group Discussion – Stage 2. The results were 40 activities consented by stakeholders. And 1 activity which unconsented was school should arrange meeting or seminar between parent representatives and head of each section in school.

Stage 4: Assessing the Appropriation of Activities in Educational Administration of Basic School by School Administrators and School Board of one Saint Gabrial (Thailand) Foundation School and one Government School. The result was all of 40 activities appropriated in Educational Administration of Basic School.

The study found as follows:

1. The highest mean activities were 1) school should set a clear policy and system for volunteering and 2) parent should have time for listening and helping the children when they need.

2. The lowest mean activities and consented by stakeholders were 1) school should arrange the meeting between class teacher and parent and 2) parent should participate and show opinion when school give the opportunities.
3. The highest range activities were 1) parent should steady take care children doing homework and 2) parent should share the information or connect knowledge resources from communities to school.
4. The lowest range activity was school should orientation and training the volunteer.
5. The highest standard deviation activity was parent should share the information or connect knowledge resources from communities to school.
6. The lowest standard deviation activity was parent should steady meet class teacher.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน :
กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

ของ
นายเกตุสุเดช กำแพงแก้ว

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาภรณ์ หะวานนท์)
วันที่ 28 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสวงศักดิ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ศาสตราจารย์ ดร.สำเริง บุญเรืองรัตน์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ภราดา ดร.วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์)

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประเภทงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2546

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตาอย่างยิ่งจากอาจารย์หลายท่าน ท่านแรกที่ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง คือ ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ราชบัณฑิต ที่กรุณาอบรมสั่งสอนให้มากกว่าคำว่า "ครู" และเป็นแบบอย่างของนักวิจัยให้แก่ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสวงศักดิ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและเสนอแนะแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สำเริง บุญเรืองรัตน์ และ ภราดา ดร.วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์ ที่ได้แนะนำวิธีการวิจัยและกรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า

ขอขอบคุณ ภราดา สุรสิทธิ์ สุขชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ และ ภราดา อรุณ เมธเศรษฐ ครูใหญ่โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ที่ให้ความสะดวก ความร่วมมือ และความอนุเคราะห์ ทั้งข้อมูลและสถานที่ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เป็นสมาชิกในการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณครูไพฑูรย์ กระโทกนอก และคณะ ที่ช่วยประสานงานให้การดำเนินการกลุ่มสนทนาและการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ ภราดา เดชาชัย ศรีพิจารณ์ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ตลอดจน อาจารย์ สุนันท์ เกริกไกวัล ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และกรรมการโรงเรียน ของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ที่ได้กรุณาตอบแบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเภททุนงบประมาณแผ่นดิน ผู้วิจัยรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งและขอขอบคุณคณะกรรมการผู้พิจารณาทุนเป็นอย่างสูง

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณบุคคลที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ ได้แก่ คุณแม่อังคณา กำแพงแก้ว เด็กหญิงกานต์พิชา กำแพงแก้ว และ เด็กชายกวินเดช กำแพงแก้ว และเพื่อนนิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือสนับสนุนอย่างดียิ่งตลอดเวลาของการศึกษาวิจัย

เกตุสุเดช กำแพงแก้ว

สารบัญ

บทที่ หน้า

1 บทนำ 1

ภูมิหลัง 1

ความมุ่งหมายในการวิจัย 3

ความสำคัญของการวิจัย 3

ขอบเขตของการวิจัย 4

นิยามศัพท์เฉพาะ 4

กรอบแนวคิดในการวิจัย 5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 9

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ทำการวิจัย 10

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 16

ความหมายของ “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน” 16

ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียน 19

บทบาทของผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน 22

ประเภทของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 30

แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 32

ปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 33

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 35

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในปัจจุบัน 49

กรณีศึกษาจากต่างประเทศ 49

กรณีศึกษาในประเทศไทย 58

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 65

การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 69

การติดต่อสื่อสาร 75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	การอาสาสมัคร	84
	การเรียนรู้ที่บ้าน	91
	การตัดสินใจ	98
	การร่วมมือกับชุมชน	107
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	115
	งานวิจัยต่างประเทศ	115
	งานวิจัยในประเทศ	117
3	วิธีดำเนินการวิจัย	124
	โรงเรียนที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในการวิจัย	124
	ขั้นตอนของการวิจัย	125
	ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน	128
	ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน	128
	วิธีดำเนินการ	128
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	131
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	132
	การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	133
	ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน	133
	วิธีดำเนินการ	133
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	136
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	137
	การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล	137
	ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน	138
	วิธีดำเนินการ	138
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	139
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	139
	การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล	139

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 140

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน..... 140

ตอนที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน..... 140

ตอนที่ 3 ผลการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน..... 144

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน..... 177

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 188

ความมุ่งหมายในการวิจัย..... 188

วิธีดำเนินการวิจัย..... 188

สรุปผลการวิจัย..... 190

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน..... 190

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน..... 191

ตอนที่ 3 ผลการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน..... 192

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน..... 195

อภิปรายผล..... 198

ข้อเสนอแนะ..... 210

บรรณานุกรม..... 212

ภาคผนวก..... 241

ภาคผนวก ก 241

ภาคผนวก ข 245

ภาคผนวก ค..... 262

สารบัญ (ต่อ)

ประวัติย่อผู้วิจัย 266

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองจากการหาฉันทามติพหุคุณลักษณะ... 144

2 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การติดต่อสื่อสารจากการหาฉันทามติพหุคุณลักษณะ..... 147

3 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การอาสาสมัครจากการหาฉันทามติพหุคุณลักษณะ..... 150

4 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การเรียนรู้ที่บ้านจากการหาฉันทามติพหุคุณลักษณะ..... 152

5 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การตัดสินใจจากการหาฉันทามติพหุคุณลักษณะ..... 155

6 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การร่วมมือกับชุมชนจากการหาฉันทามติพหุคุณลักษณะ..... 157

7 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองจากการสังเคราะห์ฉันทามติ จากพหุลักษณะ..... 159

8 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการอบรมเลี้ยงดูในฐานะ ผู้ปกครองจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะ..... 161

9 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การติดต่อสื่อสารจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะ..... 162

10 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการติดต่อสื่อสารจาก การสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะ..... 165

11 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การอาสาสมัครจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะ..... 167

12 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการอาสาสมัครจาก การสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะ..... 169

13 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การเรียนรู้ที่บ้านจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะ..... 170

14 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านจาก การสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะ..... 172

15 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรม การตัดสินใจจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะ..... 173

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง หน้า

16 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการตัดสินใจจาก การสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะ 175

17 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการร่วมมือกับชุมชนจาก การสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะ 176

18 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการอบรมเลี้ยงดูในฐานะ ผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 177

19 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการติดต่อสื่อสาร ไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 179

20 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการอาสาสมัครไปปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 181

21 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านไปปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 183

22 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการตัดสินใจไปปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 185

23 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการร่วมมือกับชุมชนไปปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 186

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
2	โครงสร้างการบริหารโรงเรียนอัสสัมชัญ	12
3	โครงสร้างการคัดสรรตัวแทนผู้ปกครอง	14
4	นิเวศวิทยาของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	20
5	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	36
6	แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา	42
7	ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับสถาบันครอบครัว	43
8	องค์ประกอบ 3 ประการ ที่ทำให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพ	46
9	โครงสร้างภายนอกของทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล	47
10	โครงสร้างภายในของทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล	48
11	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	127
12	การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน	129
13	ผังที่นั่งของผู้ร่วมกลุ่มสนทนา	130
14	สมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำลังร่วมอภิปรายเพื่อหาฉันทามติ	134
15	ผังที่นั่งอภิปรายของสมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ	135

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ในอดีตที่ผ่านมา โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้นำเอาศักยภาพของผู้ปกครองมามีส่วนร่วมสนับสนุนในการจัดการศึกษา โดยเข้าใจว่าภารกิจในการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของครู/โรงเรียนเท่านั้น ทำให้โรงเรียนบริหารงานโดยมีทรัพยากรการบริหารอย่างจำกัด โรงเรียนยังไม่ได้รับความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง รวมทั้งยังไม่เกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน (พจนี เทียมศักดิ์. 2543 : 218 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ก : 2) จนกระทั่ง ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเชื่อว่า พ่อแม่เป็นครูที่ดีที่สุด มีพลัง มีทุกสิ่งทุกอย่าง รวมทั้งความตั้งใจและความปรารถนาดีต่ออนาคตของลูกหลานตนเอง จึงมีสาระสำคัญเกี่ยวกับผู้ปกครอง 2 ส่วนสำคัญๆ คือ การจัดการศึกษาเป็นสิทธิของผู้ปกครองที่จะเข้าไปใช้สิทธิแทนลูกหลาน และ ทุกฝ่ายในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะฉะนั้น ผู้ปกครองจึงมีโอกาสมีบทบาทในการจัดการศึกษาให้ลูกหลานของตนเองได้อีกครั้งหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง : 2-3)

ต่อมา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ก็ยังคงบทบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองไว้มากมายเหมือนเดิม เช่น การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามมาตรา 8(2) บิดามารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 11 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ครอบครัวมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 12 บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับการสนับสนุนจากรัฐ เรื่องการอบรมเลี้ยงดูลูกและการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้และการลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษีค่าใช้จ่ายการศึกษาตามมาตรา 13 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพตามมาตรา 24(6) ให้สถานศึกษาร่วมกับครอบครัวส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการตามมาตรา 29 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคณะกรรมการ

และสำนักงานเขตพื้นที่มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวตามมาตรา 38 ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครูร่วมเป็นคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา 38 วรรคสอง ผู้แทนผู้ปกครองร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาตามมาตรา 40 และให้ระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน จากบุคคล ครอบครัว สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นมาใช้ในการจัดการศึกษา ให้ครอบครัวระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็นตามมาตรา 58 (2) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 ข : 1-46) อันเป็นการเปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้ปกครองที่ถูกละเลยหรือถูกกีดกันให้ออกไปอยู่วงนอกได้เข้ามาเกี่ยวข้องหรือให้คนที่อยู่วงนอกเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่วงในเพื่อกระจายผลให้ครอบคลุมถ้วนทั่ว (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. 2542 : 12-13)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเป็นเรื่องใหม่ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จึงยังมีคำถามที่จะต้องทำให้ชัดเจนขึ้นอีกหลายเรื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข : 4-5) และจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ทั้งนี้เพราะ การมีส่วนร่วมแบบจอมปลอม (pseudo-participation) เช่น การมีส่วนร่วมแต่ในนาม หรือ การมีส่วนร่วมที่มากเกินไป (excessive participation) เช่น ร่วมทุกเรื่อง ก็เป็นอันตรายสำหรับการมีส่วนร่วมทั้งสิ้น (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2537 : 214-215)

โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมได้จัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นทางการชัดเจนมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 โดยประกาศโครงสร้างการคัดสรรตัวแทนผู้ปกครองพร้อมกับกำหนดบทบาทของตัวแทนผู้ปกครอง และ จัดให้มีวันสายสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียนทุกปีการศึกษา (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2541 ข : 8) แต่ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ก็พบว่า ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้นและหลากหลายกว่าเดิม (โรงเรียนอัสสัมชัญ. 2545 : 12 ; โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2544 ง : 12) และผลการวิจัยยังพบอีกว่า ผู้ปกครองมีระดับความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของโรงเรียนที่จะให้เข้ามามีส่วนร่วม และ ผู้ปกครองมากกว่าร้อยละ 60 มีความคาดหวังและพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2546 : 5) ในทำนองเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนและครูก็ตระหนักถึงความสำคัญของผู้ปกครองว่าเป็นทรัพยากรที่มีศักยภาพและสามารถช่วยเหลือโรงเรียนจัดการศึกษาให้พัฒนาไปตามที่มุ่งหวัง จึงกำหนดไว้เป็นจุดเน้นที่ 3 ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในธรรมนูญโรงเรียน (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2541 ข : 19, 39) เพื่อไม่เป็นแต่เพียง "ร่องแห่งสำนวน

โวหาร" (Rhetoric Rut) (Epstein. 1995 : 703) อีกทั้ง ความสำเร็จของการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในครั้งนี้ จะเป็นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาที่สำคัญของโรงเรียนและนำไปขยายผลกับโรงเรียนในเครือของคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยและสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) ต่อไป (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2546 ก : 3 ; โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2546 ข : 3)

การวิจัย เรื่อง "การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม" จะช่วยให้ได้คำตอบหรือข้อค้นพบในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมที่เหมาะสมต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมซึ่งผลการวิจัยมีความสำคัญ ดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษา ตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไปสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ และปรับปรุงแก้ไข กฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารการศึกษาของสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) ผู้บริหารการศึกษาของคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากรในโรงเรียน สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผน บริหารจัดการและปฏิบัติงาน เพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

3. ผู้ปกครองหรือตัวแทนผู้ปกครองสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาท หน้าที่ ของผู้ปกครอง/ครอบครัว และ ครู ผู้บริหาร/โรงเรียน เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการวิจัยดังนี้ คือ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ และการร่วมมือกับชุมชน

2. ขอบเขตด้านปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกศึกษากับโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนขนาดใหญ่ของนักบวชคาทอลิก ที่ผู้ปกครองมีความพร้อมและศักยภาพในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงเลือกโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมเป็นกรณีศึกษา ซึ่งผู้ปกครองมีความพร้อมและศักยภาพ ทั้งระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และความปรารถนาที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมการมีส่วนร่วม หมายถึง การปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การเปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้ผู้ปกครองของนักเรียนมีพฤติกรรมร่วมในการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับลูกหลานหรือเด็กในอุปการะของตน ทั้งที่โรงเรียน บ้าน และ/หรือ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ

การจัดการศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนรู้ หรือ การอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งที่โรงเรียน บ้าน และ/หรือ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ

ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ ผู้รับผิดชอบ ผู้ดูแล หรือ ผู้ให้การอุปการะ เอาใจใส่อบรมสั่งสอนนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ซึ่งอาจจะเป็นญาติหรือผู้ที่พ่อแม่ไว้วางใจและฝากบุตรให้พักอาศัยอยู่ด้วยในปีการศึกษา 2546

ตัวแทนผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ปกครองที่ได้รับเลือกหรือแต่งตั้ง โดยกฎ ระเบียบ หรือ หลักเกณฑ์ของโรงเรียนอัสสัมชัญ เช่น กรรมการสถานศึกษา กรรมการสมาคมครูและผู้ปกครอง ตัวแทนผู้ปกครองระดับชั้น ตัวแทนผู้ปกครองระดับห้อง

โรงเรียนอัสสัมชัญ หมายถึง โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมเท่านั้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาบริบท แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การวิจัยครั้งนี้ได้บูรณาการและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเป็นเรื่องใหม่ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จึงยังมีคำถามที่จะต้องทำให้ชัดเจนขึ้นอีกหลายเรื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข : 4-5) เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) และ เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997 : 71-78) ได้เสนอทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล (Overlapping Spheres of Influence Theory) ชี้ให้เห็นชัดว่า ครอบครัวเป็นเสมือนหุ้นส่วน (Partners) กับโรงเรียนในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็ก และยังได้เสนอ "โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์" (Epstein's Framework of 6 types of Parent Involvement) (Epstein. 1995 : 701-705 ; Epstein and others. 1997 : 71-73) ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง : 71-75 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 13) การวิจัยครั้งนี้ จึงใช้โครงสร้างดังกล่าวเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย อันประกอบด้วย

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว (basic responsibilities of families) (Epstein and others. 1997 : 75-76) และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา1564 บัญญัติว่า บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ (ไพโรจน์ กำภูสิริ. 2544 : 360 ; ประสบสุข บุญเดช. 2543 : 603) อีกทั้ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา13 บัญญัติว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับการสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูแก่บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแล ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัว (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2545 : 40-42) ที่อธิบายว่า ครอบครัวมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวด้านความรักความเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดู การจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก

2. การติดต่อสื่อสาร (Communicating) เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของโรงเรียน (basic responsibilities of schools) ได้แก่ การติดต่อสื่อสารจากโรงเรียนสู่บ้าน (school-to-home) และ จากบ้านสู่โรงเรียน (home-to-school) (Epstein and others. 1997 : 77) การติดต่อสื่อสารนี้เป็นสายเลือดแห่งชีวิตขององค์การประเภทโรงเรียนทุกโรงเรียน

(Communication : the lifeblood of every school organization) (Lunenburg & Ornstein. 1996 : 176) เพราะพื้นฐานระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนนั้นแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ในวิชาชีพ ฯลฯ ทำให้ผู้ปกครองและครูอาจไม่เข้าใจวิธีการหรือความคิดที่แตกต่างกันนี้จนก่อปัญหาขึ้นได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ค : 47) การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองมีความสำคัญมากที่สุดและเป็นกุญแจที่จะสร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจ และความร่วมมืออย่างเต็มใจ (Munn. 1993 : 36-39) การติดต่อสื่อสารนั้นควรเป็นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง (2 ways communication) (Ubben & Hughes. 1992 : 302) เพราะสิ่งจูงใจระหว่างบุคคลในการติดต่อสื่อสารนั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณค่าที่พึงได้รับจากการติดต่อสื่อสารนั้น และบุคคลต้องการที่จะติดต่อสื่อสารก็ต่อเมื่อเขารู้สึกว่าทั้งสองฝ่ายอยู่ในฐานะเท่าเทียมกันตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) (Dorothy. 1976 : 345) แต่การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น มักจะแปลความหมายของข่าวสารไปตามสถานการณ์ภาวะจิตในขณะนั้นๆ จึงส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารเดียวกันอาจแปลความหมายแตกต่างกันได้ตามทฤษฎีขยายความ (Attribution Theory) (เสนาะ ติเยาว์. 2537 : 188-189) แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งผู้ส่งและผู้รับข่าวสารต่างก็ต้องการความคิดเห็นที่สอดคล้องหรือสนับสนุนและไปด้วยกันได้ที่เรียกว่า "ดุลยภาพ" (Balance) ตามทฤษฎีดุลยภาพของนิวคอมม์ (Newcomb. 1987 : 88-89)

3. การอาสาสมัคร (Volunteering) เป็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่โรงเรียนและเพื่อโรงเรียน (involvement at and for the school) (Epstein and others. 1997 : 78) โดยปกติอาสาสมัครทุกคนจะมีแนวคิดทั้ง 3 แนวคิดนี้อยู่ในตัวด้วยความเข้มข้นที่แตกต่างกัน คือ แนวคิดนิยัตินิยม (Determinism) ที่เชื่อว่า วิถีชีวิตถูกกำหนดโดยสิ่งอื่น หรือ แนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ที่เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์เป็นผลมาจากการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ของมนุษย์ หรือ แนวคิดมนุษย์นิยม (Humanism) ที่เชื่อว่า พลังหรือศักยภาพในตัวมนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตให้พัฒนาไปในทางที่ดีได้ (กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. 2543 : 1-15) การมีอาสาสมัครมาช่วยงานในโรงเรียนเป็นการช่วยลดภาระประจำของครูลงบ้าง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนจะดีขึ้น และ สร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลเด็ก (Daniel & Rayna. 1996 : 142-143)

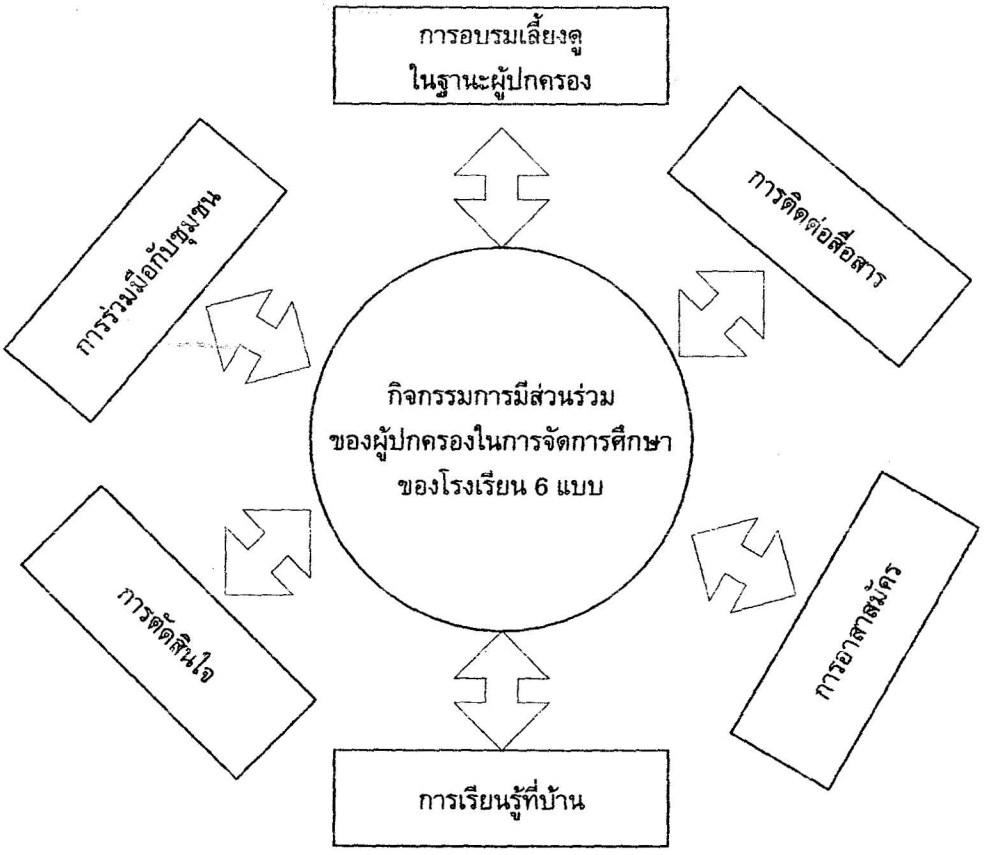
4. การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home) เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ (Epstein and others. 1997 : 79) เพราะเด็กเรียนรู้ทุกวินาที (จุฬาภรณ์ มาเสถียรวงศ์. 2545 : 40-42) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24(6) จึงกำหนดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรม (Behaviorism) ที่ว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อมีการสร้าง

สัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์จะเป็นเงื่อนไขสำคัญ และ ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) ที่ว่า การเรียนรู้เกิดจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ผู้สอนมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (Dembo. 1994 : 38-82 ; Bell-Gredler. 1986 : 76-112 ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 38-59)

5. การตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมหรือการเป็นผู้นำในองค์การต่างๆ เช่น สมาคมผู้ปกครองและครูฯ (Epstein and others. 1997 : 80) เพราะการบริหารการศึกษามีลักษณะที่แตกต่างจากการบริหารกิจการอื่นๆ กล่าวคือ เป็นการบริหารที่เกี่ยวพันถึงบุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน บุคลากรในโรงเรียน ฯลฯ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2536 : 242) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 38 จึงกำหนดว่า ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู ฯลฯ และมาตรา 40 กำหนดว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ บริดจ์ (Bridges. 1967 ; citing Hoy & Miskel. 2001 : 328) ที่ว่า หากเรื่องใดที่บุคคลมีผลประโยชน์หรือมีความเกี่ยวข้อง รวมทั้งมีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ผู้บริหารก็ควรให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่หากเรื่องใดที่บุคคลไม่มีผลประโยชน์หรือความเกี่ยวข้อง ตลอดจนไม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ก็ไม่ควรจะให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

6. การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with Community) เป็นการเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือ การเชื่อมโยงโรงเรียนให้ไปช่วยเหลือชุมชน (Epstein and others. 1997 : 81) เพราะปัจจุบันการทำงานแบบคนเดียว (one man show) ได้ถูกเลิกไปหมดแล้ว การทำงานเป็นหมู่คณะกำลังเข้ามาแทนที่ การร่วมมือประสานงานจึงเป็นอาวุธที่สำคัญของนักบริหาร (ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน. 2536 : 1286-1287) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน ฯลฯ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และ มาตรา 58(2) กำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน ฯลฯ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structure Functional Theory) ที่ว่า สังคมประกอบด้วยระบบย่อยๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระบบต่างๆ เหล่านี้ต้องร่วมมือกันเพื่อรักษาสมดุลของสังคม และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือนี้ต่อไปเป็น "หน้าที่" (function) และ"โครงสร้าง" (structure) ของแต่ละระบบย่อยนั้นๆ เพื่อความอยู่รอดของทุกระบบในสังคม

การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมด้วยวิธีการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) โดยคัดเลือกผู้ร่วมกลุ่มสนทนา 12 คน ที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็นและสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษามากที่สุด (วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และ โยธิน แสวงดี. 2531 : 2) และ หาฉันทามติในแต่ละกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนานี้ ด้วยวิธีการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Multi-Attribute Consensus Reaching : MACR) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยแบ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่มๆละ 6 คน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย คือ มิติสิ่งนำเข้าการหาฉันทามติ และ การสังเคราะห์ฉันทามติ (จิระภา ชำพิสุทธิ์. 2546 : 21-23) อีกทั้งประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเหล่านี้ไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนและกรรมการสถานศึกษาหรือกรรมการโรงเรียนจากโรงเรียน 2 แห่ง คือ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีและโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ สรุปเป็นกรอบแนวคิดดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม นี้ได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน จากเอกสาร แหล่งข้อมูล สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ โดยนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ทำการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ความหมายของ "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน"

ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียน

บทบาทของผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ประเภทของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในปัจจุบัน

กรณีศึกษาจากต่างประเทศ

กรณีศึกษาในประเทศไทย

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

การติดต่อสื่อสาร

การอาสาสมัคร

การเรียนรู้ที่บ้าน

การตัดสินใจ

การร่วมมือกับชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยในประเทศ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ทำการวิจัย

ประวัติโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

โรงเรียนอัสสัมชัญ ถือกำเนิดจากอุดมการณ์และความเสียสละของบาทหลวงเอมิล กอลมเบย์ (Pere Emile Colombet) เจ้าอาวาสวัดอัสสัมชัญ โดยให้การศึกษาอบรมแก่เยาวชนตามจิตตารมณ์คาทอลิก จึงจัดให้การศึกษาแก่เด็กกำพร้า ลูกๆของชาวยุโรปและได้ขยายฐานะเป็นโรงเรียน เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2428 (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2541 ก : 1-2) จากการเพิ่มของจำนวนนักเรียนอย่างรวดเร็ว อาคารเรียนหลังเล็กๆภายในวัดอัสสัมชัญจึงไม่สามารถรองรับได้ คุณพ่อกอลมเบต์จึงทำการบอกบุญเรี่ยไรเงินเพื่อสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ ความทราบไปถึงองค์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรีพระบรมราชินีนาถ โดยผ่านพระเจ้าบรมวงศ์เธอสมเด็จกรมพระยาเทวะวงศ์โรปการ มีพระราชศรัทธาบริจาคนำเป็นเงิน 50 ชั่ง และ 25 ชั่ง ตามลำดับ จากนั้นบรรดาพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการชั้นสูง ประชาชนชาวสยามรวมทั้งต่างชาติต่างตามเสด็จพระราชกุศลครั้งนี้เป็นจำนวนมาก (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2545 ก : 3) ต่อมาคุณพ่อกอลมเบต์มีปัญหาทางด้านสุขภาพ ท่านจึงกลับไปพักผ่อนที่ประเทศฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2443 และติดต่อมอบกิจการโรงเรียนอัสสัมชัญแห่งนี้ให้แก่ภราดาคณะเซนต์คาเบรียลดำเนินการต่อ เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ.2444 (สมาคมอัสสัมชัญ. 2546 ก : 209-239)

โรงเรียนอัสสัมชัญ ภายใต้การดำเนินการของภราดาคณะเซนต์คาเบรียลได้รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก อาคารเรียนจึงได้รับการก่อสร้างเพิ่มเติมให้พอเพียง โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและศิษย์เก่า และมีทีท่าว่าจำนวนนักเรียนจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆจนไม่สามารถขยายตัวได้ คณะเซนคาเบรียลจึงมีมติให้ตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2508 ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 90/1 ซอยสาทร 11 ถ.สาทรใต้ แขวงยานนาวา เขตยานนาวา กรุงเทพฯ โดยย้ายนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1-4 มาทำการสอนยังที่แห่งนี้ (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2541 ก : 3) ต่อมาปี พ.ศ. 2516 สมัยภราดาวิจารณ์ ทรงเสี่ยงชัย ได้สร้างอาคารเรียนขึ้นอีกหลังหนึ่ง เพื่อต้องการให้นักเรียนชั้นประถมมารวมอยู่ที่เดียวกัน ปัจจุบันโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมมีอาคารทั้งหมด 7 หลัง และยังพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ของสังคมภายหน้าสืบไป (สมาคมอัสสัมชัญ. 2546 ก: 298-302 ; โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2545 ก : 5 ; โรงเรียนอัสสัมชัญ. 2542 : 15-17)

วิสัยทัศน์

โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม มุ่งเน้นนักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม รู้รักษ์วัฒนธรรมความเป็นไทย และสิ่งแวดล้อม ใฝ่เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ เป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษ

คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีทักษะกระบวนการคิด สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2545 ก : 18 ; โรงเรียนอัสสัมชัญ. 2542 : 11 ; โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2541 ก : 12)

โครงสร้างการบริหารโรงเรียน

โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม มีการบริหารงานขึ้นตรงต่อมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน ทำหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบกิจการของโรงเรียน ในการบริหารโรงเรียนมี ครูใหญ่ และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ทำหน้าที่ช่วยเหลือในการบริหารและการวางแผน โครงสร้างการบริหารโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ประกอบด้วย สำนักผู้อำนวยการ และ ฝ่ายต่างๆ 6 ฝ่าย ได้แก่ (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2546 ก : ข)

1. ฝ่ายธุรการ บริหารงานโดยคณะกรรมการธุรการ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ 1 คน รองประธานคณะกรรมการ 1 คน คณะกรรมการ 2 คน และ เลขานุการ 1 คน

2. ฝ่ายการเงิน บริหารงานโดยคณะกรรมการการเงิน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ 1 คน รองประธานคณะกรรมการ 1 คน คณะกรรมการ 2 คน และ เลขานุการ 1 คน

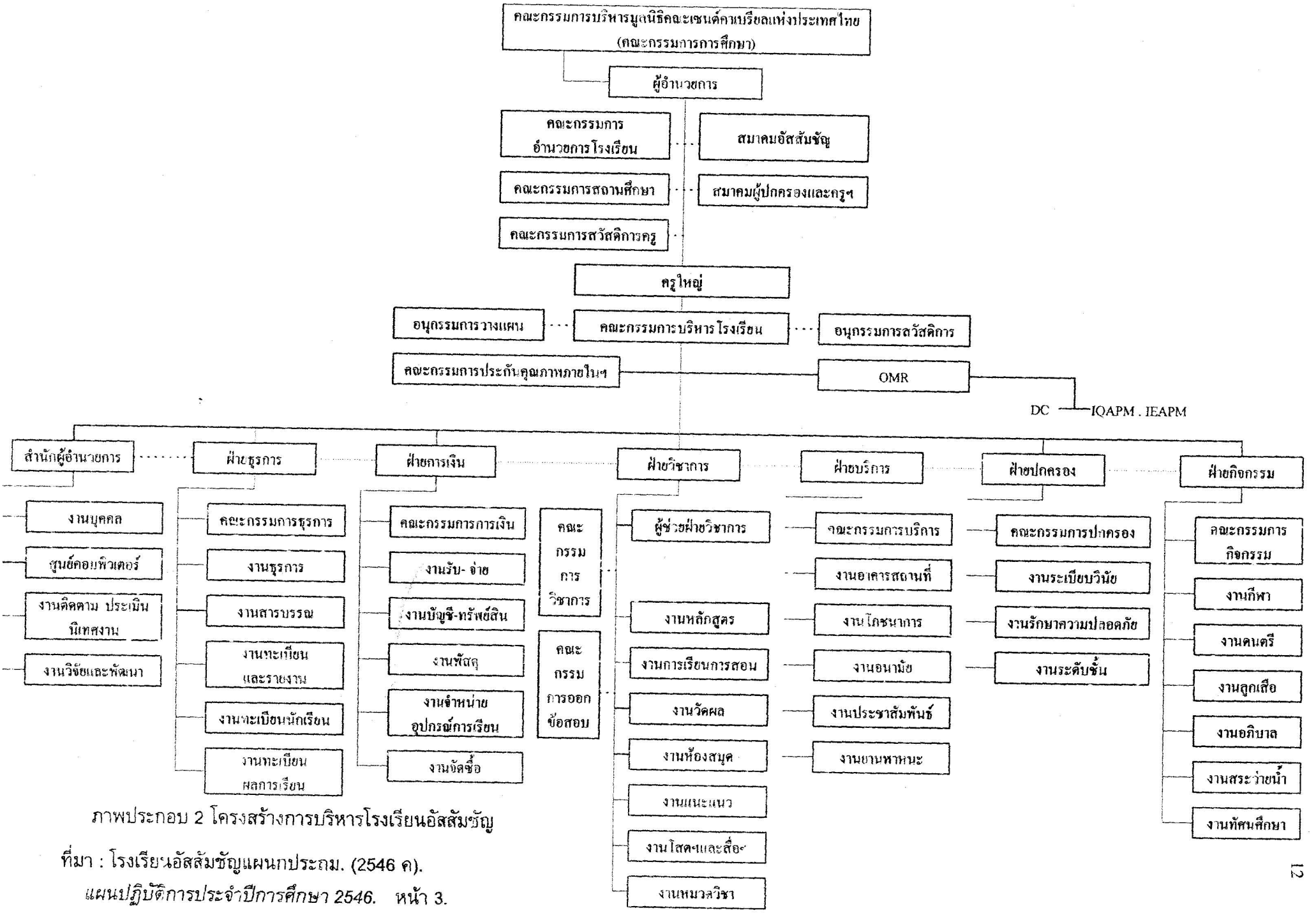
3. ฝ่ายวิชาการ บริหารงานโดยคณะกรรมการวิชาการ จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ 1 คน ผู้อำนวยการ หัวหน้างาน 6 คน หัวหน้าหมวดวิชา 8 คนเป็นคณะกรรมการรวม 15 คน และ เลขานุการ 1 คน

4. ฝ่ายปกครอง บริหารงานโดยคณะกรรมการปกครอง จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ 1 คน หัวหน้างาน หัวหน้าระดับชั้นและผู้ช่วยหัวหน้าระดับชั้นเป็นคณะกรรมการรวม 14 คน และ เลขานุการ 1 คน

5. ฝ่ายบริการ บริหารงานโดยคณะกรรมการบริการ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ 1 คน รองประธานคณะกรรมการ 1 คน คณะกรรมการ 2 คน และ เลขานุการ 1 คน

6. ฝ่ายกิจกรรม บริหารงานโดยคณะกรรมการกิจกรรม จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ 1 คน รองประธานคณะกรรมการ 1 คน คณะกรรมการ 2 คน และ เลขานุการ 1 คน

สามารถแสดงแผนภูมิโครงสร้างการบริหารโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนอัสสัมชัญ

ที่มา : โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. (2546 ค).
แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2546. หน้า 3.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในอดีต ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอาจถือได้ว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เช่น มีการปฐมนิเทศผู้ปกครองแต่ละระดับชั้น อาทิ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การปัจฉิมนิเทศผู้ปกครองชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การจัดงานคริสมาสในทุกวันที่ 25 ธันวาคมของทุกปี การจัดงานวันพ่อ การจัดงานวันแม่ เป็นต้น (ไพฑูรย์ กระโทกนอก. 2546 : สัมภาษณ์)

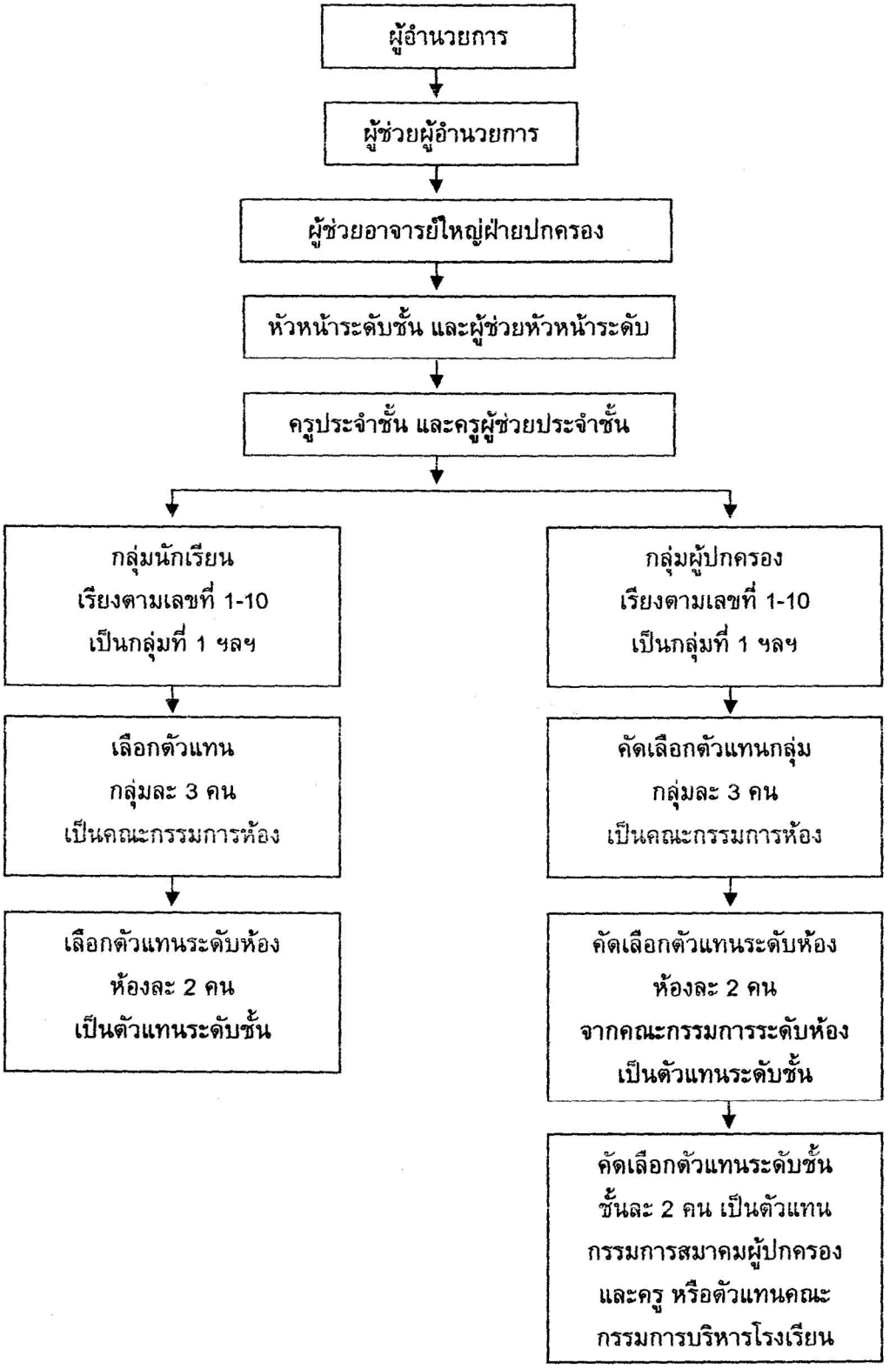
ต่อมา เมื่อประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อ 20 สิงหาคม 2542 ภราดาสุรสิทธิ์ สุขชัย เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จึงได้ริเริ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยวิธีการต่างๆ ดังนี้คือ

1. จัดตั้งเป็นองค์การ (Organization)

โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมได้ดำเนินการจัดตั้งองค์การหรือองค์คณะขึ้น 2 องค์คณะ คือ

1.1 คณะกรรมการสถานศึกษา 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง ครูใหญ่เป็นกรรมการและเลขานุการ 1 คนโดยตำแหน่ง ผู้แทนครู 2 คนเป็นกรรมการ ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คนเป็นกรรมการ ผู้แทนศิษย์เก่า 2 คนเป็นกรรมการ ผู้แทนชุมชน 2 คนเป็นกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนเป็นกรรมการ (สุรสิทธิ์ สุขชัย. 2545 : ที่พิเศษ/2545)

1.2 โครงสร้างการคัดสรรตัวแทนผู้ปกครอง และ กำหนดบทบาทของตัวแทนผู้ปกครอง ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างการคัดสรรตัวแทนผู้ปกครอง

ที่มา : โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ. (2541). *ประกาศการคัดสรรตัวแทนผู้ปกครอง*. หน้า 2.

บทบาทของตัวแทนผู้ปกครองโรงเรียนอัสสัมชัญ มีดังนี้ 1)สร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองในห้องเรียนให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน 2)เป็นตัวแทนในการให้ข้อเสนอแนะกับครูประจำชั้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียนในทุกๆ ด้าน 3)เป็นผู้ประสานในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรัก ความสามัคคี และมิตรภาพในกลุ่มครอบครัวผู้ปกครอง ทั้งกลุ่มห้องเรียนและระดับชั้น 4)เป็นศูนย์กลางในการรับข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสังคม 5)สนับสนุนและดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการบริหารสมาคมผู้ปกครองและครูฯ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เปิดแก่มวลสมาชิก และสถาบันโรงเรียนอัสสัมชัญ 6)อื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และโรงเรียน

2. กิจกรรม

กิจกรรมที่โรงเรียนได้ริเริ่ม เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้แก่ 1)โครงการผู้ปกครองช่วยสอน 2)โครงการนักธุรกิจน้อย 3)วันสายสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน 4)วันสายสัมพันธ์ครอบครัวคาทอลิก 5)วันพ่อแห่งชาติ 6)วันแม่แห่งชาติ 7)วันกีฬาสีของโรงเรียน 8)วันคริสมาสต์ 9)ปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียน ป.1

3. การศึกษาผู้ปกครอง (Parent Education)

โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมตระหนักถึงการศึกษาผู้ปกครองจะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงได้จัดโครงการการศึกษาผู้ปกครองขึ้นเป็นครั้งคราว เช่น โครงการแนะแนวสัมพันธ์ โครงการจิตวิทยาสัมพันธ์ โครงการ ACP ห่วงใยดูแลจิตใจคนในครอบครัว โครงการเผยแพร่ผลงานด้านศิลปะของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู เป็นต้น

4. การติดต่อสื่อสาร (Communication) ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

การติดต่อสื่อสารแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ช่องทางการสื่อสารปกติ ได้แก่ สมุดจดการบ้านประจำวันของเด็กนักเรียนแต่ละคน จดหมายตอบรับจากทางโรงเรียนถึงผู้ปกครองในแต่ละเรื่อง สมุดรายงานประจำตัวนักเรียนในแต่ละภาคการศึกษา การประชุมตัวแทนผู้ปกครองระดับห้องเรียน การประชุมตัวแทนผู้ปกครองระดับชั้น ร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน 2) ช่องทางการสื่อสารเฉพาะกิจ ได้แก่ วารสารACPสัมพันธ์ วารสารอัสสัมชัญสาส์น จดหมายข่าวโรงเรียนอัสสัมชัญ การนัดพบครูเป็นรายกรณีตามความเหมาะสม การจัดสัมมนา งานวิจัยประกาศในบริเวณโรงเรียน (ไพฑูรย์ กระโทกนอก. 2546 : สัมภาษณ์ ; โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2541 ข : 8)

ถึงแม้ว่าโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมจะได้ริเริ่ม องค์การ/องค์คณะ กิจกรรม บทบาท หน้าที่เหล่านี้ เพื่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไปแล้ว ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2541 แต่จากรายงานผลการสัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ชุมชน กับการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม" (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2544 ง : 5) พบว่า

ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้นและเป็นรูปธรรมโดยการปฏิบัติจริงจนถึงขนาดเท่าเทียมกันหรือเป็นหุ้นส่วนกัน ซึ่งผู้ปกครองเกินกว่าครึ่งหนึ่งเป็นนักธุรกิจจึงใช้คำว่า "Hand in Hand" และ ผู้ปกครองยังต้องการการมีส่วนร่วมด้านอื่นๆ อีก เช่น การประชาพิจารณ์หลักสูตรของโรงเรียน การอบรมให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการสอนวิชาต่างๆให้ลูกที่บ้าน โดยเฉพาะผู้ปกครองในโครงการช่วยสอน

ต่อมา โรงเรียนได้ทำการวิจัย เรื่อง "ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญ ประจำปีการศึกษา 2544" (โรงเรียนอัสสัมชัญ. 2545 : 3) พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรปรับปรุงเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลข่าวสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านวิชาการ โรงเรียนควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงสาระสำคัญ วัตถุประสงค์ ของหลักสูตรที่โรงเรียนจัดสอนในระดับต่างๆ

จนถึงปี พ.ศ.2546 จากผลการวิจัยของคณะอนุกรรมการงานวิจัยมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย (2546 : 2) เรื่อง "การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย" ก็พบว่า ผู้ปกครองมากกว่าร้อยละ 60 ของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม มีความคาดหวังและความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้ปกครองเกินกว่าร้อยละ 50 จบระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นระดับความรู้ความสามารถที่น่าจะยอมรับได้ในการที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับโรงเรียน

โรงเรียนจึงมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ ไม่เพียงแต่เป็น "ร่องแห่งสำนวนโวหาร" โดยการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาหรือปรับปรุงข้อค้นพบเพื่อเป็นการเริ่มนำไปสู่วงจรใหม่ คือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในปัจจุบัน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ความหมายของ "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน"

คำว่า "การมีส่วนร่วม" (Participation) ถึงแม้ว่าจะเป็นคำที่ใช้กันมานานแล้ว แต่ความหมายของคำก็ยังไม่เป็นที่เข้าใจตรงกัน (Buijs & Galjart. 1982 : 2-3 ; Pearse & Stiefel. 1980 : 24) ชาดิด และคณะ (Shadid and Others. 1982 : 33) ได้สรุปจากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมจากสาขาวิชาต่างๆ ว่า ลักษณะของการศึกษาการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ไม่

พิจารณาการมีส่วนร่วมในเชิงทฤษฎี แต่เป็นการศึกษารายละเอียดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในลักษณะประยุกต์กับบริบทของการมีส่วนร่วมนั้นๆ เช่น ยาดาฟ (Yadav. 1980 : 87) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมมือด้วยความตั้งใจและสมัครใจ ซึ่งกระบวนการความร่วมมือต้องมีความรู้สึกว่าได้ร่วมในการตัดสินใจ ได้ร่วมในการดำเนินงาน ได้ร่วมในการติดตามประเมินผล หรือ ได้ร่วมรับประโยชน์ แต่สหประชาชาติ (United Nations. 1981 : 5) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (participation) ว่าหมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งมีส่วนได้รับประโยชน์จากผลอย่างเท่าเทียมกัน ส่วน ไวท์ (White. 1982 : 9) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล แต่ หวัง (Whang. 1981 : 91-92) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการในการเข้าไปดำเนินงานของบุคคลหรือของกลุ่มเพื่อได้สะท้อนถึงความสนใจของตน หรือ เพื่อให้การสนับสนุนทางด้านกำลังงานหรือทรัพยากรต่อสถาบัน/ระบบที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของพวกเขา ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2545 : 25) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันโดยเริ่มจากการร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินงาน/ปฏิบัติ การร่วมมือกันพบปัญหาหรือเผชิญอุปสรรค พร้อมทั้งแก้ไขให้ลุล่วง การร่วมมือกันพบความสำเร็จ และ การร่วมกันชื่นชมยินดีภาคภูมิใจในความสำเร็จในงานนั้น ซึ่งต่างจาก อรพิน สพโชคชัย (2538 : 2) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปจะมีความหมายที่กว้างขวาง สำหรับความหมายในเชิงการพัฒนามักจะหมายความถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในการเข้ามาร่วมมีบทบาทดำเนินงาน แต่การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้างกว่าอาจหมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยตรง ดูจ์ลาห์ (Douglah. 1970 : 89-90) ได้ชี้ให้เห็นว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมในบริบทที่ต่างกัน จะให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน แต่นักการศึกษาใช้คำนี้ในการอ้างอิงถึงการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กิจกรรม หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา

ส่วน "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา" นั้น นักการศึกษา เช่น โกรลนิค และ สโลว์เวชิค (Grolnick & Slowiaczek. 1994 : 238) ให้ความหมายว่า เป็นการอุทิศทรัพยากรโดยผู้ปกครองให้กับเด็ก แต่ ซัมชั่น และ ยอนเน่ (ประดิษฐา จันทร์ไทย. 2532 : 10 ; อ้างอิงจาก Sumption & Yvonne. n.d.) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา คือ การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านความคิดเห็นตัดสินใจ สละแรงงาน และเวลาให้โรงเรียนในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน การแก้ปัญหา พัฒนาสนับสนุนด้านการเงินและการประเมินผลการทำงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ 1)การมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ 2)การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ แต่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 30) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครองกับโรงเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับครูและโรงเรียนในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ จึงสรุปเป็นความหมายของ "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียน" ว่าหมายถึง การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กิจกรรม หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับลูกหลานหรือเด็กในอุปการะของตนกับโรงเรียน

คำว่า "การมีส่วนร่วม" นั้น ก็มีหลายคำที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน เช่น การมีส่วนร่วม (participation) การร่วมมือ (collaboration) การมีส่วนเกี่ยวข้อง (involvement) หรือ ความผูกพัน (commitment) (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 51 ; เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2537 : 183) หรือ การเป็นหุ้นส่วน (partnership) (Epstein. 1992 : 1140 ; Davis & Newstrom. 1989 : 232 ; Arnstein. 1969 : 216) ความสัมพันธ์ (relation) ความเกี่ยวพัน (link) (Fuller & Olsen. 1998 : 5) ซึ่งนักวิชาการที่ใช้คำเหล่านี้อาจมีจุดมุ่งหมายย่อยเพื่อแสดงถึงระดับ (Degree) ของการมีส่วนร่วม แต่คำต่างๆ เหล่านี้ ก็ล้วนแล้วแต่มีนัยเดียวกันทั้งสิ้น คือ "การมีส่วนร่วม" ในความหมายของการวิจัยครั้งนี้

เมื่อพิจารณา คำว่า "ผู้ปกครอง" และ "โรงเรียน" ก็พบว่า เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997 : 69) และ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2541 : 51) อธิบายว่า ความสัมพันธ์หรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษานั้น แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน (Institutional Level) ก็จะหมายถึง "สถาบันครอบครัว" หรือเรียกสั้นๆ ว่า "ครอบครัว" หรือบางครั้งก็ใช้คำว่า " บ้าน" กับ "สถาบันการศึกษา" หรือ "โรงเรียน" นั่นเอง แต่ถ้ากล่าวถึงความสัมพันธ์หรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับปัจเจกบุคคล (Individual Level) ทางด้าน "สถาบันครอบครัว" ก็จะหมายถึง "พ่อแม่ ผู้ปกครอง" (Parent) ส่วนทางด้าน "สถาบันการศึกษา" ก็จะหมายถึง "ครู" (Teacher) หรือ "ผู้บริหารโรงเรียน หรือ นักการศึกษา" (Administrator or Educator)

ในการวิจัยครั้งนี้ จึงนำแนวคิดและความหมายดังกล่าวข้างต้นมาประยุกต์เป็นความหมายในการวิจัยว่า "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน" หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมร่วมในการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับลูกหลานหรือเด็กในอุปการะของตน ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน และ/หรือ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ นั่นเอง

ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียน มีดังนี้

1. พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดชีวิตแต่ละชีวิต

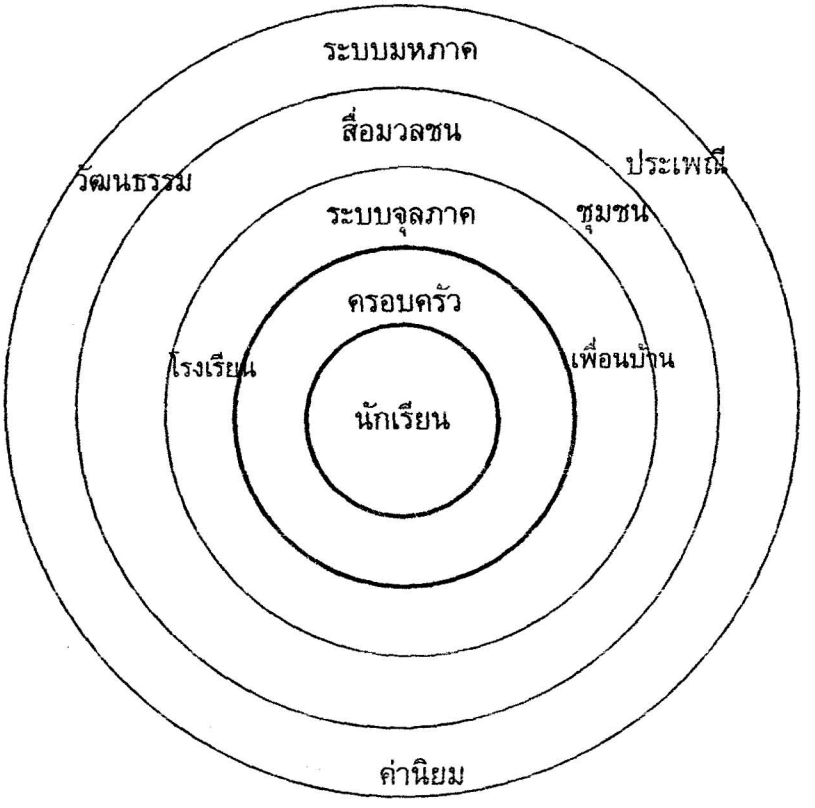
ทารกที่เกิดใหม่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ต้องพึ่งพาพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นระยะเวลายาวนาน (จุมพล หนิมพาณิช. 2539 : 121) การอบรมเลี้ยงดูลูกเป็นโอกาสให้พ่อแม่กับลูกคลุกคลีกันในแบบที่มีการให้และการรับ การคลุกคลีกันนี้ย่อมเกิดผลเป็นพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์ (พระสันตปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2. 1994 : 8) พ่อแม่ คือ ต้นเหตุของความสุขความทุกข์ทั้งปวงของเด็ก (กรมสุขภาพจิต. 2539 : 4) สายใยความรักความผูกพันระหว่างเด็กกับพ่อแม่เป็นความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง มั่นคง และยาวนาน เป็นพลังยิ่งใหญ่ที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ประสบความสำเร็จได้ ด้านการศึกษาก็เช่นกัน (สำนักงาคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 3 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ค : คำนำ) ฉะนั้น หากได้นำเอาพลังความคิด ความเอาใจใส่ และความร่วมรับผิดชอบของผู้ปกครองมาสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้แล้ว ก็จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กนักเรียนที่ยั่งยืน (ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. 2531 : 34)

2. พ่อแม่เป็นครูคนแรก

บรรทัดฐานสังคมที่เป็นมาตรฐานการปฏิบัติตนตามบทบาทและสถานภาพที่บุคคลมีในขณะใดขณะหนึ่งนั้น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่บุคคลรู้หรือเข้าใจได้เองตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่บุคคลต้องได้รับคำแนะนำสั่งสอนจึงจะรู้ได้ (พัทยา สายหู. 2541 : 128-147) คำแนะนำสั่งสอนหรือการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) นี้เป็นการเรียนรู้ทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ (สุพัตรา สุภาพ. 2531 : 95) พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของตน (สุมน อมรวิวัฒน์. 2543 : คำนำ ; จรรจา สุวรรณทัต. 2545 : 8) ครูคนแรกของเด็กก็คือ แม่และ/หรือพ่อ (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 166) หากขาดการอบรมของพ่อแม่ก็ยากที่จะหาการอบรมอื่นใดมาทดแทนได้ (พระสันตปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2. 1994 : 1)

3. พ่อแม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด

พ่อแม่ มีพลัง รวมทั้งความตั้งใจและความปรานีต่ออนาคตของลูกหลานของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 3 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข : คำนำ) เมื่อพิจารณานิเวศวิทยาของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พบว่า ครอบครัวอยู่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็กนักเรียนมากที่สุด พ่อแม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของเด็กนักเรียน ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 นิเวศวิทยาของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ

ที่มา : Evanthia. (1996). "Investigating the Academic Achievement of Adolescents with Learning Disabilites : A structural Modeling Approach," in *Journal of Educational Psychology.* p. 437.

4. พ่อแม่เป็นครูที่ดีที่สุดในโลก

ลักษณะเด่นในความเป็นครูของพ่อแม่ที่แตกต่างไปจากครูปกติหรือมากกว่าครูทั่วไป ก็คือ 1)พ่อแม่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความห่วงใยต่อลูก อย่างมากจนยากที่จะหาความรักของครูอาชีพมาทดแทนได้ 2)พ่อแม่เป็นครูตลอดชีวิต ที่ให้การอบรมสั่งสอนลูกได้ตลอดเวลา ตราบเท่าที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ 3)พ่อแม่เป็นครู 24 ชั่วโมง คือ ไม่ได้เป็นครูเฉพาะในเวลาราชการเหมือนครูอาชีพ ลักษณะความเป็นครูของพ่อแม่ทั้ง 3 ประการนี้ เป็นคุณสมบัติของครูที่ดีที่สุดในโลก (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 172-173)

5. เป็นยุทธศาสตร์สังคมแห่งการเรียนรู้

พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการเสริมสร้างการเรียนรู้ ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ. 2544 ข : 1 ; รุ่งเรือง สุขาภิรมย์. 2544 : 11) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาจะทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญา ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 11) เช่นเดียวกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2541 : 172-174) ที่ว่า ครอบครัว คือ ศูนย์การเรียน (Learning Center) หากสามารถทำให้ทุกครอบครัวเป็นศูนย์การเรียนได้สำเร็จ จะได้ศูนย์การเรียนในอุดมคติที่มีความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย และความหวังดีเป็นจุดเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้ที่สำคัญที่สุด แล้วการที่จะทำให้สังคมไทยเป็น "สังคมแห่งการเรียนรู้" ก็จะไม่ไกลเกินฝันอีกต่อไป

6. เป็นยุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิต

การเรียนรู้ในยุคใหม่นั้น มิได้เกิดขึ้นที่โรงเรียนหรือห้องเรียนเท่านั้น แต่เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางในสถานที่ต่างๆ แม้แต่ในบ้านก็จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ เพราะความรู้ต่างๆ สามารถเรียนรู้ได้เองในเวลารวดเร็ว เข้าใจง่าย โดยผ่านทางสื่อทันสมัยต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน ฯลฯ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น น่าสนใจมากขึ้น และเกิดประสิทธิภาพได้มากขึ้นด้วย (โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์. 2545 : 32 ; พนม พงษ์ไพบูลย์. 2542 ข : 15) หากผู้ปกครองจัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ก็จะทำให้เวลาที่เด็กอยู่นอกโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในที่สุด (พรชัย ภาพันธ์. 2543 : 20) ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และยังเป็นการศึกษาที่ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ข : (1), 5,15)

7. เป็นยุทธศาสตร์การระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเพื่อการจัดการศึกษา

ผู้ปกครอง คือ แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน หากมีการจัดการและประสานงานที่เหมาะสมก็จะนำพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ออกมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุตรหลานและโรงเรียนอันเป็นที่รักของพ่อแม่ ผู้ปกครองทุกคน (ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน. 2544 : 6 ; โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย. 2545 : 2) ถึงขนาดที่ โกรลนิค และ สโลว์เวซิค (Grolnick & Slowiazek. 1994 : 238) ได้ให้นิยามของ "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การอุทิศทรัพยากรโดยผู้ปกครอง" ประกอบกับ ครอบครัว ก็คือ ตัวแบบจำลองของชุมชนหรือสังคม (ณรงค์ เส็งประชา. 2538 : 87) โดยธรรมชาติ ผู้ปกครองต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนนั้นๆตั้งอยู่ (Parents are a natural link to the communities) (Epstein. 1995 : 702 ; Epstein and others. 1997 : 4-5; Comer & Haynes. 1991 : 274 ; เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2537 : 271) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา (All for Education) ได้โดยง่าย เพราะ การที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานมา

ให้เรียนที่โรงเรียนก็เท่ากับส่งแก้วตา ดวงใจ ของตนเองมาให้โรงเรียน (สุมน อมรวิวัฒน์. 2543 : 43 ; ประเวศ วะสี. 2538 : 8-9)

สรุปก็คือ ครอบครัวเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดจุดเริ่มต้นของแต่ละชีวิต พ่อแม่จึงเป็นครูคนแรกและครูที่ดีที่สุดในโลกของลูก เป็นครูตลอดเวลาและตลอดชีวิตของลูก เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็กที่สุด เป็นผู้ชี้โลกกว้าง เป็นผู้สร้างภูมิคุ้มกันทั้งร่างกายและจิตใจ พ่อแม่ผู้ปกครองมีหน้าที่เตรียมความพร้อมให้ลูกเข้าสู่สังคมภายนอกได้อย่างมั่นใจ จัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ปลูกฝังนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับลูก และเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเพื่อการจัดการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาของไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะสำเร็จได้ ก็เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

บทบาทของผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา1564 บัญญัติว่า บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ (ไพโรจน์ กำภูสิริ. 2544 : 360 ; ประสบสุข บุญเดช. 2543 : 603) นอกจากนั้น บุญเยี่ยม จิตรดอน (2532 : 365-367) ยังกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองไว้ ดังนี้

1. เตรียมเด็กให้พร้อมเพื่อไปโรงเรียน

ทั้งด้านหัดเด็กให้ช่วยตนเองได้ หัดเล่นกับเพื่อน ฝึกสุขนิสัยที่ดี ส่งเสริมให้เด็กอยากไปโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองจะได้ไม่เป็นห่วง เด็กก็ไปโรงเรียนด้วยความสบายใจ ช่วยผ่อนภาระให้ครู ครูก็จะสอนเด็กได้เต็มที่ขึ้น

2. พัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้

พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้การสนับสนุนและคอยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก เช่น แนะนำประโยชน์ที่ได้จากหนังสือ หัดให้สังเกต ตั้งคำถามให้เด็กคิดเพื่อฝึกให้ใช้สมอง จัดหาเครื่องเล่นเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ ฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ

3. การพัฒนาด้านความคิด

ความคิดของเด็กจะพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อพ่อแม่ผู้ปกครองให้โอกาสเด็กได้เห็นโลกรอบๆ ตัวเด็กได้กว้างขวาง ให้เด็กได้มีประสบการณ์มากๆ ปล่อยให้เด็กได้ใช้เครื่องมือต่างๆ ส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์มากขึ้น ส่งเสริมให้เด็กตั้งคำถาม ส่งเสริมให้เด็กแสดงความสามารถ ฯลฯ

4. ช่วยเด็กให้เรียนอย่างมีความสุข

พ่อแม่ผู้ปกครองควรช่วยเด็กที่บ้าน ด้วยการรับฟังเมื่อลูกเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวกับโรงเรียนให้ฟัง สนใจงานที่ลูกนำมาจากโรงเรียน ยกย่องชมเชยเมื่อเด็กประสบความสำเร็จ สนับสนุนให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน ฯลฯ

5. ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน

ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง การฝึกนิสัยและการแก้ปัญหาต่างๆจะแก้เฉพาะทางโรงเรียนทางเดียวไม่ได้ การสอนของครูจะดำเนินไปได้ด้วยดีก็ต้องอาศัยผู้ปกครองและโรงเรียนร่วมมือกัน เพื่อนโยบายของโรงเรียนและผู้ปกครองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีวิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1)มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน และ ควรเป็นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง คือ จากบ้านสู่โรงเรียน และ จากโรงเรียนสู่บ้าน 2)พยายามให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนตามความสามารถเมื่อโรงเรียนร้องขอ 3)ไปร่วมประชุมเมื่อโรงเรียนเชิญ 4)ไปเยี่ยมโรงเรียนเพื่อได้เห็นความก้าวหน้าและการเคลื่อนไหวของโรงเรียน 5)ให้คำปรึกษาหารือเมื่อโรงเรียนหรือครูมีปัญหาและขอให้ช่วยเหลือ

ทำนองเดียวกับ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาษิต (2532 : 735-737) ได้อธิบายถึงบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองไว้ ดังนี้

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม

บ้านและโรงเรียนสามารถจัดสภาพแวดล้อมได้หลายแบบ ทั้งที่โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจที่จะทำให้เด็กได้เกิดประสบการณ์นั้นๆ

2. บทบาทในฐานะผู้ให้ข่าวสาร ความรู้ และข้อเท็จจริง

การอบรมเลี้ยงดูและการสอนที่ดี มิใช่เป็นการปล่อยปละละเลยให้เด็กลองผิดลองถูกและเรียนรู้ไปตามยถากรรม พ่อแม่ผู้ปกครองต้องมีเทคนิควิธีให้เด็กรู้ อีกทั้งสามารถนำข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่างๆมาสนทนาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาโดยการใช้ปัญญา

3. บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก

พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด สิ่งที่เด็กเริ่มเลียนแบบ คือ กิริยา วาจา ต่อจากนั้นเด็กก็จะเลียนแบบการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆที่ผู้ใหญ่แสดงออก เช่น ท่าทาง อารมณ์ รวมไปถึงวิถีดำรงชีวิตที่มีระเบียบวินัย เรียบง่าย ประหยัด หรือ เหลวแหลก คดโกง ฟุ่งเฟ้อ ผู้ใหญ่ใช้เวลาว่างอย่างไร ผู้ใหญ่ตัดสินใจอย่างไร แก้ปัญหาอย่างไร เด็กที่อยู่ใกล้ชิดย่อมเรียนรู้และเลียนแบบอย่างนั้นๆ เพราะฉะนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก

4. บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเสื่อมและส่งเสริมให้เด็กพัฒนาไปในทางที่ดี

พ่อแม่ผู้ปกครองต้องไม่แยกตนออกจากเด็ก ต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด มีความรักเมตตา เอาใจใส่ และ เหนือสิ่งอื่นใดต้องมีความเข้าใจเด็ก ทั้งในด้านพัฒนาการ ความรู้สึกนึกคิด และปัญหาของเขา พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้เด็กได้มีโอกาสสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคมและฝึกให้เด็กได้วิเคราะห์ เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการประพฤติดีกับผลที่เกิดขึ้นจากการประพฤติชั่ว

5. บทบาทในฐานะผู้ที่แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมที่มีแนวโน้มไปทางเสื่อม

บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองไม่ควรใช้วิธี " นิ้วไหนร้าย ตัดนิ้วนั้น" ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายและเสี่ยงที่สุดในการแก้ไขเด็ก แต่ควรแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กอย่างเต็มความรู้ความสามารถของตน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 4-6) และ อาภา ภมรบุตร (2545 : 1-2) ได้เสนอบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ดังนี้

1. การอบรมสั่งสอนเด็กให้เป็นคนดี

พ่อแม่ผู้ปกครองต้องคอยสอดส่องไม่ให้เด็กประพฤติตนเสียหาย เข้าใจเด็ก เอาใจใส่ในเรื่องการเรียน เป็นกำลังใจให้บุตรหลานในเรื่องการเรียน ช่วยชี้แนะเด็กให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง จัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้เหมาะสม มีที่ให้ทำการบ้านและทบทวนบทเรียนอย่างเป็นสัดส่วน และยังประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้ประพฤติปฏิบัติตาม

2. ไม่ปล่อยปละละเลยในพฤติกรรมที่ไม่ดีของบุตรหลาน

เด็กหลายคนที่ล้มเหลวในเรื่องการเรียน เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ยุ่งกับการทำมาหากินจนลืมเรื่องสำคัญอื่นๆ เริ่มจากเด็กไม่ทำการบ้าน ไม่สนใจเรียน ไม่ทบทวนบทเรียน และทางพ่อแม่ผู้ปกครองก็ไม่สนใจ ไม่กวดขัน จึงทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน หนีเรียน จนในที่สุดก็ไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะทำให้เกิดความเสียหายทั้งกับตนเองและครอบครัว

3. พ่อแม่ผู้ปกครองควรหาโอกาสพบปะสนทนากับครู

เพื่อถามข่าวคราวความก้าวหน้าทางด้านการเรียนและความประพฤติของเด็ก ทางโรงเรียนอาจจะขอให้ผู้ปกครองดูแลเด็กเป็นพิเศษในเรื่องใด หรืออาจร่วมกันหารือถึงแนวทางปรับปรุงแก้ไขความประพฤติ หากพ่อแม่ผู้ปกครองได้รับเชิญให้ไปโรงเรียนเพื่อปรึกษาหารือกับครู จะต้องถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ต้องรีบไปพบครู อย่าปล่อยให้มีปัญหาจนสายเกินแก้

4. พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ความรัก ความอบอุ่น แก่เด็กอย่างเพียงพอ

พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ ความสนใจ และความเข้าใจแก่เด็กอย่างเพียงพอ การติดตามผลการเรียนและความประพฤติ พร้อมที่จะเป็นที่ปรึกษาในทุกเรื่อง คอยติดตามให้คำแนะนำที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ ช่วยพัฒนากล่อมเกลาให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

5. พ่อแม่ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของเด็ก

ในอดีตที่ผ่านมา พ่อแม่ผู้ปกครองมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่มากนัก และมักจะเป็นไปในลักษณะของการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนตามสถานภาพและโอกาส หรือ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้นและขอความร่วมมือเท่านั้น แต่นับจากนี้ไปพ่อแม่ผู้ปกครองจะมีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของเด็กตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

บทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา

หลักการสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ก็คือ การให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข : คำนำ) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 ข : 6-33) ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการจัดและพัฒนาการศึกษาไว้หลายมาตรา ดังต่อไปนี้

1. หลักการจัดการศึกษา

มาตรา 8(2) บัญญัติว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา

มาตรา 9(6) บัญญัติว่า ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

3. หน้าที่ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง

มาตรา 11 บัญญัติว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

4. หน่วยจัดการศึกษา

มาตรา 12 บัญญัติว่า นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน

ประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

5. สิทธิที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองได้รับ

มาตรา 13 บัญญัติว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ดังต่อไปนี้ 1)การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล 2)เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด 3)การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา ตามที่กฎหมายกำหนด และ มาตรา 18(3) บัญญัติว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดใน ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่น

6. แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 23 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องดังต่อไปนี้ 1)ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน 3)ความรู้ เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา 4)ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง 5)ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

7. กระบวนการเรียนรู้

มาตรา 24(6) บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

8. หลักสูตร

มาตรา 27 วรรคสอง บัญญัติว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

9. ความเข้มแข็งของชุมชน

มาตรา 29 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

10. การส่งเสริมหน่วยจัดการศึกษา

มาตรา 38 บัญญัติว่า ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ... ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย

11. การบริหารการศึกษา

มาตรา 38 วรรคสอง บัญญัติว่า คณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

12. การบริหารสถานศึกษา

มาตรา 40 บัญญัติว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับแก่สถานศึกษาตามมาตรา18(1) และ (3)

13. การศึกษาเอกชน

มาตรา 44 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาเอกชนตามมาตรา18(2) เป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ

14. ทรัพยากรและการลงทุน

มาตรา 58(2) บัญญัติว่า ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ผู้ปกครองในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 2) ได้กำหนดสัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นผู้แทนจากองค์กรต่างๆในท้องถิ่น โดยได้กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ข้อ 5 ข้อ 6 และข้อ 7 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย

1. ผู้แทนผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

2. ผู้แทนครู ได้แก่ ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอน และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

3. ผู้แทนองค์กรชุมชน ได้แก่ ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใด ที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ และมีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น จำนวนไม่เกินสองคน

5. ผู้แทนศิษย์เก่า ได้แก่ ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่า หรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

6. ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ใน

หน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการ ทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสี่คน

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งในข้อ 1, 3, 4, 5 และ 6

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการกำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการตามข้อ 5 โดยคำนึงถึง จำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นสตรีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด

ข้อ 7 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. กำกับและติดตาม การดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการการศึกษาได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน
6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ของสถานศึกษา
8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยาการภายนอก และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน
11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร
12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

สรุป ก็คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้นำสาระที่สำคัญ 2 ส่วน มาบรรจุไว้ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ข : 2)

ประการที่หนึ่ง การศึกษาเป็นสิทธิของผู้เรียน เดิมมีความเชื่อว่า การศึกษาเป็นสิทธิของสถานศึกษาที่จะจัดอะไร แต่ต่อไปนี้ ในกฎหมายได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การศึกษาเป็นสิทธิของผู้เรียน ไม่ใช่สิทธิของครูหรือสิทธิของผู้จัดการอย่างที่เคยเป็นมาในอดีต ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นสิทธิของผู้ปกครองที่จะเข้าไปใช้สิทธิแทนลูกหลาน

ประการที่สอง เดิมการจัดการศึกษาจะขึ้นอยู่กับคนเพียงไม่กี่คนเท่านั้น แต่ขณะนี้มีความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ชัดเจนว่า ทุกฝ่ายในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อสามารถให้การศึกษากับคนทุกคนทั้งประเทศ เพราะฉะนั้น พ่อแม่ จึงมีโอกาส มีบทบาทในการจัดการศึกษาให้ลูก-หลานของตนเองได้

ประเภทของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมทำให้เห็นภาพของการมีส่วนร่วมได้อย่างหลากหลายมิติและถ้าจะผสมผสานคุณลักษณะจากทุกมิติเข้าด้วยกันแล้ว ก็จะช่วยให้เห็นลักษณะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมได้ชัดเจน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. 2540 : 4) แนวคิดที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมได้แก่ แนวคิดของ ดุสเซลดอร์ฟ (Dusseldorp. 1981 : 35-53) ที่ได้รวบรวมประเภทการมีส่วนร่วมของนักวิชาการต่างๆ โดยใช้ลักษณะ 9 ประการมาจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 9 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. การจำแนกตามระดับความสมัครใจ (degree of voluntariness) ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ (voluntary participation) การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักชวน (induced participation) การมีส่วนร่วมโดยการใช้ระบบสิ่งล่อ (incentive system) การมีส่วนร่วมโดยการถูกบังคับ (forced participation)

2. วิธีของการมีส่วนร่วม (way of involvement) ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางตรง–การมีส่วนร่วมทางอ้อม พิจารณาจากองค์การว่าเป็นองค์การรูปนัย-อรูปนัย

3. ความเข้มของการมีส่วนร่วม (intensities of activities) เช่น ระดับการตัดสินใจ (decision making) ระดับการร่วมมือ (cooperation) ระดับการใช้ประโยชน์ (utilization)

4. ความถี่ของการมีส่วนร่วม (frequency of activities) อาจวัดจากจำนวนครั้ง จำนวนของผู้เข้ามามีส่วนร่วม

5. ระดับของประสิทธิผล (degree of effectiveness) เช่น ผู้มีส่วนร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจนทุกข้อหรือเกือบทุกข้อถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล

6. พิสัยของกิจกรรม (range of activities) ในช่วงที่มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมนั้น ผู้มีส่วนร่วมเข้าร่วมเป็นช่วงๆหรือว่าเข้าร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดกิจกรรมการมีส่วนร่วม การใช้พิสัยในการวัดการมีส่วนร่วมนี้จะช่วยให้ได้ภาพที่ถูกต้องเป็นจริงกว่าการวัดเพียงปริมาณความถี่ที่บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเดียว

7. ระดับขององค์การ (organizational level) ได้แก่ การมีส่วนร่วมระดับล่าง (local participation) การมีส่วนร่วมระดับกลาง (medium participation) การมีส่วนร่วมระดับสูงสุดขององค์การ มักเป็นการมีส่วนร่วมระดับห่างไกล (distance participation)

8. ผู้เข้าร่วม (participants) พิจารณาถึงคุณลักษณะส่วนตัวต่างๆ เช่น เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว การศึกษา ระดับชนชั้นทางสังคม ระดับรายได้ ฯลฯ

9. ลักษณะของการวางแผน (style of planning) เช่น วางแผนแบบบนลงล่าง (top-down planning) วางแผนแบบล่างขึ้นบน (bottom-up planning)

ส่วนประเภทของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) ได้เสนอ "โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์" (Epstein's Framework of 6 types of Parent Involvement) ประกอบด้วย (Epstein. 1995 : 701-705 ; Epstein and others. 1997 : 74-81)

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) หมายถึง ความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว (basic responsibilities of families) ได้แก่ การจัดเตรียมที่อยู่อาศัย (housing) สุขภาพ (health) โภชนาการ (nutrition) เครื่องนุ่งห่ม (clothing) ความปลอดภัย (safety) ทักษะของผู้ปกครอง (parenting skills) ต่อเด็กทุกระดับอายุ สภาพบ้านที่สนับสนุนเด็กในฐานะนักเรียนทุกระดับชั้น ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมเพื่อช่วยโรงเรียนให้เข้าใจเด็กและครอบครัว

2. การสื่อสาร (Communicating) หมายถึง ความรับผิดชอบพื้นฐานของโรงเรียน (basic responsibilities of schools) ได้แก่ การสื่อสารจากโรงเรียนสู่บ้าน (school-to-home) และ การสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน (home-to-school)

3. การอาสาสมัคร (Volunteering) หมายถึง การมีส่วนร่วมที่โรงเรียนและเพื่อโรงเรียน (involvement at and for the school) ได้แก่ 1)การอาสาสมัครในโรงเรียนหรือชั้นเรียน เช่น ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน หรือผู้ปกครอง ในด้านต่างๆ 2)การอาสาสมัครเพื่อโรงเรียนหรือชั้นเรียน เช่น ช่วยโครงการของโรงเรียนและความก้าวหน้าของเด็กในทุกที่ทุกเวลา 3)การเป็นผู้ร่วมในทุกการแสดง กีฬา เหตุการณ์ การมอบรางวัล การเฉลิมฉลอง และอื่นๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

4. การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

5. การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการเป็นผู้นำในองค์การต่างๆ เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู (Parent and Teacher Association : PTA) องค์การผู้ปกครองและครู (Parent and Teacher Organization : PTO) หรือ สภาที่ปรึกษา คณะกรรมการ หรือ กลุ่มที่ปรึกษาโรงเรียนอิสระต่างๆ โดยการเป็นสมาชิก ผู้มีส่วนร่วม ผู้นำ หรือตัวแทน เป็นต้น

6. การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with Community) หมายถึง การเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือ การเชื่อมโยงโรงเรียนให้ไปช่วยชุมชน

แนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

โรงเรียนไม่อาจดำเนินการได้โดยปราศจากพ่อแม่ผู้ปกครอง โรงเรียนก็ย่อมไม่สามารถละเลยพ่อแม่ผู้ปกครองได้ นักวิชาการหลายท่านจึงได้เสนอแนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน อาทิเช่น

บอยล์ (Boyle. 1981 : 113-118) จึงได้เสนอวิธีการสร้างความสัมพันธ์และการร่วมมือไว้ 10 ข้อ ดังนี้ 1)ตั้งคณะทำงานหรือกรรมการ 2)เป็นกรรมการไกล่เกลี่ยแก้ไขปัญหา 3)เป็นกรรมการที่ปรึกษาในการวางแผน 4)เป็นกรรมการรับฟังความคิดเห็น 5)เป็นกรรมการหาข้อมูล 6)ให้ร่วมเสนอความคิดเห็น 7)ให้ร่วมวิเคราะห์เนื้อหาวิชา 8)เป็นกรรมการกิตติมศักดิ์ 9)ร่วมสำรวจ 10)เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาทั่วไป

ส่วน อับเบน และ ฮิวส์ (Ubben & Hughes. 1992 : 298) ได้เสนอแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้ 1)ครูและบุคลากรในโรงเรียนต้องทำงานใกล้ชิดกับพ่อแม่ผู้ปกครองและควรเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะ 2 ทาง 2)สัมพันธภาพที่เหมาะสมจะต้องคำนึงถึงคน 4 กลุ่ม คือ พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และนักเรียน ครูควรหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดวิกฤตหรือความขัดแย้งโดยไม่จำเป็น 3)ครูต้องสนใจนักเรียน เพราะนักเรียนจะกลายเป็นผู้สื่อสารสำคัญ นำเรื่องราวของโรงเรียนไปบอกพ่อแม่ผู้ปกครอง 4)การสร้างสัมพันธภาพกับพ่อแม่ผู้ปกครองควรให้เกิดความสม่ำเสมอในระดับนโยบายและให้เกิดการปฏิบัติที่ดีและเป็นจริง 5)นักวิชาการหรือนักการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ควรผูกขาดหรือแทรกแซงความคิด และ ควรเคารพ "หุ้นส่วน" ทุกฝ่าย 6)การสร้างความสัมพันธ์ ควรพัฒนาจากระดับส่วนตัวไปสู่ระดับกลุ่มและสาธารณะให้กว้างขวางขึ้น 7)การจัดกิจกรรมใดๆควรวางกฎที่ยืดหยุ่นต่อการระดมความร่วมมือของบ้านและชุมชน เน้นการกระจายทรัพยากรของชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา

ต่อมา เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 707-710) ได้เสนอแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติชัดเจน ตั้งแต่ ปี 1987 และ ยังคงใช้ขยายผลอยู่ในโรงเรียนปัจจุบันนี้เกินกว่า 2,000 แห่ง ประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1)ริเริ่มคณะทำงาน แนวทางการสร้างความเป็นหุ้นส่วนที่เหมาะสม คือ วิธีทำงานเป็นคณะ (Team Approach) คณะทำงานจะเป็นมือปฏิบัติงาน (Action Arm) ให้กับโรงเรียน 2)จัดหาเงินทุนและความช่วยเหลืออื่นๆ 3)กำหนดจุดเริ่มต้น โรงเรียนส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้นำทางปฏิบัติคณะทำงานเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินหาจุดเริ่มต้น ซึ่งก็มีหลากหลายแนวทาง ขึ้นอยู่กับทรัพยากร เวลา และความสามารถ 4)พัฒนาแผน 3 ปี ในแผนจะระบุขั้นตอนจากจุดเริ่มต้นของ

การมีส่วนร่วมในแต่ละด้านและสิ่งที่ควรจะเป็นไปได้ในอีก 3 ปี 5)ดำเนินงานตามแผน คณะทำงานควรจะมีกำหนดการในแต่ละปีและเผยแพร่ จัดงานแสดงความก้าวหน้าของการทำงาน ให้ครู ครอบครัว และนักเรียน ทราบ และอาจมีการประชุมประจำปีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยก็มีผู้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544 : 12) เสนอว่า ครอบครัวจะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้หลายทาง เช่น การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการการร่วมจัดการศึกษา การสนับสนุนการจัดการศึกษา การกำกับดูแล เป็นต้น ทำให้เกิดการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และตัวผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ชมแข พงษ์เจริญ (2542 : 83-84) เสนอแนะแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้ 1)โรงเรียนควรเชิญผู้ปกครองนักเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น โดยการประชุมสัมมนาหรือจัดงานชุมนุมต่างๆเพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวของโรงเรียน ทำให้เกิดความร่วมมือกันขึ้น 2)โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้รับทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียนอย่างทั่วถึง มีวิธีการอย่างหลากหลาย เพื่อผู้ปกครองจะได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น 3)โรงเรียนและผู้ปกครองควรได้มีโอกาสพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง และทางโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนให้มากที่สุด 4)โรงเรียนควรจัดทำเอกสารคู่มือสำหรับผู้ปกครองขึ้น เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบรายละเอียด ข้อบังคับต่างๆของโรงเรียน จะช่วยให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสรับรู้และเห็นความสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ทางโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเอาใจใส่ดูแลให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

ปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

ปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษามีผู้รวบรวมไว้หลายท่าน อาทิเช่น

อิคเคิลส์ และ ฮาโรล์ด (Eccles & Harold. 1993 : 559) และ จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) สรุปไว้ว่า ในความเป็นจริงการปฏิบัติของโรงเรียนและครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญยิ่งต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ผู้ปกครองไม่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้มากเท่าที่ควร อาจจะเป็นเพราะ สาเหตุมาจากเศรษฐกิจโดยเฉพาะเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้ครอบครัวแบบดั้งเดิมที่มีผู้ใหญ่ช่วยดูแลอบรมเด็กกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวแบบตัวใครตัวมัน แต่ละคนพยายามต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ความหลากหลายของลักษณะครอบครัวและประสบการณ์ ไม่มีเวลา

ไม่มีแรงจูงใจ ไม่มีความรู้ รู้สึกไม่สะดวก ขาดความเข้าใจในบทบาทของผู้ปกครองที่ควรจะเป็น ประวัติศาสตร์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับปฏิกิริยาของโรงเรียนและ/หรือทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 ก : 152-153) สรุปปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้

1. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง ที่ยึดติดกับความเคยชินเดิม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียม ความไม่คุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองและครู การขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม

2. การขาดการสื่อสารเชิงข้อมูลในความเคลื่อนไหวของนโยบายโรงเรียน ทำให้ผู้ปกครองไม่รับรู้ไม่ได้เข้ามาร่วมอย่างที่ควรเป็น

3. การบริหารจัดการเวลาที่ไม่เหมาะสมของพ่อแม่ผู้ปกครอง อันเนื่องมาจากภารกิจในการทำงานประจำ ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมกับทางโรงเรียนได้

4. ปัญหาทัศนคติ ความคิดที่แตกต่างกันระหว่างครูกับพ่อแม่ผู้ปกครอง เพราะทั้ง 2 ฝ่ายอาจจะมีจุดยืนและทัศนะหรือวิธีการในการปกป้องเด็กในมุมมองที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด การไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน

ส่วน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 206-209) ได้สรุปภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทไว้อย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วม

ปัญหาประการแรก คือ จุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วมไม่ชัดเจน ไม่ทราบว่าจะให้มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาเพื่ออะไร หากจุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วมไม่ชัดเจนย่อมก่อให้เกิดความสับสน

2. ผู้ที่ควรจะมีส่วนร่วม

ปัญหาในเรื่องนี้ ก็คือ ผู้มีความรู้ความสามารถ อาจไม่เต็มใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ผู้ที่เต็มใจจะเข้าไปมีส่วนร่วมอาจหย่อนความรู้ความสามารถ หรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความเต็มใจจะเข้าร่วมแต่ไม่มีเวลาพอที่จะเข้าร่วม

3. เรื่องที่ควรมีส่วนร่วม

ปัญหาที่สำคัญในเรื่องนี้ ก็คือ ควรจะให้มีส่วนร่วมในการบริหารในเรื่องอะไรบ้าง ภารกิจในการบริหารแต่ละอย่างหรือเรื่องแต่ละเรื่องนั้น ต้องการบุคคลที่มีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน คนๆ เดียวอาจไม่เหมาะสมในการเข้าร่วมในทุกเรื่องก็ได้ ดังนั้นเรื่องที่ควรจะเข้าร่วมจึงเป็นเงื่อนไขในการเลือกบุคคลเพื่อเข้าร่วม

4. วิธีการมีส่วนร่วม

วิธีการหรือกิจกรรมในการมีส่วนร่วมในการบริการการศึกษา มีหลายวิธี แต่มักจะให้มีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการ ปัญหาในเรื่องนี้ ก็คือ โดยปกติแล้ว จำนวนผู้ปกครองที่เป็นกรรมการจะมีจำนวนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนกรรมการทั้งหมด ปัญหา

ก็คือ ความคิดเห็นของผู้ปกครองอาจไม่ได้รับการยอมรับหรือการรับฟังเท่าที่ควร จึงอาจทำประโยชน์ (Contribute) ให้กับกรรมการไม่ได้เต็มที่ก็ได้

5. ปริมาณของการมีส่วนร่วม

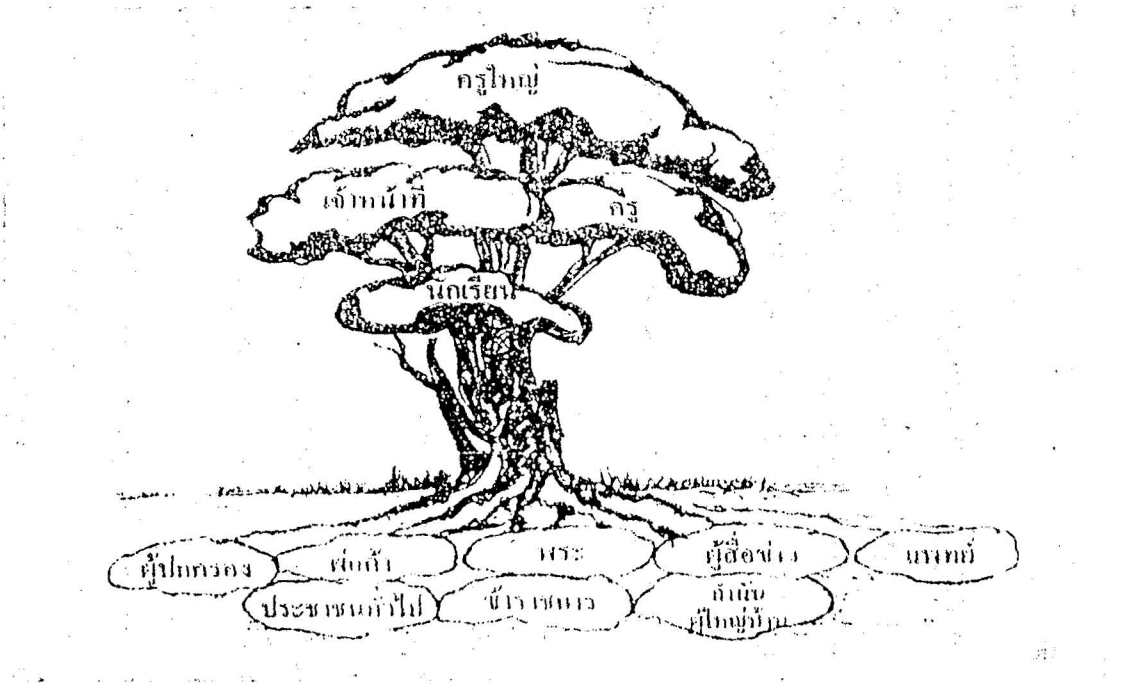
ปัญหาของปริมาณการมีส่วนร่วม ก็คือ การมีส่วนร่วมอย่างจอมปลอมและการมีส่วนร่วมมากเกินไป การมีส่วนร่วมอย่างจอมปลอม คือ ได้ชื่อว่าให้มีส่วนร่วมแต่ไม่ได้ทำหน้าที่ของการมีส่วนร่วม เช่น เป็นกรรมการแต่ไม่ได้มาประชุมหรือมาประชุมแต่ไม่แสดงความคิดเห็น เป็นค่านิยมที่เชื่อว่าเมื่อได้รับแต่งตั้งแล้วถือว่าได้รับเกียรติ แต่ไม่ประสงค์จะทำงาน สำหรับการมีส่วนร่วมมากเกินไปนั้น เป็นการเข้าร่วมในทุกเรื่องทั้งๆ ที่ตนเองไม่ควรจะมีส่วนร่วมในเรื่องนั้น

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาของทฤษฎีและผลงานวิจัยจำนวนมากได้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและครอบครัว นอกจากจะทำให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านวิชาการแล้ว ยังช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอีกด้วย (Pienda and others. 2002 : 257-287 ; Evanthia. 1996 : 445-447 ; Grolnick & Slowiaczek. 1994 : 237-252) แนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญๆ มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการสร้างสัมพันธภาพ

นักการศึกษาอเมริกาท่านหนึ่งได้เปรียบความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนไว้ว่า โรงเรียนเปรียบเสมือนต้นไม้ ชุมชน/ผู้ปกครองเปรียบเสมือนพื้นดิน ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ที่มา : สุดา ทัพสุวรรณ. (2545, พฤษภาคม - สิงหาคม). "บ้านกับโรงเรียน," ใน *บริหารการศึกษา มศว.* หน้า 23.

โรงเรียนเปรียบเสมือนต้นไม้ ซึ่งจะต้องอาศัยพื้นดินในการสร้างความเจริญเติบโต ยิ่งดินมีคุณภาพดีเพียงใด ก็ย่อมทำให้ต้นไม้เติบโตได้เร็ว แข็งแรง มีอายุยืนยาว นอกจากนี้ต้นไม้ยังช่วยยึดดินให้ติดอยู่ด้วยกัน ไม่ถล่มไปง่ายๆ ส่วนชุมชน/ผู้ปกครองเปรียบเสมือนพื้นดินที่ให้ประโยชน์กับต้นไม้ พื้นดินจะดีมีคุณภาพดังที่ได้กล่าวแล้ว ก็เพราะเมื่อต้นไม้เติบโตมากขึ้น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้แก่จัด ก็จะร่วงหล่นลงพื้นดิน มันก็จะกลายเป็นปุ๋ยในดินให้ประโยชน์กับต้นไม้ต่อไปอีกเช่นกัน ฉะนั้น ต้นไม้และพื้นดินต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันใด บ้านกับโรงเรียนก็ต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันนั้น (สุดา ทัพสุวรรณ. 2545 : 23) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นมีความสำคัญทั้งกับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เช่นเดียวกัน (Eccles & Harold. 1993 : 559)

ภารกิจด้านการจัดการศึกษาเป็นภารกิจที่ใหญ่หลวงและมีขอบเขตกว้างขวางเกินกว่าระบบการศึกษาในโรงเรียนและในรั้วมหาวิทยาลัยจะรับผิดชอบได้แต่เพียงผู้เดียว (วิชัย ตันศิริ. 2542 : 137) โรงเรียนสามารถแบกรับภาระหน้าที่แทนพ่อแม่ผู้ปกครองได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ครูบาอาจารย์อาจดูแลด้านวิชาการได้มากหน่อยหรืออาจเสริมสร้างประสบการณ์หรือกิจกรรมบางอย่างที่ทางบ้านไม่อาจจัดหาให้ได้ แต่ก็ไม่อาจแทนที่บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองได้อย่างแน่นอน ด้วยเรื่องสำคัญเหล่านี้ย่อมต้องผ่านประสบการณ์การเรียนรู้จากชีวิตจริงเป็น

สำคัญ พ่อแม่และครอบครัวจึงมีบทบาทในการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 6) แต่สิ่งที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมานั้น การจัดการศึกษาของประเทศมักจะเน้นการจัดตามศักยภาพ ความพร้อม หรือความถนัดของหน่วยงานผู้จัดการศึกษาหรือโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 2) ความล้มเหลวของระบบการศึกษาไทยในปัจจุบัน ก็คือ เราได้ทำให้การศึกษาของคนในชาติซึ่งเดิมเป็นเรื่องง่ายๆ ที่ทุกคนรู้จักดีและมีส่วนร่วม กลายเป็นเรื่องลึกลับ ผูกขาดรวมศูนย์ และยากแก่การเข้าใจ จนไม่มีใครช่วยเด็กในเรื่องการเรียนได้ นอกจากครูในโรงเรียนเท่านั้น รวมทั้งระบบที่ควรเอื้อต่อการกระจายอำนาจก็ยังไม่ปรากฏชัดเจน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2541 : 12-13 ; รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 169) การจัดการศึกษาต้องระดมทรัพยากรทั้งมวล (All for Education) เข้ามาจัดการศึกษา (ประเวศ วะสี. 2541 : 5) การที่พ่อแม่ผู้ปกครองไม่มีโอกาสในการศึกษานั้น ทำให้ขาดครูที่เป็นผู้สอนลูกหลานด้วยความรัก ไม่ว่าจะเป็น ปู่ ย่า ตา ยาย จำนวนไม่น้อยกว่า 20-30 ล้านคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ข : 2) การมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้วผู้ปกครองต้องการมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริงๆ แล้ว การมีส่วนร่วมของพวกเขาไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าว และผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่บ้านด้วย (Barnes. 1995 : 3152 –A) รุ่ง แก้วแดง (2541 : 169) จึงเสนอให้ลดบทบาทและสัดส่วนความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของโรงเรียนลงและเพิ่มบทบาทของสถาบันครอบครัวให้สูงขึ้น ก่อนที่ระบบการศึกษาของเราจะวิกฤติมากไปกว่านี้

ต่อมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้มีผลบังคับใช้ กำหนดเจตนารมณ์ไว้หลายมาตราที่จะทำให้ประชาชน และทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตนเอง (สุวัฒน์ เงินฉ่ำ. 2541 : 30) ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา289 ที่ได้วางรากฐานการกระจายอำนาจและการศึกษาตลอดชีวิต สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีการปรับการบริหารจัดการซึ่งจะแตกต่างไปจากเดิมค่อนข้างมาก โรงเรียนจะต้องเป็นสถาบันที่สังคมทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2542 ข : 23-24 ; อาภา ภมรบุตร. 2545 : 131)

การสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับทุกฝ่าย ดังนั้นการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมเพื่อจะประสานความร่วมมือของพ่อแม่ผู้ปกครองและครูจึงควรเป็นสัมพันธภาพที่เป็นธรรมชาติมากกว่าเป็นแบบทางการ และควรเป็นสัมพันธภาพ 2 ทาง (two way communication) ที่ต่างฝ่ายต่างพูดคุย เสนอความเห็นและแลกเปลี่ยนกันอย่างเต็มที่ ฝึกการยอมรับในความเห็นที่แตกต่างกัน เพราะหากแต่ละฝ่ายไม่เรียนรู้ในการน้อมใจรับฟังกันและกัน อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจและไม่ยอมรับกันในที่สุด ควรมีแนวทางหรือมาตรการประสานและเชื่อมโยงความแตกต่างระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากภารกิจที่แตกต่างของบ้านและโรงเรียน วัฒนธรรม

ที่แตกต่างของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู การไม่เข้าใจในวิธีการหรือความคิดที่แตกต่างกัน สามารถก่อปัญหาได้ การคิดกิจกรรมในการสร้างสัมพันธภาพของครูกับผู้ปกครองเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ต้องพิจารณา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ค : 3)

สรุป โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จโดยพ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในระดับสูง พบว่า การขจัดอุปสรรคที่กีดกั้นการเข้ามามีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองให้หมดไป เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 29) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาสามารถเพิ่มขึ้นได้ด้วยความพยายามของครูและโรงเรียนที่จะอำนวยความสะดวกให้ผู้ปกครองมีบทบาท การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาก็จะสูงขึ้นในโรงเรียนที่กระตือรือร้นในความพยายามที่จะสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (Epstein & Becker. 1982 : 85-87 ; Epstein & Sander. 1996 : 289-305)

2. แนวคิดความร่วมมือแบบหุ้นส่วน

แนวคิดนี้เป็นแนวคิดหลักที่เหมาะสมกับทิศทางการทำงานร่วมกัน แนวคิดนี้ไม่ได้หมายความถึงความร่วมมือในความหมายเดิม คือ พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นฝ่ายให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง แต่หมายถึงการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกกระบวนการ ตั้งแต่ การร่วมคิด ร่วมพิจารณาปัญหา ร่วมตัดสินใจ และหาทางเลือกที่ดีที่สุด และยังหมายถึงร่วมลงมือดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอีกด้วย แนวคิดเรื่องความร่วมมือแบบ "หุ้นส่วน" (Parent as Educational Partners หรือ PEP) นี้เน้นการทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคทุกกระบวนการมากกว่าความร่วมมือแบบพอเป็นพิธีหรือเป็นการเฉพาะเรื่องดังที่ผ่านมา (Louise. 1998 : 80-82 ; ไผท สิทธิสุนทร. 2543 ก : 22- 23) ที่ใช้คำว่า "หุ้นส่วน" นั้นเพื่อเน้นย้ำให้เห็นว่า โรงเรียนและครอบครัวเป็นสองสถาบันหลักที่ต้องรับผิดชอบ (major responsibility) อย่างเป็นทางการ (formal) ในการศึกษาของเด็ก (Epstein and others. 1997 : 17 ; Epstein. 1995 : 701 ; Epstein. 1992 : 1140)

เด็กทารกที่เกิดใหม่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ต้องพึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองหรือครอบครัวเป็นระยะเวลายาวนาน (จุมพล หนิมพานิช. 2539 : 121) "ครอบครัวจึงเป็นสังคมที่ควรได้รับบุริมสิทธิ์" หมายถึง สิทธิที่มีมาก่อนสิทธิของรัฐ รัฐเพียงแต่ช่วยให้ครอบครัวได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้บรรลุผลเท่านั้น แต่ไม่มีสิทธิที่จะมาขัดขวางครอบครัวในหน้าที่ที่ครอบครัวสามารถทำได้เอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่อง การศึกษาของบุตร (พระสันตะปาปา ยอห์น ปอลที่ 2. 1981 : 13) แต่พ่อแม่ก็มีข้อจำกัดมากมายและขาดความสามารถอีกด้วย เพราะโดยตัวเขาเองพ่อแม่ไม่สามารถที่จะทำได้ทุกอย่างในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูบุตรนี้ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการเข้าสังคม ภารกิจในการสอน จริงๆแล้วเป็นความจำเป็นที่ต้องให้ความช่วยเหลือแก่พ่อแม่ (พระสันตปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2. 1994 : 55-56)

พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีหน้าที่โดยตรงทั้งตามธรรมชาติและตามกฎหมายที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรและให้การศึกษาตามสมควร (สุพัตรา สุภาพ. 2531 : 93 ; ไพโรจน์ กำภูสิริ.

2544 : 386) ในทำนองเดียวกัน โรงเรียนก็มีหน้าที่โดยตรงในฐานะสถาบันทางสังคม (Special Sector) ในการให้การศึกษาแก่เด็กซึ่งเป็นสมาชิกในสังคม (สนธยา พลศรี. 2545 : 133 ; บรรพต วีระสัย. 2541 : 158) หากมุ่งหวังประโยชน์สูงสุดอันจะเกิดแก่บุตรหลานของเรา พ่อแม่ผู้ปกครอง และ โรงเรียน จำเป็นต้องจับมือกันให้มั่น มีความเข้าอกเข้าใจกัน เป็นหนึ่งเดียวและสื่อสารกันอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอ แม้ว่าพ่อแม่ผู้ปกครองกับครู/โรงเรียนจะมีบทบาทที่แตกต่างกันในการทำหน้าที่ดูแล พัฒนาเด็ก แต่ด้วยเหตุที่ ทั้งสองฝ่ายมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่เด็กหรือผู้เรียนเช่นเดียวกัน การช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันสร้างสรรค์ และร่วมกันแก้ไข รับผิดชอบ มิใช่ต่างฝ่ายต่างทำภาระของตน เพียงเพื่อบรรลุไปตามหน้าที่ ความสำเร็จของการเป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง และ ความสำเร็จของสถานศึกษา ล้วนเป็นความสำเร็จอันเดียวกัน นั่นคือ ความรู้ความดีงาม และความสุข ความสามารถในการพึ่งตนเองและสร้างสรรค์สังคมของลูกหลานไทยของเรา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 6)

สรุป ผู้ปกครองที่ฉลาดจะไม่มอบความไว้วางใจให้การเรียนรู้ของลูกหลานของเขาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนฝ่ายเดียวอย่างเด็ดขาด (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 11 ; วรภัทร์ ภู่เจริญ. 2541 : 7) และโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับว่าประสบผลสำเร็จ (The successful schools) ก็ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี (Sergiovanni. 1991 : 121)

3. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการการศึกษา

กิจกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่อาศัยการมีส่วนร่วม คนๆ เดียวไม่สามารถจะทำกิจกรรมทุกอย่างได้ด้วยตัวเอง ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดทางด้านชีววิทยาและทางด้านเศรษฐกิจ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2537 : 182) หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ก็คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษาทั้งครูผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 51 ; สุรัฐ ศิลปอนันต์. 2545 : 263) โดยมีเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วม คือ การทำให้คนที่ถูกละเลยหรือถูกกีดกันให้ออกไปอยู่วงนอก ได้เข้ามาเกี่ยวข้องหรือการให้คนที่อยู่วงนอกเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่วงในเพื่อกระจายผลให้ครอบคลุมถ้วนทั่ว ให้ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะมีส่วนร่วม (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. 2542 : 12-13)

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษานั้น จะทำให้บุคคลและกลุ่มมีความรับผิดชอบและมีความผูกพันทางใจต่อองค์การ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายต่าง ๆ การมีส่วนร่วมเป็นความเกี่ยวข้องในด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมของกลุ่ม เป็นตัวกระตุ้นให้ทำงานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย (สถิต กองคำ. 2542 : 34-35) ซึ่งสอดคล้องกับเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 183) ที่ได้อธิบายไว้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมว่า การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้น จะทำให้บุคคลนั้นๆมีส่วนเกี่ยวข้อง (involvement) ในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ขององค์การ และการที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่างๆ ย่อมทำให้บุคคลมีความ

ผูกพัน (commitment) ต่อกิจกรรมนั้นและมีความผูกพันต่อองค์การในที่สุด เช่นเดียวกับ เดวิส และ นิวสตรอม (Davis & Newstrom. 1985 : 23) ที่นิยามการมีส่วนร่วมโดยเน้นประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ 1)การเข้ามีส่วนร่วม 2)การมีส่วนช่วย และ 3)การมีส่วนรับผิดชอบ

กรอบในการพิจารณาเรื่องของการมีส่วนร่วมนั้น โคเฮน และ อัพฮอฟ (Cohen & Uphoff. 1977 : 7-26) เสนอว่ามีโครงสร้างพื้นฐานจำแนกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (What participation are we concerned with?) หรือที่ โคเฮน และ อัพฮอฟ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม (kinds of participation) ซึ่งทั้งสองกล่าวว่ามี 4 ประเภท ได้แก่ 1)การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making) 2)การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (participation in implementation) 3)การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (participation in benefits) 4)การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation)

มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (Whose participation are we concerned with ?) คุณลักษณะของบุคคลที่ควรพิจารณา คือ เพศ อายุ สถานภาพของครอบครัว การศึกษา การแบ่งกลุ่มในสังคม อาชีพ รายได้ ฯลฯ เช่นเดียวกับ รุ่ง แก้วแดง และ ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2541 : 217) ให้พิจารณา 2 ด้าน คือ ด้านปริมาณ ได้แก่ จำนวนบุคคลที่ต้องการ และด้านคุณลักษณะของบุคคล ว่าต้องการบุคคลที่มีคุณลักษณะอย่างไร เพื่อให้สามารถทำงานหรือภารกิจที่รับผิดชอบได้

มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (How is participation occurring with in the project ?) ในมิตินี้ มีประเด็นที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประเด็น คือ 1)พื้นฐานของการมีส่วนร่วม พิจารณาจาก บนลงล่าง หรือ ล่างขึ้นบน 2)รูปแบบของการมีส่วนร่วม พิจารณาจากรูปแบบขององค์การ การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม 3)ขอบเขตของการมีส่วนร่วม พิจารณาจากระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วม ช่วงของกิจกรรม 4)ประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม พิจารณาจากการให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม ปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ

ต่อมา เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 214-215) ได้เสนอกรอบในการพิจารณาเรื่องการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ร่วมทำไม ประเด็นนี้เป็นจุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วม การจะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษานั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เป้าหมายทั่วไปของการมีส่วนร่วม เช่น เพื่อการพัฒนาการศึกษา แต่จุดมุ่งหมายเฉพาะของการมีส่วนร่วมคืออะไร เช่น เพื่อกำหนดนโยบาย วางแผนปฏิบัติการ การบริหารบุคคล สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

2. ใครควรจะร่วม นั่นคือ การพิจารณาบุคคลให้เหมาะสมกับภารกิจที่จะต้องปฏิบัติ องค์ประกอบที่จะต้องพิจารณาในการเลือกบุคคล เช่น ความรู้และทักษะความสามารถที่

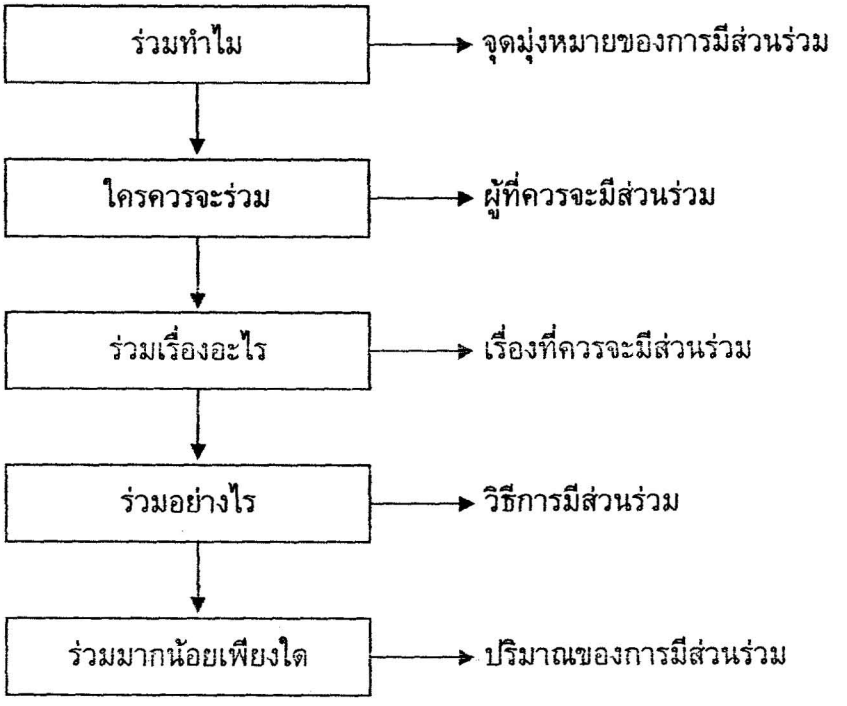
จะทำประโยชน์ได้ มีเวลาพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เช่นเดียวกับ สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2545 : 232) ที่ให้ข้อพิจารณาในการจัดตั้งทีมปรับปรุงโรงเรียนว่า ต้องพิจารณาถึง ประสบการณ์ ภูมิหลังทางสังคมวิทยา เช่น เพศ อายุ หน้าที่ความรับผิดชอบ ความสามารถ ความสนใจ

3. ร่วมเรื่องอะไร ในแต่ละภารกิจหลักของการมีส่วนร่วมนั้นจะมีภารกิจย่อย ๆ ด้วย เช่น ถ้าภารกิจหลักคือการบริหารบุคคล ภารกิจย่อยต่างๆ อาจประกอบด้วยการสรรหา การพัฒนาบุคลากร เป็นต้น ดังนั้น การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษานั้น ควรจะพิจารณาว่าเรื่องอะไรที่ผู้ปกครองควรจะมีส่วนร่วม

4. ร่วมอย่างไร การมีส่วนร่วมนั้นมีหลายวิธี ทั้งการมีส่วนร่วมทางตรงและการมีส่วนร่วมทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมมีหลายวิธีเช่นกัน เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมเสนอความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นผู้อุปถัมภ์หรือสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

5. ร่วมมากน้อยเพียงใด ประเด็นนี้เป็นการพิจารณาปริมาณของการมีส่วนร่วม ผู้ปกครองควรจะมีส่วนร่วมในการบริหารในปริมาณที่เหมาะสมกับภารกิจ การบริหารการศึกษาอาจแบ่งออกเป็นระดับสูง กลาง และต่ำ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารแต่ละระดับอาจมีปริมาณที่มากน้อยแตกต่างกัน

แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้ปกครองในการจัดการการศึกษาสามารถสรุปให้เห็นชัดเจนเป็นภาพได้ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา

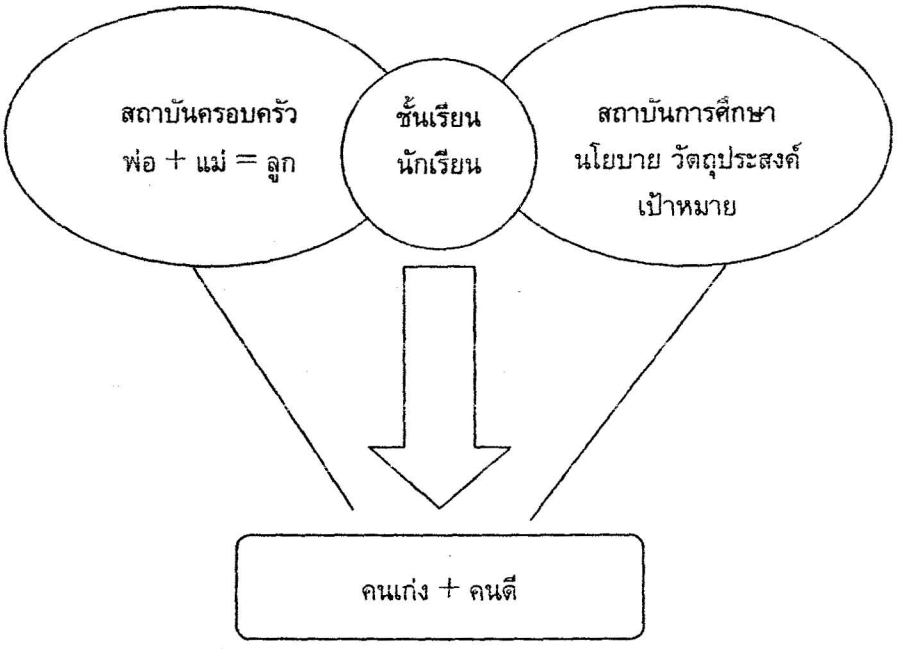
ที่มา : เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). "ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา," ใน *สัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5-8.* หน้า 215.

4. ทฤษฎีสังคมวิทยา

สถาบันครอบครัว (Family Institution) เป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรกที่ให้การศึกษาและอบรมบ่มนิสัย (Socialization) แก่สมาชิกในครอบครัว (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ทัศนา ทองภักดี. 2543 : 5 ; จุมพล หนิมพาณิช. 2539 : 121) มีความใกล้ชิดและผูกพันกับบุคคลอย่างลึกซึ้ง จึงมีอิทธิพลต่ออารมณ์ เจตคติ และแบบแผนความประพฤติของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง (สนธยา พลศรี. 2545 : 132-143) ครอบครัวสมัยใหม่ไม่สามารถรับทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ จึงแบ่งภาระซึ่งเป็นหน้าที่ของครอบครัวให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา (Education Institution) เป็นหน่วยปฏิบัติรับหน้าที่ส่วนนี้ไป ทำให้เกิดการแบ่งงานกัน (Division of Labour) และร่วมมือกันทำ (Co-operation) (พัทยา สายหู. 2541 : 58 ; ณรงค์ เส็งประชา. 2538 : 97) โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมซึ่งทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมโดยเฉพาะ (Special Sector) เพราะเป็นแหล่งปลูกฝังความรู้ ความคิด และวิทยาการต่างๆ อย่างเป็นทางการ (ทัศนีย์

ทองสว่าง. 2543 : 141 ; บรรพต วีระสัย. 2541 : 158 ; อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์. 2540 : 25-31)

ครอบครัวและโรงเรียน มีวิธีการให้การศึกษาที่สอดคล้องกันที่สำคัญ คือ 1)กระบวนการสังคมประกฤติ (Socialization Process) 2)กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) 3)กระบวนการถ่ายโยงความรู้ (Transfer Ability Process) อยู่บนเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ ต้องการให้การเรียนรู้และฝึกฝนให้ผู้เรียนเหล่านั้นเป็น "คนดีที่มีความสามารถ" (manhood and manpower) เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต ครอบครัวและโรงเรียนจึงมีหน้าที่ร่วมกัน ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับสถาบันครอบครัว

ที่มา : ธำรง อุดมไพจิตรกุล. (2543). *สังคมศาสตร์พื้นฐานการศึกษา*. หน้า 72.

5. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A Theory of Reasoned Action)

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลนี้ เสนอโดย ฟิชเบน และ อัจเซน (Fishbein & Ajzen. 1981 : 5) เป็นทฤษฎีที่มีฐานคติ (assumption) ว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและใช้ข้อมูลที่ตนมีอยู่อย่างเป็นระบบ มนุษย์พิจารณาผลที่เกิดจากการกระทำของตนก่อนตัดสินใจลงมือกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเสมอ พฤติกรรมส่วนมากของบุคคลนั้น จึงขึ้นอยู่ภายใต้การ

ควบคุมของเจตนาของบุคคล ดังนั้น เจตนาเชิงพฤติกรรมหรือความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคลจึงเป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิดกับการกระทำ

รูปแบบเพื่อใช้ทำนายความตั้งใจที่กระทำพฤติกรรม ได้แก่ ทัศนคติและความเชื่อเชิงปทัสถาน (normative beliefs) ตัวแปรในรูปแบบของเขาประกอบไปด้วยทัศนคติต่อพฤติกรรม ความเชื่อเชิงปทัสถานเกี่ยวกับการกระทำและแรงจูงใจที่จะกระทำตามความเชื่อนั้น ดังนั้น ตัวกำหนดความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมในรูปแบบนี้จึงประกอบด้วยปัจจัยเกี่ยวกับทัศนคติ (attitude factors) และปัจจัยเกี่ยวกับปทัสถาน (normative factors) (Albrecht and others. 1980 : 219)

การกระทำของบุคคลนั้นจะเนื่องมาจากความตั้งใจ และยังได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยเกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อเชิงปทัสถาน และแรงจูงใจ (Gergen & Gergen. 1981 : 195-197) ดังต่อไปนี้คือ

1. ทัศนคติ สิ่งที่บุคคลตั้งใจจะกระทำนั้น ขึ้นอยู่กับทัศนคติที่เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ อย่างไรก็ตาม ทัศนคติดังกล่าวยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆอีกคือ 1)การคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ (expectation of outcome) 2)คุณค่าของผลลัพธ์ที่คาดหวัง (value of the expected outcome) โดยปกติแล้ว คนส่วนใหญ่จะมีความคาดหวังที่แตกต่างกัน ความคาดหวังแต่ละอย่างก็มีระดับคุณค่าที่แตกต่างกัน ดังนั้น ทัศนคติจึงเป็นผลรวมของความคาดหวังแต่ละอย่าง ซึ่งให้น้ำหนักตามคุณค่าของความคาดหวังนั้นๆ

2. ความเชื่อเชิงปทัสถาน สิ่งที่บุคคลตั้งใจจะทำนั้น นอกจากขึ้นอยู่กับทัศนคติแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความเชื่อเชิงปทัสถานที่ว่า คนอื่นๆคิดอย่างไรเกี่ยวกับสิ่งที่เขาจะทำ

3. แรงจูงใจให้ปฏิบัติตาม (motivation to comply) ได้รับอิทธิพลจากระดับของการจูงใจให้บุคคลปฏิบัติตามความรู้สึกของบุคคลอื่นๆ

โดยสรุปแล้ว รูปแบบของ ฟิชเบน และ อัจเซน (Fishbein & Ajzen. 1981 : 5) นี้แสดงให้เห็นว่า ความตั้งใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับทัศนคติ บวกกับ ผลรวมของความเชื่อเกี่ยวกับการคาดหวังของบุคคลอื่นๆที่ให้น้ำหนักตามแรงจูงใจให้ปฏิบัติตามความเชื่อนั้น หรืออาจพูดได้ว่า บุคคลจะทำพฤติกรรมอย่างใด ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งขึ้นอยู่กับทัศนคติและแรงกดดันทางสังคม (social pressure)

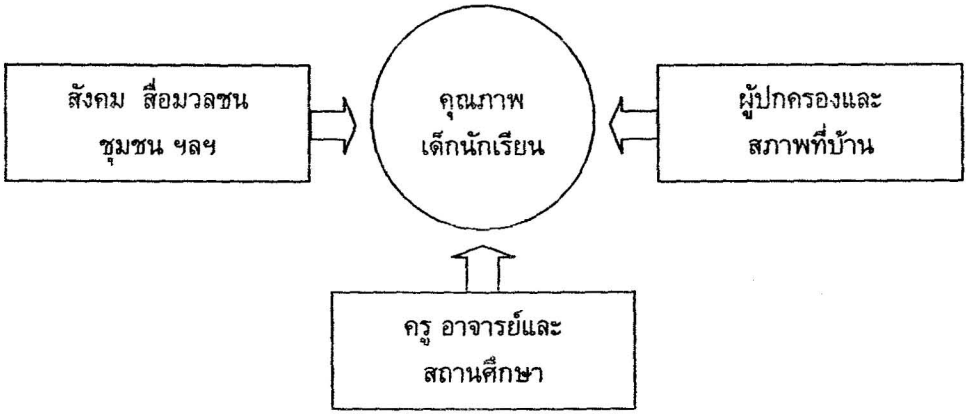
6. ทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล (Overlapping Spheres of Influence Theory)

เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997 : 71-78) และ เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-712) ได้เสนอทฤษฎีเพื่ออธิบายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ด้วยทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล (Overlapping Spheres of Influence Theory) โดยมีแนวคิดหลักดังนี้ คือ หากมุมมองของนักการศึกษามองเด็กว่าเป็น "นักเรียน" นักการศึกษานั้นก็จะมองครอบครัวแยกต่างหากจากโรงเรียน นั่นคือ ครอบครัวก็จะ

ถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่ไปตามลำพังและทิ้งหน้าที่การจัดการศึกษาของเด็กไว้ให้โรงเรียน แต่หากนักการศึกษามีมุมมองว่านักเรียนเป็น "เด็ก" นักการศึกษานั้นก็จะมองทั้งครอบครัวและชุมชนเป็นเสมือนหุ้นส่วน (Partners) กับโรงเรียนในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็ก ความเป็นหุ้นส่วนจะตระหนักถึงการแบ่งปันความสนใจ ความรับผิดชอบ เพื่อเด็ก และจะทำงานร่วมกัน ริเริ่มโครงการที่ดีกว่าเดิม และโอกาสต่างๆ เพื่อเด็ก และความสำเร็จของความเป็นหุ้นส่วนกันนี้ก็คือ "การดูแล (Care) เด็ก" ซึ่งเป็นแนวคิดหลักพื้นฐาน

เมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาถึงขนาดเป็นหุ้นส่วนกับโรงเรียนแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครูจะริเริ่มบรรยากาศ "โรงเรียนเสมือนครอบครัว" (family-like school) มากขึ้นๆ โรงเรียนเสมือนครอบครัวจะต้อนรับทุกๆ ครอบครัว โรงเรียนเสมือนครอบครัวจะกระตุ้นเตือนความเป็นปัจเจกบุคคลของเด็กแต่ละคน และทำให้เด็กแต่ละคนรู้สึกว่าตนเองเป็นคนพิเศษ

ในทำนองเดียวกัน ความเป็นหุ้นส่วนนี้ ผู้ปกครองก็จะริเริ่มบรรยากาศ "ครอบครัวเสมือนโรงเรียน" (school-like family) ครอบครัวเสมือนโรงเรียนจะกระตุ้นให้เด็กแต่ละคนตระหนักว่าตนเป็นนักเรียน ครอบครัวจะเสริมแรงความสำคัญของโรงเรียน การบ้านและกิจกรรม ซึ่งสร้างทักษะ ความรู้สึกสำเร็จให้เด็ก ชุมชนรวมถึงกลุ่มของผู้ปกครองจะทำงานร่วมกัน ริเริ่มโอกาสการเรียนรู้เสมือนโรงเรียน เหตุการณ์ โครงการ ซึ่งเสริมแรง กระตุ้นเตือนให้รางวัลนักเรียน ที่พัฒนาก้าวหน้าด้วยดี มีความคิดริเริ่ม เสียสละ ทำดี ชุมชนก็จะริเริ่มบรรยากาศ "ชุมชนเสมือนครอบครัว" (family-like community) จัดตั้ง บริการ เหตุการณ์เพื่อสนับสนุนเด็ก ครอบครัวก็จะมีจิตใจให้ชุมชน (community-minded families) นักเรียนจะช่วยเพื่อนบ้านของเขาและครอบครัวอื่นๆ แนวคิดโรงเรียนชุมชนก็จะเกิดขึ้น เกิดโครงการ บริการเพื่อเด็ก ผู้ปกครอง และคนอื่นๆ ตลอดเวลา ทั้ง ก่อน ระหว่าง และหลังจาก เวลาทำการปกติของโรงเรียน โรงเรียนและชุมชนก็จะพูดคุยถึงโครงการและบริการที่เป็น มิตรกับครอบครัว (family friendly) เมื่อแนวคิดทั้งหมดนี้รวมเข้าด้วยกัน ก็จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (learning communities) หรือ ชุมชนแห่งความดูแล (care communities) คำต่างๆ เหล่านี้ประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธีระ รุญเจริญ (2545 : 126-127) ที่ว่า ผู้ปกครอง/ครอบครัว ครู/สถานศึกษา และชุมชน/สังคม เป็นองค์ประกอบ 3 ประการที่มีอิทธิพลต่อเด็กและทำให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพ ดังภาพประกอบ 8

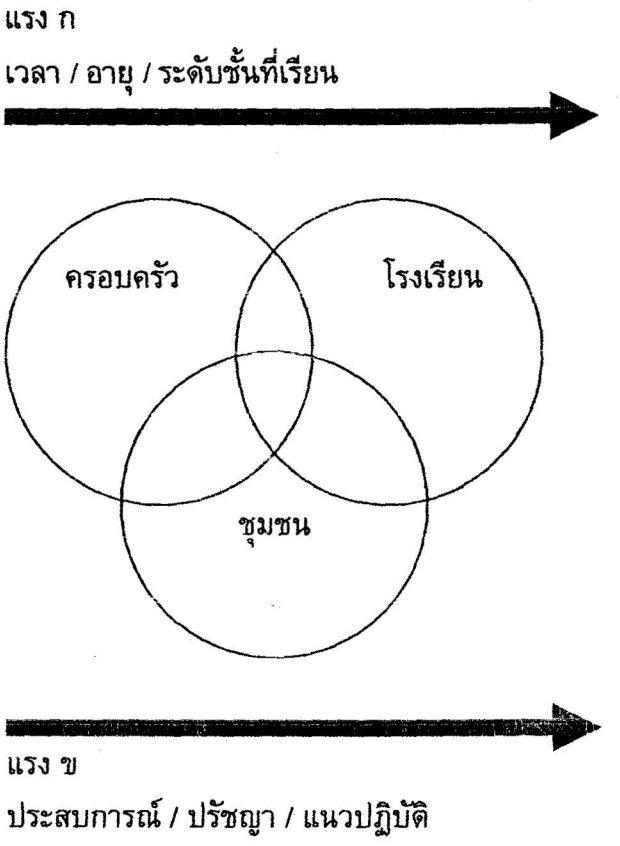

ภาพประกอบ 8 องค์ประกอบ 3 ประการ ที่ทำให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพ

ที่มา : ธีระ รุญเจริญ. (2545). *สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย*. หน้า 126.

เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997 : 3) และ เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 702) ได้เสนอทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพลว่าประกอบด้วย 2 โครงสร้าง ดังนี้

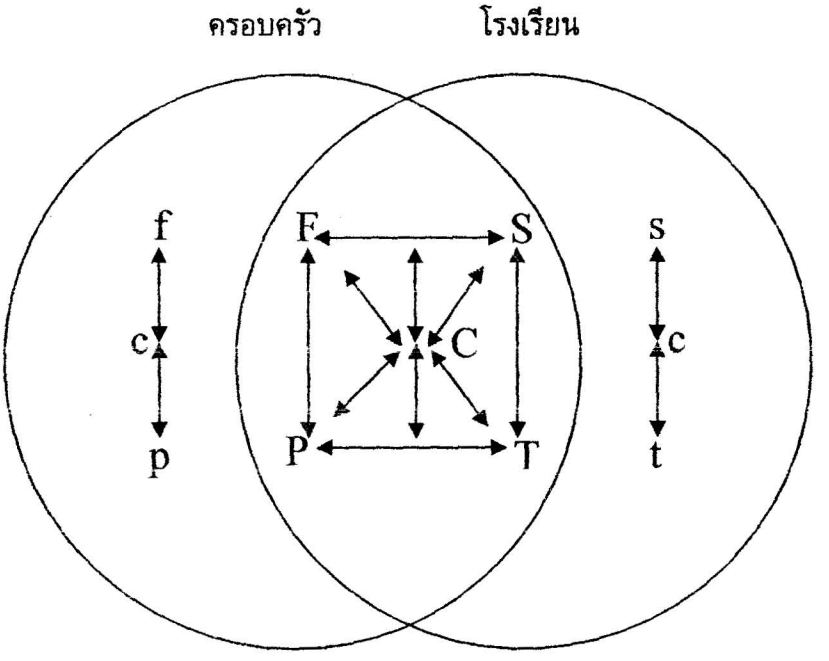
1. โครงสร้างภายนอก (External Structure) แสดงถึง 3 บริบทที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ขอบเขตที่ทับซ้อนนี้ชี้ให้เห็นว่า ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน แบ่งปันความรับผิดชอบกันเพื่อเด็ก ความหลากหลายในแนวทางปฏิบัติ ปรัชญา ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ทำให้เกิดการทับซ้อนกันมากหรือน้อย การเชื่อมโยงกันของ 3 บริบทนี้มากหรือน้อย การปฏิบัติและการทับซ้อนกันนี้เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 โครงสร้างภายนอกของทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล

ที่มา : Epstein and others. (1997). *School, family, and community partnerships : Your handbook for action.* p.3.

2. โครงสร้างภายใน (Internal Structure) แสดงถึงปฏิสัมพันธ์ว่าจะเกิดก็ต่อเมื่อบุคคลในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน สื่อสารหรือทำงานร่วมกัน โดยเด็กเป็นศูนย์กลางและผู้กระทำ (actor) ปฏิสัมพันธ์นี้ ความเชื่อมโยง/การมีส่วนร่วมของบ้าน โรงเรียน และชุมชน อาจจะอยู่ในระดับสถาบัน (Institutional Level) เช่น ครอบครัว กลุ่มเด็ก นักการศึกษา และชุมชน หรือในระดับปัจเจกบุคคล (Individual Level) เช่น ครู ผู้ปกครอง เด็ก หุ้นส่วนของชุมชน หรือ กลุ่มเล็กๆ เช่นเดียวกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2541 : 203) สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 โครงสร้างภายในของทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล

ที่มา : Epstein and others. (1997). *School, family, and community partnerships : Your handbook for action.* p.4.

แนวคิดสำคัญ คือ ปฏิสัมพันธ์ภาพในสถาบัน (Intra-institutional Interactions) เป็นพื้นที่ที่ไม่ทับซ้อนกัน (Non-overlapping Area) ส่วนปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน (Inter-institutional Interactions) เป็นพื้นที่ที่ทับซ้อนกัน (Overlapping Area) แทนด้วยสัญลักษณ์ f/F คือ ครอบครัว c/C คือ เด็ก s/S คือ โรงเรียน p/P คือ ผู้ปกครอง t/T คือ ครู

โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน เป็น 3 บริบทที่มีอิทธิพลต่อกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งโครงสร้างที่อธิบายอิทธิพลของ 3 บริบทนี้ส่งผลต่อกันเรียกว่า โครงสร้างภายนอกของขอบเขตทับซ้อนกันของอิทธิพล (External Model of Overlapping Spheres of Influence) อาทิเช่น ช่วงเวลา (time) อายุ (age) ระดับการศึกษา (grade level) ประสบการณ์ (experience) ปรัชญา (philosophy) แนวทางการปฏิบัติ (practice) ดังภาพประกอบ 7 แต่อย่างไรก็ตาม ในอิทธิพลของแต่ละบริบทดังกล่าว ก็ยังมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแยกต่างหากในแต่ละบริบทนั้นอีกด้วย ซึ่งโครงสร้างที่อธิบายอิทธิพลภายในแต่ละบริบทนี้เรียกว่า โครงสร้างภายในของขอบเขตทับซ้อนกันของอิทธิพล (Internal Model of Overlapping Spheres of Influence) ซึ่งสอดคล้องกับ อิคเคิลส์ และ ฮาโรล์ด (Eccles &

Harold. 1993 : 283-284) ทำการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบครอบครัว (Family) องค์ประกอบเด็ก (Child) องค์ประกอบโรงเรียน (School) องค์ประกอบผู้ปกครอง (Parent) องค์ประกอบครู (Teacher)

รูปแบบนี้ให้ "ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง" และ ผู้เรียนเป็นผู้แสดงบทบาทหลักในการศึกษา พัฒนาการและความสำเร็จในโรงเรียน ความเป็นหุ้นส่วนกันระหว่างโรงเรียน ครอบครัวและชุมชนไม่สามารถสำเร็จได้ง่ายๆ จนกว่าจะมีกิจกรรมที่ถูกออกแบบมาเพื่อการมีส่วนร่วม แนะนำ กระตุ้น และ/หรือจูงใจ โดยมีสมมุติฐานเบื้องต้นว่า ถ้านักเรียนมีความรู้สึกว่าได้รับการดูแลและกระตุ้นเตือนให้ทำงานหนักในบทบาทของนักเรียน เด็กก็จะพยายามทำหน้าที่ของเขาให้ดีที่สุด เช่น พยายามเรียนรู้ พยายามอ่าน พยายามเขียน พยายามคำนวณ และพยายามเรียนรู้ทักษะอื่นๆ และความสามารถพิเศษในโรงเรียน (Epstein. 1995 : 704)

เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997 : 3) ยังย้ำอีกว่า ความเชื่อมโยง/การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน ก็สามารถแสดงและศึกษาได้จากรูปแบบนี้ และอธิบายว่า จากการศึกษา พบว่า นักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของการเป็นหุ้นส่วนระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน นักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารหลักเรื่องโรงเรียนให้กับผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในปัจจุบัน

กรณีศึกษาจากต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

การจัดการศึกษาในสหรัฐอเมริกาซึ่งถือว่าเป็นต้นแบบของการปกครองประชาธิปไตย ได้ส่งผลต่อระบบการศึกษาในการให้อิสระและสิทธิสำหรับผู้ปกครองที่จะเข้ามาจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ในหลายมลรัฐจึงมีความเชื่อพื้นฐานว่า ระบบการศึกษาควรประกอบด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ยืดหยุ่นได้ และตอบสนองความต้องการของปัจเจกบุคคลและชนกลุ่มน้อย (นภเนตร ธรรมบวร. 2541 : 40-41) ในสหรัฐอเมริกาจึงเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ในวิสัยทัศน์การศึกษา 8 ประการเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของสหรัฐอเมริกาข้อ 8 ว่า โรงเรียนทุกแห่งต้องส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนที่ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของเด็กในด้านวิชาการ อารมณ์ และสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ง : 1-2)

สหรัฐอเมริกาเป็นตัวอย่างของรูปแบบและบทบาทของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ เพราะประชาชนอเมริกันเป็นกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย แตกต่างกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เชื้อชาติ ผิวพรรณ ประกอบกับ

สถานการณ์ปัญหาของสังคมอเมริกันได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ความต้องการให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือเด็กจึงเป็นเรื่องจำเป็นมาก จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีทั้งในระดับการมีส่วนร่วมรายบุคคลและการมีส่วนร่วมในฐานะองค์กรของผู้ปกครอง กิจกรรมที่ทำได้ง่ายที่สุดและนิยมปฏิบัติกันอยู่แล้ว ก็คือ การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างและพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่เด็กที่บ้าน โดยทำหน้าที่ตอบคำถาม ชี้แนะ หรือช่วยเหลือเด็กให้ทำกิจกรรม การบ้านตามที่ทางโรงเรียนมอบหมาย และผลักดันให้เด็กเรียนรู้และเคารพกฎเกณฑ์กติกาของสังคมโรงเรียน กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ประสบการณ์และทักษะชีวิตอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผ่านมาได้เรียกร้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองต้องขยายบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนและครูมากขึ้น เพราะบทบาทที่มีอยู่เดิมไม่เพียงพออีกต่อไปแล้ว สังคมต้องการกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่หลากหลายมากกว่าเดิม ต้องการผู้ปกครองที่เข้ามาร่วมภารกิจในการพัฒนาเด็กด้วยพันธะผูกพันและความรับผิดชอบมากขึ้นกว่าเดิม และกิจกรรมที่พบอยู่เสมอในโรงเรียนต่างๆ ได้แก่ (Daniel & Rayna. 1996 : 142-143 ; ไผท สิทธิสุนทร. 2543 ก : 23)

1. การเข้ามาเป็นแขกของโรงเรียน

การที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในทันทีนั้นอาจเป็นไปไม่ได้ เพราะแนวคิดและความสัมพันธ์ที่มีต่อโรงเรียนอาจจะยังมีความแปลกแยกห่างเหิน และไม่สามารถกำหนดบทบาทตนเองที่เหมาะสมได้ในทันที การเข้ามาเป็นแขกของโรงเรียนจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจภาพรวมทางกายภาพ โครงสร้างความสัมพันธ์ต่างๆภายในโรงเรียน ภาระหน้าที่และลักษณะการดำเนินงานของโรงเรียนและของครูดีขึ้น สร้างบรรยากาศที่ดีในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันและทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองจำนวนหนึ่งสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ได้สอดคล้องมากขึ้น โรงเรียนก็ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านต่างๆ เช่น แขวนป้าย "ยินดีต้อนรับ" จัดโต๊ะต้อนรับ และโต๊ะข้อมูลบริเวณใกล้ทางเข้าโรงเรียน จัดตั้งศูนย์ทรัพยากรผู้ปกครองประจำโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองได้ผ่อนคลาย พบปะกัน เป็นที่รวมอุปกรณ์ที่ผู้ปกครองนำมาให้โรงเรียนใช้ประโยชน์ และเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ และ การประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อต่างๆ

2. การให้ข้อมูล คำแนะนำ และการจัดฝึกอบรมแก่ผู้ปกครอง

โรงเรียนจะต้องเป็นฝ่ายกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงความสำคัญของครอบครัวในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาเด็ก เริ่มตั้งแต่ การให้คำแนะนำข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่นำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่บ้าน การจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะในการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก และ สร้างระบบติดต่อประสานงานระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

3. การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน

เพื่อลดข้อจำกัดและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน โรงเรียนต้องเป็นฝ่ายจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของเด็กในด้านต่างๆ ให้แก่ทางบ้านมากขึ้น อย่างสม่ำเสมออาจเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน เพื่อติดตามข้อมูลอย่างใกล้ชิด

4. การระดมอาสาสมัครจากผู้ปกครอง

การแสวงหาและระดมผู้ปกครองอาสาสมัครให้มาช่วยกิจกรรมด้านต่างๆ ของโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจในการขยายผลและระดมการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ เพราะจะทำให้ได้ผู้ปกครองจำนวนมากมาเข้าร่วมอย่างสบายใจมากขึ้น ท่ามกลางเวลาและหน้าที่การงานที่จำกัด ผู้ปกครองอาสาสมัครจะสามารถใช้ความรู้ ความชำนาญเฉพาะตัวมาร่วมงานต่างๆ ได้โดยไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมเต็มเวลา และโรงเรียนควรขยายผลเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น ผู้ปกครองอาสาสมัครอาจเป็นอาสาสมัครในการสอนหนังสือ ช่วยฝึกทักษะ ช่วยฝึกงานอาชีพต่างๆ อาสาสมัครระดมทุน อาสาสมัครดูแลเด็กในกิจกรรมต่างๆ อาสาสมัครเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียน

5. การจัดระบบบริหารจัดการเวลาและทรัพยากร

การมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของผู้ปกครองนั้น ผู้ปกครองจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและฝึกฝนทักษะในการจัดการ ติดตาม กำกับดูแล รวมถึงการได้ข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญของหลักสูตรที่เด็กกำลังเรียนในแต่ละวิชา แต่ละชั้นเรียน เกณฑ์การประเมินผล การบ้าน กำหนดวันเวลาในการส่งรายงาน การสอบ เพื่อให้ทางบ้านสามารถติดตามความเคลื่อนไหวและสามารถจัดการให้เด็กใช้เวลาอย่างเหมาะสม

6. การกระตุ้นให้เกิดกลุ่มและการรวมตัว

โรงเรียนจำเป็นต้องกระตุ้นให้ผู้ปกครองเกิดการรวมตัวเป็นกลุ่ม คณะกรรมการ ในการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ความปลอดภัยด้านต่างๆ ทั้งนี้ โดยกลุ่มผู้ปกครองอาจคัดเลือกและจัดฝึกอบรมให้แก่กลุ่มกันเองเพื่อพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองไปสู่การเป็นกลุ่มสนับสนุน (support group) เป็นผู้พิทักษ์สิทธิและคุ้มครองเด็กอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การส่งเสริมให้เกิดกลุ่มและการรวมตัวกันนั้นไม่สามารถเกิดขึ้นได้ง่าย โรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครองมารวมตัวกันทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา และ ร่วมตัดสินใจ การมีกิจกรรมที่ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ตัวอย่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ประสบผลสำเร็จในสหรัฐอเมริกา มีดังนี้ (ไผท สิทธิสุนทร. 2543 ข : 22)

1. โรงเรียนอะเทนวิลล์ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดค่อนข้างเล็ก มีนักเรียนประมาณ 300 คน ตั้งอยู่ในชนบททางตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐเวอร์จิเนีย ประชากรกว่า

ร้อยละ 70 ประกอบอาชีพทำเหมืองถ่านหิน ฐานะยากจน ได้นำโครงการผู้ปกครองในฐานะหุ้นส่วนทางการศึกษา (Parent as Educational Partners – PEP) มาใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 1991-1992 กิจกรรมของโครงการ คือ

1.1 โครงการเยี่ยมเยียนทางบ้าน เพื่อเชิญชวนให้ผู้ปกครองเหล่านั้นเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน โดยผู้ปกครองซึ่งประสานงานจะได้รับการฝึกอบรมการเยี่ยมเยียนลักษณะดังกล่าว

1.2 โครงการเครือข่ายโทรศัพท์ เครือข่ายโทรศัพท์เริ่มต้นจากการที่ผู้ปกครองอาสาสมัครรับหน้าที่โทรติดต่อผู้ปกครองอื่นๆ 20-25 ครอบครัวทุกเดือน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมของโรงเรียนในเดือนถัดไปหรือเพื่อขอความเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้จัดไปแล้ว รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมในอนาคต ผู้ปกครองอาสาสมัครจะได้รับการอบรมเรื่องมารยาทในการใช้โทรศัพท์และหลักการสำคัญอื่นๆเช่น ภาษาสุภาพ น้ำเสียง ไม่ตำนิติเตียนผู้อื่น และไม่เปิดเผยความลับที่ได้ยินมาให้กลายเป็นความขัดแย้ง

1.3 การส่งเสริมการเรียนรู้ที่บ้าน โรงเรียนจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการปีละ 10 ครั้ง ในศูนย์ครอบครัวประจำโรงเรียน โดยมีอาสาสมัคร ผู้บริหารโรงเรียน วิทยากรรับเชิญเป็นผู้ให้การอบรม เพื่อกระตุ้นและพัฒนาความรู้และทักษะของผู้ปกครองให้สามารถช่วยลูกและเป็นครูคนแรกของลูกอย่างเหมาะสม

1.4 การฝึกอบรมอาสาสมัคร โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้ปกครองเป็นอาสาสมัครเข้ามาช่วยงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน ทุกๆ วันจะมีผู้ปกครองอาสาสมัครอย่างน้อย 10 คน ผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ต่างๆกันในโรงเรียน เพื่อช่วยกันเป็นผู้ดูแลนักเรียน และ ระบบของโรงเรียนในด้านต่างๆ รวมถึงความปลอดภัยในโรงเรียนด้วย โรงเรียนจึงจัดให้มีการฝึกอบรมผู้ปกครองทุกปี และจัดฝึกอบรมทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

1.5 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในกรรมการของโรงเรียนจะมีสัดส่วนของกรรมการที่เป็นผู้ปกครองทุกชุด

1.6 การประเมินความต้องการของผู้ปกครอง โรงเรียนได้คัดเลือกผู้ปกครองและว่าจ้างให้เป็นผู้ประสานงานของโรงเรียนแบบไม่เต็มเวลา โดยจะทำหน้าที่เยี่ยมบ้านและเก็บข้อมูล ความเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาระบบต่างๆ ในโรงเรียน

2. โรงเรียนมัธยมศึกษาโรสเวลท์ รัฐเท็กซัส นักเรียนร้อยละ 99 เป็นชนกลุ่มน้อย และนักเรียนร้อยละ 80 เป็นเด็กยากจนที่ได้รับทุนเรียนฟรีและส่วนลดค่าอาหารกลางวัน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ และ ผู้ปกครองก็ไม่มีเวลาในการดูแลเด็ก ในปี ค.ศ.1992 จำนวนนักเรียนที่สอบผ่านการสอบวัดมาตรฐานการศึกษาของรัฐเท็กซัสน้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนมีพฤติกรรมหลายๆด้านที่มีปัญหา จนกระทั่งปี

ค.ศ.1993 มีปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นในโรงเรียน กล่าวคือ มีนักเรียนยิงนักเรียนด้วยกันถึงแก่ความตาย โรงเรียนได้เริ่มดำเนินการโครงการ The Alliance Schools Initiative โดย

2.1 ใช้กลยุทธ์เชิงรุกเพื่อขจัดอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พ่อแม่ของเด็กในโรงเรียนนี้ส่วนมากทำงานมากกว่าแห่งเดียวซึ่งทำให้ไม่มีเวลาและเหนื่อยอ่อนเกินกว่าจะเข้ามามีบทบาทเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กๆ วิธีการที่จะเอาชนะอุปสรรคนี้ ได้แก่ การใช้กลยุทธ์เชิงรุกเพื่อเอาชนะข้อจำกัดของผู้ปกครอง โดยการออกไปเยี่ยมบ้านและพูดคุยกับผู้ปกครองที่ไม่มีเวลาเหล่านั้น เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกระตุ้นให้ผู้ปกครองเห็นว่ามีความจำเป็นต้องเอาใจใส่การศึกษาของเด็กๆ ซึ่งการรุกออกไปพบปะนี้นอกจากจะเป็นการแลกเปลี่ยนปัญหาการศึกษาและปัญหาอื่นๆของเด็กแล้ว ยังนำไปสู่การร่วมคิด ร่วมวางแผน และความร่วมมือในระดับต่างๆที่ทางครอบครัวสามารถทำได้จริงอีกด้วย

2.2 การจัดหาผู้ประสานงานเพื่อลดภาระครู โรงเรียนเห็นความสำคัญในการจ้างผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองเพื่อช่วยลดภาระของโรงเรียนในการส่งข่าวสารข้อมูลให้ผู้ปกครอง

2.3 จัดมาตรการส่งเสริมความปลอดภัยในโรงเรียน โรงเรียนต้องเป็นสถานที่ปลอดภัยจากปัญหาความรุนแรงต่างๆ ดังนั้น โรงเรียนจึงจัดให้มีการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น และทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความห่วงใยเอาใจใส่ของโรงเรียนที่มีต่อเด็กมากขึ้น อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อโรงเรียน

2.4 การจัดอบรมผู้ปกครองและบุคลากรของโรงเรียน โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้และทักษะในการช่วยเหลือและสนับสนุนลูกขณะอยู่ที่บ้าน โดยจัดหลักสูตรอบรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ทั้งหลักสูตรเกี่ยวกับการเลี้ยงดูช่วยเหลือเด็ก หลักสูตรอบรมคอมพิวเตอร์ หลักสูตรภาษาอังกฤษ หลักสูตรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับโรงเรียน หลักสูตรเกี่ยวกับการฝึกทักษะต่างๆ

2.5 การปรับโครงสร้างของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้โครงการ The Alliance Schools Initiative ประสบความสำเร็จ ก็คือ การที่บุคลากรของโรงเรียน ผู้ปกครอง ต้องรู้การจัดโครงสร้างองค์การของโรงเรียน โดยช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจว่า ไม่จำเป็นต้องมาโรงเรียนเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเท่านั้น แต่สามารถเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาโรงเรียนได้ตลอดเวลา และพยายามพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็กขณะอยู่ที่บ้าน แม้จะดูเสมือนว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัวและเหมือนไม่ใช่หน้าที่โดยตรงของโรงเรียนก็ตาม

2.6 การหาแหล่งสนับสนุนหลากหลายกิจกรรมจากภายนอกเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วม การสนับสนุนที่โรงเรียนต้องการไม่ใช่เรื่องเงินเป็นสำคัญ โดยเฉพาะใน

กลุ่มผู้ปกครองที่รายได้น้อย แต่โรงเรียนต้องการความคิด กำลังใจ และความร่วมมือหลากหลายกิจกรรมที่จะได้จากองค์กรต่างๆทั้งในและนอกชุมชน

3. โรงเรียนเอทอป (ATOP) เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐที่เมืองโฟนิกซ์ ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่ประชากรที่อยู่ในเขตเมืองชั้นใน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนผิวดำกลุ่มอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน โรงเรียนนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูง และมีเด็กเข้าคิวคอยเรียนอยู่ประมาณ 175 คน เมื่อเด็กมาเข้าเรียนที่โรงเรียนนี้ พ่อแม่ผู้ปกครองจะถูกขอให้ยอมรับข้อตกลงว่าจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน อย่างน้อยก็ในเรื่องต่อไปนี้ คือ 1)จำกัดเวลาดูโทรทัศน์ในวันจันทร์ถึงศุกร์ 2)ต้องอ่านหนังสือให้ลูกฟังทุกคืน ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ คืนละ 15-20 นาที 3)เข้าร่วมประชุมครู-ผู้ปกครองทุกครั้ง 4)เข้าร่วมประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 5)เข้าร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียนที่ลูกหลานของตนเรียนอยู่ การที่ต้องยินยอมรับภาระเหล่านี้ ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองกล้าและสนใจเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เนื่องจากเป็นการมอบหมายภารกิจที่ชัดเจนเป็นเรื่องๆไปทำให้สำเร็จและสามารถสานต่อไปอีก

ประเทศสหราชอาณาจักร

กระแสการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของประเทศต่างๆในยุโรปปรากฏชัดเจนขึ้นตั้งแต่ ปี ค.ศ.1967 ต่อมาปี ค.ศ. 1990 กระแสการปฏิรูปการศึกษาได้รับการยอมรับมากขึ้น สหราชอาณาจักรจึงกำหนดสาระสำคัญประการหนึ่งในกฎหมายการศึกษา ก็คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระบบการศึกษา ผู้ปกครองได้รับสิทธิและเสรีภาพในการจัดการศึกษาของลูก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระบบการจัดการของโรงเรียน บทบาทของผู้ปกครองจึงปรากฏในการดำเนินงานแทบทุกระดับของการบริหารจัดการโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสหราชอาณาจักรมี 2 ระดับ คือ ระดับชาติและระดับโรงเรียน ซึ่งในระดับโรงเรียนนั้น ผู้ปกครองมักจะได้รับมอบอำนาจถึงขั้นการตัดสินใจ กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสหราชอาณาจักรที่น่าสนใจ มีดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ง : 10-11)

1. พันธะสัญญา

ในเดือนกันยายน ปี ค.ศ.1999 โรงเรียนของรัฐทุกแห่งได้ร่วมมือกับผู้ปกครองจัดทำ "พันธะสัญญา" ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้น ข้อตกลงดังกล่าวแสดงถึงความรับผิดชอบของผู้ปกครองและโรงเรียน รวมถึงสิ่งที่โรงเรียนคาดหวังจากนักเรียน พันธะสัญญานี้จะกำหนดสิ่งเหล่านี้ไว้ ได้แก่

1.1 มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

พันธะสัญญาจะกล่าวถึง มาตรฐานที่โรงเรียนมุ่งหวังไว้ เช่น หลักสูตรจะต้องปรับเปลี่ยนให้กว้างขวาง สมดุล และตอบสนองความต้องการของเด็ก เป้าหมายการประเมินผลตามหลักสูตรแห่งชาติและการประเมินคุณสมบัติด้านวิชาชีพ การคัดเลือกเด็กที่มี

ความต้องการพิเศษด้านการศึกษาและการให้การสนับสนุน รวมถึงการกำหนดเป้าหมายพิเศษในการวัดความก้าวหน้าของเด็กเหล่านี้

1.2 การไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและตรงเวลา

การใช้เวลาอย่างคุ้มค่ามีความสำคัญต่ออนาคตของนักเรียนอย่างยิ่ง การไปโรงเรียนเป็นประจำและตรงเวลาเป็นสิ่งจำเป็น พันธะสัญญานี้จะเตือนให้ผู้ปกครองทราบถึงข้อกำหนดที่ต้องรับรู้และปฏิบัติร่วมกัน เช่น กฎหมายกำหนดให้ผู้ปกครองมีความรับผิดชอบในการดูแลให้บุตรหลานได้รับการศึกษาระหว่างอายุ 5 –16 ปี หากเด็กในความปกครองเข้าเรียนในโรงเรียนใด เด็กจะต้องไปโรงเรียนนั้นตามวันเวลาทุกวันตลอดภาคเรียน หากเด็กไม่ไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองต้องเสียค่าปรับ และ หากเด็กไม่สามารถไปโรงเรียนได้ ผู้ปกครองต้องรับผิดชอบแจ้งให้โรงเรียนรับรู้ หากเกิดปัญหาการขาดเรียนขึ้น ผู้ปกครองต้องช่วยเหลือบุคลากรของโรงเรียนและหน่วยงานสวัสดิการการศึกษาในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งผู้ปกครองไม่มีสิทธิพานักเรียนไปเที่ยวพักผ่อนระหว่างภาคเรียน ยกเว้นได้รับความยินยอมจากโรงเรียน

1.3 วินัยและพฤติกรรม

ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความประพฤติที่ดีของนักเรียน และอิทธิพลของผู้ปกครองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียน พฤติกรรมและวินัยที่ดีของนักเรียนเกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน พันธะสัญญาจึงระบุไว้ว่านักเรียนจะต้องรักษากฎเกณฑ์ของโรงเรียน และผู้ปกครองจะให้การสนับสนุนโรงเรียนในการรักษาวินัยและพฤติกรรมที่ดีของนักเรียน

1.4 การบ้าน

การทำการบ้านช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะที่สำคัญต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนทุกโรงเรียนควรร่างนโยบายเกี่ยวกับการบ้านและขอคำปรึกษาจากผู้ปกครอง โดยมีการกำหนดระยะเวลาในการทำการบ้านในแต่ละระดับชั้นเรียน และกำหนดให้มีการวางแผนและจัดระเบียบการบ้านของนักเรียนอย่างเหมาะสม

โรงเรียนจะขอให้ผู้ปกครองลงนามในพันธะสัญญา เพื่อแสดงว่าเข้าใจและยอมรับโรงเรียน ซึ่งอาจขอให้นักเรียนลงนามในพันธะสัญญาด้วยหากนักเรียนโตพอที่จะเข้าใจพันธะสัญญานั้นแล้ว

2. การประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน

ในปี ค.ศ. 1998 กฎหมายของสหราชอาณาจักรบังคับให้ทุกโรงเรียนต้องประเมินความสามารถของเด็กทุกคน ในด้านทักษะพื้นฐานด้านภาษา คณิตศาสตร์ พัฒนาการส่วนบุคคล และพัฒนาการด้านสังคม การประเมินผลเมื่อเริ่มเข้าโรงเรียนเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการปรับปรุงทักษะพื้นฐานด้านการอ่านเขียนและคณิตศาสตร์ โรงเรียนจึงต้อง

พูดคุยกับผู้ปกครองเรื่องการประเมินผลและแนะนำวิธีการที่ผู้ปกครองจะช่วยเหลือเด็กๆ ในการเรียน

3. การจัดฝึกอบรมผู้ปกครอง

การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น รัฐบาลถือเป็นหน้าที่ในการจัดการสัมมนาหรือฝึกอบรมรายวิชาระยะสั้น โดยจัดให้แก่ผู้ปกครองหรือตัวแทนผู้ปกครอง ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเตรียมตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนได้อย่างดี

ตัวอย่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ประสบผลสำเร็จในสหราชอาณาจักร มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ค : 25-26)

1. โครงการเรียนรู้ชั่วชีวิตของโรงเรียนเซนต์ เฮเลนส์ เป็นโครงการในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนที่มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือด้านการอ่าน โดยเชิญชวนผู้ปกครองมาร่วมเรียนด้วย และในกรณีที่ผู้ปกครองประสบปัญหาก็สามารถเข้ารับการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ได้ด้วยเช่นกัน

2. โครงการอาสาสมัคร Bradford's Better Reading Partnership เป็นโครงการที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้อาสาสมัครช่วยเหลือเด็กในเรื่องการอ่านหนังสือ ซึ่งประสบความสำเร็จเพราะนอกจากจะเป็นความสำเร็จด้านการอ่านแล้ว อาสาสมัครจะเป็นฝ่ายสร้างแรงจูงใจให้เด็ก ทั้งด้านความคิด ความเชื่อมั่น และบุคลิกภาพ

ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิคต่างให้ความสนใจเรื่อง "การให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน" อันเป็นแนวโน้มใหม่ที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ การควบคุมคุณภาพ การประกันคุณภาพ ตลอดจนการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร และเป็นทั้งผู้ที่จะเข้ามาร่วมงานและผลักดันในกระบวนการทำงานของโรงเรียนและเป็นทั้งผู้ประเมินคุณภาพของโรงเรียน ประเทศญี่ปุ่นนั้น รัฐบาลกลางได้เสนอนโยบาย เรื่อง รูปแบบการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ในปี พ.ศ.2539 โดยเสนอสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนี้คือ ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการอบรมจิตใจและระเบียบวินัย และ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในประเทศญี่ปุ่น ที่สำคัญ ได้แก่ (วนมน จุละจาริตต์. 2543 : 5)

1. กำหนดพื้นที่นำร่องในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมความร่วมมือของบ้านกับโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น 11 เขต เพื่อปรับปรุงวิธีการจัดการของโรงเรียนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนมากขึ้น

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอนุบาล โดยเน้นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน ช่วง 3-5 ปี ตามความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น โดยให้ผู้ปกครองเข้ามาช่วยจัดกิจกรรมการพัฒนาความพร้อมของเด็กให้มากขึ้น

3. จัดตั้งคณะกรรมการแนะแนวระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น คณะกรรมการชุดนี้เริ่มต้นจากการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งสาเหตุของปัญหา และศึกษากิจกรรมการจัดบริการหลายๆด้านที่ผู้ปกครองจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในบริการต่างๆ เหล่านั้นมากขึ้น เช่น

3.1 การจัดบริการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ เป็นบริการที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสซักถามปัญหา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือลดปัญหาความประพฤติด้านต่างๆของเด็กลง

3.2 การปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมด้านจริยศึกษาในโรงเรียน โรงเรียนและครอบครัวจะร่วมมือกันในการแก้ปัญหาจริยธรรมของเด็กๆ โดยคณะกรรมการแนะแนวระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัดจะสนับสนุนให้แต่ละจังหวัดจัดการประชุมวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรม และผลักดันให้โรงเรียนและครอบครัวปรับปรุงหลักสูตรจริยศึกษาและผลักดันโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาจริยศึกษาในการปฏิบัติทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เพื่อให้บ้านและโรงเรียนสามารถติดตามผลการปฏิบัติได้อย่างใกล้ชิด

4. การพัฒนา "ชุมชนตัวอย่าง" โดยความร่วมมือของโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน

คัดเลือกพื้นที่ชุมชนที่มีความเหมาะสมให้เป็น "ชุมชนต้นแบบ" ในความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้ภาคีทั้งสามฝ่ายต่างให้การสนับสนุนกันและกันในการจัดการศึกษาและเป็นพื้นที่ที่เด็กนักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ ฝึกภาคปฏิบัติ เรียนรู้วัฒนธรรมของท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในเชิงปัจเจกบุคคลและชุมชนไปพร้อมกัน

5. ความร่วมมือในการพัฒนาทักษะการดูแลเด็กพิการ

ครูและผู้ปกครองฝึกอบรมเทคนิคและทักษะในการดูแลเด็กพิการในครอบครัว ร่วมกันพัฒนา ผลิตสื่อการสอนที่นำไปสู่การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นด้วยตนเอง รวมทั้งศึกษาวิจัยกิจกรรมการจัดการศึกษาเด็กพิการทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

ประเทศออสเตรเลีย

ออสเตรเลียเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิคที่แสวงหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อช่วยในการพัฒนาการศึกษาของเด็ก ในปี 1993 โรงเรียนในรัฐวิคตอเรีย ออสเตรเลีย ได้ดำเนินโครงการ "โรงเรียนแห่งอนาคต" (School of The Future) เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนของรัฐทั้งหมดเป็นโรงเรียนที่บริหารจัดการการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน อันประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง อาจารย์ใหญ่ ศิษย์เก่า และผู้นำชุมชน ซึ่งหลักการสำคัญส่วนหนึ่งของโรงเรียนแห่งอนาคต ได้แก่ การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาเอง ส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากร ครูได้เรียนรู้ร่วมกันกับครอบครัวและชุมชนในการบริหารการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนได้เรียนรู้และเข้าใจการดำเนินงานของโรงเรียนมากขึ้น และมีส่วนตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมจัดทำธรรมนูญโรงเรียน และมีส่วนร่วมในโครงการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาหลักๆของหลักสูตร เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ โดยผู้ปกครองร่วมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนของเด็กๆในโรงเรียน (เพ็ญพิชช์ ศรีอรุณ. 2542 : 7-8 ; ประกอบ คุณารักษ์. 2540 : 92-120)

กรณีศึกษาในประเทศไทย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนของไทยในปัจจุบันมักอยู่ในรูปของกิจกรรม ดังต่อไปนี้

สมาคมผู้ปกครองและครู

สมาคมผู้ปกครองและครูเป็นที่ยอมรับของนักการศึกษาอย่างกว้างขวางและได้แพร่หลายกระจายไปทั่วโลก สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2497 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำบุคคลภายนอก ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน (สภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย. 2537 : 39) สมาคมผู้ปกครองและครู เป็นองค์กรที่ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองเป็นช่องทางหรือเป็นเวทีที่จะให้ผู้ปกครองและครูได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปกครอง โรงเรียน และนักเรียน ผู้ปกครองสามารถร่วมมือกับโรงเรียนได้โดยการเป็นกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู (ชมแข พงษ์เจริญ. 2542 : 46 ; โศจิลักษณ์ กมลศักดา. 2538 : 37) แม้ว่ากิจกรรมจะเน้นการสนับสนุนโรงเรียนเป็นส่วนมาก แต่ก็ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นการศึกษาผู้ปกครองด้วยเช่นกัน (จินตนา ธิปัน. 2539 : บทคัดย่อ)

การตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูที่นำแนวคิดจากต่างประเทศเข้ามาเป็นแนวคิดที่ดี อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีวัตถุประสงค์เขียนไว้อย่างดี แต่การดำเนินการก็มีปัญหาเกิดขึ้นได้ เช่น 1)ผู้บริหารและครูมีเจตคติไม่ดีต่อสมาคม 2)วัตถุประสงค์ของการจัดการหรือวัตถุประสงค์ของสมาคมไม่แน่นอน 3)ขาดผู้นำที่ดี 4)โครงการต่างๆ ขาดความสำคัญและไร้ค่า 5)การประชุมไม่มีสาระ 6)เกิดการขัดแย้งมากเกินไปในหมู่สมาชิก 7)โรงเรียนคิดแต่จะเอาประโยชน์จากสมาคมฝ่ายเดียว ไม่มีทั้งการให้และการรับ เป็นต้น (ยนต์ ชุมจิต. 2538 : 143)

เครือข่ายผู้ปกครอง

การดำเนินงานของเครือข่ายผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการบริหารโครงการที่เกิดขึ้นจากระดับห้อง ระดับชั้น หาใช่โครงการที่กำหนดมาจากข้างบนและมาขอความร่วมมือจากข้างล่างแต่อย่างเดียว และในหลายกรณีก็จะเป็นการรวมตัวกันของผู้ปกครองที่มีความถนัดหรืออาชีพที่คล้ายคลึงกันมาร่วมกันทำโครงการที่มีประโยชน์ต่อโรงเรียน เช่น การรวมตัวของกลุ่มผู้ปกครองที่ทำงานด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านวิศวกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อมาแก้ปัญหาหรือมาสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน โดยที่คณะกรรมการเครือข่ายระดับห้องจะเป็นผู้ประสานโครงการในระดับห้อง คณะกรรมการระดับชั้นจะเป็นผู้ประสานโครงการในระดับชั้น และคณะกรรมการเครือข่ายระดับโรงเรียนจะเป็นผู้ประสานโครงการในระดับโรงเรียน ทั้งนี้ก็เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรและความพยายามที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน และได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการต่างๆ ปัจจุบันได้มีโครงการหลายอย่างที่ได้เริ่มดำเนินการไปแล้วในระดับห้อง และมีอีกหลายโครงการกำลังเริ่มทยอยดำเนินการ สำหรับโครงการในระดับโรงเรียนต่างๆที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก เช่น โครงการสร้างฐานข้อมูลของผู้ปกครองและนักเรียนซึ่งจะบันทึกข้อมูลที่จำเป็นในการติดต่อ ความสามารถพิเศษ และความพร้อมที่จะเข้ามาสนับสนุนของผู้ปกครองแต่ละท่าน โครงการรวบรวมปัญหา ทรรศนะ ความต้องการของผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง โครงการอบรมสัมมนาผู้ปกครอง โครงการครูพ่อครูแม่ โครงการระดมสมองผู้ปกครอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข : 56-57 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 29)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 29-31) ยังได้เสนอตัวอย่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในรูปของกิจกรรมดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. โครงการห้องเรียนของลูก ให้ผู้ปกครองช่วยกันดูแลพัฒนาห้องเรียนของลูกเป็นเวลาติดต่อกัน เช่น ชั้น ม.1-ม.3 เป็นเวลา 3 ปี โดยมีการกำหนดกรอบในการพัฒนาไว้ ผู้ปกครองจะทำหรือไม่ทำก็ได้ แล้วแต่ความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนในห้องเรียน นักเรียนจะไม่ย้ายห้องเรียนเป็นเวลา 3 ปี เพียงแต่เปลี่ยนป้ายหน้าห้องเท่านั้น

2. ร่วมจัดนิทรรศการทางวิชาการกับโรงเรียน เป็นการขยายความรู้ความเข้าใจในบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองให้พ่อแม่ผู้ปกครองที่มาร่วมงานได้รับทราบ

3. แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ปกครองโรงเรียนอื่นและช่วยประสานงานให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูต่างโรงเรียน รวมทั้งองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น มูลนิธิดวงประทีป มูลนิธิสร้างสรรค์เด็กเสถียรธรรมสถาน เป็นต้น

4. รวมกลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครองให้มีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความคุ้นเคยกัน เมื่อมาส่งและรับลูก เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อคิดเห็นต่างๆ จัดงานสังสรรค์และแวะเยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อกระชับความสัมพันธ์ให้รู้จักกันมากขึ้น

5. รวมพลังพ่อแม่ผู้ปกครองร่วมพัฒนาโรงเรียนตามความถนัด ความสามารถของแต่ละคน เช่น ช่วยจัดระบบการจราจรภายในโรงเรียน เป็นจราจรอาสาสมัคร ฝึกซ้อมดนตรี กีฬา ให้นักเรียนหลังเลิกเรียน อาสาสมัครดูแลความเรียบร้อย ความปลอดภัย ภายในบริเวณโรงเรียน ดูแลจัดการโครงการอาหารกลางวันให้นักเรียนได้บริโภคอาหารที่สะอาดถูกหลักโภชนาการ ฝึกอบรมครูด้านคอมพิวเตอร์ ช่วยพัฒนาระบบเครือข่ายอินเตอร์เนต ผู้ปกครองที่เป็นทันตแพทย์ จักษุแพทย์ มาตรวจสุขภาพฟันและตาให้นักเรียน ช่วยการเรียนการสอนตามความถนัด เป็นที่ปรึกษาให้ครูและช่วยจัดทำเอกสาร เช่น ผู้พิพากษาสมทบช่วยสอนกฎหมายเบื้องต้น เจ้าของธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าช่วยสอนการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น

6. ประสานงานให้นักเรียนได้ไปศึกษาดูงาน ฝึกงาน ตามโรงงานและกิจการต่างๆ ในชุมชนตามความสนใจ รวมทั้งคิดราคาให้นักเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครองในราคาพิเศษ

7. ร่วมกันพัฒนาอาชีพให้พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีอาชีพเสริมและมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยประสานงานกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานและกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยเน้นการอบรมหลักสูตรระยะสั้นและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น

ตัวอย่างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในไทยที่น่าสนใจ ได้แก่

1. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยและสมาคมผู้ปกครองและครูสวนกุหลาบวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ร่วมกันจัดตั้ง "เครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนสวนกุหลาบ" เพื่อให้มีบทบาทสนับสนุนเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โครงการที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก เช่น 1)โครงการสร้างฐานข้อมูลของผู้ปกครองและนักเรียน 2)โครงการรวบรวมปัญหา ทรรศนะ และ ความต้องการของผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง 3)โครงการอบรมสัมมนาผู้ปกครอง เพื่อให้ได้เรียนรู้หลักการและเทคนิคการดูแลลูกหลาน 4)โครงการเดินทางมาโรงเรียนโดยใช้รถยนต์ร่วมกัน 5)โครงการครูพ่อ ครูแม่ เพื่อนำผู้ปกครองที่มีความสามารถสูงมาช่วยสอนเสริม 6)โครงการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนและการเลือกเส้นทางชีวิต โดยเชิญผู้ปกครองที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ มาบรรยายให้นักเรียนฟัง 7)โครงการระดมสมองผู้ปกครอง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอนามัยของนักเรียน (เชิดศักดิ์ ถาวรเศรษฐ. 2542 : 30)

2. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

การจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเพื่อช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาจึงจัดให้มีโครงการเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสนับสนุนโรงเรียนในประเด็น 1)ร่วมกันพิจารณาหาทางเพื่อดูแลนักเรียนในปกครองของตนและนักเรียนร่วมชั้นเรียนให้เป็นคนดี พร้อมที่จะเรียน

หนังสือ 2)ร่วมกันพิจารณาระดมสรรพกำลังช่วยเหลือโรงเรียนในการเรียนการสอน การบริหารการศึกษาของโรงเรียน โดยเป้าหมายคือผู้ปกครองจำนวน 4,500 คน กรรมการเครือข่ายของห้องเรียนจำนวน 520 คน (ห้องเรียน 104 ห้อง) มีกรรมการเครือข่ายทุกห้องเรียน และ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1)กรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับห้อง จะมีการประชุมกับผู้ปกครองในแต่ละระดับห้อง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาของแต่ละห้องเข้าร่วมประชุมเพื่อตอบข้อเท็จจริง พร้อมทั้งรับทราบความคิดเห็น มีการบันทึกการประชุมเพื่อที่จะประสานกับทางโรงเรียนต่อไป 2)กรรมการระดับตึก จะมีการประชุมกับประธานกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับห้องเรียนในแต่ละตึกโดยมีอาจารย์หัวหน้าตึก อาจารย์ผู้ช่วยหัวหน้าตึก มีการบันทึกการประชุมเพื่อที่จะประสานกับทางโรงเรียนต่อไป 3)กรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับโรงเรียน จะมีการประชุมกับผู้แทนกรรมการเครือข่ายระดับตึก โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครองและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่โรงเรียนมอบหมายเข้าร่วมประชุม 4)แต่ละห้องเรียน แต่ละตึก มีสารสนเทศของผู้ปกครองเพื่อขึ้นทะเบียนผู้ปกครองไว้ 5)อำนวยความสะดวกในการประชุมกรรมการเครือข่าย โดยมีวาระการประชุม (โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา. 2546 : 1-3)

3. โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ นนทบุรี

เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ เป็นไปตามนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นโยบายของรัฐบาลและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้ปกครอง จึงมุ่งพัฒนาระบบการบริหารและการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยริเริ่มดำเนินกิจกรรม "พัฒนาเครือข่ายผู้ปกครอง" ตามกลยุทธ์ระดับแผนงานตามระเบียบของโรงเรียนฯว่าด้วยคณะกรรมการชั้นเรียน พ.ศ.2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ.2545 (โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ นนทบุรี. 2545 : คำนำ-2) และต่อมาวันที่ 8 เมษายน 2546 กรมสามัญศึกษาได้ประกาศ ระเบียบกรมสามัญศึกษา ว่าด้วยคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง พ.ศ.2546 โรงเรียนจึงได้ประกาศ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2546 ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการระดับโรงเรียน คณะกรรมการระดับชั้น และคณะกรรมการระดับห้อง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1)เพื่อการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับสถานศึกษา 2)เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน 3)ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และแนวคิดระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียนในสถานศึกษา 4)เป็นการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อเป็นความรู้ เป็นประสบการณ์ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีและละเว้นอบายมุขทั้งปวง กับเพื่อส่งเสริมความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน 5)เพื่อให้มีการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ นนทบุรี. 2546 : คำนำ-21)

4. โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตดินแดง ในย่านใจกลางเมืองของกรุงเทพมหานคร ท่ามกลางชุมชนที่หนาแน่นและหลากหลาย คือ มีทั้งชุมชนที่เต็มไปด้วยความมีระเบียบวินัย โดยเฉพาะแหล่งของทหารและตำรวจและชุมชนแออัดย่านดินแดง นักเรียนของโรงเรียนจึงคละเคล้ากันหลายแบบ ความหลากหลายของนักเรียนจึงมีมาก สมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียนได้จัดทำโครงการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนหลากหลายอย่างด้วยกัน คือ 1)โครงการโทรทัศน์วงจรปิดในห้องเรียน เป็นโครงการที่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองของโรงเรียนบริจาคเพื่อให้ลูกหลานได้รับประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน 2)จัดทำห้องโฮมรูม (Home Room) เป็นห้องสำหรับให้นักเรียนได้มาใช้ประชุมปรึกษาหารือปัญหาด้านการเรียนหรืออื่นๆ ในเวลาช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน 3)จัดศูนย์วิทยบริการ เป็นศูนย์ที่ให้บริการเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นสาระความรู้ ทั้งที่อยู่ในหลักสูตรและนอกหลักสูตร 4)ศูนย์วิดีทัศน์ เพื่อสร้างประสบการณ์ให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ 5)โครงการแหล่งวิทยาการ เป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยให้กับนักเรียนได้ศึกษา 6)โครงการเครือข่ายอินเตอร์เนตทุกห้องเรียน นักเรียนสามารถใช้บริการหรือศึกษาเรียนรู้อินเตอร์เน็ตในห้องเรียนได้เสมอ 7)โครงการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยสมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียนเป็นผู้ประสานผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรอบรู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ รวมทั้งศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน หรือผู้ที่มีขีดความสามารถสูงกำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา มาเล่าประสบการณ์หรือสอนเสริมให้นักเรียน 8)โครงการห้องเรียนของลูก ให้ผู้ปกครองไปประชุมกันที่ห้องเรียนที่ลูกเรียน และพยายามให้ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนในการพัฒนาห้องเรียนนั้นๆ โดยยกห้องเรียนให้ดูแลเป็นเวลา 3 ปีติดต่อกัน (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. 2543 : 5)

5. โรงเรียนสตรีวิทยา

องค์กรเครือข่ายพ่อแม่-ผู้ปกครอง นักเรียน โรงเรียนสตรีวิทยา ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2543 มีบทบาทและสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาของนักเรียนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กิจกรรมขององค์กรเครือข่ายฯที่ดำเนินการไปแล้ว พอสรุปได้ดังนี้ 1)จัดตั้งกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษโดยชาวต่างชาติ จำนวน 3 ล้านบาท ซึ่งนักเรียนทุกคนจะมีโอกาสเรียนกับอาจารย์ชาวต่างชาติ 2)จัดตั้งกองทุนความเป็นเลิศทางวิชาการ จำนวน 1 ล้านบาท เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเงินให้กับหมวดวิชาต่างๆหมวดวิชาละ 20,000.-บาท ใช้จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนของครูอาจารย์ 3)จัดทำโครงการข้อสอบมาตรฐาน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งโครงการนี้โรงเรียนทวีธาภิเศกและโรงเรียนศึกษานารี ได้มีส่วนร่วมจัดทำข้อสอบมาตรฐานกลางและนำไปใช้ประโยชน์กับนักเรียนของโรงเรียนด้วย 4)โครงการนำนักเรียนเข้าค่ายภาษาอังกฤษ ร่วมกับ

อาจารย์ชาวต่างชาติและชาวไทย 5)โครงการการเรียนการสอนภาษาอังกฤษภาคฤดูร้อนของทุกปี (สัมฤทธิ์ ศรีสวัสดิ์. 2545 : 1-4)

6. โรงเรียนบ้านบางกะปิ

ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษา และ ชมรมศิษย์เก่าของโรงเรียนบ้านบางกะปิ ได้ประชุมร่วมกัน และมีแนวคิดการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมในโรงเรียนโดยดำเนินงานกิจกรรมและโครงการ ดังนี้ 1)การสอนภาษาจีนกลาง เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในย่านชุมชนธุรกิจการค้า นักเรียนควรมีโอกาสได้เรียนรู้ภาษาจีนกลางเพื่อไว้ใช้เป็นประโยชน์ กลุ่มผู้ปกครองและโรงเรียนจึงได้สรรหาผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีนกลางมาทำการสอนนักเรียน 2)ผู้ปกครองอาสาสมัคร จากข่าวภัยอันตรายในห้องน้ำโรงเรียนที่ปรากฏเป็นข่าวผ่านสื่อต่างๆได้มีผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนท่านหนึ่งอาสาสมัครรับหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย ความปลอดภัย ความสะอาดในห้องน้ำให้ ซึ่งโรงเรียนก็ได้จัดเตรียมและอำนวยความสะดวกเรื่องห้องที่จะปฏิบัติงานให้ 3)โครงการอาหารกลางวัน ผู้ปกครองขออาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วม โดยมาดูแลและจัดการ ตั้งแต่ การจัดซื้อวัตถุดิบ การจัดเตรียมอาหาร การปรุงอาหาร การจำหน่าย และการจัดเก็บภาชนะ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดต้องถูกสุขลักษณะและหลักโภชนาการ 4)การกีฬา ผู้ปกครองที่เล่นกีฬาฟุตบอลได้ก็จะพาลูกและเพื่อนๆของลูกมาซ้อมฟุตบอลที่สนามกีฬาของโรงเรียน 5)การสอนอาชีพ ผู้ปกครองที่มีความรู้ด้านช่าง เช่น วิชาไฟฟ้า ก็จะมาช่วยสอนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่เลือกเรียนวิชาไฟฟ้า 6)การดนตรี ผู้ปกครองที่มีความสามารถทางด้านดนตรี มาฝึกและสอนนักเรียนหลังเลิกเรียน 7)โครงการสายสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน เป็นโครงการป้องกันยาเสพติดที่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและสำนักงานเขตบางกะปิ 8)โครงการลูกรัก เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อผู้ปกครองที่มาประชุมใหญ่ประจำปีและเข้าพบครูประจำชั้นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลของนักเรียนที่อยู่ที่บ้านและโรงเรียน 9)จราจรอาสา ผู้ปกครองอาสาสมัครมาเป็นจราจร ทำหน้าที่โบกรถหน้าโรงเรียนในช่วงเวลาเช้าและโรงเรียนเลิก 10)เทคโนโลยีสำหรับการศึกษา ผู้ปกครองที่มีศักยภาพในด้านคอมพิวเตอร์ได้ช่วยเหลือฝึกอบรมบุคลากรครูของโรงเรียนและนักเรียน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับมัธยมตอนต้น ช่วยพัฒนาระบบเครือข่ายอินเตอร์เนต (ศิริพรรณ เจริญสุข. 2544 : 17)

7. โรงเรียนมีนประสาทวิทยา

โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้ (โรงเรียนมีนประสาทวิทยา. 2546 : 2)

7.1 สร้างกลุ่มกัลยาณมิตรของผู้ปกครอง

7.1.1 ผู้ปกครองพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นประจำเช้า-เย็น เมื่อมาส่งและรับลูก ณ บริเวณใต้อาคารเรือนไทย สร้างความคุ้นเคยและปรับทุกข์ซึ่งกันและกัน

7.1.2 สร้างวัฒนธรรมการทักทาย ด้วยการกล่าวคำว่า "สวัสดี" โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่อง ซึ่งต้องการความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจจากเพื่อนๆและผู้ปกครองท่านอื่นๆ

7.1.3 จัดประชุมกลุ่มกัลยาณมิตร เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อชี้แจงการดำเนินงานของกลุ่ม และแจ้งกิจกรรมการสัมมนาที่ควรเข้าร่วม

7.1.4 จัดสังสรรค์ในบางโอกาส และแวะเวียนเยี่ยมบ้านผู้ปกครองด้วยกัน

7.2 กลุ่มผู้ปกครองสร้างและขยายเครือข่าย

7.2.1 โรงเรียนจัดให้ผู้ปกครองได้พบปะกันทุกๆเดือนๆละ 1 ครั้ง ในวันเสาร์ เวลา 09.00-12.00 น. โดยจัดเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองด้านจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฯลฯ

7.2.2 จัดทำ "ห้องเรียนพ่อ แม่" ซึ่งรวบรวมเอกสารวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ บทความจากหนังสือพิมพ์ เทปเสียง และวีดีโอ เพื่อพัฒนาบทบาทผู้ปกครองในการปฏิรูปการเรียนรู้ร่วมกัน

7.2.3 ชมรมผู้ปกครอง โรงเรียนมีนประสาทวิทยาได้ประสานงานกับชมรมผู้ปกครองโรงเรียนพระมหาไถ่ เพื่อเยี่ยมชม ดูงาน และประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นประสบการณ์ในการดำเนินงานเพื่อเด็กและโรงเรียน

7.2.4 ผู้ปกครองได้เข้าประชุมขยายแนวคิดร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานอย่างเป็นเครือข่ายต่อไปในอนาคต

7.3 ผู้ปกครองกระชับมิตรกับผู้บริหารและครู

7.3.1 ร่วมจัด "นิทรรศการทางวิชาการ" ที่โรงเรียนเป็นเจ้าภาพ

7.3.2 ประสานงานกับโรงเรียน

7.3.2.1 จัดประชุมผู้ปกครองแต่ละห้องเรียนเพื่อแจ้งกิจกรรม

7.3.2.2 เข้าอบรมร่วมกับคณะครูในช่วงปิดภาคเรียน

7.3.2.3 เตรียมงานช่วงเปิดเทอมเพื่อให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมปฏิบัติลงสู่ระดับห้องเรียน ชั้นเรียน และโรงเรียน

7.3.3 กลุ่มผู้ปกครองได้ประสานงานร่วมกับคุณครูวัลลภ ตังคณานุรักษ์ เพื่อนำครูและคณะทำงานมาเยี่ยมชมโรงเรียน

7.4 รวมพลังผู้ปกครองเพื่อพัฒนาโรงเรียน

7.4.1 โรงเรียนได้ทำการขอขยายพื้นที่โรงเรียน ชมรมผู้ปกครองก็ได้ดำเนินการติดตามความคืบหน้าให้เพื่อจะได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์

7.4.2 ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลานดินหน้าอาคารเรียน โดยโรงเรียนจ่ายค่าวัสดุ ส่วนกลุ่มผู้ปกครองช่วยออกแบบและค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน

8. โรงเรียนบ้านคลองบัว (เอี่ยมแสงโรจน์)

โรงเรียนบ้านคลองบัว (เอี่ยมแสงโรจน์) สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ได้จัดตั้งองค์การความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน การบริหารการเงิน และการบริหารงานบุคลากร ซึ่งมีระดับตั้งแต่การเข้าร่วมประชุมครูผู้ปกครอง จนถึงการเป็นกรรมการศึกษา กรรมการศึกษาและผู้ปกครองโรงเรียนบ้านคลองบัว (เอี่ยมแสงโรจน์) จึงมีการรวมกลุ่มกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติมากขึ้น โดยมีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ซึ่งส่วนมากเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องสมุนไพรใกล้ตัว การสอนทำขนมไทย การสอนด้านการเกษตร การสอนกฎหมายเบื้องต้น การสอนทำของเล่น การสอนนาฏศิลป์ การสอนทำอาหารจานเดียว การสอนเกี่ยวกับการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า การสอนศิลปะสำหรับเด็ก (โรงเรียนบ้านคลองบัว (เอี่ยมแสงโรจน์). 2545 : 16-18)

9. โรงเรียนพระมหาไถ่ศึกษา

ชมรมผู้ปกครองและครูโรงเรียนพระมหาไถ่ศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา โดยจัดให้มีโครงการต่างๆ ในโรงเรียน ดังนี้ 1)โครงการส่งเสริมสุขภาพช่องปากและดวงตา โดยผู้ปกครองที่เป็นทันตแพทย์ได้ช่วยตรวจสุขภาพช่องปากและยังดำเนินการจัดหาจักษุแพทย์มาตรวจสุขภาพดวงตาให้กับเด็ก 2)โครงการจัดระบบการจราจรในบริเวณโรงเรียน ช่วงเวลาเช้าและเย็นหลังเลิกเรียน 3)โครงการแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโรงเรียนด้านต่างๆและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คือ ด้านสิ่งแวดล้อม โภชนาการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับครู-นักเรียน การจัดกิจกรรม เป็นต้น 4)โครงการบรรยายทางวิชาการสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองโดยเชิญผู้รู้ในหัวข้อดังกล่าวมาบรรยายให้ฟังและอัดเทปให้กับผู้ปกครองที่ไม่สามารถมาร่วมฟังได้ 5)โครงการศิลปะบนกำแพง โดยเชิญวิทยากรด้านศิลปะมาอบรมนักเรียนทุกชั้นที่สนใจจะเขียนหรือวาดบนกำแพงของโรงเรียน 6)โครงการการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและวิเคราะห์หลักสูตร ได้ดำเนินการโดยเชิญวิทยากรจากโรงเรียนมีนประสาทมาให้การอบรมกับครูและผู้ปกครอง (ชมรมผู้ปกครองและครูโรงเรียนพระมหาไถ่ศึกษา. 2545 : 5-12)

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

เอปสไตน์ เป็นนักวิชาการและผู้อำนวยการร่วมของโครงการความเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ประเทศสหรัฐอเมริกา ทุ่มเทศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมานานกว่า 20 ปี ได้เสนอ "โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์" (Epstein's Framework of 6 types of Parent Involvement) (Epstein. 1995 : 701-708) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ และ ห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเขตนอร์ทเวสต์ (John Hopkins University & Northwest Regional Educational Laboratory. 1997 : 1-8) ประกอบด้วย

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) หมายถึง ความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว (basic responsibilities of families) ได้แก่ การจัดเตรียมที่อยู่อาศัย (housing) สุขภาพ (health) โภชนาการ (nutrition) เครื่องนุ่งห่ม (clothing) ความปลอดภัย (safety) ทักษะของผู้ปกครอง (parenting skills) สภาพบ้านที่สนับสนุนเด็กในฐานะนักเรียน ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมเพื่อช่วยโรงเรียนให้เข้าใจเด็กและครอบครัว

2. การติดต่อสื่อสาร (Communicating) เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของโรงเรียน (basic responsibilities of schools) ได้แก่ การติดต่อสื่อสารจากโรงเรียนสู่บ้าน (school-to-home) และการติดต่อสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน (home-to-school)

3. การอาสาสมัคร (Volunteering) หมายถึง การมีส่วนร่วมที่โรงเรียนและเพื่อโรงเรียน (involvement at and for the school) ได้แก่ การอาสาสมัครในโรงเรียนหรือชั้นเรียน การอาสาสมัครเพื่อโรงเรียนหรือชั้นเรียน การเป็นผู้ร่วมในทุกการแสดง กีฬา เหตุการณ์ การมอบรางวัล การเฉลิมฉลอง และอื่นๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

4. การเรียนรู้ที่บ้าน (learning at home) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

5. การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการเป็นผู้นำในองค์การต่างๆ โดยการเป็นสมาชิก ผู้มีส่วนร่วม ผู้นำ หรือตัวแทน เป็นต้น

6. การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with Community) หมายถึง การเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือ การเชื่อมโยงโรงเรียน นักเรียน และครอบครัวให้ไปช่วยชุมชน

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาก็ได้ประกาศวิสัยทัศน์ทางการศึกษาข้อ 8 ซึ่งก็มีเนื้อหาในทำนองเดียวกันกับโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์ ดังนี้ (U.S. Department of Education. 2000 : 2)

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะเป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นหน้าที่ตามธรรมชาติของพ่อแม่ผู้ปกครองอยู่แล้ว เน้นผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดหาอาหาร และการตรวจความพร้อมทางด้านร่างกายของเด็กเพื่อเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เอื้ออำนวยต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็ก

2. การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในแบบนี้สูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูตามธรรมชาติ คือ การที่ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน จึงเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันครอบครัวกับโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองมั่นใจว่า โรงเรียนและหน่วยงานต่างๆ ที่ให้การบริการที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้รับช่วงดูแลบุตรหลานของตนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักวิชาการ ในขณะเดียวกัน โรงเรียนจะทราบสภาวะทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม ของเด็กอย่างถูกต้อง ความร่วมมือในแบบนี้จะเน้นการส่งเสริมระบบการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

3. งานอาสาสมัครเพื่อการศึกษา เพราะ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่สามารถดำเนินงานเพียงเฉพาะแต่โรงเรียนได้ หากแต่ต้องการการสนับสนุนจากชุมชนต่างๆโดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับการบริการโดยตรง เนื่องจากต้องการความรู้เฉพาะทางและความเชี่ยวชาญต่างๆ

4. การจัดระบบการเรียนการสอนที่บ้าน เพราะสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครองหรือสมาชิกคนอื่นๆในบ้าน มีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาและคอยช่วยเหลือเด็กเท่าที่จำเป็น ส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดี มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ที่โรงเรียนมากขึ้น นอกจากพ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นกำลังหลักในการให้การอบรมเลี้ยงดูตามธรรมชาติแล้ว หน้าที่หลักของผู้ปกครองอีกประการหนึ่ง คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้น บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองจึงเป็นเสมือนครูและที่ปรึกษาเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ของบุตรหลานของตน

5. การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน ถือเป็นการตัดสินใจครั้งยิ่งใหญ่ของผู้ปกครอง โดยเปลี่ยนสถานะจากการมีส่วนร่วมทางการศึกษาที่บ้านของตนเองมาสู่การดำเนินงานอย่างจริงจังในโรงเรียน โดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีระดับตั้งแต่การเข้าร่วมประชุมครู ผู้ปกครอง จนถึงการลงรับเลือกตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษา โดยหวังว่าความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของตนจะส่งผลให้การจัดทำและดำเนินนโยบายของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา คือ ความพยายามในการเป็นผู้ประสานงานให้โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนมีความเชื่อมโยงกัน โดยพยายามอุดช่องโหว่ในการบริหารของโรงเรียนด้วยการระดมบุคลากร เงินทุน วิทยาการใหม่ๆ และระบบการบริหารงาน เพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารงานได้อย่างแท้จริง

ในปี ค.ศ.2000 แฟนทุสโซ ไทก์ และ ชายด์ (Fantuzzo,Tighe & Childs. 2000 : 367-368) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และ อธิบายเชื่อมโยงสนับสนุนแนวคิดโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด

การศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-712) ว่าประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากโรงเรียน (school-base involvement) ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร และ การอาสาสมัคร

2. การประชุมร่วมกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน (home-school conferencing) ได้แก่ การตัดสินใจ และ การร่วมมือกับชุมชน

3. การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากบ้าน (home-base involvement) ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง และ การเรียนรู้ที่บ้าน

สำหรับประเทศไทย หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 แล้ว ส่งผลให้เกิดความตื่นตัวในกลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครองจนเกิดการจัดตั้ง "เครือข่ายแกนนำพ่อแม่ผู้ปกครอง" ซึ่งเป็นองค์การอิสระขึ้น และ เครือข่ายแกนนำพ่อแม่ผู้ปกครอง ได้ร่วมกับ กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพฤษภาคม 2543 ศึกษาแบบและวิธีการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน โดยสรุปแบบและวิธีการเบื้องต้นเป็น 4 แบบ คือ 1)การอบรมเลี้ยงดูในฐานะเป็นพ่อแม่ 2)การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเด็กและการเรียนการสอน 3)งานอาสาสมัครเพื่อการศึกษา 4)การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน โดยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (เครือข่ายแกนนำพ่อแม่ผู้ปกครอง ร่วมกับ กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1-5)

ต่อมา ในเดือนมกราคม 2544 กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนี้เป็น 6 แบบ คือ 1)การอบรมเลี้ยงดู 2)การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน 3) อาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา 4)การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่บ้าน 5)การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน 6)การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง : 71-75)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 13) ก็ได้เสนอแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ซึ่งหมายรวมถึง การอบรมเลี้ยงดู และ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้หรือการสร้างสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสม และแบ่งระดับชั้น ดังนี้

ระดับก่อนประถมศึกษา

ระดับประถมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา

2. การมีส่วนร่วมและประสานงานกับโรงเรียน
   การสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน
   อาสาสมัครเพื่อการศึกษา
   การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน
   การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้นำแนวคิดโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบนี้มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาในการวิจัย คือ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม เพราะมีความเหมาะสมและสอดคล้องทั้งทางทฤษฎีและบริบทของโรงเรียน

การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting)

การอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อคุณภาพคนอย่างมาก รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมคุณภาพของเด็กทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรม (งามตา วนินทานนท์, นพวรรณ โชติบัณฑ์ และ วัลภา สบายยิ่ง. 2545 : 47 ; อุษณีย์ อนุรุทธิวงศ์ (โพธิสุข). 2545 : 17)

ความหมายและความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การเลี้ยงดู การดูแล และการอบรม โดยที่ การเลี้ยงดู หมายถึง การสนใจเอาใจใส่ในเรื่อง การรับประทาน การนอน การพักผ่อน การเล่น การขับถ่าย และการรักษาความสะอาดร่างกาย และ การดูแล หมายถึง การใกล้ชิดและระมัดระวัง เพราะเด็กยังไม่เจริญเติบโตพอที่จะปล่อยให้อยู่ตามลำพังได้จึงต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ดูแลให้เด็กมีความสุข ปลอดภัย รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ คอยแก้ไขมารยาท ดูแลเรื่องความสะอาดทั้งร่างกายและเครื่องนุ่งห่ม ส่วน การอบรม หมายถึง การปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็กเพื่อให้พร้อมที่จะดำเนินชีวิตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต การอบรมนั้นอาจต้องใช้เวลายาวนานฝึกปฏิบัติซ้ำๆ จนติดเป็นนิสัย เรื่องที่ต้องอบรม ได้แก่ นิสัยที่ดี มารยาทที่ดี สุขนิสัยที่ดี และเชาว์ปัญญาที่ดี (บุญเยี่ยม จิตรดอน. 2532 : 328-352) และ อำไพ สุจริตกุล และคณะ (2533 : 11)กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นวิธีการต่างๆ การปฏิบัติตัวของผู้ปกครอง กิจกรรมและสิ่งต่างๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรมเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดพัฒนาการในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ส่วน ประสบสุข บุญเดช (2543 : 603) ให้ความหมายการอุปการะเลี้ยงดูไว้ว่า คือ การให้ความช่วยเหลือในสิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีพ คือ จัดหาปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ในขณะที่ จรรจา สุวรรณทัต (2545 : 8) ให้ความหมายว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง กระบวนการปลูกฝังเด็กให้ได้พัฒนาสิ่งต่างๆ ในตนเอง ทั้งทางพฤติกรรมและจิตใจ ในทำนองเดียวกัน งามตา วนินทานนท์, นพวรรณ

โชติบัณฑ์ และ วัลภา สบายยิ่ง (2545 : 75) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่ผู้ปกครองติดต่อสื่อความหมายกับเด็กด้วยการให้รางวัล ลงโทษ หรือควบคุมเด็กทางวาจา เช่น พูดชมเชย ตักเตือน หรือติเตียน ซึ่งเด็กได้รับข้อมูลข่าวสารตลอดจนแบบอย่างจากการสังเกตการกระทำของพ่อแม่ผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว (basic responsibilities of families) ทั้งการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่เด็ก เช่นเดียวกับความหมายของ เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997 : 74) ที่ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว ได้แก่ การจัดเตรียมที่อยู่อาศัย (housing) สุขภาพ (health) โภชนาการ (nutrition) เครื่องนุ่งห่ม (clothing) ความปลอดภัย (safety) ทักษะของผู้ปกครอง (parenting skills) ต่อเด็กทุกระดับอายุ สภาพบ้านที่สนับสนุนเด็กในฐานะนักเรียนทุกระดับชั้น ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมเพื่อช่วยโรงเรียนให้เข้าใจเด็กและครอบครัว

แบบของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูมีหลายแบบขึ้นอยู่กับวิธีปฏิบัติ ความเชื่อ ค่านิยม ของพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีต่อเด็ก นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้จำแนกลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันออกไป ดังนี้

โดโรธี และคณะ (Dorothy and others. 1993 : 117) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ 1)แบบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเด็กมีความรู้สึกว่าตนเองได้รับความยุติธรรม ผู้ปกครองที่อบรมเลี้ยงดูแบบนี้มีความอดทน ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป ผู้ปกครองยอมรับนับถือความสามารถและความคิดของเด็กและยังให้ความร่วมมือในโอกาสอันควรอีกด้วย 2)แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบที่ผู้ปกครองปล่อยให้ทำอะไรต่างๆ ตามใจตนเอง โดยผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ แนะนำช่วยเหลือ ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง 3)แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Over-Protection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบที่ผู้ปกครองคอยคุ้มครองป้องกันภัยและให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความสะดวกในกระทำหรือสิ่งที่ตนเองต้องการ

บอมรินด์ (Baumrind. 1989 : 24) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็น 3 แบบ คือ 1)การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การเลี้ยงดูแบบนี้เห็นว่าการเชื่อฟังสำคัญที่สุด ผู้ปกครองคาดหวังให้เด็กทำตามคำสั่งโดยไม่ต้องอธิบายอะไร ผู้ปกครองแบบนี้ถือว่าความต้องการของตนสำคัญกว่าความต้องการของเด็ก 2)การเลี้ยงดูแบบตามใจ การเลี้ยงดูแบบนี้เห็นว่าการแสดงออกอย่างอิสระของเด็กสำคัญที่สุด จึงมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและการฝึก

วินัย ไม่ค่อยเรียกร้องให้เด็กรับผิดชอบหรือมีระเบียบวินัย ผู้ปกครองมักถือว่าความต้องการของเด็กสำคัญกว่าความต้องการของคนอื่นๆ 3)การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การเลี้ยงดูแบบนี้อยู่ตรงกลางระหว่าง 2 แบบแรก โดยพ่อแม่ผู้ปกครองคาดหมายให้เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของบ้าน แต่ก็สนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็นด้วย พ่อแม่ผู้ปกครองจะสั่งสอนระเบียบวินัยให้เด็กและลงโทษเมื่อไม่ฟังเหตุผลเท่านั้น ในครอบครัวแบบนี้ ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองและเด็กต่างก็มีทั้งสิทธิและความรับผิดชอบ

ดุษฎี โยเหลา (2535 : 76) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็น 3 แบบ คือ 1)การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก พ่อแม่ผู้ปกครองมักแสดงให้เด็กทราบว่ารักและหวังดีต่อเด็ก ทำตนใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ให้ความเอาใจใส่และเข้าใจเด็ก เป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ 2)การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ พ่อแม่ผู้ปกครองจะใช้พระคุณมากกว่าพระเดชกับเด็ก ให้รางวัลอย่างเหมาะสม ไม่ลงโทษเด็กตามอารมณ์ของตน ปฏิบัติเช่นนี้อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ 3)การอบรมเลี้ยงดูแบบให้เด็กพึ่งตนเองเร็ว พ่อแม่ผู้ปกครองมักแนะนำฝึกฝนให้เด็กพึ่งตนเอง ตั้งแต่ยังเล็กด้วยการทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันด้วยตนเองภายใต้การกำกับดูแลของพ่อแม่ผู้ปกครอง ให้รางวัลเมื่อเด็กทำงานสำเร็จ ให้กำลังใจเมื่อประสบความล้มเหลวและสนับสนุนให้ลองทำอีกครั้งจนสำเร็จ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีดังนี้ 1)ลักษณะจิตใจและพฤติกรรมของผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ มีเจตคติที่ดีต่อเด็ก มีสุขภาพจิตดี มีความเชื่อมั่นในการเลี้ยงดูเด็ก มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก มีการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2536 : 27 ; ดุจเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2537 : 18) 2) สัมพันธภาพในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับเด็กมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2536 : 144-146 ; งามตา วนินทานนท์ และคณะ. 2544 : 128) 3)ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว โครงสร้างของครอบครัวหมายถึงสภาพของครอบครัวและลักษณะของบุคคลต่างๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและการศึกษาของพ่อแม่ผู้ปกครอง สภาวะเสี่ยงในครอบครัว (หมายถึง ปริมาณการขาดบุคคลสำคัญที่เป็นผู้หาเลี้ยงหรือดูแลสมาชิกในครอบครัว) และประเภทของครอบครัว (หมายถึง ครอบครัวเดี่ยว –ครอบครัวขยาย) (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2536 : 76, 112, 271-275) 4) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของครอบครัว เช่น จำนวนคนต่อห้อง จำนวนคนต่อพื้นที่ดินของครอบครัว การใช้ประโยชน์ในห้องนอน จำนวนบุตร ระยะห่างจากบ้านหลังอื่นๆ จำนวนปัญหาในบ้าน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2528 : 161-165)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมีหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้แก่ "ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัว" ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นประมาณปลายปี ค.ศ.1930 โดยได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม (structural-functionalism) ตามทฤษฎีนี้หน้าที่ของครอบครัว(family function) หมายถึง กิจกรรมหรืองานที่สมาชิกในครอบครัวควรกระทำตามบทบาทหรือสถานภาพในครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวสามารถดำเนินชีวิตครอบครัวไปได้อย่างราบรื่น และหน้าที่ของครอบครัวในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว มีดังนี้ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2545 : 40-42)

1. หน้าที่ด้านความรักความเอาใจใส่ (affective function) หมายถึง หน้าที่ในการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของสมาชิก แสดงออกโดยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีสุขภาพจิตดี มีบุคลิกภาพมั่นคง

2. หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู (socialization function) หมายถึง หน้าที่ในการพัฒนาแบบแผนพฤติกรรมที่ต่อเนื่องตลอดชีวิตของสมาชิก เพื่อเป็นการปลูกฝังส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงาม การวางตนตามบทบาทที่เหมาะสม การเรียนรู้ระเบียบทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เด็กพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในอนาคต ถือว่าเป็นกระบวนการปรับพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องที่ทำให้บุคคลตอบสนองสถานการณ์ในสังคมตามที่ต้องการ อันเป็นผลจากการเรียนรู้บทบาทในสังคมและการที่สมาชิกได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น กระบวนการทางสังคมมิได้หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการที่เกิดกับคนทุกวัย ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยสูงอายุในการปรับบรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยมของตนอย่างต่อเนื่อง

3. หน้าที่ในการผลิตสมาชิกใหม่ (reproductive function) หมายถึง หน้าที่ในการสร้างหรือในการผลิตสมาชิกใหม่ให้ครอบครัว เป็นหน้าที่ในการสืบเผ่าพันธุ์เชื้อสายของมนุษยชาติ

4. หน้าที่ในการเผชิญปัญหาของครอบครัว (family coping function) หมายถึง หน้าที่ในการจัดการและคลี่คลายวิกฤตการณ์ต่างๆในครอบครัวในทางสร้างสรรค์เพื่อคงไว้เพื่อสมดุลภายในครอบครัว ทั้งนี้ เนื่องจากตลอดระยะเวลาการดำเนินชีวิตครอบครัว ครอบครัวจะถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกครอบครัว ที่ทำให้เกิดภาวะเครียดในครอบครัวได้ ครอบครัวต้องทำหน้าที่ในการเผชิญปัญหาเพื่อให้ครอบครัวสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องตามพัฒนาการของครอบครัว

5. หน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ (economic function) หมายถึง หน้าที่ในการแสวงหารายได้ที่จะนำมาเป็นค่าใช้จ่าย เพื่อจัดหาสิ่งจำเป็นทางกายภาพให้กับครอบครัว รวมถึงการจัดสรรรายได้ที่ได้มาเพื่อนำมาใช้จ่ายอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

6. หน้าที่ในการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก (provision of physical necessities) หมายถึง หน้าที่ในการจัดหาสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตสำหรับสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ ปัจจัยสี่ (อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย) และบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย นันทนาการ และงานอดิเรก

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. แนะนำสภาพที่บ้านที่สนับสนุนการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นเรียน

2. เตรียมวีดิโอทัศน์ การตอบข่าวสารด้วยคอมพิวเตอร์ทางโทรศัพท์ การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแต่ละช่วงอายุ ช่วงชั้น

3. จัดหลักสูตรอบรมที่หลากหลายเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

4. จัดโครงการสนับสนุนครอบครัวด้านสุขภาพ โภชนาการ ฯลฯ

5. เยี่ยมบ้าน หรือ จัดประชุมเพื่อนบ้านเพื่อช่วยให้เข้าใจโรงเรียนและช่วยโรงเรียนให้เข้าใจบ้าน

เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับ(expected results) จากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ

1.1 ผู้ปกครองจะเข้าใจพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่นและมั่นใจในการอบรมเลี้ยงดู

1.2 ผู้ปกครองจะสามารถเปลี่ยนสภาพที่บ้านให้ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้

1.3 ผู้ปกครองจะตระหนักว่าหน้าที่การอบรมเลี้ยงดูเด็กและหน้าที่อื่นๆในฐานะผู้ปกครองเป็นหน้าที่ของตน

1.4 ผู้ปกครองจะรู้สึกว่าได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากโรงเรียนและผู้ปกครองอื่น

2. ผลที่ได้รับต่อครู คือ

2.1 ครูจะเข้าใจภูมิหลัง วัฒนธรรม ความสนใจ เป้าหมาย ความต้องการของครอบครัว และมุมมองของเด็ก

2.2 ครูจะเคารพจุดแข็งและความพยายามของครอบครัว

2.3 ครูจะเข้าใจความหลากหลายของเด็ก

2.4 ครูจะตระหนักถึงทักษะในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็ก

สำหรับบริบทของประเทศไทยนั้น กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง : 71) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 พัฒนาสมองของลูกตั้งแต่อยู่ในครรภ์โดยรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ มีประโยชน์ และหมั่นออกกำลังกายอย่างเหมาะสม

1.2 สร้างสัมพันธ์ภาพหรือบรรยากาศที่ดีในครัวเรือน ทำครอบครัวให้อบอุ่น มีความรักที่เอื้ออาทรอย่างทั่วถึง

1.3 ให้ลูกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกายและให้ฝึกออกกำลังกายอย่างเหมาะสม

1.4 ตรวจและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้

1.5 สังเกตแววความสามารถและความสนใจของลูก

1.6 อ่านหนังสือให้ลูกฟังและเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์พร้อมกับลูก

1.7 เล่นกับลูกเพื่อฝึกการพูด การฟัง การสังเกต และการคิดวิเคราะห์

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ทำหน้าที่ประสานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูลูกเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

2.2 ให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูลูกตามหลักวิชาการ

2.3 รณรงค์การสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กแรกเกิด

2.4 จัดเวทีสนทนาปัญหาสุขภาพ พลานามัย และการเรียนรู้ของเด็ก

2.5 เปิดห้องสมุดให้พ่อแม่ผู้ปกครองหาความรู้

2.6 เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเรียนรู้ของเด็ก

ตัวชี้วัดและการวัดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองนั้น มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ และห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเขตนอร์ทเวสต์ (John Hopkins University & Northwest Regional Educational Laboratory. 1997 : 1-8) ได้เสนอแบบวัด (measure) ที่ใช้การให้คะแนนแบบรูบิค (scoring rubric) 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดย

คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ไม่เคยปฏิบัติ

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น เคยปฏิบัตินานๆครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติบ้างเมื่อมีโอกาส

คะแนน 4 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง

คะแนน 5 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ส่วนกิจกรรมหรือข้อกระทงที่เสนอให้วัด ได้แก่

1. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หรือจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กให้แก่ผู้ปกครอง

2. จัดข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม และความช่วยเหลือทุกครอบครัวที่ต้องการไม่เฉพาะผู้ที่มาโรงเรียนเท่านั้น

3. ผลิตข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความสำเร็จของเด็กในการเรียนให้ครอบครัว

4. สอบถามข้อมูลของครอบครัวเกี่ยวกับเป้าหมาย จุดแข็ง ความสามารถของเด็ก

5. สนับสนุนการเยี่ยมบ้านเด็ก หรือ จัดประชุมสร้างความเข้าใจระหว่างบ้านกับโรงเรียน

6. จัดข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม เกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่บ้านเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

7. เคารพในความหลากหลายของนักเรียนแต่ละคน

8. กิจกรรมอื่นๆ

การติดต่อสื่อสาร (Communicating)

ความหมายของการติดต่อสื่อสาร

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของ "การติดต่อสื่อสาร" ไว้ในทำนองเดียวกัน คือ การติดต่อสื่อสาร หมายถึง กระบวนการส่งข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งหรือกระบวนการที่บุคคลหนึ่งก่อให้เกิดความหมายขึ้นในใจ (informational signs) ของอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัยข่าวสารและตั้งใจที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับ (McCroskey. 1972 : 21 ; Schramm. 1974 : 13 ; Roger & Rekha. 1976 : 9 ; Robert. 1977 : 9) ส่วน แบรด์ (Baird. 1977 : 6) ได้ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารว่า หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการส่งและรับสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความหมายขึ้นในใจของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยที่บุคคลเหล่านั้นมีประสบการณ์ในชีวิตอย่างเดียวกัน และ เดวิโต (Devito. 1978 : 7) ให้ความหมายว่า การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การกระทำโดยบุคคลเดียวหรือหลายบุคคลในการส่งและรับข่าวสารซึ่งอาจถูกบิดเบือนด้วยสิ่งรบกวนภายใต้ผลกระทบและโอกาสที่ทำให้เกิดข้อมูลย้อนกลับ

ส่วนนักวิชาการไทย สังคม ภูมิพันธ์ (2530 : 13) รัชนี ศุจิจันทร์รัตน์ (2531 : 2) และ วัชรี อันนาค (2540 : 31-34) ให้ความหมายการติดต่อสื่อสารว่า หมายถึง การที่บุคคลร่วมกันโต้ตอบกัน การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความคิดเห็น และอารมณ์ระหว่างกัน ผลัดเปลี่ยนบทบาทในการเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารกันไปเรื่อยๆจนกระทั่งบรรลุจุดหมายในการสื่อสาร มีผลทำให้ผู้รับข่าวสารนั้นมีการตอบสนองที่อยู่ภายในและที่แสดงออกมา

โดยสรุป การติดต่อสื่อสาร ก็คือ กระบวนการถ่ายทอดข่าวสารจากบุคคลหรือกลุ่มหนึ่งไปยังอีกบุคคลหรือกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าข่าวสารนั้นจะอยู่ในรูปของเครื่องหมาย พฤติกรรม สัญลักษณ์ โดยตั้งใจจะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับ

ความสำคัญของการติดต่อสื่อสาร

เมเยอร์ และ เกลล์ (Mayer & Gail. 1982 : 7) ให้ความสำคัญของการติดต่อสื่อสารเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน คือ 1)การติดต่อสื่อสารทำให้เกิดความหมาย 2)การติดต่อสื่อสารทำให้คาดคะเนความคิดกันได้ 3)การติดต่อสื่อสารทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ส่วน เนเซม (Nasem. 1984 : 8) ให้ความสำคัญของการติดต่อสื่อสารต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์หลายประการ ดังนี้ 1)สนองความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs) การติดต่อสื่อสารทำให้เราได้ปัจจัยที่จำเป็นต่อสุขภาพร่างกาย (physical health) ของมนุษย์ 2)สนองความต้องการของตนเอง (Ego Needs) การติดต่อสื่อสารเป็นวิถีทางที่ช่วยให้เราได้เรียนรู้และรู้จักตนเองได้โดยตรง กล่าวคือ การรู้จักตนเอง (self awareness) และการเข้าใจตนเอง (self-concept) ส่วนใหญ่ล้วนเกิดจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication) แทบทั้งสิ้น การติดต่อสื่อสารลักษณะดังกล่าวนี้จะดำเนินต่อไปทุกวันจนตลอดชีวิต 3)สนองความต้องการทางสังคม (Social Needs) การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทางสังคม ซึ่งเป็นความต้องการของสมาชิกทุกคนในสังคม 4)สนองความต้องการพื้นฐาน (Practical Needs) การติดต่อสื่อสารเป็นการสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างดี กล่าวคือ การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ การศึกษา การบอกเล่า การให้และแลกเปลี่ยนข่าวสาร การแสดงการปฏิเสธ การแจ้งความประสงค์ทุกชนิด การติดต่อทางธุรกิจ ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งที่เป็นความต้องการตามปกติในฐานะมนุษย์และความต้องการที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่าง เพื่อสัมพันธภาพที่ดีขึ้น การโน้มน้าวใจหรือการสร้างอิทธิพลเหนือความคิดของผู้อื่นให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเชื่อ ต่อมา ชัควี (Chukwee. 1986 : 1126-A) และ ชูเลอร์ (Schuler. 1990 : 2594-A) ได้วิจัยพบว่า การติดต่อสื่อสารจะช่วยให้เกิดความร่วมมือและกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชน

สำหรับองค์การทางการศึกษานั้น การติดต่อสื่อสารเป็นสายเลือดแห่งชีวิตขององค์การประเภทโรงเรียนทุกโรงเรียน (Communication : the lifeblood of every school organization) (Lunenburg & Ornstein. 1996 : 176)

ลักษณะของการติดต่อสื่อสาร

จากความหมายของการติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่างๆที่กล่าวมาแล้ว สรุปเป็นลักษณะของการติดต่อสื่อสารได้ ดังนี้ (เสนาะ ติเยาว์. 2537 : 36-37 ; ชวรัตน์ เชิดชัย และ นรา สมประสงค์. 2536 : 14-15) 1)การติดต่อสื่อสารเกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่ว่าบุคคลจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจการสื่อสารย่อมก็เกิดขึ้นแล้ว 2)การติดต่อสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรม วิธีการ เนื้อหา สภาพการสื่อสาร ข่าวสาร สัญลักษณ์ที่ใช้ แหล่งข่าว ตลอดจนผู้รับข่าวและผู้ส่งข่าว การสื่อสารไม่ได้เกิดขึ้นตามรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่งที่กำหนดขึ้นหรือตามกฎเกณฑ์ของภาษาหรือไวยากรณ์เท่านั้น การติดต่อสื่อสารไม่ได้เกิดขึ้นคราวเดียวแล้วก็จบ หรือ เมื่อสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วจะเป็นเช่นนั้นตลอดไป แต่ข่าวสารต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องมีการสื่อสารอยู่เรื่อยๆตลอดไปเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ 3)การติดต่อสื่อสารทุกอย่างย่อมมีเป้าหมาย บุคคลใช้การสื่อสารเพื่อสนองตอบความต้องการของตนเอง ไม่มีใครสื่อสารโดยไม่หวังประโยชน์จากการสื่อสารนั้นๆ 4)การติดต่อสื่อสารเป็นสังคมอย่างหนึ่ง การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการติดต่อระหว่างคนในสังคม หากไม่มีการติดต่อสื่อสารกันนานๆบุคคลนั้นจะรู้สึกว่าขาดความสำคัญลงไป ความต้องการทางสังคมทำให้คนอยากที่จะสื่อสารสมาคมกับบุคคลอื่น 5)การติดต่อสื่อสารทุกอย่างจะแสดงให้เห็นสองลักษณะของการสื่อสาร ได้แก่ เนื้อหาสาระและความสัมพันธ์ของผู้สื่อสาร โดยหลักการแล้ว เนื้อหาของการติดต่อสื่อสารสังเกตได้จากการสื่อสารที่เป็นคำพูด แต่ความสัมพันธ์พิจารณาได้จากการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูด 6)การติดต่อสื่อสารเป็นเรื่องสลับซับซ้อน ความยุ่งยากของการสื่อสาร ก็คือ ไม่อาจระบุได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุและอะไรเป็นผลของการสื่อสารอะไรเป็นสิ่งกระตุ้นอะไรเป็นสิ่งตอบสนอง ใครเป็นผู้ส่งข่าวสารหรือใครเป็นผู้รับข่าวสาร ตรงไหนเป็นจุดเริ่มต้นของข่าวสารและตรงไหนเป็นจุดสิ้นสุดของข่าวสาร ความยุ่งยากซับซ้อนเกิดขึ้นเพราะบุคคลนำพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสาร

ลักษณะของการติดต่อสื่อสารที่จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพในองค์การทางการศึกษานั้น อับเบน และ ฮิวส์ (Ubben & Hughes, 1992 : 302) ได้เสนอสาระสำคัญด้านการติดต่อสื่อสาร ดังนี้ 1)การติดต่อสื่อสารควรเป็นการสื่อสาร 2 ทาง 2) กิจกรรมการติดต่อสื่อสารควรมีหลายกิจกรรม 3)ระยะเวลาในการติดต่อสื่อสารควรจัดอย่างสม่ำเสมอ มีวาระที่นัดหมายล่วงหน้า ใช้เวลาอย่างเพียงพอ 4)บางโรงเรียนอาจกำหนดแผนปฏิบัติการ เพื่อช่วยให้มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่อง 5)คุณภาพของข้อมูล ควรกระชับ

กะทัดรัด แต่ชัดเจน ในประเด็นที่ต้องการสื่อสารและควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่เป็นทางการหรือเป็นวิชาการเกินไป

ผลกระทบจากการติดต่อสื่อสาร

โดยปกติแล้วผลกระทบจากการติดต่อสื่อสาร คือ การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้รับข่าวสารในแนวทางที่ผู้ส่งข่าวสารต้องการ การเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้น 3 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงความรู้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม(Myers & Gail. 1982 : 52-53)

ประเภทของการติดต่อสื่อสาร

การจำแนกประเภทของการติดต่อสื่อสารนั้น สามารถทำได้หลายลักษณะโดยอาศัยเกณฑ์ต่างๆ กัน แต่โดยทั่วไป การติดต่อสื่อสารจะจำแนกโดยอาศัยบุคคลผู้ทำการติดต่อสื่อสารหรือดำเนินกิจกรรมการติดต่อสื่อสารเป็นเกณฑ์ ได้แก่ (Roger & Shoemaker. 1971 : 76 ; เสนาะ ติเยาว์. 2537 :185)

1. การติดต่อสื่อสารภายในตัวบุคคล หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารซึ่งเกิดขึ้นภายในตัวบุคคลคนเดียว มักเกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก การใช้ภาษา การแสดงกิริยาอาการของแต่ละบุคคล เช่น การอ่าน การพูดกับตนเอง การร้องเพลงคนเดียว เป็นต้น

2. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไปมาทำการติดต่อสื่อสารกัน เป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันทั้งทางตรง (direct) โดยตัวต่อตัว (person-to-person) แต่ไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากัน (face-to-face) เสมอไป และ ทางอ้อม (indirect) ใช้ระบบสัญลักษณ์ที่สามารถเข้าใจร่วมกันได้ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3. การติดต่อสื่อสารกลุ่ม เป็นการสื่อสารซึ่งบุคคลจำนวนหนึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (interaction) อาจจำแนกเป็นการติดต่อสื่อสารกลุ่มเล็ก (small-group communication) และการติดต่อสื่อสารกลุ่มใหญ่ (large-group communication)

4. การติดต่อสื่อสารสาธารณะ หมายถึง การถ่ายทอดข่าวสารไปสู่กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นสาธารณะชนทั่วไป ทั้งที่เป็นการพูดในที่สาธารณชน (public speaking) และกระบวนการติดต่อสื่อสารมวลชน เป็นกิจกรรมการติดต่อสื่อสารจากคนเดียวไปสู่คนจำนวนมาก (one-to-many) จึงต้องการทักษะในการส่งและรับข่าวสารที่แตกต่างไปจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล

5. การติดต่อสื่อสารมวลชน หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารซึ่งข่าวสารถูกถ่ายทอดผ่านสื่อ (media) ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อไฟฟ้า ฯลฯ

เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร

เครื่องมือ (tools) สำหรับใช้ในการติดต่อสื่อสารทางการศึกษา ได้แก่ (ชวรัตน์ เชิดชัย และ นรา สมประสงค์. 2536 : 45-47)

1. สื่อสิ่งพิมพ์ (Print media) สื่อซึ่งผู้รับสามารถรับข่าวสารได้ด้วยการมองเห็นหรือการอ่าน สื่อประเภทนี้มีคุณสมบัติเฉพาะ คือ ผู้รับข่าวสารใช้ประสาทสัมผัสทางตาเพียงอย่างเดียว ส่วนความคงทนถาวรนั้น ผู้รับสามารเปิดรับหรืออ่านเนื้อหาข่าวสารที่มีอยู่อย่างหลากหลายเมื่อไรก็ได้ สื่อสิ่งพิมพ์ที่สำคัญๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ หนังสือเผยแพร่เล่มเล็ก (pamphlets) วารสาร จุลสาร นิตยสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ จดหมายข่าว ข่าวแจก หนังสือเวียน จดหมาย เอกสารเผยแพร่ (bulletin) หนังสือพิมพ์ฉบับพิเศษ หนังสือคู่มือ รายงานประจำปี แผ่นประกาศโฆษณา (poster)

2. สื่อไฟฟ้า (Electronic media) ได้แก่ สื่อที่ต้องใช้ไฟฟ้าเป็นปัจจัยสำคัญส่วนมากผู้รับข่าวสารได้ทั้งการดูและการฟังไปพร้อมๆกัน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้ผู้รับข่าวสารเกิดความสนใจและเข้าใจข่าวสารได้ดีกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ และบางครั้งสามารถมีปฏิกิริยาโต้ตอบได้ด้วย เช่น วีดิทัศน์ สไลด์ แผ่นใส ฟิลม์สตริปส์ (filmstrips)

3. สื่อกิจกรรม (Activities)ได้แก่ การจัดกิจกรรม ทั้งที่เป็นกิจกรรมปกติและกิจกรรมพิเศษเฉพาะครั้งคราวเพื่อใช้เป็นสื่อข่าวสาร สื่อกิจกรรมนี้เป็นสื่อที่สามารถให้ผู้รับข่าวสารได้รับข่าวสารอย่างเป็นรูปธรรมหรือสัมผัสข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น และเป็นการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทางได้เป็นอย่างดี ช่วยเร้าความสนใจและเสริมสร้างความเข้าใจได้เป็นอย่างดี สื่อกิจกรรมที่สำคัญได้แก่ การรณรงค์ต่างๆ การสัมมนา การประชุม การปาฐกถา การจัดประกวด การเยี่ยมชมองค์การ การเยี่ยมเยียน การพบปะ ฯลฯ

4. สื่อเสริม (Supplementary media) เป็นสื่อที่พิจารณาเลือกนำมาใช้อย่างเหมาะสมกับโอกาสแล้วจะช่วยเสริมเติมแต่งจุดบกพร่องและโอกาสที่ผู้รับจะใช้สื่ออื่นๆในการรับสารได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สื่อเสริมที่สำคัญมีหลายประเภท เช่น กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมกีฬา การเลี้ยงรับรอง การโฆษณาองค์การ คำขวัญ สัญลักษณ์ ไปรษณียบัตร ปฏิทินหน่วยงาน สติกเกอร์ โทรศัพท์ติดต่อ จดหมาย ของชำร่วย ของที่ระลึก กระดุม พวงกุญแจ การจัดขบวนแห่ (parades) ประเพณีต่างๆ เป็นต้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสาร

ทฤษฎีการติดต่อสื่อสารนั้นมีมากมายหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีการติดต่อสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้แก่

1. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนในการติดต่อสื่อสาร (Exchange Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า สิ่งจูงใจระหว่างบุคคลในการติดต่อสื่อสารนั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณค่าที่พึงได้รับจากการติดต่อสื่อสารนั้น และ บุคคลต้องการที่จะติดต่อสื่อสารก็ต่อเมื่อเขา

รู้สึกว่าทั้งสองฝ่ายอยู่ในฐานะเท่าเทียมกัน นั่นคือ คุณค่าที่เขาได้รับจะต้องเท่ากับคุณค่าที่เขาให้ ตามทฤษฎีนี้ลักษณะการติดต่อสื่อสารหรือความสัมพันธ์เป็นเสมือนหนึ่งการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน และหากการแลกเปลี่ยนนั้นเกิดขึ้นอย่างไม่เท่าเทียมกันก็จะก่อให้เกิดความตึงเครียดในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Dorothy. 1976 : 345)

2. ทฤษฎีขยายความ (Attribution Theory)

ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น มักจะแปลความหมายของข่าวสารทั้งที่เป็นคำพูดและไม่ใช่คำพูดจากพฤติกรรมของบุคคลที่เราสื่อสารด้วย เป็นการขยายความข่าวสารจากการกระทำ คำพูด และสิ่งจูงใจของบุคคลนั้น จึงทำให้คำพูดเดียวกันอาจทำให้ผู้ฟังมีปฏิกิริยาแตกต่างกันในลักษณะตรงกันข้ามก็ได้ ถ้าหากผู้ฟังแปลความหมายแตกต่างกัน การแปลความหมายของการติดต่อสื่อสารจะเป็นไปตามสถานการณ์ คนที่จะประเมินและแปลความหมาย ภาวะทางจิต แรงจูงใจ และความตั้งใจของบุคคลที่สื่อความตามที่พูดและกระทำในสภาวะขณะนั้น นั่นก็คือ ผู้รับข่าวสารจะเชื่อสิ่งที่ผู้ส่งข่าวสารสื่อสารมาก็ต่อเมื่อข่าวสารนั้นเกิดจากสิ่งจูงใจภายในใจและผู้รับข่าวสารรู้สึกว่าบุคคลนั้นพูดด้วยความจริงใจ และผู้รับข่าวสารจะไม่เชื่อสิ่งที่บุคคลนั้นสื่อสารมา เมื่อผู้รับข่าวสารรู้สึกว่าการติดต่อสื่อสารนั้นเกิดจากสิ่งจูงใจภายนอกหรือเกิดจากการกระทำที่เป็นเพียงการแสดงบทบาทเท่านั้นเอง ถ้าเห็นว่าข่าวสารนั้นเกิดจากสิ่งจูงใจภายนอกหรือไม่ได้เกิดจากความจริงใจ ก็แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นมีอุปสรรคที่ต้องแก้ไขหรือทำความเข้าใจเพื่อขจัดปัญหาความสัมพันธ์ให้หมดไป (เสนาะ ดิเยาว์. 2537 : 188-189)

3. ทฤษฎีดุลยภาพของนิวคอมม์ (Newcomb's Balance Theory)

นิวคอมม์ (Newcomb. 1987 : 88-89) อธิบายว่า กระบวนการใช้ความคิดของบุคคลในการสื่อสารนั้น แต่ละฝ่ายไม่ได้พิจารณาว่า สิ่งที่สื่อสารกันนั้นคืออะไรในแง่ของตนเองเท่านั้น แต่จะพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นในใจของบุคคลทั้งสองฝ่ายที่ติดต่อกัน ตามทฤษฎีประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ผู้ส่งข่าวสาร ผู้รับข่าวสาร และสิ่งของหรือหัวเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายกล่าวถึง ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ทั้งผู้ส่งข่าวสารและผู้รับข่าวสารต่างก็ต้องการความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือต้องการความรู้สึกที่สนับสนุนและไปด้วยกันได้ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันนี้ เรียกว่า "ดุลยภาพ" (Balance) แต่ถ้าความคิดเห็นขัดแย้งกัน เรียกว่า ไม่มีดุลยภาพ การที่แนวคิดของทั้งสองฝ่ายเป็นอย่างเดียวกันจะก่อให้เกิดผลดี 2 ประการ คือ

ก. ทำให้เป็นการง่ายที่จะคาดคะเนพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งนั้น ถ้าทัศนคติยิ่งคล้ายกันมากความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นยิ่งน้อยลง นั่นคือ โอกาสที่จะผิดพลาดจากการแปลความหมายของข่าวสารที่สื่อก็จะน้อยด้วย

ข. ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันจะทำให้แต่ละฝ่ายมีโอกาสจะตัดสินใจแทนอีกฝ่ายหนึ่งได้ เพราะทั้งสองฝ่ายคิดเหมือนกัน ทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงกันได้ง่าย โดยไม่ต้องขอคำยืนยันจากอีกฝ่ายหนึ่ง

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันนี้ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล และต้องระวังว่าความสอดคล้องกันนี้อาจลดน้อยลงได้ถ้าบุคคลทั้งสองไม่มีความเข้าใจกัน ปัจจัยที่ทำให้กระบวนการสื่อสารไม่มีดุลยภาพ ก็คือ 1)การถูกบังคับ การถูกบังคับจะมีผลทำให้ความสัมพันธ์กระทบกระเทือน 2)บทบาทของบุคคล เพราะบทบาทที่ต่างกันก็จะทำให้ความเห็นไม่สอดคล้องกันได้ 3)ความกลัวว่าจะถูกลงโทษ เรื่องบางเรื่องโดยสาระในตัวแล้วไม่ใช่สิ่งร้ายแรง แต่กลัวว่าถ้าบุคคลอื่นรู้ตนอาจถูกลงโทษหรือเกิดความเสียหาย

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการติดต่อสื่อสาร

พื้นฐานที่แตกต่างกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ในวิชาชีพ ภารกิจ หน้าที่การงาน หรือวัฒนธรรม ทำให้ผู้ปกครองและครูอาจไม่เข้าใจวิธีการหรือความคิดที่แตกต่างกันนี้ จนก่อปัญหาขึ้นได้ หลายครั้งที่พ่อแม่ผู้ปกครองกับโรงเรียนเสมือนอยู่กันคนละด้าน โดยไม่มีโอกาสติดต่อสื่อสารทางตรงกันมาก่อน ดังนั้น จึงควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความเข้าใจอันดี และความไว้เนื้อเชื่อใจกันอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ค : 24-25) การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองมีความสำคัญมากที่สุด และเป็นกุญแจที่จะสร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจ และความร่วมมืออย่างเต็มใจ ถ้าไม่มีการติดต่อสื่อสารแล้ว ครูกับผู้ปกครองจะเป็นคนแปลกหน้าซึ่งกันและกัน การสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ควรเป็นสัมพันธภาพ 2 ทาง (two way communication) ที่ต่างฝ่ายต่างพูดคุย เสนอความเห็นและแลกเปลี่ยนกันอย่างเต็มที่ การสร้างสัมพันธภาพที่มีคุณภาพจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนทักษะการติดต่อสื่อสาร (Munn. 1993 : 36-38) ซึ่ง ชมแข พงษ์เจริญ (2542 : 79-80) และ ปรีดาวรรณ อินทวิมล (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนโดยรวมเป็นบางครั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียนแต่ละครั้งยังไม่ทั่วถึงและวิธีการประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลาย ทำให้ผู้ปกครองไม่ทราบและมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนเพียงบางครั้งเท่านั้น

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการติดต่อสื่อสารนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. จัดประชุมผู้ปกครองทุกคนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และติดตามความต้องการของผู้ปกครอง
2. มีผู้แปลภาษาหากผู้ปกครองต้องการ
3. เผยแพร่เอกสารแผ่นพับรายเดือน รายสัปดาห์ ถึงบ้านเพื่อขอคำแนะนำจากผู้ปกครอง
4. มีสมุดรายงานพัฒนาการของเด็กแต่ละระดับชั้น

5. มีการติดต่อสื่อสารเป็นปกติและประจำระหว่างบ้านกับโรงเรียน

6. มีข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนของโรงเรียน หลักสูตร และกิจกรรม

7. มีข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปโรงเรียน

เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการติดต่อสื่อสาร ดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ

1.1 ผู้ปกครองเข้าใจนโยบายและโครงการต่างๆของโรงเรียน

1.2 ผู้ปกครองติดตามและตระหนักถึงความก้าวหน้าของเด็ก

1.3 ผู้ปกครองตอบสนองต่อปัญหาของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับครู และ ติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนและครู

2. ผลที่ได้รับต่อครู คือ

2.1 ครูได้เพิ่มการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวให้หลากหลายวิธีมากขึ้น

2.2 ครูตระหนักในความสามารถในการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน

2.3 ครูพึงพอใจที่จะใช้เครือข่ายผู้ปกครองเพื่อการติดต่อสื่อสาร

2.4 ครูได้เพิ่มความสามารถในการเข้าใจและเจาะลึกมุมมองและความก้าวหน้าของเด็ก

สำหรับบริบทของประเทศไทยนั้น กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง : 72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการติดต่อสื่อสาร ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 พบปะครูของลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของลูกขณะอยู่ที่บ้าน

1.2 ดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ การเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด

1.3 ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนในเรื่องต่างๆ

1.4 พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรภายในโรงเรียน

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ครูเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบและแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็กที่อยู่ในโรงเรียน

2.2 ครูประจำห้องเรียนจัดทำทำเนียบชื่อผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน

2.3 เผยแพร่ความรู้และวิธีการเรียนในและนอกห้องเรียน การวัดผลประเมินผล ให้ผู้ปกครองทราบและกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน

2.4 โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง

2.5 จัดระบบพบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียนในรูปกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุม จดหมายข่าว การสื่อสารทางอินเตอร์เนต ฯลฯ

ในทำนองเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 26) ที่เสนอกิจกรรมในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการติดต่อสื่อสารดังนี้

1. ให้ข้อมูลพื้นฐานของบุตรหลานแก่ครู/สถานศึกษา

2. พบปะครูของบุตรหลานตามกำหนดนัดหมายของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับทราบ/ติดตาม พัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลาน

3. ศึกษาทำความเข้าใจกับข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ซึ่งโรงเรียนแจ้งหรือประสานมาและพิจารณาให้ความคิดเห็น พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูด้วย

4. ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาในเรื่องต่างๆ เพื่อร่วมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ไปสู่กลุ่มผู้ปกครองให้กว้างขวางต่อไป

6. พ่อ แม่ ควรอ่านรายงานผลการเรียนรู้ของลูกจากสถานศึกษาอย่างตั้งใจถึงแม้คะแนนจะไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุด แต่ก็เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่ว่าลูกมีความสามารถและความถนัดในด้านใด

ตัวชี้วัดและการวัดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการติดต่อสื่อสารนั้น มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ และห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเขตนอร์ทเวสต์ (John Hopkins University & Northwest Regional Educational Laboratory. 1997 : 1-8) ได้เสนอแบบวัดโดยการให้คะแนนแบบรูบิค 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดย

คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ไม่เคยปฏิบัติ

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น เคยปฏิบัตินานๆครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติบ้างเมื่อมีโอกาส

คะแนน 4 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง

คะแนน 5 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ส่วนกิจกรรมหรือข้อกระทงที่เสนอให้วัด ได้แก่

1. ปรับปรุงการติดต่อสื่อสารที่เป็นทั้งสิ่งพิมพ์และไม่ใช่สิ่งพิมพ์ให้ชัดเจน อ่านง่าย

2. พัฒนาการติดต่อสื่อสารสำหรับผู้ปกครองที่ใช้ภาษาอังกฤษไม่คล่อง

3. สร้างช่องทางการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

4. ประชุมผู้ปกครองทุกคนอย่างเป็นทางการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5. สำรวจผู้ปกครองเพื่อทราบความต้องการ ปฏิกิริยา ความพึงพอใจ ต่อโรงเรียน และ การมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

6. ปฐมนิเทศผู้ปกครองใหม่

7. ส่งแผ่นพับเกี่ยวกับงานของเด็กให้ผู้ปกครองทบทวนและให้ข้อเสนอแนะทุกสัปดาห์หรือทุกเดือน

8. จัดข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักสูตร การประเมินผล และระดับผลสัมฤทธิ์

9. ติดต่อครอบครัวของเด็กที่มีปัญหาทางวิชาการและความประพฤติ

10. พัฒนาแผนและโครงการของโรงเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมฯจากนักการศึกษา ผู้ปกครอง ฯลฯ

11. อบรมครู บุคลากร และผู้บริหาร เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และ ช่องทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

12. กำหนดนโยบายที่จะสร้างความตระหนักให้กับครูทุกคน ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับ หลักสูตร แผนการสอน ความคาดหวังจากการบ้านและผู้ปกครองจะช่วยอะไรได้บ้าง

13. ผลิตจดหมายข่าวที่ให้ข้อมูลปัจจุบันของโรงเรียน เหตุการณ์พิเศษ การประชุมเป็นประจำ

14. จัดทำการติดต่อสื่อสารโดยการเขียนในภาษาของผู้ปกครอง

15. กิจกรรมอื่นๆ

การอาสาสมัคร (Volunteering)

ความหมายของอาสาสมัคร

อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่ทำงานด้านการให้บริการโดยไม่มีค่าตอบแทนและลักษณะงานที่ทำนั้นมีระเบียบแบบแผนและเป็นทางการ แต่อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความนี้ไม่ได้ใช้ในทุกกรณีแต่จะใช้ในกรณีที่ต้องการแบ่งแยกชัดเจนจากผู้ที่ให้ความช่วยเหลือชุมชนโดยการให้บริจาค (Dervill & Munday. 1984 : 3) หรือ อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่เสนอตนเองเพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยปราศจากการบังคับหรือผลตอบแทนเป็นเงิน (Cowie. 1990 : 1427)

นักวิชาการไทยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ อาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่ศรัทธาจะทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยคำนึงถึง เวลาว่าง ความสามารถ และความถนัดที่ตนเองมีอยู่ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงานก็เพื่อประโยชน์แก่ส่วนร่วม องค์การ หรือผู้ประสบความทุกข์

ยากเดือดร้อน โดยไม่มีค่าจ้างตอบแทนในการทำงานและมิได้ยึดงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นอาชีพ ทั้งนี้ การปฏิบัติงานดังกล่าวอาจจะเป็นการให้บริการทั้งทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. 2534 : 14) อาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน เมื่อพูดถึงคำว่า "อาสาสมัคร" นอกจากจะหมายถึง บุคคลซึ่งเป็นรูปธรรมแล้ว ยังหมายถึงจิตและวิญญาณของอาสาสมัคร (Spirit of Voluntarism) ซึ่งเป็นนามธรรมด้วย (สมพร เทพสิทธา. 2541 : 1) อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่เสนอตัวเข้าทำงานด้วยความสมัครใจ เช่น เขาเป็นอาสาสมัคร (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 1370)

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า อาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่อุทิศตนทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผนและเป็นทางการแก่ส่วนรวมหรือองค์การ เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือองค์การ โดยไม่หวังผลตอบแทนในการทำงาน

เพราะฉะนั้น คุณสมบัติที่สำคัญของอาสาสมัครจึงมี 3 ประการ คือ (สมพร เทพสิทธา. 2543 : 14)

1. ทำงานด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่ด้วยการถูกบังคับหรือเพราะเป็นหน้าที่
2. เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน สังคม หรือสาธารณประโยชน์
3. ทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน

ผลตอบแทนที่อาสาสมัครได้รับ คือ ความสุขใจ ความภูมิใจ ที่ได้ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคม หรือประเทศชาติ

ความสำคัญของอาสาสมัคร

การมีอาสาสมัครมาช่วยงานในโรงเรียนเป็นการช่วยลดภาระของครูประจำที่อยู่ในโรงเรียนลงบ้าง และ ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น แต่บางครั้งเวลาและโอกาสไม่ได้เอื้ออำนวยให้ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามาร่วมได้ทุกครั้ง ดังนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องจัดตารางเวลาที่เหมาะสม เพื่อช่วยกระจายให้อาสาสมัครต่างๆมาร่วมงานได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการแต่ละช่วงเวลา ผลดีของการมีผู้ปกครองอาสาสมัคร คือ (Daniel & Rayna. 1996 : 142-143)

1. ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียนและครูดีขึ้น
2. การมีอาสาสมัครทำให้ดูแลเด็กได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ทักษะในการเรียนรู้ดีขึ้นและเด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นรายบุคคลมากขึ้นส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาอารมณ์ สังคม และพฤติกรรมของเด็ก
3. เด็กจะมีพัฒนาการด้านการสื่อสารกับผู้ใหญ่ ทั้งด้านการสื่อสาร ภาษา และความไว้วางใจต่อบุคคลภายนอก
4. ครูและโรงเรียนได้เรียนรู้แนวทางและกิจกรรมที่หลากหลายในการดูแลเด็กจากผู้ปกครองที่มีประสบการณ์

5. เป็นการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลเด็ก

ประเภทของอาสาสมัคร

บุญเจือ ถิ่นนคร (2534 : 6) จำแนกประเภทของอาสาสมัครไว้ 3 ประเภท ได้แก่

1. อาสาสมัครฝ่ายบริหาร ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหาร กรรมาธิการพิจารณาเรื่องราวต่างๆ หรืออาจเป็นผู้นำในการเข้ารับผิดชอบการปฏิบัติงาน ทั้งนี้โดยอาจได้รับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งก็ได้

2. อาสาสมัครให้บริการโดยตรง ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครเข้าปฏิบัติงานภายใต้โครงการต่างๆ หรืออาจเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ เสมียนธุรการประจำสำนักงาน ครูผู้ฝึกสอนวิชาการต่างๆ ล่ามภาษาต่างประเทศ พนักงานโทรศัพท์ เป็นต้น

3. อาสาสมัครเข้าเป็นสมาชิก ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ขององค์การ ออกเสียงแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโปรแกรมต่างๆ ซึ่งอาสาสมัครอาจได้รับการเลือกตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ หรือผู้แทน หรืออาจมีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนเลือกเจ้าหน้าที่หรือแต่งตั้งผู้แทนเพื่อกิจการใดๆด้วยก็ได้

วัฒนา นวลสุวรรณ์ (2534 : 7) และ สมพร เทพสิทธา (2540 : 88) จำแนกประเภทอาสาสมัครตามประเภทงานไว้ 2 ประเภท คือ

1. อาสาสมัครด้านบริหาร (Administrative Volunteer) คือ อาสาสมัครที่ช่วยทำงานด้านการบริหารงานต่างๆ ขององค์การ เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานควบคุมการก่อสร้าง งานการประชุมกรรมการ และงานดูแลรักษาพัสดุ เป็นต้น

2. อาสาสมัครด้านบริการ (Service Volunteer) คือ อาสาสมัครที่ช่วยทำงานในด้านการให้บริการหรือการสงเคราะห์แก่ประชาชนต่างๆ เช่น การแนะนำแก้ไขปัญหา การสงเคราะห์ผู้เดือดร้อน การสงเคราะห์เด็ก ฯลฯ

ยุพา วงศ์ไชย (2536 : 70) จำแนกระดับของอาสาสมัครออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับผู้วางนโยบาย คือ ระดับกรรมการ อาสาสมัครประเภทนี้จะทำหน้าที่กำหนดและควบคุมนโยบายขององค์การ นอกจากจะเป็นอาสาสมัครในฐานะกรรมการขององค์การในการวางแผนและกำหนดนโยบายแล้ว อาสาสมัครดังกล่าวยังมีบทบาทสำคัญ เช่น เป็นกรรมการหาทุนและนิเทศงานอาสาสมัครระดับรองๆ ลงไป เป็นต้น

2. ระดับผู้บริหาร คือ อาสาสมัครที่ดำเนินการในฐานะนักบริหาร เช่น เลขาธิการของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย โดยมีหน้าที่ในการประสานงานระหว่างฝ่ายแผนนโยบายกับฝ่ายปฏิบัติงานขององค์การให้ดำเนินการมีความสอดคล้องกัน

3. ระดับผู้ให้บริการ คือ อาสาสมัครในลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งมีทั้งผู้ที่ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว

4. ระดับผู้ช่วยในการให้บริการ คือ อาสาสมัครที่มีความรู้และประสบการณ์น้อย ต้องทำงานภายใต้การควบคุมของผู้ที่เป็นหัวหน้าหรือพี่เลี้ยง เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม การแยกประเภทของอาสาสมัครนั้นไม่มีการกำหนดแน่นอนตายตัว คือ อาสาสมัครสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ได้ตามความเหมาะสมความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคล อีกทั้งอาสาสมัครแต่ละบุคคลก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หลายประเภทในขณะเดียวกันได้

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอาสาสมัคร

แนวคิดการอาสาสมัครสามารถอธิบายได้จากแนวคิดพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นชุดของความคิดที่มีอยู่จริงในสังคม คนทุกคนจะมีแนวคิดอย่างน้อยชุดใดชุดหนึ่งมาอธิบายให้คุณค่ากับบุคคลอื่นที่มีการปฏิสัมพันธ์ด้วย แนวคิดเหล่านี้สามารถจำแนกออกได้อย่างง่ายเป็น 3 แนวคิด คือ (Specht & Craig. 1982 : 271-274 ; กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. 2543 : 1-15)

1. แนวคิดนิยัตินิยม (Determinism)

นิยัตินิยมเป็นกลุ่มแนวคิดที่มองมนุษย์ว่าปราศจากเจตจำนงอิสระทั้งสิ้น วิถีชีวิตของมนุษย์ถูกกำหนดโดยผู้อื่นหรือสิ่งอื่น และ มีเกณฑ์ชะตาไว้อยู่แล้ว แนวคิดนี้ประกอบด้วยแนวคิดย่อย ดังนี้

1.1 ความเชื่อเรื่องกรรมพันธุ์ กล่าวคือ เชื่อว่ากรรมพันธุ์หรือสายเลือดเป็นตัวกำหนดให้มนุษย์มีพฤติกรรมเป็นไปตามผู้ให้กำเนิด

1.2 ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม หรือ พรหมลิขิต กล่าวคือ เชื่อว่าชีวิตของมนุษย์ถูกลิขิตมาแต่ชาติปางก่อนแล้ว ไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ หรือ เชื่อว่าชีวิตของตนขึ้นอยู่กับความประสงค์ของพระเจ้าในศาสนาที่ตนเองนับถือและศรัทธา การดำเนินชีวิตของคนคนนั้นๆจึงเป็นไปตามหลักธรรมของศาสนาที่บัญญัติไว้

1.3 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freud's Psychoanalysis Theory) เชื่อว่า เมื่อต้องการเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ต้องพยายามเข้าใจจิตไร้สำนึก (unconscious mind)ที่ซ่อนลึกอยู่ภายใน สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ คือ สัญชาตญาน (instincts) แรงขับฝ่ายต่ำ (id) และพลังขับทางเพศ (sex energy or Libido)

แนวคิดนิยัตินิยมนี้ สามารถอธิบายการตัดสินใจในการทำงานของอาสาสมัครชาวต่างชาติได้ในแง่ที่เกี่ยวกับความศรัทธาในศาสนาหรือในพระเจ้าของศาสนาที่ตนนับถือ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนอัสสัมชัญที่เป็นนักบวชหรือมิชชันนารี ความศรัทธานี้เองที่เป็นแรงผลักดันหรือจูงใจในการทำงานเพื่อรับใช้พระเจ้า

2. พฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

กลุ่มแนวคิดนี้เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ พฤติกรรมมนุษย์เป็นผลมาจากการเรียนรู้ของมนุษย์จากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้า การสร้างเงื่อนไขและการเสริมแรง แนวคิดพฤติกรรมนิยมนี้เน้นในเรื่องสิ่งแวดล้อมรอบตัวของมนุษย์ที่ทำหน้าที่เสริมแรงในลักษณะการให้รางวัล ให้ความพึงพอใจแก่มนุษย์ หรือการลงโทษที่ทำให้มนุษย์ไม่สบายกาย ไม่สบายใจ แนวคิดพฤติกรรมนิยมนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ในกลุ่มทฤษฎีวางเงื่อนไข (Conditioning Theories) ทั้งทฤษฎีการเรียนรู้ของพัฟลอฟ (Pavlov) วัตสัน (Watson) และสกินเนอร์ (Skinner) กลุ่มแนวคิดพฤติกรรมนิยมนี้มองมนุษย์กว้างกว่าแนวคิดนิยัตินิยม นั่นคือ มองว่ามนุษย์สามารถกำหนดชะตากรรมของมนุษย์ด้วยกันเองได้ ทั้งนี้ต้องดำเนินการผ่านทางการสร้างสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ อย่างไรก็ตาม กลุ่มแนวคิดพฤติกรรมนิยมก็ยังเข้าไม่ถึงคุณค่าของมนุษย์ เนื่องจากพื้นฐานการมองแบบกลไกมักจะหยิบพฤติกรรมของมนุษย์ออกมาพิจารณาเป็นชิ้นๆเท่าที่จะสังเกตได้ชัดเจน เพื่อให้เกิดการควบคุมพฤติกรรมให้ได้ตามที่ต้องการ

แนวคิดนี้สามารถอธิบายการเลือกมาทำงานเพื่อเด็กพิการของอาสาสมัครชาวต่างชาติได้ว่า เกิดจากการที่สภาพแวดล้อมในประเทศของอาสาสมัครมีความพร้อมในการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมแก่คนพิการเป็นอย่างดี กฎหมายและนโยบายของประเทศให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มรูปแบบโดยเฉพาะคนพิการ ปัจจัยเหล่านี้หล่อหลอมให้อาสาสมัครเข้าใจและตระหนักในสิทธิของคนพิการและการให้ความช่วยเหลือคนพิการเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติ

3. มนุษย์นิยม (Humanism)

แนวคิดมนุษย์นิยมนี้ปฏิเสธกลุ่มแนวคิดทั้งสองกลุ่มแรก แนวคิดนี้เชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับอัตตมโนทัศน์และการรับรู้ในเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล มนุษย์มีคุณค่ามากกว่าแบบแผนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสัญชาตญาณของสัตว์โลก แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับพลังหรือศักยภาพในตัวมนุษย์ทุกคนที่สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตให้พัฒนาไปในทางที่ดีได้

โดยสรุปแล้ว กลุ่มแนวคิดในการอธิบายธรรมชาติมนุษย์ทั้ง 3 กลุ่มนี้ต่างก็มีทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งในตัว และที่สำคัญอาสาสมัครทุกคนล้วนมีทั้ง 3 แนวคิดอยู่ในตัวในความเข้มข้นที่แตกต่างกัน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัคร

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัครนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. มีโครงการอาสาสมัครช่วยครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครองอื่นๆ

2. มีห้องให้ผู้ปกครองหรือศูนย์อาสาสมัครเพื่อทำงาน พบปะ ประชุม และเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้ปกครอง

3. มีไปรษณียบัตรสำรวจความสามารถ เวลา ฯลฯ ของอาสาสมัครทุกปี

4. มีแหล่งข้อมูลให้ทุกครอบครัว เช่น รายชื่อผู้ปกครองในชั้นเรียน เบอร์โทรศัพท์

เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัคร ดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ

1.1 ผู้ปกครองเข้าใจงานของครูและเพิ่มการช่วยเหลือโรงเรียนและอาจนำงานของโรงเรียนกลับไปทำที่บ้าน

1.2 ผู้ปกครองมั่นใจในความสามารถที่จะทำงานให้โรงเรียนและเด็ก หรือปรับปรุงการศึกษาของตนเอง

1.3 ผู้ปกครองตระหนักว่าโรงเรียนยินดีต้อนรับครอบครัว และ ครอบครัวมีค่าต่อโรงเรียน

1.4 ผู้ปกครองได้เพิ่มทักษะเฉพาะของอาสาสมัคร

2. ผลที่ได้รับต่อครู คือ

2.1 ครูได้เรียนรู้หนทางมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองแบบใหม่ๆ รวมทั้งกับผู้ปกครองที่ไม่ได้เป็นอาสาสมัครด้วย

2.2 ครูตระหนักในความสามารถและความสนใจในโรงเรียนและเด็กของผู้ปกครอง

2.3 ครูได้เพิ่มความสนใจในนักเรียนเป็นการส่วนตัว เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากอาสาสมัคร

สำหรับบริบทของสังคมไทยนั้น กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง : 72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัคร ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เป็นครูพ่อ ครูแม่ ในการสอนหรืออบรมวิชาการต่างๆตามความถนัดหรือเชี่ยวชาญ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านปัจจัย เพื่อพัฒนาบุคลากรครูของโรงเรียนในการฝึกอบรมและพัฒนาด้านวิชาการต่างๆ การลงมือช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การช่วยฝึกทักษะการกีฬากับนักเรียน การเข้ามาดูแลด้านโภชนาการในโรงเรียน เป็นต้น

1.2 จัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง

1.3 สร้างและขยายเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน

2. ด้านโรงเรียน

2.1 สำรวจข้อมูลผู้ปกครองในเรื่องความรู้ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญด้านต่างๆพร้อมทั้งระดับความสนใจและเวลาที่จะอุทิศให้ในกิจกรรมการศึกษา

2.2 จัดทำห้องทำงานให้อาสาสมัครอย่างเหมาะสม

2.3 สร้างบรรยากาศเป็นมิตรกับผู้ปกครอง

2.4 มอบรางวัล คำชมเชยแก่อาสาสมัคร

2.5 ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง

2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครองด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การให้ใช้สถานที่ประชุม การออกหนังสือเชิญ การเป็นวิทยากรบรรยาย การติดต่อประสานหน่วยงานที่จำเป็น เป็นต้น

เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัคร ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 26-27)

1. ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่สถานศึกษาถึงความรู้ความสามารถความชำนาญและเชี่ยวชาญของตนเอง ตลอดจนสละเวลาที่จะช่วยเหลือสถานศึกษา เพื่อให้ความรู้ และทำกิจกรรมการศึกษาร่วมกับครูและสถานศึกษา

2. ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

3. มีส่วนร่วมของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับห้องเรียนแก่ผู้เรียนตามความรู้ ความสามารถและความชำนาญของตน

4. จัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/สมาคมผู้ปกครอง เพื่อเป็นพลังและเครือข่ายที่จะช่วยกันผลักดันการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

5. สร้างและขยายเครือข่าย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน

ตัวชี้วัดและการวัดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัครนั้น มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ และห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเขตนอร์ทเวสต์ (John Hopkins University & Northwest Regional Educational Laboratory. 1997 : 1-8) ได้เสนอแบบวัดที่ใช้การให้คะแนนแบบรูบิค 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดย

คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ไม่เคยปฏิบัติ

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น เคยปฏิบัตินานๆครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติบ้างเมื่อมีโอกาส

คะแนน 4 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง

คะแนน 5 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ส่วนกิจกรรมหรือข้อกระทงที่เสนอให้วัด ได้แก่

1. สำรวจความสนใจ ความสามารถของผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครว่าเหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียนหรือไม่

2. จัดห้องให้ผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครเพื่อทำงาน พบปะ ประชุม และแหล่งข้อมูล

3. ริเริ่มงานอาสาสมัครที่ยืดหยุ่น ทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมได้

4. ฝึกอบรมอาสาสมัคร

5. กระตุ้นเตือนอาสาสมัครเกี่ยวกับการบริหารเวลาและการทุ่มเท

6. จัดตารางเวลาที่หลากหลาย เช่น กลางวัน กลางคืน เพื่อให้ครอบครัวมาร่วมได้

7. ลดอุปสรรคของการมีส่วนร่วม เช่น การเดินทาง การดูแลเด็ก ฯลฯ

8. กระตุ้นเตือนครอบครัวให้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในหลากหลายวิธี

9. กิจกรรมอื่นๆ

การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home)

ความหมายของการเรียนรู้ที่บ้าน

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือการฝึกหัด ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ด้วย (Bell-Gredler. 1989 : 1-8 ; อารี พันธ์มณี. 2534 : 86 ; กาญจนา คุณารักษ์. 2543 : 168 ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 29) และ สภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุดก็คือ บ้าน (Evanthia. 1996 : 435 ; จรรจา สุวรรณทัต. 2545 : 11) การเรียนรู้ที่บ้าน ตามโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์นั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) ก็ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก เช่นกัน

ความสำคัญของการเรียนรู้ที่บ้าน

ครอบครัวเป็นโรงเรียนตามธรรมชาติของเด็ก เด็กเรียนรู้จากครอบครัวโดยกระบวนการธรรมชาติ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2541 : 77) ในขณะที่เราให้ความสำคัญกับ

การศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างมาก แต่จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องการใช้เวลาของผู้เรียน พบว่า เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่บ้านกับครอบครัว เด็กมีโอกาสเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงร้อยละ 19 ของเวลาทั้งหมด ดังนั้น เด็กสามารถเรียนรู้นอกห้องเรียนถึงร้อยละ 81 ของเวลาทั้งหมด เปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นได้ว่าเวลาในโรงเรียนกับเวลาที่เด็กมีจริงในชีวิตประจำวันนั้นต่างกันมาก (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 170-171 ; อาภา ภมรบุตร. 2545 : 77) เด็กเรียนรู้ทุกวินาที สภาพแวดล้อมคือของจริงที่จะทำให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น เด็กไม่ได้อยู่ที่โรงเรียนตลอดเวลา ผู้ปกครองจึงควรมีความเข้าใจบุตรหลานของตนเอง เพราะถ้ามีการส่งเสริมเด็ก ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ย่อมจะเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ในระบบหรือในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนั่นเอง แต่ถ้าผู้ปกครองไม่มีความเข้าใจตลอดจนไม่สนับสนุนให้เกิดการเรียนการสอน อาจจะทำให้การเรียนที่โรงเรียนได้ผลน้อยลง (จุฬาภรณ์ มาเสถียรวงศ์. 2545 : 40-42 ; อุษณีย์ อนุรุทธิวงศ์ (โพธิสุข). 2545 : 17)

แต่พ่อแม่จำนวนมากกลับฝังใจว่า การศึกษาเล่าเรียนคือการส่งลูกเข้าโรงเรียน ดังนั้นจึงมิได้เตรียมการอะไรมากกว่าเลี้ยงดู ให้อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และความรัก เพราะรอวันเวลา เพื่อส่งเข้าโรงเรียน ผลที่เกิดขึ้น ก็คือ ระยะเวลาที่ลูกถูกละเลยในด้านการเตรียมพร้อมในการเรียนรู้นั้น สำหรับเด็กบางคนก็ยาวนานเกินพอที่เด็กจะพัฒนาทักษะนิสัยที่ไม่ดี จนฝังแน่นในสันดานของเด็กมากเกินที่ทางโรงเรียนจะแก้ไขได้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2541 : 77) ความสามารถในการเรียนรู้และทักษะหลายๆ ด้านของเด็กขึ้นอยู่กับโอกาสที่เด็กจะได้รับจากผู้ปกครองที่จะจัดสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เด็ก ความสามารถในการเรียนรู้ ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติที่ดี เหล่านี้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่เด็กจะเรียนรู้จากพ่อแม่ผู้ปกครอง และมีอิทธิพลต่อเด็กไปตลอดชีวิต (บุญเยี่ยม จิตรดอน. 2532 : 362-363) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มาตรา24(6) จึงกำหนดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่มีการประสานร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่บ้าน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่บ้าน ได้แก่

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์จะเป็นเงื่อนไขสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากผลการเรียนรู้นั้นๆ การเรียนรู้จะมีความถี่มากขึ้นหากได้รับการเสริมแรง (Bell-Gredler. 1986 : 76-112 ; Dembo. 1994 : 38-82 ; กาญจนา คุณารักษ์. 2543 : 171-190 ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 38-59)

1.2 กลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า ทุกคนมีธรรมชาติที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ผู้สอนจึงมีหน้าที่จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (Bell-Gredler. 1986 : 151-184 ; Dembo. 1994 : 86-141 ; กาญจนา คุณารักษ์. 2543 : 191-225 ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 60-84)

1.3 กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า มนุษย์มีความสามารถที่จะนำตนเองและพึ่งตนเองได้ มีอิสรเสรีภาพในการเลือกทำสิ่งต่างๆที่จะไม่ทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเดือดร้อน (Dembo. 1994 : 200-230 ; กาญจนา คุณารักษ์. 2543 : 234-264 ; สุรางค์ โค้วตระกูล. 2536 : 132-133)

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของทั้ง 3 กลุ่ม จะพบว่า สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุด ก็คือ บ้าน (Evanthia. 1996 : 435-438) ครอบครัวแต่ละครอบครัวจึงจัดเป็นสภาพแวดล้อมสำคัญต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเด็ก ครอบครัวจึงมีอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการพัฒนาเด็ก ทั้งทางความคิด การกระทำ และการเติบโตของเด็ก (จรรจา สุวรรณทัต. 2545 : 12) เช่นเดียวกับโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701) ที่เสนอว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก เป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่ง

2. ทฤษฎีสภาพแวดล้อมครอบครัว

แนวคิดทฤษฎีสภาพแวดล้อมของครอบครัวมีรากฐานมาจากแนวคิดทางคหกรรมศาสตร์ (home economics) ที่ผสมผสานแนวคิดทางมนุษย์นิเวศ (human ecological approach) ในการศึกษาการจัดการครอบครัวอย่างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โดยเชื่อว่า ครอบครัวและสภาพแวดล้อมเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์กันและต่างก็มีอิทธิพลต่อกัน สภาพแวดล้อมของครอบครัวนั้น (family ecology) หมายถึง บริบทต่างๆ ที่อยู่แวดล้อมครอบครัวและมีปฏิสัมพันธ์กันและกัน ซึ่งได้แก่ ระบบนิเวศครอบครัว (family ecosystem) ระบบนิเวศมนุษย์ (human ecosystem) ระบบนิเวศ (ecosystem) เป็นสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ (physical environment) และทางจิต-สังคม (psycho-social environment) โดยองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมครอบครัว มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ (Bronfenbrenner. 1979 : 111-118)

2.1 สภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (human-built environment) เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น เช่น อุปกรณ์เครื่องใช้ สาธารณูปโภคต่างๆ

2.2 สภาพแวดล้อมทางสังคม-วัฒนธรรม (social-cultural environment) เป็นสภาพแวดล้อมครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ทางจิต-สังคมต่อครอบครัว เช่น รูปแบบของวัฒนธรรม ภาษา ระบบต่างๆ ในสังคม ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการสื่อสาร การจัดระเบียบของสังคม และการประสานกิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของครอบครัว

2.3 สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและชีวภาพ (natural physical-biological environment)เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพและชีวภาพที่เป็นธรรมชาติอยู่แวดล้อมครอบครัว ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ

ในทำนองเดียวกับ พาณี สีตกะลิน (2531: 187) ที่แบ่งสภาพแวดล้อมออกเป็น 3 แบบ คือ

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย การเจ็บป่วย การเกิดโรค ตลอดจนอุบัติเหตุ เช่น สภาพบ้านที่ไม่ถูกสุขลักษณะ น้ำดื่ม น้ำใช้ อาหารสัวม ขยะมูลฝอย และสิ่งแวดล้อมรอบๆที่อยู่อาศัยที่ไม่ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

2. สภาพแวดล้อมทางจิตใจ มีอิทธิพลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต เนื่องจากแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละกลุ่มคนในเรื่องความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การเจ็บป่วย จะมีผลต่อสุขภาพกาย นอกจากนี้แล้วแบบแผนของครอบครัว การดูแลเอาใจใส่ การให้ความรักความอบอุ่น การตอบสนองความต้องการเป็นปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลในการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กในรูปของกิจกรรมต่างๆอันมีผลต่อสุขภาพจิตและส่งผลมายังสุขภาพกายในที่สุด

3. สภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู แบบแผนการเลี้ยงดูเด็ก เนื่องจากเด็กยังต้องการความช่วยเหลือจากพ่อแม่ผู้ปกครองในทุกๆ เรื่อง ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองจึงมีความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างมาก สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการเลี้ยงดูเด็ก ก็คือ 1) อาหาร เด็กต้องได้รับจะต้องเหมาะสมกับวัย ต้องได้รับอาหารครบทุกหมู่ในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ความสะอาดในการเตรียมปรุงอาหาร ตลอดจนการปรุงอาหารโดยไม่ให้เสียคุณค่าทางโภชนาการ 2)การสนองตอบความต้องการทางอารมณ์เด็กต้องการความรัก ความอบอุ่น การยอมรับ การให้โอกาสเป็นตัวของตัวเอง การชื่นชมเมื่อประสบความสำเร็จ การเรียนรู้จากการสอนและฝึกให้ฉลาดอย่างมีเหตุผล พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องสนองตอบความต้องการดังกล่าวข้างต้นอย่างเหมาะสมแก่เด็ก เพราะจะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจ สติปัญญา พฤติกรรมที่เหมาะสม

สภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมประสบการณ์และความสามารถในการเรียนรู้ที่ผู้ปกครองควรจัดมี 4 เรื่อง คือ 1)สถานที่ เป็นสภาพแวดล้อมที่มีส่วนสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก ช่วยขยายประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวางขึ้น เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ผู้ปกครองควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสให้เห็นเอง ได้ฟังจากการเล่า ได้เข้าไปสำรวจอย่างใกล้ชิด ได้ไปเที่ยวสถานที่นั้นๆ ฯลฯ 2)วัสดุสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เป็นสิ่งแวดล้อมที่ช่วย

เสริมประสบการณ์ เป็นสื่อที่ช่วยจูงใจ และเป็นเครื่องล่อให้เด็กได้ปฏิบัติอยู่เสมอ เป็นเครื่องมือที่ให้ทั้งความรู้ ความบันเทิง และกระตุ้นความคิดอ่าน ทำให้เด็กรู้จักโลกภายนอกของเด็กมากขึ้น ช่วยให้การปฏิบัติงานคล่องแคล่วว่องไว ช่วยเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีทักษะ นอกจากนั้นยังช่วยแก้ไขและพัฒนาบุคลิกภาพ ช่วยให้เด็กมีท่าทางลีลาที่น่าดู ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ปกครองต้องรู้จักเลือกจัดหาวัสดุสิ่งของเหล่านี้ ที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ด้วย 3)บุคคล เป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญมากต่อเด็ก เด็กจะเลียนแบบจากการกระทำของบุคคลที่แวดล้อมเด็ก จึงจำเป็นต้องทำตัวอย่าง (Role Model) ที่ดีตลอดเวลาทั้งกิริยาท่าทางการพูดจาและทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกให้เด็กเห็น 4)เหตุการณ์ เป็นสภาพแวดล้อมที่ผู้ปกครองจะนำมาช่วยในการส่งเสริมประสบการณ์ให้เด็ก ให้เด็กได้เห็นสิ่งต่างๆรอบตัว อาจเป็นเหตุการณ์ที่เกิดตามธรรมชาติ หรือเหตุการณ์ ประเพณีที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเป็นอย่างดียิ่ง ทำให้เด็กสนใจ เรียนรู้ได้เร็ว และจดจำได้ง่าย (บุญเยี่ยม จิตรดอน. 2532 : 362-363)

การเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับเด็ก ต้องครบถ้วนทุกด้าน ทั้งทางจิตใจสติปัญญา ร่างกาย และสังคม ไม่ใช่สภาพแวดล้อมทางกายภาพเท่านั้น หากแต่ยังรวมความถึงสภาพแวดล้อมลักษณะสำคัญๆ อีก 6 ลักษณะ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ค : 48)

1. ความพร้อมของพ่อแม่ผู้ปกครอง ได้แก่ แรงบันดาลใจ ความสนใจของพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลาน ความสามารถในการวางแผนการศึกษา

2. รูปแบบและคุณภาพของภาษา หมายถึง คุณภาพของภาษาที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้อย่างสม่ำเสมอในครอบครัว

3. ท่าทีและการชี้นำทางวิชาการ หมายถึง ท่าทีที่เหมาะสมในการอบรมสั่งสอน การให้ข้อมูลทางวิชาการและแม้แต่ทางสังคมที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน

4. ความกระตือรือร้นของครอบครัว ได้แก่ ลักษณะของกิจกรรมของครอบครัวทั้งภายในและภายนอก งานอดิเรก การใช้เวลาในการดูแลโทรทัศน์และสื่ออื่นๆ การใช้ประโยชน์จากหนังสือและห้องสมุดจากแหล่งต่างๆ

5. กิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ ได้แก่ ลักษณะของของเล่น ประเภทของของเล่น เวลาที่ใช้ในการเล่น ลักษณะการเล่นที่สร้างสรรค์ และก่อให้เกิดจินตนาการ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการเล่นกับลูก ความสม่ำเสมอในการเล่นและใช้เวลาคุณภาพร่วมกัน

6. นิสัยการทำงานของครอบครัว ได้แก่ กิจกรรมของกิจวัตรประจำวันของครอบครัว การให้เวลาในการศึกษามากกว่ากิจกรรมอื่นๆ เช่น การบริโภค การจับจ่ายซื้อของ

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้านนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. โรงเรียนได้จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มทักษะของครอบครัวในทุกวิชาทุกระดับชั้น
2. โรงเรียนได้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและการติดตามการบ้านที่บ้าน
3. โรงเรียนได้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับปรุงทักษะในแต่ละชั้น และ งานที่โรงเรียนมอบหมาย
4. โรงเรียนได้จัดให้มีการบ้านที่ให้เด็กต้องปรึกษาหรือปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวเป็นประจำ เพื่อให้ครอบครัวรู้ว่าเด็กได้เรียนอะไรบ้าง
5. โรงเรียนได้จัดให้มีปฏิทินกิจกรรมให้ผู้ปกครองและนักเรียนเรียนที่บ้าน
6. โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ที่บ้าน
7. โรงเรียนได้จัดให้มีการเรียนรู้และกิจกรรมในช่วงปิดเทอม
8. โรงเรียนได้จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายของนักเรียนและโรงเรียนทุกปี

เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน ดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ
   1.1 ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีสนับสนุน กระตุ้น และช่วยนักเรียนที่บ้านทุกปี
   1.2 ผู้ปกครองมีการพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียน การเรียน และการบ้าน
   1.3 ผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตรในแต่ละปีและสิ่งที่เด็กได้เรียนในแต่ละวิชา
   1.4 ผู้ปกครองได้แสดงความชื่นชมต่อทักษะการสอนของครู
   1.5 ผู้ปกครองตระหนักว่าเด็กเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา
2. ผลที่ได้รับต่อครู
   2.1 ครูได้ปรับปรุงการมอบหมายการบ้านอยู่เสมอ
   2.2 ครูได้เคารพในเวลาของครอบครัว
   2.3 ครูได้ตระหนักว่าต้องช่วยเหลือและเสริมแรงการเรียนรู้ของเด็กโดยเฉพาะครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวที่มีการศึกษาน้อย ครอบครัวที่ต้องทำงานทั้งพ่อและแม่
   2.4 ครูได้แสดงความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมหรือการสนับสนุนของครอบครัว

สำหรับบริบทของสังคมไทยนั้น กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง : 72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 จัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เอื้ออำนวยต่อกระบวนการเรียนรู้และการคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

1.2 ถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมตามศักยภาพ

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ให้ความรู้เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก

2.2 จัดกิจกรรมการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมเพื่อให้เด็กได้แสดงออก

เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 26-27) ที่เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน ดังนี้ 1)การให้ความรัก โดยการเอาใจใส่ดูแล ให้ความสบาย และความปลอดภัย มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน 2)การให้ลูกได้มีเวลาส่วนตัว ที่จะทำในสิ่งที่เขาสนใจและแสดงออกอย่างหลากหลาย 3)การให้อิสระทางความคิด การพูดและการกระทำแก่เด็กอย่างเหมาะสม 4)แสดงความสนใจหรือชื่นชมในสิ่งที่ลูกนำเสนอหรือการค้นพบสิ่งต่างๆ แก่ลูกตามควรแก่กรณี 5)มีการอดทนในการรับฟังความคิดเห็นและผลงาน โดยการหลีกเลี่ยงการลงโทษที่ลูกไม่เข้าใจความผิดของตน 6)เสริมสร้างให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพึงพอใจ และให้การยกย่อง หรือเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ 7)อ่านหนังสือให้ลูกฟังหรือเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ โดยให้คำนึงถึงวัยและพัฒนาการเป็นหลัก รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ลูก 8) กระตุ้นและฝึกทักษะพื้นฐานให้ลูกในแง่มุมต่างๆ อยู่เสมอ 9)ปรับสภาพแวดล้อมที่บ้าน รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์การเรียนเพื่อให้ลูกได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด 10)ตั้งคำถามและฝึกการค้นหาคำตอบด้วยเหตุผลบ่อยๆ 11)พาลูกไปชมนิทรรศการ กิจกรรม และสถานที่สำคัญๆ 12) ฝึกสร้างนิสัยที่ดีให้แก่ลูก เช่น ฝึกให้มีความรับผิดชอบ รู้จักความอดทน รู้จักความสำเร็จและความผิดพลาด มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี รู้จักคุณค่าแท้และคุณค่าเทียมของสิ่งต่างๆ ฯลฯ 13) ตรวจและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่างสม่ำเสมอ 14)สนทนาร่วมกับลูก โดยคำนึงถึงความสนใจของลูกเป็นหลัก รวมทั้งอธิบายความหมายของสิ่งต่างๆ ด้วยภาษาง่ายๆ สั้นๆ 15)เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก 16)ให้ความร่วมมือกับครู ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกอย่างใกล้ชิด เช่น พบปะครูของลูกอย่างสม่ำเสมอ ให้ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน เป็นต้น 17)ส่งเสริมให้ลูกเป็นตัวของตัวเอง รู้จักคิดวางแผน และตัดสินใจ ด้วยตนเอง 18)จัดเตรียมห้องหรือส่วนหนึ่งของห้องไว้เป็นสัดส่วน

รวมทั้งจัดหา เครื่องเล่น และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ไว้ให้ลูก 19)เอาใจใส่คำถามและคำตอบของลูกด้วยความอดทน จริงใจที่สุดเท่าที่จะทำได้ 20)เชื่อและศรัทธาว่าลูกมีความรู้สึกที่ดี

ตัวชี้วัดและการวัดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้านนั้น มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ และห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเขตนอร์ทเวสต์ (John Hopkins University & Northwest Regional Educational Laboratory. 1997 : 1-8) ได้เสนอแบบวัดที่ใช้การให้คะแนนแบบรูบิค 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดย

คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ไม่เคยปฏิบัติ

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น เคยปฏิบัตินานๆ ครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติบ้างเมื่อมีโอกาส

คะแนน 4 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง

คะแนน 5 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ส่วนกิจกรรมหรือข้อกระทงที่เสนอให้วัด ได้แก่

1. จัดหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการติดตามงานของโรงเรียนที่บ้าน
2. จัดหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้ปกครองจะช่วยนักเรียนพัฒนาทักษะ
3. กระตุ้นเตือนผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการอ่านที่บ้าน อ่านด้วยกัน
4. แนะนำครอบครัวให้ช่วยนักเรียนตั้งเป้าหมายทางวิชาการ การเลือกหลักสูตรที่จะเรียน
5. จัดปฏิสัมพันธ์ให้นักเรียนแสดงหรือถกกันว่าพวกเขาเรียนรู้อะไรจากสมาชิกในครอบครัว
6. กิจกรรมอื่นๆ

การตัดสินใจ (Decision Making)

ความหมายของการตัดสินใจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ในทำนองเดียวกัน คือ ชัล (Shull. 1970 : 31) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การใช้ดุลพินิจซึ่งมาจากข้อเท็จจริงและค่านิยมของแต่ละคนที่จะเลือกทางเลือกที่คิดว่าจะตอบสนองความต้องการของตนได้ หรือ การตัดสินใจ หมายถึง การสนองตอบต่อสถานการณ์ทางเลือก โดยการเลือกทางเลือกนั้นกระทำไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ (Mann. 1975 : 20) หรือ การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกแนวปฏิบัติจากทางเลือกที่เป็นไปได้ 2 หรือ 3 ทางเลือก เพื่อที่จะให้ได้แนวทางแก้ปัญหาที่ต้องการแก้ไข (New Port. 1982 : 50) หรือ การตัดสินใจ หมายถึง การกระทำที่ต้องทำเมื่อไม่มีเวลาหาข้อเท็จจริงอีกต่อไป ปัญหาก็คือ เมื่อใดถึงจะตัดสินใจว่าควรหยุดหาข้อเท็จจริงอีกต่อไป เพราะการรวบรวมข้อเท็จจริงนั้นเกี่ยวพันกับการใช้จ่ายและการใช้เวลา (Moody. 1983 : 4)

หรือ การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกจากทางเลือกหลายๆ ทาง (Moorhead & Griffin. 1992 : 481)

สำหรับนักวิชาการไทย วิชัย โถสุวรรณจินดา (2535 : 185) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางเลือกที่มีอยู่หลายๆทางเลือกโดยอาศัยทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเลือกเดียวที่สามารถตอบสนองเป้าหมายหรือความต้องการของผู้เลือกได้ และศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539 : 119) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกระหว่างทางเลือกซึ่งคาดหวังว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงพอใจจากปัญหาใดปัญหาหนึ่ง

สรุปได้ว่า การตัดสินใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดตามทรรศนะของผู้ตัดสินใจและหากมิได้มีการเลือกทางเลือกใดก็ไม่ถือว่าเป็นการตัดสินใจ ตามความหมายนี้ เช่นเดียวกับ ฮอย และ มิเกล (Hoy & Miskel. 2001 : 300) ที่ว่า หากยังมิได้นำการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ การตัดสินใจนั้นก็จะเป็นเพียงความตั้งใจที่ดีเท่านั้น จนกว่าจะมีการนำไปสู่การปฏิบัติจึงจะถือว่าเป็นการตัดสินใจ

ความสำคัญของการตัดสินใจ

กริฟฟิธส์ (Griffiths. 1959 : 89) ให้ความสำคัญของการตัดสินใจจึงได้เสนอทฤษฎีที่ว่าการบริหารคือการตัดสินใจ และยกเหตุผลประกอบทฤษฎีนี้ 3 ประการ คือ

1. การกำหนดโครงสร้างขององค์การเป็นไปโดยอาศัยธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจเป็นพื้นฐานในการพิจารณา

2. ตำแหน่งของแต่ละบุคคลในองค์การมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการควบคุมตามกระบวนการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการ

3. ประสิทธิผลของผู้บริหารขึ้นอยู่กับสัดส่วนของจำนวนการตัดสินใจที่เขาจัดทำด้วยตนเอง

ทฤษฎีของกริฟฟิธส์นี้มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อวงการศึกษาทางด้านบริหารมาหลายปี(ประยูร ศรีประสาธน์. 2536 : 202) ส่วน อับเบน และ ฮิวส์ (Ubben & Huges. 1987 : 38) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องพร้อมเสมอที่จะเผชิญกับปัญหาด้วยสติปัญญาและหลักวิชาอันจะทำให้การตัดสินใจแก้ปัญหานั้น และเป็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับ ดาฟท์ (Daft. 1989 : 344) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นเสมือนตัวแทนของสมองและระบบประสาทขององค์การ และ สนานจิตร สุคนธทรัพย์ (2536 : 166-167) อธิบายว่า การตัดสินใจเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหาร คุณภาพการตัดสินใจจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพองค์การ แม้ในปัจจุบันจะได้มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการตัดสินใจโดยมีส่วนร่วม (participative decision making) แต่ในเรื่องที่สำคัญ เป็นเรื่องในระดับนโยบายที่มีผลกระทบสูง การตัดสินใจขั้นสุดท้ายก็ยังเป็นของผู้บริหาร และผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของผู้ร่วมงานหรือผู้บริหาร

เอง อีกทั้งการตัดสินใจเป็นหัวใจของการดำเนินภารกิจทุกอย่างและสอดแทรกอยู่ในงานบริหารทุกงานและทุกกระบวนการย่อยของกระบวนการบริหาร และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 38 จึงกำหนดว่า ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู ฯลฯ และ มาตรา 40 กำหนดว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ฯลฯ

ประเภทของการตัดสินใจ

นักวิชาการด้านการบริหารได้จัดแบ่งประเภทของการตัดสินใจออกเป็นหลายประเภทแต่ละคนก็มีแนวคิดในการแบ่งแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความคิด เหตุผล และประสบการณ์ จึงทำให้การแบ่งประเภทมีความหลากหลาย เช่น

แมสสี่ (Massie. 1971 : 51-55) แบ่งการตัดสินใจออกเป็น 2 ประเภท คือ 1)การตัดสินใจโดยคนคนเดียว (decision making by individuals) 2)การตัดสินใจโดยกลุ่มคน (decision making by groups) ในองค์การขนาดใหญ่ ปัญหาที่องค์การประสบมักจะเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน หลากหลาย การตัดสินใจมักได้มาจากการพบปะประชุมในรูปของกิจกรรมต่างๆ โดยผู้บริหารมุ่งหวังที่จะให้ร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหา กลุ่มตัดสินใจดังกล่าวปรากฏออกมาในรูปการประชุม สัมมนา การตั้งคณะกรรมการ หรือ คณะทำงาน เป็นต้น

มอร์เฟท และคณะ (Morphet and others. 1982 : 123-127) แบ่งการตัดสินใจเป็น 3 ประเภท คือ 1)การตัดสินใจที่เกิดขึ้นเป็นประจำ (routinely occurring decisions) 2)การตัดสินใจเพื่อการปรับเปลี่ยน (adaptive decisions) 3)การตัดสินในเพื่อสิ่งแปลกใหม่ (innovative decisions)

ส่วน อับเบน และ ฮิวส์ (Ubben & Huges. 1987 : 41) แบ่งการตัดสินใจเป็น 2 ประเภท คือ 1)การตัดสินใจที่มีโครงสร้างกำหนดไว้ (structure decision setting) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับงานประจำหรือเรื่องที่เกิดขึ้นเสมอๆ 2)การตัดสินใจที่มีทางเลือกหลายทางหรือไม่มีโครงสร้างที่กำหนดไว้หรือการตัดสินใจเรื่องใหม่ๆ (multi-alternative, unstructured and innovative decision settings)

ไวท์ริช และ คูนส์ (Weihrich & Koontz. 1983 : 206) และ ไซมอน (Simon. 1966 : 28) แบ่งการตัดสินใจเป็น 2 ประเภท คือ 1)การตัดสินใจที่มีโปรแกรม (programmed decision) เป็นการตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเสมอหรือมีโครงสร้างในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ใช้กฎการตัดสินใจที่ได้จัดเตรียมไว้ 2)การตัดสินใจที่ไม่มีโปรแกรม (nonprogrammed decision)เป็นการตัดสินใจในสถานการณ์ที่กฎการตัดสินใจที่เตรียมการณ์ไว้ไม่สามารถนำไปใช้ได้ ไม่มีโครงสร้างแน่นอน

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2535 : 185-186) กับ สแตร์ และ เรนเดอร์ (Stair & Render. 1990 : 39) แบ่งการตัดสินใจเป็น 3 ประเภท คือ 1)การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน 2)การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์เสี่ยง 3)การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

สนานจิตร สุคนธทรัพย์ (2536 : 172-173) แบ่งการตัดสินใจตามระดับของการตัดสินใจเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1)การตัดสินใจในระดับนโยบาย 2)การตัดสินใจในระดับบริหาร 3)การตัดสินใจในระดับปฏิบัติการ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539 : 119) แบ่งการตัดสินใจออกเป็น 3 ประเภท คือ 1)การตัดสินใจทางกลยุทธ์ หมายถึง การตัดสินใจที่เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ขององค์การในส่วนที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับอนาคตขององค์การ ซึ่งโดยปกติจะตัดสินใจโดยผู้บริหารระดับสูง 2)การตัดสินใจทางการบริหาร หมายถึง การตัดสินใจที่เกี่ยวกับการจัดการของฝ่ายต่างๆ ในองค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 3)การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการ หมายถึง การตัดสินใจในปัญหาของการปฏิบัติการต่างๆ ในการดำเนินงานปกติ

ในทางปฏิบัตินั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจทางการศึกษาของสหราชอาณาจักรมี 2 ประเภท คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 จ : 10-11)

1. การตัดสินใจเกี่ยวกับหน้าที่การดำเนินงานประจำวันของโรงเรียน เช่น การจัดตารางสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับครู

2. การตัดสินใจเกี่ยวกับงานสำคัญของการบริหารระบบการศึกษา เช่น การจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน การพิจารณาอัตราครูและบุคลากรอื่นๆ ของโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพหลักสูตรและวิธีการสอน

การตัดสินใจประเภทแรกมักจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา แต่การตัดสินใจประเภทที่ 2 มีการดำเนินการในบางส่วนของอังกฤษ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ทฤษฎีการตัดสินใจเป็นแนวทางที่มีเหตุผลในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด นักทฤษฎีได้จำแนกทฤษฎีการตัดสินใจออกแตกต่างกัน ดังนี้

1. ทฤษฎีการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ต่างๆ

สแตร์ และ เรนเดอร์ (Stair & Render. 1990 : 39) เชื่อว่า การตัดสินใจนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เพราะสถานการณ์เป็นพื้นฐานและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ จึงแบ่งการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ดังนี้คือ การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน

(decision under certainty) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง (decision under risk) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (decision under uncertainly)

2. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการคาดการณ์

ฮีลด์ (Heald. 1991 : 344) เชื่อว่า ปัจจัยและพลังที่ผู้ตัดสินใจใช้ในการตัดสินใจจะรวมถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใดด้วย เพราะฉะนั้น การตัดสินใจจึงต้องคาดการณ์ถึงความเสี่ยงเหล่านั้นด้วย

3. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยเงื่อนไข

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า เงื่อนไขใดที่จะทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพสูงขึ้น ก็ควรนำเงื่อนไขเหล่านั้นมาพิจารณาร่วมด้วยเสมอ (Heald. 1991 : 344; citing Simon. 1950 : 1)

4. ทฤษฎีการตัดสินใจที่เน้นเรื่องการตัดสินใจขององค์การ

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า องค์การต่างๆมีบรรยากาศเฉพาะของตนเอง บรรยากาศดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมองค์การ การตัดสินใจตามแนวคิดของนักทฤษฎีกลุ่มนี้มักจะกระทำในรูปขององค์คณะบุคคล (Cohen, March & Olsen. 1972 : 2)

5. ทฤษฎีการตัดสินใจเชิงพฤติกรรมศาสตร์

นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ ไม่คิดว่าการตัดสินใจเป็นการกระทำที่ใช้เหตุผลอย่างเต็มที่ แต่กลับเชื่อว่า การตัดสินใจเป็นพฤติกรรมกับการเลือกและการใช้ดุลพินิจ ซึ่งแต่ละคนมีพฤติกรรมการตัดสินใจแตกต่างกัน ตามพื้นฐานทางสติปัญญาของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก ข้อมูลที่ได้รับ วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม ได้แก่ ทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision Theory) ทฤษฎีการตัดสินใจเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Decision Theory) ทฤษฎีการตัดสินใจเชิงจิตวิทยา (Social Judgement Theory) ทฤษฎีบูรณาการข่าวสาร (Information Integration Theory) เป็นต้น (Heald. 1991 : 346 ; citing Hammond, McClellan & Mumpower. 1980)

การเปิดโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

เนื่องจากการบริหารการศึกษามีลักษณะที่แตกต่างจากการบริหารกิจการอื่นๆ กล่าว คือ เป็นการบริหารงานที่มีจุดเน้นอยู่ที่การพัฒนาบุคคล ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนาน และเป็นไปโดยหวังผลระยะยาว การดำเนินกิจกรรมเป็นไปโดยมิได้หวังผลกำไรในรูปตัวเงินหรือในเชิงปริมาณ เป็นการดำเนินงานที่เป็นผลงานในเชิงคุณภาพเป็นประการสำคัญ ดังนั้น การประเมินผลโดยเปรียบเทียบผลที่ได้รับในเชิงจำนวนหรือตัวเงินจึงไม่อาจกระทำได้เหมือนการดำเนินกิจการทางธุรกิจอื่นๆ และเนื่องจากการบริหารการศึกษาเกี่ยวพันถึงบุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน บุคลากรในโรงเรียน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรม ฯลฯ ด้วยลักษณะพิเศษของการบริหารการศึกษาดังกล่าว จึงมีผลทำให้การจัดระบบการบริหารการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ บุคลากรหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือการตัดสินใจ ปัญหาที่ควรนำมาพิจารณา ก็คือ เมื่อใดถึงควร

ให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บทบาทและขอบเขตของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจควรเป็นเช่นไร ควรจะจัดกลุ่มตัดสินใจอย่างไร และบทบาทของผู้บริหารควรเป็นเช่นไร (ประยูร ศรีประสาธน์. 2536 : 242 ; อาภา ภมรบุตร. 2545 : 248-249)

บริดจ์ (Hoy & Miskel. 2001 : 328 ; citing Bridges. 1967) เสนอความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับขอบเขตของการร่วมตัดสินใจ 2 ประการ คือ หากเรื่องใดที่บุคคลมีผลประโยชน์หรือมีความเกี่ยวข้อง รวมทั้งมีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ผู้บริหารก็ควรให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่หากเรื่องใดที่บุคคลไม่มีผลประโยชน์หรือความเกี่ยวข้อง ตลอดจนไม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ก็ไม่ควรจะให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และบุคคลนั้นเองก็ไม่มีความประสงค์หรือเต็มใจจะเข้าร่วมการตัดสินใจ และ สนานจิตร สุคนธทรัพย์ (2536 : 185) เสนอว่า เรื่องที่ผู้บริหารสามารถตัดสินใจโดยลำพังหรือเลือกปรึกษาหารือเฉพาะบางคนที่เห็นสมควร ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีดังต่อไปนี้ 1)เป็นเรื่องที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ไม่ต้องมีส่วนนำไปปฏิบัติ 2)เป็นเรื่องยาก ไม่ต้องใช้การประสานงานหรือทำความเข้าใจมากในการนำไปปฏิบัติ 3)เป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ไม่สนใจว่าผลจะเป็นอย่างไร 4)เป็นเรื่องที่อยู่ในขอบข่ายอำนาจหน้าที่โดยชัดเจน มีกฎ ระเบียบ หรือแนวปฏิบัติรองรับ ส่วนเรื่องที่ไม่มีแบบแผนการตัดสินใจให้ยึดถือ ซึ่งบางคนเรียกว่า การตัดสินใจแบบนวัตกรรม (innovation) คือ การตัดสินใจในแนวใหม่ หรือความคิดสร้างสรรค์ ปกติการตัดสินใจแบบนี้ ความผิดพลาดจะมีผลกระทบสูง จึงมีเหตุผลสมควรในการให้คนมีส่วนร่วมตัดสินใจ กริฟฟิธส์ (Griffiths. 1959 : 89) และ ไซมอน (Simon. 1975 : 96) กล่าวว่า การบริหารคือการตัดสินใจ เพราะฉะนั้น การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ก็คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ นั่นเอง

คณะกรรมการเหล่านี้ มีหลายลักษณะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสภาพทำงาน ได้แก่ 1)คณะกรรมการถาวร (Standing Committee) ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องระยะยาวและต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ 2)คณะกรรมการชั่วคราว (Adhoc Committee) เพื่อใช้แก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง (ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน. 2536 : 1286)

การบริหารโดยคณะกรรมการหรือกลุ่มงาน เป็นการบริหารโดยการมีส่วนร่วม มีหลายรูปแบบ คือ (Schien. 1970 : 80-85)

1. กลุ่มที่เป็นทางการ (Formal Groups) เกิดขึ้นมาเพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายขององค์การ

2. กลุ่มบังคับบัญชา (Command Groups) เป็นกลุ่มที่ประกอบขึ้นด้วยผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาที่อยู่ภายในสายงานหรือหน่วยงานเดียวกัน

3. คณะกรรมการเฉพาะกิจ (Committees and Task Forces) เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขององค์การเป็นการเฉพาะกาล เช่น กลุ่ม Q.C. เป็นต้น

4. กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Informal Group) แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

4.1 กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups)

4.2 กลุ่มมิตรภาพ (Friendship Groups)

การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยหรือทำหน้าที่ตัดสินใจอาจแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2536 : 253)

1. คณะกรรมการที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารในเรื่องต่างๆ ที่ผู้บริหารขอให้พิจารณาหรือให้ความเห็น การเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารไม่มีผลผูกมัดให้ผู้บริหารต้องปฏิบัติตาม คณะกรรมการดังกล่าวส่วนใหญ่ประกอบด้วย นักวิชาการ หรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์การ

2. คณะกรรมการดำเนินการหรือคณะกรรมการบริหาร (Executive Committee) มีหน้าที่พิจารณาดำเนินการในเรื่องต่างๆ ตามขอบเขตที่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบกำหนด คณะกรรมการประเภทนี้ ได้แก่ คณะกรรมการประถมศึกษาอำเภอ คณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัด คณะกรรมการคณะหรือสาขาวิชาในมหาวิทยาลัย เป็นต้น คณะกรรมการจะมาจากผู้บริหารที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์การ และ ผู้ทรงคุณวุฒิ

3. คณะกรรมการนโยบาย (Policy Committee) มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายแผนงาน ระเบียบปฏิบัติขององค์การ คณะกรรมการดังกล่าวนี้ ได้แก่ คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย เป็นต้น องค์ประกอบจะเป็นเช่นเดียวกับคณะกรรมการดำเนินการ

นอกจากนี้ ในแต่ละหน่วยงานอาจมีการจัดรูปแบบการบริหารหรือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานขึ้นเป็นการภายใน อันเป็นการทำตามระเบียบประเพณีปฏิบัติหรือเพื่อประโยชน์ในการประสานงานและทำความเข้าใจระหว่างหน่วยงานคณะกรรมการดังกล่าวส่วนใหญ่จะไม่มีอำนาจตามกฎหมาย อำนาจในการตัดสินใจเป็นของผู้บริหารองค์การ แต่ผู้บริหารได้จัดให้มีคณะกรรมการขึ้นช่วยในการพิจารณาเสนอแนะแนวทางตัดสินใจในเรื่องต่างๆที่ผู้บริหารเห็นสมควรให้นำขึ้นมาพิจารณาและรับฟังความคิดเห็นของที่ประชุม เพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจ โดยอำนาจการตัดสินใจเป็นของผู้บริหารองค์การ ผู้เข้าร่วมประชุมตระหนักในขอบเขตความรับผิดชอบของตนว่าเป็นเพียงการให้ความคิดเห็นต่อผู้บริหารเท่านั้น องค์ประกอบของคณะกรรมการมักประกอบด้วยผู้บริหารหน่วยงานย่อยต่างๆ คณะกรรมการดังกล่าว ได้แก่ ที่ประชุมหัวหน้าหมวด/ฝ่ายในปีการศึกษาหรือหน่วยงาน ที่ประชุมผู้อำนวยการกอง ที่ประชุมอธิบดี ที่ประชุมหัวหน้าภาควิชา และที่ประชุมคณบดี เป็นต้น

หน้าที่ของผู้บริหารส่วนที่เกี่ยวพันกับกลุ่มหรือคณะกรรมการ คือ 1) ใช้กลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การ 2) บริหารกลุ่มเพื่อทำให้ผลการปฏิบัติงานของกลุ่มอยู่ในระดับสูง 3) เอาชนะข้อเสียต่างๆของกลุ่มเพื่อความสำเร็จ (ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน. 2536 : 1287)

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. มีสมาคม องค์การ เช่น สมาคมผู้ปกครองและครูฯ ที่กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
2. มีกลุ่มอิสระที่ช่วยพัฒนาหรือปฏิรูปโรงเรียน
3. มีสภาหรือคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่เพื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
4. ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งตัวแทน ทั้งระดับโรงเรียนและเขตพื้นที่
5. มีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงทุกครอบครัวกับตัวแทนผู้ปกครอง

เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 706) คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ ดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ
   1.1 ผู้ปกครองมีนโยบายว่าจะช่วยการศึกษาของเด็ก
   1.2 ผู้ปกครองรู้สึกว่ามีส่วนเป็นเจ้าของโรงเรียน
   1.3 ผู้ปกครองตระหนักว่าตนมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจของโรงเรียน
   1.4 ผู้ปกครองได้แบ่งปันประสบการณ์และความเชื่อมโยงกับครอบครัวอื่น
   1.5 ผู้ปกครองได้ตระหนักถึงนโยบายการศึกษาของรัฐ และ เขตพื้นที่การศึกษา
2. ผลที่ได้รับต่อครู คือ
   2.1 ครูตระหนักถึงมุมมองของผู้ปกครองเสมือนปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาหรือการตัดสินใจของโรงเรียน
   2.2 ครูยอมรับสถานะของตัวแทนผู้ปกครองในคณะกรรมการฯ และ ในบทบาทผู้นำการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสถานศึกษา
   2.3 สมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา หรือขณะกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น
   2.4 เข้ารับฟังและอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษา
   2.5 ร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผน แก้ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการของสถานศึกษา (การทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนพัฒนาโรงเรียน)
   2.6 มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา และร่วมประมวลผลของการปฏิบัติงานตามแผนการศึกษาของสถานศึกษารวมทั้งให้ความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงงาน
   2.7 ร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของสถานศึกษาในฐานะผู้มีส่วนร่วม

สำหรับบริบทของสังคมไทยนั้น กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง : 72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 สมัครเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนลูก

1.2 เข้ารับฟังและอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียน

1.3 การเข้าร่วมคิดวิเคราะห์ ช่วยแก้ไขปัญหา สาเหตุ เช่น กระบวนการเรียนการสอน การบริหารการเงิน การบริหารงานบุคคล การป้องกันภัยจากภายนอกโรงเรียน เป็นต้น

1.4 ร่วมประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อติดตามตรวจสอบและให้ความเห็นเพื่อการปรับปรุงงานร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของโรงเรียนในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วม

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ประกาศรับสมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 เผยแพร่สิทธิรูปแบบ วิธีการ ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมการบริหารงานด้านต่างๆของโรงเรียน

2.3 ให้ความรู้และอบรมแนวทางการบริหารงานที่ผู้ปกครองต้องดำเนินการร่วมกับโรงเรียน

2.4 ศึกษา สำรวจ ปัญหา-สาเหตุ และความต้องการของงาน/โครงการและนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันตัดสินใจ

2.5 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประเมินผล ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.6 รับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของโรงเรียน

เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 26-27)

1. สมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น

2. เข้ารับฟังและอบรมรับความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียน

3. ร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผน แก้ปัญหา เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการของสถานศึกษา (การทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนพัฒนาโรงเรียน)

4. มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนของโรงเรียน รวมทั้งให้ความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงงาน

5. ร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของโรงเรียนในฐานะผู้มีส่วนร่วม

ตัวชี้วัดและการวัดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจในฐานะผู้ปกครองนั้น มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ และ ห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเขตนอร์ทเวสต์ (John Hopkins University & Northwest Regional Educational Laboratory. 1997 : 1-8) ได้เสนอแบบวัดที่ใช้การให้คะแนนแบบรูบิค 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดย

คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ไม่เคยปฏิบัติ

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น เคยปฏิบัตินานๆ ครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติบ้างเมื่อมีโอกาส

คะแนน 4 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง

คะแนน 5 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ส่วนกิจกรรมหรือข้อกระทงที่เสนอให้วัด ได้แก่

1. มีสมาคมผู้ปกครองและครูฯ (Parent and Teacher Association) องค์การผู้ปกครองและครูฯ (Parent and Teacher Organization) ที่กระตือรือร้น
2. เพิ่มตัวแทนผู้ปกครองในสภาที่ปรึกษา คณะทำงานพัฒนาโรงเรียน และกรรมการอื่นๆ
3. มีตัวแทนผู้ปกครองระดับเขตพื้นที่ สภา และคณะกรรมการชุดต่างๆ
4. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผน ทบทวน และพัฒนาโครงการต่างๆ
5. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรระดับชาติ
6. เพิ่มผู้นำผู้ปกครองจากทุกรากหญ้าในโรงเรียน
7. พัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองที่เป็นทางการเพื่อเชื่อมโยงทุกครอบครัวกับตัวแทนผู้ปกครอง
8. เพิ่มนักเรียนในกลุ่มการตัดสินใจ
9. แก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างเปิดเผย
10. ร้องขอการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างน้อยในเรื่องความคิด การรายงานกลับ
11. กิจกรรมอื่นๆ

การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with the community)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้กำหนดเจตนารมณ์ไว้หลายมาตราที่จะทำให้ประชาชนและทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา (สุวัฒน์ เงินฉ่ำ. 2541 : 30) โรงเรียนจะต้องเป็นสถาบันที่ชุมชนหรือสังคมทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2542 ข : 23-24) การร่วมมือกับชุมชนมีรายละเอียด ดังนี้

ความหมายของการร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with the community)

คำว่า "Collaborating with the community" ในความหมายที่ เอปสไตน์ และคณะ เสนอใน "โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบ" นั้น หมายถึง การเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว (connections to enable the community to contribute to schools, students, and families) และการเชื่อมโยงโรงเรียน นักเรียน และครอบครัวให้ไปช่วยเหลือชุมชน (connections to enable schools, students, and families to contribute to the community) (Epstein and others. 1997 : 81) และพจนานุกรมก็แปลความหมายของ Collaborating ว่า to work together with others ซึ่งก็มีความหมายเช่นเดียวกับ Cooperating (Webster. 1985 : 224) และแปลเป็นไทยว่าการร่วมมือ การช่วยเหลือ (สอ เสถบุตร. 2532 : 243) ราชบัณฑิตสถาน (2546 : 926) ก็ได้ให้ความหมายของคำว่า การร่วมมือ หมายถึง การพร้อมใจช่วยกัน และให้ความหมายของการช่วยเหลือว่า การช่วยกิจการของเขาเพื่อให้พร้อมมูลขึ้น (ราชบัณฑิตสถาน. 2546 : 349) ส่วน ดูเบรียน และ ไอร์แลนด์ (Dubrion & Ireland. 1993 : 86-87) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การร่วมมือ คือ การที่ตั้งแต่ 2 คน/หน่วยงานขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและร่วมกันปฏิบัติภารกิจอาจจะเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกันหรือคนละเป้าหมายก็ได้ ด้วยการระดมทรัพยากรร่วมกัน ร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติและลงมือปฏิบัติ อีกทั้งมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติและ/หรือร่วมรับผลประโยชน์จากการปฏิบัติ โดยภายใต้การปฏิบัติร่วมกันดังกล่าวตั้งอยู่บนฐานของข้อตกลงและความเป็นอิสระโดยไม่ขึ้นต่อกัน

เช่นเดียวกัน กระบวนการหนึ่งของการบริหารโดยการจัดให้กลไกต่างๆ และทรัพยากรทางการบริหารขององค์การเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือสอดคล้องต้องกัน ไม่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน ทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ที่ ปราณี พรรณวิเชียร (2530 : 126) อุทัย หิรัญโต (2531 : 180) ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน (2536 : 1291-1292) ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2542 : 17) เรียกว่า การประสานงาน นั้น คูมส์ (Coombs. 1981 : 41) อธิบายว่าการร่วมมือมีความหมายที่กว้างกว่าการประสานงาน โดยการร่วมมือเป็นเรื่องของการตั้งเป้าหมายและปฏิบัติงานร่วมกัน ส่วนการประสานงานนั้นเป็นเพียงการกำหนดข้อตกลงร่วมกันที่จะไม่ก้าวก่ายซึ่งกันและกัน นั่นก็คือ การประสานงานเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมมือนั่นเอง

แต่ ศจี อนันต์นพคุณ (2542 : 7) ได้ให้ความหมายว่า การประสานงาน คือการเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ เพื่อให้ดำเนินไปในเป้าหมายเดียวกัน และวรรณลักษณ์ เมียนเกิด (2544 : 24) ได้ให้ความหมายของการประสานงานว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารองค์กร โดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือองค์กรตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไปมาทำงานร่วมกัน จัดกลไกการบริหารงานร่วมกัน โดยการผสมผสานความสามารถของผู้ปฏิบัติการ

ทุน ทรัพยากร เวลา และทิศทางการบริหาร ทั้งในแนวดิ่งและแนวนอน ทั้งนี้ ช่วยให้องค์การป้องกันหรือลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน ลดความขัดแย้งในการทำงาน เกิดความสะดวกรวดเร็วในการทำงาน งานบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โดยสรุปแล้ว การร่วมมือประสานงาน ก็คือ กระบวนการหนึ่งในการบริหารองค์การ ทั้งนี้เพื่อสร้างระบบการทำงานที่มีแนวทางอันสอดคล้องกับเป้าหมายร่วมขององค์การ โดยทำให้การปฏิบัติงานเป็นในทิศทางเดียวกัน และยังเป็นการจัดกลไกในด้านต่างๆ ขององค์การ ทั้งทรัพยากร บุคคล และเวลา เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งก็มีความหมายเช่นเดียวกันกับความหมายของ เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997 : 81) ที่ว่า การเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือ การเชื่อมโยงโรงเรียน นักเรียน และครอบครัวให้ไปช่วยเหลือชุมชน

ความสำคัญของการร่วมมือ

ปัจจุบัน การทำงานแบบคนเดียว (one man show) ได้ถูกเลิกไปแล้ว และการทำงานเป็นหมู่คณะ (team) กำลังเข้ามาแทนที่ การร่วมมือประสานงานจึงเป็นอาวุธที่สำคัญของนักบริหาร เพื่อให้คนที่ต่างกันมาผนึกกำลังกัน ทำงานร่วมกัน ให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การร่วมมือมิได้มุ่งแต่ระดับองค์การเท่านั้น แต่การทำงานทั่วไป ก็ใช้การร่วมมือด้วยเสมอ (ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน. 2536 : 1286-1287)

การร่วมมือมีความสำคัญในส่วนที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนี้ 1)ทำให้คุณภาพและผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว 2)ทำให้ประหยัดทรัพยากร ทั้งด้านกำลังคน กำลังเงิน เวลา และปัจจัยอื่นๆ 3)ทำให้ลดการขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน การร่วมมือจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ทุกฝ่าย มีความเข้าใจถึงบทบาทความรับผิดชอบของตน (นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์. 2533 : 537-538 ; ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542 : 18)

สำหรับประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือ การเชื่อมโยงโรงเรียน นักเรียน และครอบครัวให้ไปช่วยเหลือชุมชน ซึ่ง เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997 : 81) เรียกว่า การร่วมมือกับชุมชน โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ฯลฯ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และมาตรา 58(2) กำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน ฯลฯระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา เช่นกัน

รูปแบบของการร่วมมือ

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน (2536 : 1291-1292) จำแนกรูปแบบของการร่วมมือ ดังนี้ 1)การร่วมมือแบบมีพิธีรีตอง คือการร่วมมือที่ได้กำหนดรูปแบบหรือตำแหน่งหน้าที่ลงไปว่า อยู่ตรงไหนของสายงาน มีส่วนรับผิดชอบอะไรบ้าง 2)การร่วมมือแบบไม่มีพิธีรีตอง คือ การร่วมมือที่ไม่ได้กำหนดรูปแบบหรือตำแหน่งหน้าที่ลงไปว่าอยู่ตรงไหนของสายงาน

หลักการร่วมมือประสานงานระหว่างองค์การ

คูนทซ์ และ ดอนเนลล์ (Koontz & Donnell. 1979 : 146-147) เวิร์น (Wern. 1979 : 308-316) ได้ให้หลักการร่วมมือประสานงานไว้ ดังนี้ 1)การร่วมมือประสานงานต้องก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรทุกระดับในองค์การ โดยใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง (two-way communication) เพื่อให้บุคคลในองค์การได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อุดมการณ์ ความมุ่งหมาย และช่องทางความก้าวหน้าขององค์การ 2)การร่วมมือประสานงานจะต้องเริ่มจากการวางแผนและการกำหนดนโยบาย โดยนโยบายควรกำหนดให้ชัดเจนก่อนที่จะปฏิบัติตามแผน 3)ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบและสถานการณ์รอบด้าน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล หน่วยงานต่อหน่วยงาน ซึ่งอาจมีผลกระทบถึงกันและกัน 4)มีการร่วมมือประสานงานที่ครบวงจร

การร่วมมือประสานงานระหว่างองค์การให้มีประสิทธิภาพมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (สุธี สุทธิสมบูรณ์ และ สมาน รังสิโยกฤษฎ์. 2542 : 75-79)

1. การติดต่อสื่อสาร ทำให้เกิดการชี้แจงสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็ว และเป็นแนวทางในการติดต่อเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้า (face to face communication) ยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้บังคับบัญชาในการชี้แจงนโยบาย จุดประสงค์ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้แก่ผู้บังคับบัญชาทำให้การปฏิบัติงานสะดวก คล่องตัว และรวดเร็วยิ่งขึ้น การติดต่อสื่อสารนี้ควรจัดให้มีทั้งแบบเป็นทางการ เช่น การเสนอรายงาน การเสนอผลการปฏิบัติงาน บันทึก คำสั่ง หนังสือเวียน เป็นต้น และการติดต่อแบบไม่เป็นทางการ เช่น การเจรจาปรึกษาหารือ เป็นต้น สำหรับวิธีการของการติดต่อสื่อสารนั้นควรให้อยู่ในรูปของการสื่อสารแบบ 2 ทาง (two-way communication) ซึ่งจะทำให้การร่วมมือประสานงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การร่วมมือประสานงานโดยการกำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ การกำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ของแต่ละองค์การควรให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย อย่ากำหนดหน้าที่ให้กว้างขวางหรือข้อความกำกวม ซึ่งอาจตีความและเข้าใจความหมายไปได้หลายทิศทางอันอาจนำไปสู่การทำงานเหลื่อมล้ำกัน ซ้อนกัน และเกิดความขัดแย้งกันได้ในที่สุด

3. การใช้คณะกรรมการผสมหรือคณะกรรมการกลาง (interdepartmental Committee) การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อร่วมมือประสานงานมีความจำเป็นและมีผลต่อ

ประสิทธิภาพในการบริหาร การจัดตั้งคณะกรรมการนี้อาจจัดให้มีคณะกรรมการประสานงานโดยตรงและให้มีทั้งคณะกรรมการประสานงานเฉพาะเรื่องสำหรับงานที่ต้องการความชำนาญเฉพาะด้าน เนื่องจากแต่ละองค์การมีการแบ่งแยกงานออกเป็นหลายฝ่าย ความยุ่งยากในการติดต่อประสานงานก็ย่อมมีมากขึ้นตามไปด้วย บางครั้งอาจเกิดการสับสนหรือเกิดอุปสรรคที่ไม่มีฝ่ายใดสามารถแก้ไขได้เพียงฝ่ายเดียวจึงจำเป็นต้องอาศัยคณะกรรมการดังกล่าวช่วยกลั่นกรองและขจัดมูลเหตุที่อาจทำให้มีการขัดแย้งลงได้ และทำให้การประสานงานระหว่างองค์การเป็นไปอย่างราบรื่นด้วยดี โดยเฉพาะในกิจการที่มีความมุ่งหมายกว้างขวางและต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย

4. การประชุม เป็นลักษณะของการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (face to face communication) มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง การประชุมนั้นเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้าอย่างเป็นทางการ (formal contact) ซึ่งจะทำให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายได้มีโอกาสพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานร่วมกัน ทำให้เกิดความร่วมมือในระดับสูง ทั้งด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือวิธีปฏิบัติงาน การประชุมจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบโดยส่วนรวมต่อองค์การ และก่อให้เกิดความร่วมมือขั้นพื้นฐานด้วย ซึ่งจะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการประสานงานให้ก้าวหน้าต่อไป

5. การประชาสัมพันธ์ ในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นแต่ละองค์การควรจะได้มีการเผยแพร่ผลงาน ความรู้ ความเข้าใจ ในหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์การของตนให้ทั่วถึง โดยเฉพาะกับองค์การที่ตนต้องติดต่อร่วมมือประสานงานกันตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลกับหน่วยงานภายนอก หรือกับองค์การนั้นๆ ดังนั้นการประชาสัมพันธ์จึงไม่เพียงแต่จะให้ประโยชน์โดยตรงต่อการปฏิบัติงานเท่านั้น หากยังให้ประโยชน์ทางอ้อมแก่การร่วมมือประสานงานระหว่างองค์การอีกด้วย

ส่วนจิราภา ชมชื่นจิตต์ (2542 : 36) อธิบายว่า การร่วมมือประสานงานที่มีประสิทธิภาพต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1)วิเคราะห์ระบบโครงสร้าง กระบวนการทำงาน และภาระงาน เพื่อกำหนดขอบเขต ภารกิจ ปริมาณ คุณภาพงานที่คาดหวัง วิธีการทำงาน กระบวนการติดต่อประสานงาน ทำความตกลงกันให้เรียบร้อย และทำความเข้าใจให้ตรงกัน 2)กำหนดระบบประเมินผลงานที่แจ้งชัดเพื่อสามารถประเมินผลงานขององค์การได้ 3)มอบหมายงานให้แต่ละบุคคลอย่างชัดเจน แต่ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ใช้ดุลยพินิจได้พอสมควร โดยยึดเป้าหมายเป็นหลักและมีการประเมินผล มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือกลไกเพื่อดูแลให้มีการประสานงานกันอย่างเหมาะสม

โดยสรุปแล้ว การร่วมมือประสานงานเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การ องค์การใดที่มีการร่วมมือประสานงานที่ดีมีประสิทธิภาพ ต่อเนื่องสม่ำเสมอ และทันต่อสถานการณ์แล้ว องค์การนั้นย่อมสามารถดำเนินกิจกรรมให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิผล การบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนก็

เช่นเดียวกัน จึงไม่อาจละเลยการร่วมมือประสานงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารงานได้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือมีหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษานั้น ได้แก่ ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structure Functional Theory) ซึ่ง พาร์สัน (Parsons. 1990 : 69-77) อธิบาย ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structure Functional Theory) ไว้ว่า สังคมประกอบด้วยระบบย่อยๆ เป็นลำดับขั้น (Hierarchy of Subsystem) ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นระบบวัฒนธรรม ระบบสังคม ฯลฯ ระบบต่างๆ เหล่านี้เป็นระบบอินทรีภาพซึ่งจะสร้างสมดุลเพื่อการอยู่รอดของระบบทุกระบบด้วย 1)การปรับตัว (adaptation) 2)การบูรณาการ (integration) เพื่อให้เกิดการร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน 3)การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย (goal achievement) ด้วยการระดมทรัพยากรต่างๆ 4)การคงไว้ซึ่งแบบแผนและลดความตึงเครียด (pattern maintenance and tension management) เป็นการรักษาสมดุลของสังคมและองค์กร โดยการร่วมมือกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทฤษฎีนี้ย้ำถึงความสัมพันธ์ของระบบย่อยที่มีต่อกันและกัน และจำเป็นต้องพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อการอยู่รอดของระบบทุกระบบ หากปราศจากความร่วมมือแล้วสังคมและองค์กรก็จะขาดสมดุลและไม่อาจอยู่รอดต่อไปได้ ในทางตรงกันข้าม หากมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือจนเกิดสมดุลของสังคมและองค์กรอย่างต่อเนื่อง ต่อไปก็จะกลายเป็น "หน้าที่" (function) และ "โครงสร้าง" (structure) ของแต่ละระบบย่อยนั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นหน้าที่ที่เป็นวัตถุประสงค์โดยตรงหรือหน้าที่แฝงก็ได้

ภารกิจด้านการจัดการศึกษาเป็นภารกิจที่ใหญ่หลวงและมีขอบเขตกว้างเกินกว่าระบบการศึกษาในโรงเรียนและในรั้วมหาวิทยาลัยจะรับผิดชอบได้แต่เพียงผู้เดียว (วิชัย ตันศิริ. 2542 : 137) การจัดการศึกษาต้องระดมทรัพยากรทั้งมวล (All for Education) เข้ามาจัดการศึกษา (ประเวศ วะสี. 2541 : 5) การร่วมมือกันจึงมีความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งอันจะนำไปสู่การสร้างสมดุลเพื่อการอยู่รอดของระบบการศึกษาและสังคมตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นี้

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการร่วมมือกับชุมชน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการร่วมมือกับชุมชนนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. มีข้อมูลข่าวสารของชุมชนให้นักเรียนและครอบครัวเกี่ยวกับครอบครัว เกี่ยวกับสุขภาพ วัฒนธรรม การพักผ่อนหย่อนใจ ความช่วยเหลือของสังคมและบริการต่างๆ

2. มีข้อมูลข่าวสารของชุมชนเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ ความสามารถ รวมถึงหลักสูตรภาคฤดูร้อน

3. มีบริการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ทั้งกับประชาชน ที่ปรึกษา สถานประกอบการ

4. บริการชุมชนโดยโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว เช่น ดนตรี ศิลปะ ฯลฯ

5. มีส่วนร่วมกับศิษย์เก่าของโรงเรียนในโครงการที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน

เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 706) คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ ดังนี้

ผลต่อผู้ปกครอง คือ

1. ผู้ปกครองได้รู้และใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถของเด็ก หรือจัดเตรียมบริการที่เด็กต้องการ

2. ผู้ปกครองได้มีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวอื่นในกิจกรรมของชุมชน

3. ผู้ปกครองได้ตระหนักถึงบทบาทของโรงเรียนต่อชุมชน และ ความช่วยเหลือของชุมชนต่อโรงเรียน

ผลต่อครู คือ

1. ครูตระหนักถึงทรัพยากรของชุมชนที่จะช่วยให้หลักสูตรและการสอนสมบูรณ์ขึ้น

2. ครูเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีทักษะ สถานประกอบการธุรกิจ อาสาสมัครชุมชน ฯลฯ ซึ่งช่วยนักเรียนและครูได้

3. ครูให้ความรู้และความช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือ

สำหรับบริบทของสังคมไทยนั้น กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง : 72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษากับโรงเรียน

1.2 ระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เงินทุน วิทยาการใหม่ๆ หรือเทคโนโลยี เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนให้สามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ติดต่อประสานงานกับแหล่งทรัพยากรที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน

2.2 รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีค่าอันสำคัญยิ่งให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ

เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการร่วมมือกับชุมชน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 26-27)

1. มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา โดยการบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมกับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจะเป็น

2. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรต่างๆแก่สถานศึกษา ได้แก่ บุคลากร หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น เงินทุน วิทยาการใหม่ๆ หรือเทคโนโลยี

3. ช่วยประสานงานหรือระดมทรัพยากรต่างๆให้แก่สถานศึกษาที่ตนมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

4. ทำหน้าที่ประสานงานและทรัพยากรต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษากับสถานศึกษาที่ตนมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัดและการวัดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการร่วมมือกับชุมชนนั้น มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ และ ห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเขตนอร์ทเวสต์ (John Hopkins University & Northwest Regional Educational Laboratory. 1997 : 1-8) ได้เสนอแบบวัดที่ใช้การให้คะแนนแบบรูบิค 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดย

คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ไม่เคยปฏิบัติ

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น เคยปฏิบัตินานๆ ครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติบ้างเมื่อมีโอกาส

คะแนน 4 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง

คะแนน 5 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ส่วนกิจกรรมหรือข้อกระทงที่เสนอให้วัด ได้แก่

1. จัดให้มีรายชื่อผู้ปกครอง

2. ร่วมกับผู้ปกครองในการจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชุมชน

3. ร่วมกับสถานประกอบการและองค์กรชุมชน เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และทักษะของนักเรียน

4. จัดให้มี " จุดบริการเบ็ดเสร็จ " (one-stop) เพื่อบริการการมีส่วนร่วมของโรงเรียน เช่น ที่ปรึกษา สุขภาพ สถานพักผ่อน การฝึกอบรม ฯลฯ

5. เปิดอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้ชุมชนใช้นอกเวลา

6. เสนอหลักสูตรนอกเวลาที่จัดโดยชุมชนแก่นักเรียน สถานประกอบการ และอาสาสมัคร

7. แก้ปัญหาด้วยความรับผิดชอบ

8. ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชน เช่น สถานประกอบการ ห้องสมุด สวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ เพื่อกระตุ้น (enhance) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

9. กิจกรรมอื่นๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยพบข้อมูลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

งานวิจัยต่างประเทศ

เมเยอร์ (Myers. 1990 : 1465 – A) ได้วิจัย เรื่อง "ความเชื่อของอาจารย์ใหญ่ต่อการควบคุมนักเรียนกับความเชื่อที่มีประสิทธิภาพของกฎระเบียบของโรงเรียน" พบว่า ครูที่มีสัมพันธ์ภาพอันดีกับนักเรียน ครูที่สามารถสร้างบรรยากาศการสอนที่ดี มีเทคนิคการสอนที่เหมาะสม มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ จะเป็นครูที่ควบคุมชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถใช้กฎระเบียบของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเป็นกลุ่มบุคคลที่เหมาะสมในการสร้างกฎระเบียบของโรงเรียน ในการควบคุมความประพฤติของนักเรียน และ เป็นผู้ลงโทษเมื่อนักเรียนทำผิด ส่วนนักเรียนจะมีความคิดเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบวินัยหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติประจำตัวของนักเรียน กิจกรรมที่เหมาะสมบุคคลและสังคมแวดล้อมที่เอื้ออำนวย บ้าน โรงเรียน รวมทั้งกระบวนการพิจารณาความผิดและการลงโทษที่ยุติธรรม รวดเร็ว

คัมเมอร์ และ เฮย์เนส (Comer & Haynes. 1991 : 271- 276) ได้วิจัย เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียน: วิธีนิเวศวิทยา" พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะมีความหมายต่อการเรียนของเด็กในโรงเรียนมาก ถ้าการมีส่วนร่วมนี้มีส่วนในกระบวนการของการศึกษา ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้มากโดยเฉพาะความรู้ทางด้านวิชาชีพ และทักษะต่างๆ โรงเรียนควรออกแบบให้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกที่สนับสนุนการพัฒนาการของเด็กโดยรวม

ระดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับ 1 เป็นระดับที่อ่อนไหว (sensitive) และ วิกฤติ (critical) ที่สุด มีผู้ปกครองเพียง 5-6 คนเท่านั้นที่ถูกเลือกให้เป็นตัวแทนในคณะทำงานวางแผนและบริหารจัดการโรงเรียน

ระดับ 2 ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในระดับนี้ จะมีส่วนร่วมในโรงเรียนและหรือห้องเรียนในกิจกรรมในแต่ละวัน และหรือในองค์กรผู้ปกครองที่มีในโรงเรียน

ระดับ 3 ผู้ปกครองที่เข้าร่วมกับกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น

อิคเดิลส์ และ ฮาโรล์ด (Eccles & Harold. 1993 : 558-585) ได้วิจัย เรื่อง "การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในเด็กวัยรุ่นตอนต้น" พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษามี 5 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยผู้ปกครอง/ครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับรายได้/ทรัพยากรการเงินของผู้ปกครอง เพศของผู้ปกครอง อายุของผู้ปกครอง จำนวนเด็กในการดูแลของผู้ปกครอง สถานภาพการสมรสของผู้ปกครอง สภาพการทำงานของผู้ปกครอง สุขภาพจิตของผู้ปกครอง 2) ปัจจัยชุมชน ได้แก่ ความสามัคคีในชุมชน การสนับสนุนทางสังคมของชุมชน โครงสร้างโอกาส บรรทัดฐานของชุมชน ภยันตรายของชุมชน การควบคุมทางสังคมของชุมชน แบบอย่างในชุมชน 3) ปัจจัยเด็ก ได้แก่ อายุของเด็ก เพศของเด็ก ผลงานในอดีตของเด็ก ทัศนคติของเด็ก พรสวรรค์ของเด็ก ความสนใจของเด็ก บุคลิกภาพของเด็ก 4)ปัจจัยครู ได้แก่ อายุของครู เพศของครู อายุงานของครู 5) ปัจจัยโรงเรียน ได้แก่ แบบ/ระดับการศึกษาที่โรงเรียนสอน แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียน โครงการพิเศษ และงานวิจัยยังพบอีกว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาส่งผลต่อผลลัพธ์ของเด็ก (Child Outcome)

โกรลนิค และ สโลว์เวซิค (Grolnick & Slowiaczek. 1994 : 237-252) ได้วิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนของเด็ก : แนวคิดพหุมิติและรูปแบบการจูงใจ" พบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถวัดเพื่อสนับสนุนสมมุติฐาน 3 มิติของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้ คือ มิติของพฤติกรรม (Behavior) มิติของสติปัญญา/ความเข้าใจ (Intellectual/Cognitive) มิติของบุคคล (Personal)

บาร์นส์ (Barnes. 1995 : 3152-A) ได้วิจัย เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียน" พบว่า การมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้วผู้ปกครองต้องการมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริงๆ แล้ว การมีส่วนร่วมของพวกเขาไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าว และ ได้พบว่าผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่บ้านด้วย

กราเมท (Gramet. 1997 : 1516-A) ได้วิจัย เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ปกครอง" พบว่า การฝึกการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจควรฝึกเป็น 2 เท่า ควรฝึกในรูปการมีส่วนร่วมตัดสินใจกับความต้องการของผู้ปกครอง โดยจัดให้มีการอภิปรายสาธารณะและตัดสินใจ กระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงทีละน้อย การตัดสินใจหลายครั้งเป็นการทำลายการมีส่วนร่วมมากที่สุด รูปแบบการตัดสินใจอาจพิจารณาตามความจำเป็นในการฝึกทีมร่วมกระบวนการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไป

คูทส์ (Coots. 1998 : 498-520) ได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและเด็ก กับ รูปแบบของพ่อแม่ในการเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการฝึกหัดของเด็ก อายุ 7-8 ปี

พบว่า ข้อมูลข่าวสารและบทบาทของโรงเรียนมีความสัมพันธ์มากที่สุดต่อตัวแปรการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

หลุยส์ (Louise. 1998 : 4551-A) ได้วิจัย เรื่อง "ความพึงพอใจของพ่อแม่และครอบครัวในการมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรม" พบว่า พ่อแม่ผู้ปกครองต้องการมากกว่าการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น คือ ต้องการเข้าไปเป็นหุ้นส่วนในการช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกัน พ่อแม่มีความคาดหวังที่จะร่วมให้คำแนะนำแก่บุตร และ สิ่งที่พ่อแม่สามารถช่วยได้มากที่สุด คือ การให้ความรู้เฉพาะทาง/ทักษะ การประเมินผล

แฟนทุสโซ, ไทก์ และ ชายด์ส (Fantuzzo , Tighe & Childs. 2000 : 367-374) ได้วิจัย เรื่อง "แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของครอบครัว : การประเมินพหุระดับของการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการศึกษาของวัยรุ่นตอนต้น" พบว่า ปัจจัยของการมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 3 โครงสร้าง ได้แก่ การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากโรงเรียน การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากบ้าน และการประชุมร่วมกันระหว่างบ้านและโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) ที่ว่า การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากโรงเรียน ได้แก่ ความเป็นผู้ปกครอง และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่บ้าน การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากโรงเรียน ได้แก่ การสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน และ การเป็นอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และการมีส่วนร่วมจากการประชุมร่วมกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน ได้แก่ การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน และ การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

งานวิจัยในประเทศ

บัญชร แก้วส่อง (2531 : 58) ได้วิจัย เรื่อง "รูปแบบทางสังคม-จิตวิทยา สำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา" พบว่า ตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลนั้น ได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล (personal attributes variables) ตัวแปรเกี่ยวกับการรับรู้ของบุคคล (personal perceive variables) และตัวแปรเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม (social structural variables)

สุภาพร วีรดาวิญญู (2538 : 79-84) ได้วิจัย เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์การอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยและนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา" พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยและนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัยมีอัตมโนทัศน์แตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยมีอัตมโนทัศน์ต่ำกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย นักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ในขณะที่นักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัยได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

โศจิลักษณ์ กมลศักดาวิกุล (2538 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อน

ประถมศึกษา" พบว่า สมาคมผู้ปกครองและครูมีบทบาทในการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนและบทบาทในการวางแผนงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อย แต่ผู้ปกครองได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในรูปของวัสดุสิ่งของและทุนทรัพย์ให้กับทางโรงเรียนซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมาก

จินตนา ธิปัน (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "แนวคิด นโยบาย วัตถุประสงค์ และกระบวนการการศึกษาสำหรับผู้ปกครองของสมาคมผู้ปกครองและครู" พบว่า กิจกรรมของสมาคมฯส่วนใหญ่ดำเนินการโดยครูซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมฯ แม้ว่ากิจกรรมจะเน้นการสนับสนุนโรงเรียนเป็นส่วนมาก แต่ก็ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นการศึกษาผู้ปกครอง (Parent Education) เช่นกัน

พิมพา ตามี่ (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่" พบว่า ผู้ปกครองต้องการร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ สนับสนุนอุปกรณ์การสอน แหล่งความรู้ สถานประกอบการ ต้องการให้ครูแนะนำการสอนการบ้าน การสอนอ่าน การสอนเขียน การสอนคณิตศาสตร์ และชี้แจงเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ผู้ปกครองเข้าใจ นอกจากนี้ยังต้องการให้ครูเยี่ยมบ้านนักเรียน ต้องการร่วมประชุม ปรึกษาหารือเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน รวมถึงการฝึกอบรมวิชาชีพด้วย

วิไลรัตน์ ขันธ์เจริญ (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน : วิเคราะห์ในกรณีของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร" พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาจะเป็นเรื่องที่ผู้ปกครองไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรม ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการมาร่วมกิจกรรม ขาดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการรับประทานอาหารกลางวัน สำหรับข้อเสนอแนะนั้นควรหาวิธีการ กระตุ้นให้ผู้ปกครองสนใจมาร่วมงาน การประชาสัมพันธ์งานให้มากขึ้น และมีการแจกเอกสารต่างๆให้ทั่วถึง

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร" พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย คือ 1) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม 2) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ความศรัทธา ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความผูกพันกับโรงเรียน ความพร้อมของคนในชุมชน สถานภาพของคนในชุมชน ความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียน เครือข่ายของชุมชน 3) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับบุคคลากรของโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปัจจัยอื่นๆ

วารี กติกา (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "การรับรู้และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดอนุบาลศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่" พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดอนุบาลศึกษา ทั้ง 6 ด้านและสามารถมีส่วนร่วมในระดับมาก คือ ทุกครั้งในด้านการเลี้ยงดู และ การเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ส่วนในด้านการติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมได้ในระดับปานกลาง คือ เข้าร่วมได้เป็นบางครั้ง

วิชิต นันทสุวรรณ และ จำนง แรกพินิจ (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "บทบาทของชุมชนกับการศึกษา" พบว่า บทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็นพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ชุมชนมีการปรับเปลี่ยนบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของตนที่กลไกด้านการศึกษายุคใหม่ไม่สามารถตอบสนองได้ ชุมชนจึงสะสมประสบการณ์จากความอุตสาหะจนก่อเป็นกระแสเล็กๆที่เคลื่อนไหวอยู่ในสังคมและกลายเป็นทางเลือกใหม่ที่มีความสำคัญมากขึ้น รัฐจะต้องให้ความสำคัญกับชุมชนมากขึ้นเท่าที่ความเป็นจริงของชุมชนที่มีศักยภาพในปัจจุบันสามารถดำเนินการได้ ประสานไปกับแนวโน้มใหม่ของการจัดการศึกษาที่เน้นการคืนการศึกษาให้กับผู้รับประโยชน์และผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในกระแสทางสากล โดยจัดกระบวนการรองรับที่วางอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงปัจจุบันของชุมชนไทย ซึ่งอาจแบ่งกลุ่มได้ 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1) ชุมชนที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาของตนเอง 2) ชุมชนที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับหนึ่ง 3) ชุมชนที่ยังไม่พร้อมต่อการเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อให้โอกาสกับชุมชนในการพัฒนาด้านการศึกษาของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความหมาย เพราะการศึกษาเป็นการวางพื้นฐานของการพัฒนาด้านอื่นๆทุกด้านและประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับสังคมไทย คือการศึกษาในระดับชุมชนจะเป็นการวางรากฐานของการพัฒนาสังคมไทยที่มั่นคงและยั่งยืนนั้นเอง

สุพจน์ เบญจามฤต (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "การศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาและแนวทางการจัดการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนพลูตาหลวงวิทยา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี" พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก

วรวิทย์ อรรถโกวิทชาตรี (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน ต่อการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร" โดยศึกษา 5 ด้าน คือ การให้การศึกษา การให้บริการข้อมูลข่าวสาร การจัดกิจกรรมเสริม การแนะแนวและให้คำปรึกษา และการสร้างสื่อสัมพันธ์ภายในครอบครัว พบว่า ผู้ปกครองและชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของกิจกรรมป้องกันการเสพยาบ้า และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกด้านที่ศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมน้อยถึงปานกลางในขั้นการปฏิบัติของทุกด้าน สำหรับปัญหาที่พบคือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชน

ปรีดาวรรณ อินทวิมลศรี (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการให้บริการชุมชนของโรงเรียนประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร" พบว่า ผู้ปกครองต้องการข้อมูลข่าวสารมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการบริการด้วยความรวดเร็วทันใจ นอกจากนี้ยังต้องการให้โรงเรียนเปิดห้องสมุดบริการในวันหยุดและเปิดสอนสนทนาภาษาอังกฤษแก่ผู้ปกครอง

ชมแข พงษ์เจริญ (2542 : 79-80) ได้วิจัย เรื่อง "การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี" พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนโดยรวมบางครั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียนแต่ละครั้งยังไม่ทั่วถึง และวิธีการประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลาย ทำให้ผู้ปกครองไม่ทราบและมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนบางครั้ง

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 223-231) ได้วิจัย เรื่อง "การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะและเงื่อนไข รวมทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากประสบการณ์ในชุมชน และศึกษาเรื่องนี้โดยวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) โดยการสัมภาษณ์ระดับลึก (Indept-interview) การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) การสังเกตและการจดบันทึก (Observation and field-note) ผลการศึกษาพบว่า การสร้างความสัมพันธ์กันในลักษณะของการมีส่วนร่วมจะเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมตัวในการเข้าเป็นหุ้นส่วนกันและสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

พจนี เทียมศักดิ์ (2543 : 218-228) ได้วิจัย เรื่อง "ปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน" พบว่า การเรียนรู้ในระบบโรงเรียน คือ การพัฒนาของรัฐที่ใช้ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและการพยายามทำประเทศให้ทันสมัยแบบตะวันตกมีการใช้ระบบราชการเป็นแกนกลางในการชี้นำและกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ทำให้ระบบโรงเรียนอยู่ภายใต้ระบบราชการที่มีการสั่งการในแนวดิ่งจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้เน้นวิธีคิดและวิธีการดำเนินชีวิตแบบสังคมสมัยใหม่ ซึ่งอาจทำให้เกิดการแปลกแยกจากวิถีชีวิต ขาดความยืดหยุ่นไม่เหมาะสมกับพื้นที่และไม่ตั้งอยู่บนความต้องการของชุมชนและพื้นฐานของภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยเหตุที่การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมิได้เกิดขึ้นลอยๆ หากแต่เกิดขึ้นจากโครงสร้างของระบบการศึกษาซึ่งถูกสร้างขึ้นมาภายใต้กระบวนการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย

จรัสศรี ขุนทวี (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชมตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2539 ในสหวิทยาเขตกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์" พบว่า ผู้ปกครองและชุมชนมีความต้องการการมี

ส่วนร่วมในระดับปานกลาง แต่ที่มีน้อยได้แก่การประเมินผลความสัมพันธ์ร่วมกับชุมชนและการดูแลวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน

เจริญศักดิ์ ครองพล (2544 : 73-79) ได้วิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี" พบว่า ระดับการศึกษา ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร การประสานความร่วมมือภายในชุมชน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "รูปแบบและบทบาทการมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ปกครองที่เป็นกรรมการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร" พบว่า

1. การพัฒนาด้านการเรียนการสอนและหลักสูตร พบว่า ผู้ปกครองต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยกำหนดหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และต้องการช่วยเหลือโรงเรียนในการนำนโยบายของโรงเรียนไปแจ้งให้ผู้ปกครองทั่วไปทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน

2. การพัฒนาด้านประสานงานและปรับใช้ทรัพยากร พบว่า ผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนโดยเป็นผู้ประสานงานและระดมความช่วยเหลือจากแหล่งทรัพยากรต่างๆทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3. การพัฒนาบุคลากร พบว่า ผู้ปกครองต้องการให้คำปรึกษา แนะนำแก่บุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ รวมทั้ง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะต่างๆ แก่ผู้ปกครอง ครู และ นักเรียน

4. การพัฒนาด้านสังคมและกายภาพ พบว่า ผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โดยเป็นผู้สนับสนุน ทั้งวัสดุ สิ่งของ และกำลังทรัพย์

สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบของการเข้ามาเป็นกรรมการโรงเรียนเพื่อให้คำปรึกษาแก่โรงเรียน และรูปแบบของการอาสาสมัครช่วยงานและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น เป็นวิทยากรพิเศษ เป็นครูผู้ช่วยสอนในวิชาที่ตนถนัด

ธีระ รุญเจริญ (2545 : (ซ)) ได้วิจัย เรื่อง "สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย" พบว่า ปัจจุบันชุมชนและสมาคมครูผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพียงการบริจาคเงินเป็นหลัก อีกทั้งการใช้คณะกรรมการโรงเรียนเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารและการจัดการศึกษายังไม่สามารถทำได้มากนัก ทั้งนี้เป็นเพราะแนวคิดตามวัฒนธรรมการปฏิบัติเดิม ความรู้ ความสามารถ และความชัดเจน ในอำนาจหน้าที่รวมทั้งศักยภาพอื่นยังไม่มากพอผู้ปกครอง ยังขาดความรู้ ความสามารถในการเข้ามามีส่วนร่วมในการ

จัดการศึกษา การร่วมปฏิบัติงาน และการไม่เข้าร่วมมือ ช่วยเหลือ และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน และได้อภิปรายผลตอนหนึ่งไว้ว่า การจัดการศึกษาตั้งแต่นี้ต่อไป ถือว่า "ทุกคน" ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ (All for Education) การบริหารและการจัดการศึกษาจะเป็นไปในวงกว้าง โดยเฉพาะผู้ปกครอง นักเรียน ประชาชน องค์กร สมาคม หรือหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake-holder) จะต้องเข้าร่วมบริหารและจัดการศึกษา ความสลับซับซ้อนจะมีมากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (Systematic) จึงจะไม่ทำให้การบริหารและการจัดการสับสน ยุ่งยาก และล้มเหลว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียน ตามพ.ร.บ.ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต่อไปนี้จะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพยุคใหม่ จำต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารเดิมที่ไม่พึงปรารถนาและไม่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษา นั่นคือ เน้นการบริหารโดยองค์คณะบุคคลหรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ฉลอง คงเจริญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร" พบว่า 1) ผู้ปกครองนักเรียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครในด้านการวางแผนจัดการศึกษา การจัดหลักสูตร และการการจัดการเรียนการสอนโยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

นิพนธ์ เสือก้อน (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "การศึกษาความเป็นหุ้นส่วนการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน" พบว่า ความเป็นหุ้นส่วนการบริหารสามารถสร้างได้จากองค์ประกอบ 3 ประการ ประการแรก บุคคลที่มีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ต่อกันถึงขั้นที่แสดงพฤติกรรมความสนิทสนมแนบแน่น ความเคารพนับถือ และ ความไว้วางในซึ่งกันและกัน และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของบุคคลมีความเสมอภาคซึ่งเกิดจากการเจรจาต่อรองจนได้ข้อยุติที่ยอมรับร่วมกัน ประการที่สอง ผู้ประสานงานด้านวิชาการที่ช่วยกระตุ้นหรือเร่งให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ประการสุดท้าย กระบวนการทำงานร่วมกันที่มีระยะเวลายาวนานเพียงพอและต่อเนื่องจนภารกิจที่เป็นความผูกพันร่วมกันสำเร็จอย่างมีประสิทธิผล

โรงเรียนอัสสัมชัญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญ ประจำปีการศึกษา 2544" พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรปรับปรุงเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลข่าวสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้าน

วิชาการ โรงเรียนควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงสาระสำคัญ วัตถุประสงค์ ของหลักสูตรที่โรงเรียนจัดสอนในระดับต่างๆ

มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย" พบว่า ผู้ปกครองมากกว่าร้อยละ 60 ของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม มีความคาดหวังและความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองเกินกว่าร้อยละ 50 ที่จบระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นระดับความรู้ความสามารถที่น่าจะยอมรับได้ในการที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับโรงเรียน

สุวัช พานิชวงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี" พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครอง คือ วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม และเจตคติต่อการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครองด้านอาชีพของผู้ปกครองนั้น มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ และด้านพฤติกรรม ส่วนตัวแปรจำนวนบุตร และตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

สรุป จากงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ส่วนมากอยู่ในระดับต่ำโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในระดับวางแผน และส่วนมากผู้ปกครองจะได้มีโอกาสมีส่วนร่วม ก็โดยการบริจาควัสดุ สิ่งของ หรือทุนทรัพย์ ทั้งๆ ที่ผู้ปกครองก็ต้องการจะมีส่วนร่วมด้านอื่นๆ ด้วย เช่น เป็นวิทยากรพิเศษสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการ หรือเข้าร่วมประชุม จนถึงขนาดเข้าไปเป็นหุ้นส่วนอย่างเท่าเทียมกันกับโรงเรียน ขณะเดียวกันผู้ปกครองก็ต้องการข้อมูลหรือองค์ความรู้ด้านครุศาสตร์หรือวิทยาการสาขาการศึกษาจากทางโรงเรียน เช่น การสอนเด็กในวิชาต่างๆ การวัดแลประเมินผล เป็นต้น สำหรับปัญหาที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อย ก็คือ ผู้ปกครองไม่มีเวลา ไม่เห็นความสำคัญ ขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม มีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในทางลบ และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนไม่หลากหลาย ครอบคลุม ทั่วถึง แต่อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมสามารถพัฒนาให้เพิ่มขึ้นได้ด้วยความพยายามของครูและผู้บริหารโรงเรียน

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม โดยวิธีดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โรงเรียนที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จึงเลือกกรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัยเป็นโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนคาทอลิกของคณะนักบวชขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 แห่ง โดยมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนเอกชนของคณะนักบวช ซึ่งผู้ปกครองมีความเชื่อเชิงปทัสถานว่าคณะนักบวชที่ดำเนินการบริหารโรงเรียนโดยเสียสละ อุทิศ และทุ่มเทเพื่อคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริงตามแนวคิดของฟิชเบน และ อัจเซน (Fishbein & Ajzen. 1981 : 5)

2. เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยและรู้จักเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ลึกซึ้ง ครบถ้วน ในทุกประเด็นที่ใช้ศึกษา ตลอดระยะเวลาของการวิจัย

3. เป็นโรงเรียนที่ผู้ปกครองมีความพร้อมทั้งระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

4. เป็นโรงเรียนที่กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนยังสามารถพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งๆขึ้นได้อีก

จากเกณฑ์ที่กำหนดดังกล่าว จึงเลือกโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนคาทอลิกขนาดใหญ่ของนักบวชคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งผู้ปกครองและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายมีความเชื่อเชิงปทัสถานว่า คณะนักบวชที่ดำเนินการบริหารโรงเรียนโดยเสียสละ อุทิศ และทุ่มเทมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อชื่อเสียงและคุณภาพของการศึกษาอย่างแท้จริง (เมธี ปิลันธนานนท์. 2546 : 398) และเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยและรู้จักดี เพราะผู้วิจัยเป็นศิษย์เก่า และปัจจุบันผู้วิจัยเป็นประธานตัวแทนผู้ปกครองระดับห้อง ระดับชั้น และกรรมการสถานศึกษา จึงทำให้ได้รับความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลและสามารถตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ ประกอบกับโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมได้ริเริ่มกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไว้แล้ว โดยประกาศโครงสร้างการคัดสรรตัวแทนผู้ปกครองและบทบาทของตัวแทนผู้ปกครอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 แต่จากผลการวิจัยและการสัมมนา พบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหาร

โรงเรียนก็ยังต้องการการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมนี้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งๆ ขึ้น (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2546 ก : 3 ; โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2546 ข : 3 ; มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2546 : 5)

ขั้นตอนของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งได้แก่ โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) ได้แก่ 1)การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 2)การติดต่อสื่อสาร 3)การอาสาสมัคร 4)การเรียนรู้ที่บ้าน 5)การตัดสินใจ 6)การร่วมมือกับชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา เป็นขั้นตอนการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) โดยกำหนดเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติและกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ด้วยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) จึงเลือกโรงเรียนเอกชนของคณะนักบวชคาทอลิกขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 แห่ง เป็นกรณีศึกษา คือ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม และ คัดเลือกผู้ร่วมกลุ่มสนทนา 12 คน ที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็นและสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษามากที่สุด เพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม โดย 6 คนคัดเลือกจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน 6 ฝ่ายๆละ 1 คน และอีก 6 คนคัดเลือกจากตัวแทนผู้ปกครองระดับชั้นละ 1 คน ตัวแทนผู้ปกครองเหล่านี้ประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ 5 คนและเป็นข้าราชการ 1 คนตามสัดส่วนการประกอบอาชีพของผู้ปกครองทั้งโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบและยืนยันกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ด้วยวิธีการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Multi-Attribute Consensus Reaching : MACR) ซึ่งแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ (จิระภา ขำพิสุทธิ์. 2546 : 21-23)

1. มิติสิ่งนำเข้า (Generation of Input)

ขั้นตอนย่อยนี้ เป็นขั้นตอนคัดเลือกสมาชิกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders)โดยทำการคัดเลือกสมาชิกให้สอดคล้องกับเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาวิจัย การคัดเลือกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าเป็นสมาชิก จะแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่มๆละ 6 คน โดยจัดให้สมาชิกภายในกลุ่มมีคุณลักษณะเหมือนกัน (homogeneous) ให้มาก และสมาชิกต่างกลุ่มให้มีคุณลักษณะต่างกัน (heterogeneous) ให้มาก การคัดเลือกเช่นนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันการเป็นผู้ผูกขาดหรือควบคุม (dominate) การสนทนา

2. การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Consensus Working Session)

2.1 ให้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อสมาชิกของกลุ่ม และ ให้สมาชิกดำเนินการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ โดยให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณาความสำคัญของแต่ละกิจกรรม และตัดสินใจประมาณคะแนน (Rating) ด้วยมาตราวัดของลิเคอร์ท (Likert-type rating system) มีคะแนนตั้งแต่ 0-100

2.2 นำกิจกรรมที่ให้คะแนนแล้วมาจัดอันดับ โดยวิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าพิสัย (ranges) และส่วนเบี่ยงเบนมาตราฐาน (S.D.) ถ้ากิจกรรมใดมีค่าเฉลี่ยสูง ค่าพิสัยแคบ แสดงว่า สมาชิกมีฉันทามติ กรณีที่มีค่าพิสัยกว้างซึ่งค่าเฉลี่ยอาจจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับการกระจายของความถี่ของกลุ่ม แสดงว่า สมาชิกไม่มีฉันทามติ

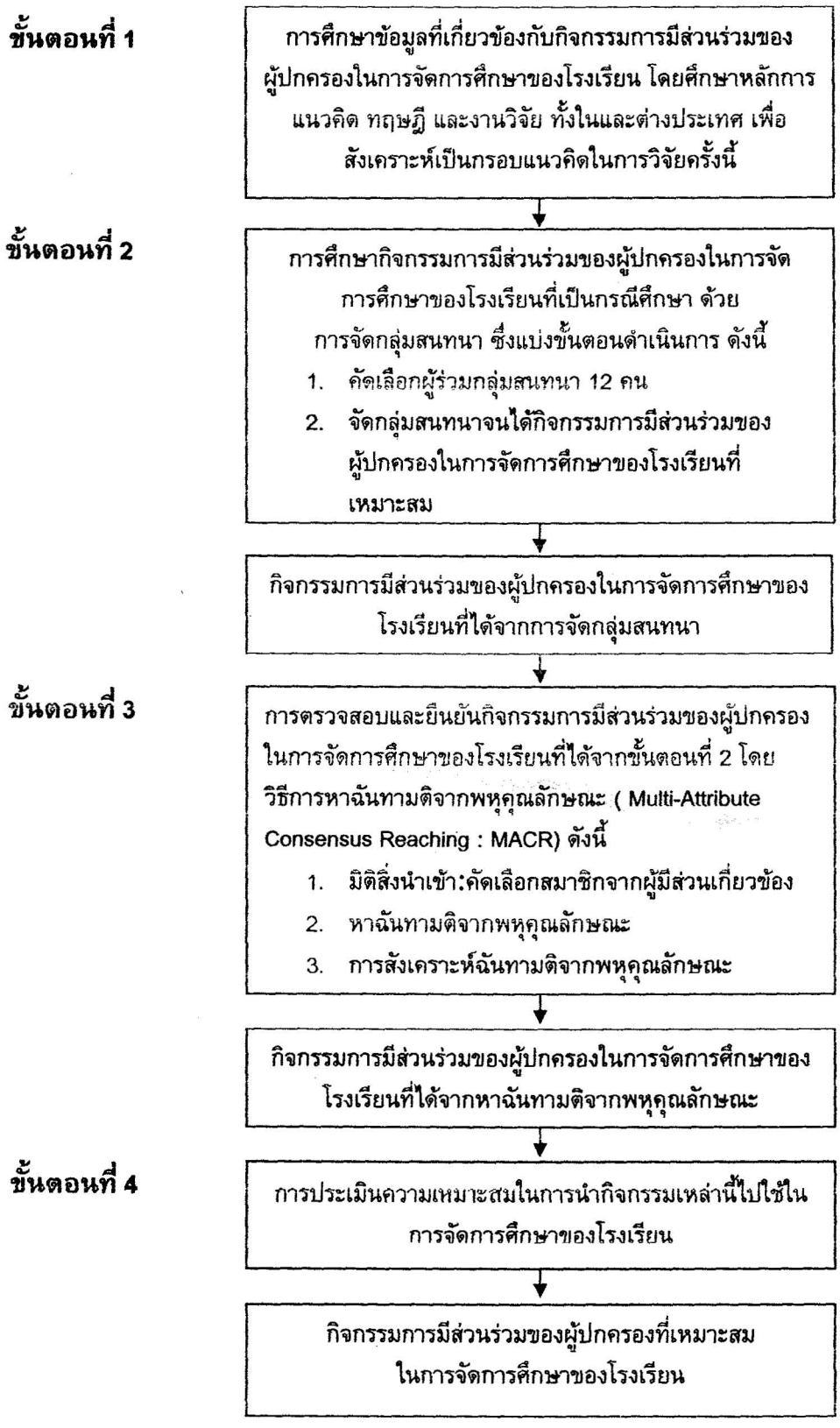
3. การสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Synthesis of Consensus)

3.1 ในการกำหนดคะแนนนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการหาฉันทามติ เพื่อให้ได้มาซึ่งกิจกรรมที่ดี ดังนั้น หากกิจกรรมใดมีระดับการกระจายของการกำหนดคะแนนมาก ก็จะนำผลที่ได้จากการจัดลำดับแล้วมาให้สมาชิกแต่ละคนอภิปรายถึงเหตุผลในการให้คะแนนในกิจกรรมนั้นๆเพื่อหาฉันทามติในกิจกรรมที่มีปัญหา

3.2 ให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณาตัดสินใหม่เป็นครั้งสุดท้าย และ ให้คะแนนแต่ละกิจกรรมอีกครั้ง ซึ่งอาจแตกต่างไปจากเดิมได้ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นฉันทามติของสมาชิก

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเหล่านี้ไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้าย เป็นการประเมินกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในทางปฏิบัติมากน้อยเพียงใดจากผู้ประเมิน คือ ได้แก่ และคณะกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี รวม 20 คน และ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ คณะกรรมการโรงเรียน ของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ รวม 17 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ สามารถสรุปได้ ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รายละเอียดการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งได้แก่ โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) คือ 1)การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 2)การติดต่อสื่อสาร 3)การอาสาสมัคร 4)การเรียนรู้ที่บ้าน 5)การตัดสินใจ 6)การร่วมมือกับชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา คือ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ด้วยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียน ซึ่งมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

วิธีดำเนินการ

1. คัดเลือกผู้ร่วมกลุ่มสนทนา

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ร่วมกลุ่มสนทนา 12 คน เพื่อให้ได้ผู้ที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็นและสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษามากที่สุด ดังนี้

1.1 ผู้ร่วมกลุ่มสนทนา 6 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนจากคณะกรรมการฝ่ายต่างๆของโรงเรียนทั้ง 6 ฝ่ายๆละ 1 คน ที่มีประสบการณ์เป็นคณะกรรมการฝ่ายอย่างน้อย 5 ปี ซึ่งได้แก่ 1)ประธานคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ 2)ประธานคณะกรรมการฝ่ายธุรการ 3)อดีตประธานคณะกรรมการฝ่ายกิจกรรม 4)กรรมการฝ่ายปกครอง 5)กรรมการฝ่ายบริการ 6)กรรมการฝ่ายการเงิน

1.2 ผู้ร่วมกลุ่มสนทนา 6 คน เป็นตัวแทนผู้ปกครองของเด็กนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมระดับชั้นละ 1 คน และ สอดคล้องกับสัดส่วนการประกอบอาชีพของผู้ปกครองทั้งหมดของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2546 ซึ่งมีสัดส่วนการประกอบอาชีพของผู้ปกครองทั้งหมดของโรงเรียน เป็นดังนี้ (โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2546 ง : บทสรุปผู้บริหาร)

1.2.1 อาชีพนักธุรกิจ 91.00%

1.2.2 อาชีพข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ 08.25%

1.2.3 อาชีพเกษตรกร 00.24%

1.2.4 อาชีพพ่อบ้านแม่บ้าน 00.51%

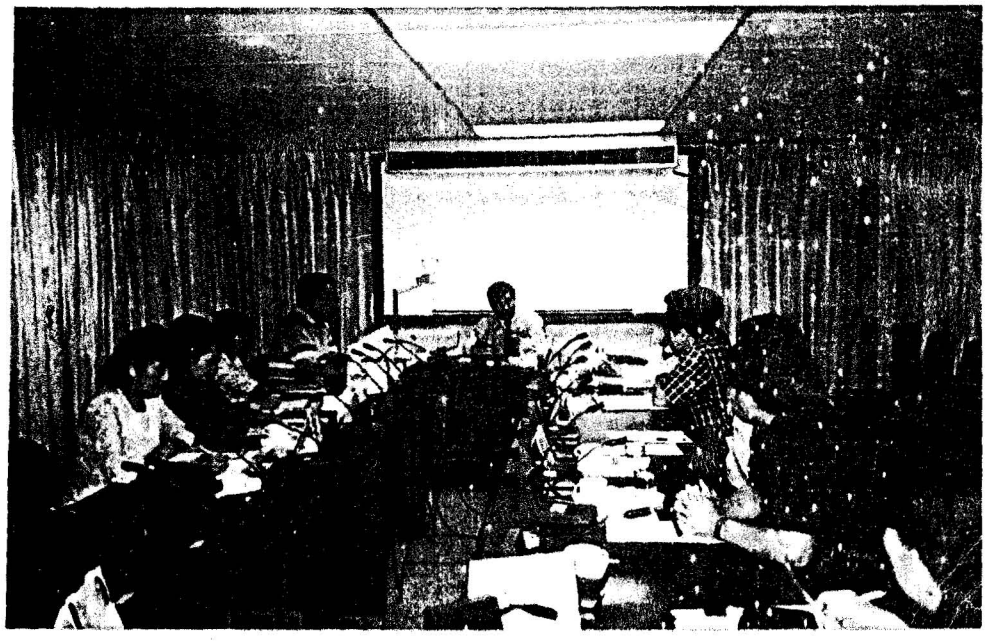
ในการวิจัยครั้งนี้ จึงเลือกตัวแทนผู้ปกครองตามสัดส่วนการประกอบอาชีพ ดังนี้

ก. ตัวแทนผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ 5 คน

ข. ตัวแทนผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ 1 คน

ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาที่เป็นตัวแทนผู้ปกครองในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1)ประธานคณะกรรมการห้อง ป.6/4 2)ประธานคณะกรรมการห้อง ป.5/5 3)ประธานคณะกรรมการห้อง ป.4/2 4)กรรมการห้อง ป.3/7 และกรรมการฝ่ายแนะแนว 5)ประธานคณะกรรมการห้อง ป.2/6 6)ประธานคณะกรรมการห้อง ป.1/10 ซึ่งตัวแทนผู้ปกครองที่เป็นผู้ร่วมกลุ่มสนทนาเหล่านี้ประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ 5 คน และ ข้าราชการตำรวจ 1 คน

การจัดกลุ่มสนทนานั้น ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาได้เลือกวัน เวลาที่สะดวกสำหรับผู้ร่วมกลุ่มสนทนาทุกคนเป็นวันเสาร์ที่ 7 กุมภาพันธ์ 2547 และนั่งกลุ่มสนทนากันดังภาพประกอบ 12 และ 13

ภาพประกอบ 12 การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ภาพประกอบ 13 ผังที่นั่งของผู้ร่วมกลุ่มสนทนา

2. จัดกลุ่มสนทนา

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดหัวข้อของการสนทนาตามโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 704-708) คือ 1)การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 2)การติดต่อสื่อสาร 3)การอาสาสมัคร 4)การเรียนรู้ที่บ้าน 5)การตัดสินใจ 6)การร่วมมือกับชุมชน

2.2 ดำเนินการกลุ่มสนทนา โดยผู้ดำเนินการสนทนาหรือพิธีกรในที่นี้ คือ ผู้วิจัย ใช้เวลาในการสนทนาไม่เกิน 2 ชั่วโมง กับ 15 นาที นับแต่เริ่มคำถามแรก รวมระยะเวลาตั้งแต่ต้อนรับผู้ร่วมกลุ่มสนทนาจนจบการกลุ่มสนทนา ประมาณ 2 ชั่วโมง 30 นาที ซึ่งเป็นระยะเวลากลุ่มสนทนาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สมาชิกกลุ่มไม่เหนื่อยล้า และมีสมาธิในการสนทนาเต็มที่

พิธีกรกระตุ้นให้ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาทุกคนหันมาสนใจสิ่งเดียวกันและมาแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งอยู่ในลักษณะการเคลื่อนไหวภายในผู้ร่วมกลุ่มสนทนา

2.3 พิธีกรเริ่มการกลุ่มสนทนาด้วยคำถามที่เป็นเรื่องทั่วไป เบาๆ ง่ายๆ ต่อการเข้าใจ และสร้างบรรยากาศให้คุ้นเคยกันระหว่างผู้ร่วมสนทนา แล้วจึงวกเข้าสู่คำถามหลักหรือประเด็นของการวิจัย และไปจบลงที่คำถามเบาๆ อีกครั้งเพื่อผ่อนคลายบรรยากาศในการสนทนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวทางในการจัดกลุ่มสนทนา

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้เตรียมแนวคำถามไว้เพื่อเป็นแนวทางในการกลุ่มสนทนา ช่วยให้การสนทนาดำเนินไปอย่างราบรื่น ต่อเนื่อง ไม่วกวน และถามประเด็นปัญหาให้อยู่ในกรอบของการวิจัย ให้เป็นประเด็นๆไป ไม่สะเปะสะปะ โดยมีคำถามหลัก เช่น ท่านคิดว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติและกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ในแต่ละแบบ ต่อไปนี้

1.1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

1.2 การติดต่อสื่อสาร

1.3 การอาสาสมัคร

1.4 การเรียนรู้ที่บ้าน

1.5 การตัดสินใจ

1.6 การร่วมมือกับชุมชน

2. บุคลากรในการดำเนินการกลุ่มสนทนา ประกอบด้วย

2.1 ผู้ดำเนินการสนทนาหรือพิธีกร (Moderator) เป็นผู้ถามคำถาม นำ และกำกับการสนทนาของกลุ่มให้เป็นไปตามแนวทางของหัวข้อที่ศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน

ละเอียดที่สุด พิธีกรเป็นผู้รู้จักปัญหา รู้จักทฤษฎี และรู้จักวิธีการควบคุมประเด็น ควบคุมการกลุ่มสนทนาเป็นอย่างดี พิธีกรชักจูงให้สมาชิกกลุ่มอธิบายความรู้สึกในประเด็นที่ซักถามนั้นออกมาให้ได้ว่าผู้ร่วมสนทนามีความคิดเห็นหรือมีทัศนคติอย่างไร ในระหว่างที่นั่งสนทนากัน พิธีกรคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับไปตลอดเวลา โดยพยายามหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลนั้นกับข้อมูลอื่นๆ ที่ได้รับในคำตอบมาก่อน

2.2 ผู้จดบันทึกคำสนทนา ทำหน้าที่จดทุกคำพูดที่จดทัน จดอากัปกริยาท่าทางของผู้ร่วมสนทนา และคอยสะกิด เตือน หรือบอกพิธีกร ในกรณีที่พิธีกรลืมถามหรือข้ามคำถามและสิ่งสำคัญ ตลอดจนผู้จดบันทึกคำสนทนา เขียนแผนผังการนั่งกลุ่มสนทนาให้พิธีกรด้วยเพื่อช่วยให้พิธีกรทราบว่าในกลุ่มมีใครบ้าง ชื่ออะไร และนั่งอยู่ตรงไหน ซึ่งช่วยให้การจดบันทึกข้อมูลทั้งของผู้วิจัยและผู้จดบันทึกคำสนทนาถูกต้องยิ่งขึ้น

2.3 เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป เป็นบุคคลที่คอยเอื้ออำนวยและให้ความสะดวกแก่ผู้ร่วมสนทนา คอยบริการน้ำดื่ม ขนม บันทึกเทป เปลี่ยนเทป ตลอดจนสิ่งรบกวนสมาธิของผู้ร่วมสนทนา

3. อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.1 เทปบันทึกเสียง 2 เครื่อง บันทึกข้อมูลเหลื่อมล้ำกันประมาณ 5 นาที เพื่อบันทึกส่วนที่เสียไประหว่างการเปลี่ยนเทป และเป็นการป้องกันการที่ข้อมูลบันทึกไม่ติดในเทปเครื่องใดเครื่องหนึ่ง

3.2 สมุดจดบันทึกข้อมูล ดินสอ ปากกา ยางลบ ฯลฯ สำหรับผู้จดบันทึกการสนทนา

4. อุปกรณ์เสริมการจัดกลุ่มสนทนา เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้การจัดกลุ่มสนทนาดำเนินไปด้วยบรรยากาศราบรื่นและเป็นธรรมชาติ ไม่เคร่งเครียด เช่น น้ำดื่ม ขนม บุหรี่ ของขบเคี้ยว รูปภาพ ฯลฯ

5. สถานที่ที่จัดกลุ่มสนทนา การวิจัยครั้งนี้ใช้ห้องประชุมของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม เพราะเป็นสถานที่ที่สะดวกแก่ผู้ร่วมกลุ่มสนทนามากที่สุด ผู้ร่วมกลุ่มสนทนารู้จักดี เงียบไม่มีเสียงรบกวน อากาศถ่ายเทได้สะดวก เหมาะแก่การกลุ่มสนทนาที่สุด

6. ของที่ระลึก มอบให้แก่ผู้ร่วมสนทนาที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งมาร่วมกลุ่มสนทนา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลของการสนทนาถูกบันทึกไว้ในเทปบันทึกเสียงและในแบบจดบันทึกคำสนทนาของผู้จดบันทึกคำสนทนา ข้อมูลที่อยู่ในเทปจะถูกถอดออกเป็นบทสนทนา (transcription) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย โดยละเอียดทุกคำพูด

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบจดบันทึกคำสนทนาของผู้จดบันทึกคำสนทนาและจากบทสนทนาที่ถอดเทปออกมา (transcription) แล้วจดคำตอบที่ละเอียดที่สุดและให้เหตุผลที่ดีที่สุดลงในกระดาษจดข้อมูล (card) เขียนเรียงไว้ในเครื่องหมายคำพูด ว่าเป็นคำพูดของใคร กลุ่มไหน จัดเมื่อไหร่ เรียงเอาไว้ในคำถามเรื่องอะไร ทำให้เป็นระบบเดียวกัน แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการตีความหรือวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยคำตอบแต่ละคำตอบจะมีการให้เหตุผลประกอบด้วยเสมอ จึงสามารถนำคำตอบมาตรวจสอบความชัดเจนของเหตุผลได้

ขั้นตอนที่ 3 การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนการตรวจสอบและยืนยันกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 โดยวิธีการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Multi-Attribute Consensus Reaching : MACR) มีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการ

แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. มิติสิ่งนำเข้า (Generation of Input)

ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนคัดเลือกสมาชิกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) โดยทำการคัดเลือกสมาชิกให้สอดคล้องกับเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาวิจัย เพราะ การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะเป็นกระบวนการที่มีพื้นฐานของกระบวนการกลุ่มแบบประชาธิปไตย เน้นการเสนอข้อคิดเห็นและการตัดสินใจเป็นรายบุคคลในขั้นแรก และร่วมกันหาฉันทามติในขั้นสุดท้าย

การคัดเลือกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าเป็นสมาชิก จะแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่มๆ ละ 6 คน โดยจัดให้สมาชิกภายในกลุ่มมีคุณลักษณะเหมือนกัน (homogeneous)ให้มาก และ สมาชิกต่างกลุ่มให้มีคุณลักษณะต่างกัน (heterogeneous) ให้มาก การคัดเลือกเช่นนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันการเป็นผู้ผูกขาดหรือควบคุม (dominate) การสนทนา โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกสมาชิกภายในแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

ก. สมาชิกจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 6 คน เลือกจากคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียนทั้ง 6 ฝ่ายๆละ 1 คน โดยที่มิได้เป็นผู้ร่วมกลุ่มสนทนาในขั้นตอนที่ 2 และมีประสบการณ์เป็นคณะกรรมการฝ่ายอย่างน้อย 5 ปี ผลการคัดเลือกสมาชิกในขั้นตอนนี้ ได้แก่ 1)รองประธานคณะกรรมการฝ่ายปกครอง 2)รองประธานคณะกรรมการฝ่ายบริการ 3)เลขานุการคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ 4)กรรมการฝ่ายกิจกรรม 5)กรรมการฝ่ายการเงิน 6)กรรมการฝ่ายธุรการ

ข. สมาชิกจากกลุ่มตัวแทนผู้ปกครองจำนวน 6 คน เป็นตัวแทนผู้ปกครองของเด็กนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ระดับชั้นละ 1 คน และ เป็นตัวแทนผู้ปกครองที่มิได้เป็นผู้ร่วมกลุ่มสนทนาในขั้นตอนที่ 2 อีกทั้งสอดคล้องกับสัดส่วนการประกอบอาชีพของผู้ปกครองทั้งหมดของโรงเรียน ซึ่งผลการคัดเลือกสมาชิกในขั้นตอนนี้ ได้แก่ 1)ประธานคณะกรรมการห้อง ป.6/2 2)กรรมการห้อง ป.5/3 3)กรรมการห้อง ป.4/1 4)กรรมการห้อง ป.3/6 5)กรรมการห้อง ป.2/4 6)ประธานคณะกรรมการห้อง ป.1/8 ตัวแทนผู้ปกครองที่เป็นสมาชิกนี้ประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ 5 คน และข้าราชการทหาร 1 คน สอดคล้องกับสัดส่วนการประกอบอาชีพของผู้ปกครองทั้งหมดของโรงเรียน สมาชิกได้อภิปรายถึงเหตุผลในการให้คะแนนในแต่ละกิจกรรมที่มีปัญหา คือ กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 80 หรือ กิจกรรมที่มีค่าพิสัยเกินกว่า 60 (จิราภา ขำพิสุทธิ์. 2546 : 25) ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2547 และนั่งอภิปรายกันดังภาพประกอบ 14 และ 15

ภาพประกอบ 14 สมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำลังร่วมอภิปรายเพื่อหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

ภาพประกอบ 15 ผังที่นั่งอภิปรายของสมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

2. การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Consensus Working Session)

2.1 ให้แบบสอบถามความคิดเห็นแก่สมาชิกแต่ละคน และ ให้สมาชิกดำเนินการหาฉันทามติ โดยให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณาความสำคัญของแต่ละกิจกรรม และตัดสินใจประมาณคะแนน (Rating) ของแต่ละกิจกรรม ด้วยมาตราวัดของลิเคอร์ท (Likert-type rating system) มีคะแนนตั้งแต่ 0-100

2.2 นำกิจกรรมที่ให้คะแนนแล้วมาจัดอันดับ โดยวิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าพิสัย (ranges) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ถ้ากิจกรรมใดมีค่าเฉลี่ยสูง ค่าพิสัยแคบ แสดงว่า สมาชิกมีฉันทามติ กรณีที่มีค่าพิสัยกว้างซึ่งค่าเฉลี่ยอาจจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับการกระจายของความถี่ของกลุ่ม แสดงว่า สมาชิกไม่มีฉันทามติ

3. การสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Synthesis of Consensus)

3.1 ในการกำหนดคะแนนนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการหาฉันทามติ เพื่อให้ได้มาซึ่งกิจกรรมที่ดี ดังนั้น หากกิจกรรมใดมีระดับการกระจายของการกำหนดคะแนนมาก ก็จะนำผลที่ได้จากการจัดลำดับแล้ว มาให้สมาชิกแต่ละคนอภิปรายถึงเหตุผลในการให้คะแนนในกิจกรรมนั้นๆเพื่อหาฉันทามติในกิจกรรมที่มีปัญหา

3.2 ให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณาตัดสินใหม่เป็นครั้งสุดท้าย และ ให้คะแนนแต่ละกิจกรรมอีกครั้ง ซึ่งอาจแตกต่างไปจากเดิมได้ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นฉันทามติของสมาชิก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็น เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาจากขั้นตอนที่ 2 ของการวิจัย คือ ขั้นตอนการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาด้วยการจัดกลุ่มสนทนา ในแบบสอบถามความคิดเห็นนี้ ให้สมาชิกให้คะแนนเป็นตัวเลข (numeric) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0-100 ในแต่ละกิจกรรม

2. อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 เทปบันทึกเสียง 2 เครื่อง บันทึกข้อมูลเหลื่อมล้ำกันประมาณ 5 นาที เพื่อบันทึกส่วนที่เสียไประหว่างการเปลี่ยนเทป และเป็นการป้องกันการที่ข้อมูลบันทึกไม่ติดในเทปเครื่องใดเครื่องหนึ่ง

2.2 ผู้จดบันทึกคำสนทนา ทำหน้าที่จดทุกคำพูดที่จดทัน จดอากัปกริยาท่าทางของสมาชิก และคอยสะกิด เตือน หรือบอกพิธีกร ในกรณีที่พิธีกรลืมถามหรือข้ามคำถามและสิ่งสำคัญ ตลอดจนผู้จดบันทึกคำสนทนา เมื่อเริ่มการสนทนาต้องเขียนแผนผังการนั่งของสมาชิกให้พิธีกรด้วยเพื่อช่วยให้พิธีกรทราบว่าสมาชิกมีใครบ้าง ชื่ออะไร และนั่งอยู่ตรงไหน ซึ่งช่วยให้การจดบันทึกข้อมูลทั้งของผู้วิจัยและผู้จดบันทึกคำสนทนาถูกต้องยิ่งขึ้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ให้สมาชิกดำเนินการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ โดยให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณาความสำคัญของแต่ละข้อ และ ตัดสินใจประมาณคะแนน (Rating) ของแต่ละกิจกรรมด้วยมาตราวัดของลิเคอร์ท (Likert-type rating system) มีคะแนนตั้งแต่ 0-100

หากกิจกรรมใดมีระดับการกระจายของการกำหนดคะแนนมาก ก็นำผลที่ได้จากการจัดลำดับแล้ว มาให้สมาชิกแต่ละคนอภิปรายถึงเหตุผลในการให้คะแนนในกิจกรรมนั้นๆเพื่อหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในกิจกรรมที่มีปัญหา จากนั้นก็ให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณาตัดสินใหม่เป็นครั้งสุดท้าย และ ให้คะแนนอีกครั้งซึ่งแตกต่างไปจากเดิมได้ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของสมาชิก

ในขณะที่สมาชิกกลุ่มทำการอภิปรายหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในแต่ละกิจกรรม แต่ละประเด็นของการอภิปราย ได้บันทึกเทปการอภิปรายโดยตลอด รวมทั้งมีการจดบันทึกการอภิปรายอย่างละเอียดทุกคำพูด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการให้คะแนนกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม โดยพิจารณาในประเด็นการอภิปราย สาระสำคัญ ความเกี่ยวพันของกิจกรรมและนำมาบรรยายเพื่อให้เห็นภาพของการทำฉันทามติ

การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการหาความตรงเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะนี้ ได้ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้ (จิระภา ขำพิสุทธิ์. 2546 :25)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิธีการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะนั้น จะใช้การให้คะแนนเป็นตัวเลข (numeric) ซึ่งมีคะแนนตั้งแต่ 0 – 100 โดยกำหนดช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนน 0 – 20 แสดงว่า กิจกรรมนั้นไม่มีความสำคัญ

คะแนน 80 – 100 แสดงว่า กิจกรรมนั้นสำคัญมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม เริ่มจากการนำค่าเฉลี่ย (mean) และ พิสัย (range) ที่ได้จากการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ มาพิจารณาว่ากิจกรรมใดที่สมาชิกให้ความสำคัญและกิจกรรมใดที่สมาชิกไม่ให้ความสำคัญ รวมทั้งพิจารณาว่า ถ้ากิจกรรมใดที่มีค่าพิสัยมากกว่าแสดงว่าสมาชิกมีความคิดเห็นแตกต่างกันมาก แต่ถ้ากิจกรรมใดมีค่าพิสัยต่ำก็แสดงว่าสมาชิกมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน กิจกรรมใดที่มีความเห็นแตกต่างกันมากก็จะนำมาอภิปราย ปรับปรุง หรือ ชี้แจงเหตุผล

เกณฑ์ในการพิจารณาคะแนนที่ต้องนำมาอภิปราย ได้แก่

1. กิจกรรมใดที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำกว่า 80
2. กิจกรรมใดที่มีค่าพิสัยมากกว่า 60

3. กิจกรรมใดที่มีคะแนนสุดโต่ง (outliner rating) คือ คะแนนที่มีการกระจายของคะแนนมากกว่า 20 คะแนนระหว่างคะแนนตัวถัดไป (ด้านใดด้านหนึ่ง)

ซึ่งคะแนนที่เป็นไปตามเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งใน 3 เกณฑ์นี้ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน คือ ไม่มีฉันทามติ

ส่วนในการพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญของกิจกรรมในแต่ละกลุ่ม (cluster) นั้น ให้พิจารณาเปรียบเทียบกับกิจกรรมในกลุ่มเดียวกัน โดยให้มีค่าผลรวมเท่ากับ 1 ในแต่ละกลุ่ม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในขณะที่สมาชิกกลุ่มทำการอภิปรายหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในแต่ละหัวข้อ แต่ละประเด็นของการอภิปราย จะบันทึกเทปการอภิปรายโดยตลอด รวมทั้งมีการจดบันทึกการอภิปรายอย่างละเอียดทุกคำพูด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการให้คะแนนกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม โดยพิจารณาในประเด็นการอภิปราย สาระสำคัญ ความเกี่ยวพันของกิจกรรม แล้วนำมาบรรยายเพื่อให้เห็นภาพของการทำฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อเป็นข้อมูลยืนยันการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้าย เป็นขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเหล่านี้ไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยให้ผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และ กรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี รวม 20 คน และ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และ กรรมการโรงเรียน ของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ รวม 17 คน ตอบแบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

วิธีดำเนินการ

แบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. ให้แบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม แก่ผู้ประเมิน

2. ผู้ประเมินแต่ละคนพิจารณาว่ากิจกรรมนั้นๆเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา คือ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ในระดับมาก ปานกลาง หรือ ไม่เหมาะสมเลย โดยให้คะแนนเป็นตัวเลข (numeric) ดังนี้

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมนั้นๆมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติมาก

คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมนั้นๆมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติปานกลาง

คะแนน 0 หมายถึง กิจกรรมนั้นๆไม่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติเลย

3. นำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ผู้ประเมินของทั้งสองโรงเรียนได้ให้คะแนนแล้วในแบบประเมินมาหาค่าเฉลี่ย (mean) ทุกกิจกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม เป็นแบบประเมินที่สร้างขึ้นจากกิจกรรมที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัยครั้งนี้ คือ ขั้นตอนการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำส่งแบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ด้วยตนเอง และนัดวัน เวลา เพื่อขอรับแบบประเมินคืน ปรากฏว่า ได้รับแบบประเมินคืนมาจากผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี 17 ฉบับ และ ได้รับแบบประเมินคืนมาจากผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ 16 ฉบับ

การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูล

นำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองแต่ละกิจกรรมที่ให้คะแนนแล้วมาหาค่าเฉลี่ย (mean) และ การแปลความหมายข้อมูล ให้แปลดังนี้

ถ้ากิจกรรมใดมีค่าเฉลี่ย 2.00 หมายถึง ผู้ประเมินเห็นว่ากิจกรรมนั้นๆ เหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษามาก

ถ้ากิจกรรมใดมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.00 - 2.00 หมายถึง ผู้ประเมินเห็นว่ากิจกรรมนั้นๆ เหมาะสมในการนำไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาตามลำดับของค่าเฉลี่ย

แต่ถ้ากิจกรรมใดมีค่าเฉลี่ย 0.00 หมายถึง ผู้ประเมินเห็นว่ากิจกรรมนั้นๆ ไม่เหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาเลย

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ตอนที่ 3 ผลการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ "โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์" (Epstein. 1995 : 701-705) คือ 1)การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 2)การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน 3)การอาสาสมัคร 4)การเรียนรู้ที่บ้าน 5)การตัดสินใจ 6)การร่วมมือกับชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ใช้วิธีการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เหมาะสมกับโรงเรียนที่ใช้เป็นกรณีศึกษา คือ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม โดยคัดเลือกผู้ร่วมกลุ่มสนทนา 12 คน ตาม

เกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 เพื่อให้ได้ผู้ที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็นและสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษามากที่สุด

ผลการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนด้วยการจัดกลุ่มสนทนา ผลปรากฏดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาทุกคนมีความเห็นว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมในแบบนี้ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองต้องเป็นฝ่ายปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานในการเรียนให้กับเด็ก และ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมส่วนมากได้เตรียมความพร้อมด้านปัจจัยสี่ คือ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหาร และ ยารักษาโรค ให้เด็กอย่างดีและเพียงพออยู่แล้ว ดังคำพูดของผู้ร่วมกลุ่มสนทนาคนหนึ่งที่ว่า *"เด็กนักเรียนโรงเรียนนี้มีปัจจัยสี่ที่ผู้ปกครองเตรียมให้ค่อนข้างสมบูรณ์อยู่แล้ว"* กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)พัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่างเหมาะสม 2)ตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้ 3)ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน จัดสรรเวลา ประหยัด อดออม ฯลฯ 4)เป็นแบบอย่าง (role model) ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน 5)ดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัตินั้น ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาเห็นว่า บุคลากรของโรงเรียนในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านการจัดการศึกษา ซึ่งมีองค์ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็กเป็นอย่างดี ดังคำพูดของผู้ร่วมกลุ่มสนทนาคนหนึ่งที่ว่า *"ผู้ปกครองอยากให้ลูกเป็นคนดี แต่ขาดขีดความสามารถที่จะควบคุมดูแลลูก โรงเรียนซึ่งมีนักจิตวิทยาและ ผู้เชี่ยวชาญจะมีวิธีอย่างไรที่ช่วยผู้ปกครองได้"* เพราะฉะนั้น กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงดูลูก พัฒนาการเด็ก 2)เป็นที่ปรึกษาเรื่อง การเลี้ยงดู พัฒนาการเด็ก โดยกิจกรรมการจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนั้น เป็นกิจกรรมที่กระทำต่อผู้ปกครองเป็นหมู่คณะ แต่การเป็นที่ปรึกษาจะเป็นกิจกรรมที่กระทำต่อเด็กหรือผู้ปกครองเป็นรายบุคคลหรือรายกรณี

2. การติดต่อสื่อสาร

ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาให้ความสำคัญกับเรื่องการติดต่อสื่อสารมาก ดังคำพูดของผู้ร่วมกลุ่มสนทนาคนหนึ่งที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ว่า " *ตลอดเวลาที่เป็นครูผู้สอน ครูประจำชั้น หัวหน้าระดับ จนกระทั่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนคนหนึ่งในปัจจุบัน พบว่า การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนั้น แม้ว่าจะมีการสื่อสารกันอย่างดีจนคิดว่าเป็นที่เข้าใจกันดีแล้วก็ตาม แต่เพราะ พื้นฐานที่แตกต่างกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ทำให้ผู้ปกครองและครูอาจเข้าใจไม่ตรงกันหรือปฏิบัติไปคนละทิศคนละทาง จนก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้*" ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาจึงเสนอกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ 2)เข้าร่วมกิจกรรม

ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น 3)แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง 2)จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน 3)จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน 4)จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา 5)จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงาน 6)จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ 7)จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสารที่หลากหลายกิจกรรมโดยทั่วถึง 8)จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง

ผู้ร่วมกลุ่มสนทนามีความต้องการกิจกรรมการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง (two-way communication) มาก ดังคำพูดของผู้ร่วมกลุ่มสนทนาคนหนึ่งซึ่งเป็นตัวแทนผู้ปกครองที่ว่า *"การติดต่อสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนนั้น ผู้ปกครองโดยเฉพาะตัวผมเองต้องการที่สุด"* และ ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาอีกคนหนึ่งที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน พูดว่า *"การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ทำให้เกิดการปรับและแลกเปลี่ยนความรู้กัน ระหว่างผู้ปกครองกับบุคลากรของโรงเรียน"* ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาทุกคนเห็นว่า ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมส่วนใหญ่มีเหตุผล ในทำนองเดียวกัน ผู้บริหารของโรงเรียนก็มีเหตุผลในการบริหารจัดการโรงเรียนในทุกๆเรื่อง จึงสามารถอธิบายทำความเข้าใจ เพราะทั้งสองฝ่ายมีจุดหมายอยู่ที่เด็กหรือผู้เรียนเช่นเดียวกัน

3. การอาสาสมัคร

ผู้ร่วมกลุ่มสนทนามีความเห็นว่าเป็นเรื่องใหม่ในวงการการศึกษาไทยและโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม เมื่อกล่าวถึงการอาสาสมัครแล้ว ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมจะนึกถึงการเป็นผู้ปกครองอาสาสมัครช่วยสอนมากกว่าการเป็นอาสาสมัครช่วยงานอย่างอื่นๆของโรงเรียน เช่น ช่วยเป็นจราจร ช่วยงานโรงอาหาร ฯลฯ และผู้ร่วมกลุ่มสนทนามีความเห็นว่า การมีผู้ปกครองอาสาสมัครช่วยสอนนี้เป็นเรื่องดีที่เด็กจะได้เรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ตรง และบรรยากาศการเรียนก็จะหลากหลาย ไม่จำเจ แตกต่างไปจากการเรียนจากครูเท่านั้น ดังคำพูดของผู้ร่วมกลุ่มสนทนาคนหนึ่งที่ว่า *"ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนของเราอยู่ในหลากหลายอาชีพ ล้วนแล้วแต่เป็นผู้นำในสาขาอาชีพนั้นๆ การที่เด็กได้เรียนกับผู้ที่ประกอบวิชาชีพโดยตรงจะทำให้เด็กไม่เบื่อ และ เป็นตัวแบบให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจโรงเรียนจึงควรกำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครนี้อย่างมีประสิทธิภาพและชัดเจน"* กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน 2)สำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของ

โรงเรียน 3)คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน 4)ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ 5)มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ คือ ผู้ปกครองควรอาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส

4. การเรียนรู้ที่บ้าน

ผู้ร่วมกลุ่มสนทนามีความเห็นตรงกันว่า ถ้ามีการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านย่อมจะเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ดังคำพูดของผู้ร่วมกลุ่มสนทนาคนหนึ่งที่ว่า *"ผู้ปกครองควรเป็นครูให้ลูกที่บ้านด้วย"* เพราะฉะนั้น กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)ดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ 2)สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก 3)เป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียนใฝ่รู้ 4)มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ 5)สังเกตแววหรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก 6)ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง 2)จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน

5. การตัดสินใจ

ผู้ร่วมกลุ่มสนทนามีความเห็นตรงกันว่า โครงสร้างการบริหารองค์การของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมนั้น ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือความสัมพันธ์กับชุมชนโดยตรงที่ชัดเจน จึงทำให้การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอาจมีอุปสรรคบ้าง เพราะฉะนั้น กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้อง ทุกเดือน 2)จัดให้มีการประชุมระดับชั้น ทุกภาคการศึกษา 3)จัดให้มีข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆข้อเสนอหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้นทุกรายงาน 4)จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความเห็นจากผู้ปกครองก่อนตัดสินใจและกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส 2)ร่วมการประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน โรงเรียน ทุกครั้ง 3)สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน

6. การร่วมมือกับชุมชน

ผู้ร่วมกลุ่มสนทนามีความเห็นว่า ชุมชนที่สำคัญที่สุดของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ก็คือ ผู้ปกครอง นั่นเอง ดังคำพูดของผู้ร่วมกลุ่มสนทนาคนหนึ่งที่ว่า *"โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมนี้ ผู้ปกครองก็คือชุมชนที่จะมีส่วนร่วม"* เพราะฉะนั้น กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้

ผู้ปกครอง และในทำนองเดียวกัน กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน เช่นกัน

ผลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมกลุ่มสนทนา พบว่า ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาทุกท่านมีความเชี่ยวชาญและสามารถตอบตรงประเด็นและตรงตามวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษาเป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 ผลการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนการตรวจสอบและยืนยันกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนาในขั้นตอนที่ 2 โดยวิธีการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Multi-Attribute Consensus Reaching : MACR) ผลการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในแต่ละแบบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในขั้นตอนนี้ ผลปรากฏดังนี้

1.1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

การให้คะแนนเพื่อหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ โดยสมาชิกแต่ละคนให้คะแนนด้วยมาตรวัดของลิเคอร์ท (Likert-type Rating System) มีคะแนน ตั้งแต่ 0-100 ผลการให้คะแนนปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองจากการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1.พัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ	85.00	40	11.73

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้	86.67	30	11.03
3. ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน, จัดสรรเวลา, ประหยัด, อดทน ฯลฯ	87.08	40	13.93
4. เป็นแบบอย่าง (role model) ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน	83.33	40	10.30
5. ดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	86.67	25	8.21
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	80.83	50	14.43
2. เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	77.91	40	15.37

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัตินั้น สมาชิกมีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 83.33 – 87.08 ซึ่งเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80 พิสัยอยู่ระหว่าง 25 – 40 ซึ่งต่ำกว่า 60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 8.21 – 13.93 ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก นั้น สมาชิกมีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ คือ มีค่าเฉลี่ย 80.83 พิสัย 50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.43 แต่กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนเป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก สมาชิกยังไม่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในขั้นตอนนี้ เพราะ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 80 คือ ค่าเฉลี่ยเพียง 77.91 จึงเป็นกิจกรรมที่สมาชิกต้องอภิปรายและลงคะแนนอีกครั้งหนึ่งเป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้าย

กิจกรรมที่สมาชิกให้ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน, จัดสรรเวลา, ประหยัด, อดทน ฯลฯ มีค่าเฉลี่ย 87.08 และ กิจกรรมที่สมาชิกให้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรเป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก มีค่าเฉลี่ยเพียง 77.91 ส่วนการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรม เป็นดังนี้ กิจกรรมที่มีพิสัยสูง

ที่สุด คือ 50 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก และ กิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด คือ 25 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรเป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด คือ 15.37 และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด คือ 8.21

นั่นก็คือ การวัดการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรมด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน อาจได้กิจกรรมที่มีการกระจายสูงสุดหรือต่ำสุดของแต่ละวิธีการวัดแตกต่างกันด้วย เช่นกรณีนี้ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่สูงที่สุด หรือ ผลต่างที่สูงที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 50 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก แต่เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 15.37 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนสูงที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมคนละกิจกรรมกัน

ในทางตรงกันข้าม เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่ต่ำที่สุด หรือ ผลต่างที่ต่ำที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 25 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำที่สุดหรือ ค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 8.21 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนต่ำที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยหรือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงใช้วิธีการวัดการกระจายของคะแนนที่สมาชิกตัดสินใจให้ในแต่ละกิจกรรม 2 วิธี คือ พิสัยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้พิสัยวัดการกระจายของคะแนนที่สมาชิกตัดสินใจให้ในแต่ละกิจกรรมเพื่อสรุปว่ากิจกรรมนั้นๆสมาชิกมีฉันทามติหรือไม่ ตามแนวคิดของ จิระภา ขำพิสุทธิ์ (2546 : 25) ที่ว่า กิจกรรมใดที่มีพิสัยเกินกว่า 60 แสดงว่ากิจกรรมนั้นๆสมาชิกไม่มีฉันทามติ แต่หากกิจกรรมใดมีพิสัยต่ำกว่า 60 แสดงว่า กิจกรรมนั้นๆ สมาชิกมีฉันทามติ แต่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนั้น เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอื่นๆ เช่น

การอภิปรายผล โดยเฉพาะเมื่อค่าเฉลี่ยและ/หรือพิสัยเท่ากัน ซึ่งทำให้การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.2 การติดต่อสื่อสาร

การให้คะแนนเพื่อหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ โดยสมาชิกแต่ละคนให้คะแนนด้วยมาตรวัดของลิเคอร์ท มีคะแนน ตั้งแต่ 0-100 ผลการให้คะแนนปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการติดต่อสื่อสารจากการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1. พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ	76.25	40	14.01
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น	77.08	40	12.68
3. แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	82.08	50	14.94
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. จัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง	80.42	50	12.96
2. จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน	71.25	45	13.86
3. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน	78.75	40	11.92
4. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา	75.42	50	14.34
5. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงาน	60.42	50	16.88
6. จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมายแต่ละระดับ	78.75	70	10.05

ตาราง 2 (ต่อ)

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
7. จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสารที่หลากหลายกิจกรรมโดยทั่วถึง	73.33	50	14.35
8. จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง	73.75	60	16.22

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส มีค่าเฉลี่ย 82.08 ค่าพิสัย 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.94 และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ย 80.42 พิสัย 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.96 เป็นกิจกรรมที่สมาชิกมีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในขั้นตอนนี้เลย ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 60.42 – 78.75 ต้องอภิปรายและลงคะแนนอีกครั้งหนึ่งเป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้าย โดยเฉพาะกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ เพราะ นอกจากค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 80 คือ ค่าเฉลี่ยเพียง 78.75 แล้ว พิสัยยังเกินกว่า 60 คือ พิสัย 70 อีกด้วย

กิจกรรมที่สมาชิกให้คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส มีค่าเฉลี่ย 82.08 และ กิจกรรมที่สมาชิกให้คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงาน มีค่าเฉลี่ย 60.42 ส่วนการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรม เป็นดังนี้ กิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุด คือ 70 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ และ กิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด คือ 40 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรพบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ

กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน ในขณะที่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงาน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด คือ 16.88 และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ โรงเรียนควร จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด คือ 10.05

นั่นก็คือ การวัดการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรมด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน อาจได้กิจกรรมที่มีการกระจายสูงสุดหรือต่ำสุดของแต่ละวิธีการวัดแตกต่างกันด้วย เช่นกรณีนี้ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่สูงที่สุด หรือ ผลต่างที่สูงที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 70 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ แต่เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 16.88 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงาน ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนสูงที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดการกระจายด้วยพิสัยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นคนละกิจกรรมกัน

ในทำนองเดียวกัน เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่ต่ำที่สุด หรือ ผลต่างที่ต่ำที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 40 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรพบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน แต่เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 10.05 เพียงกิจกรรมเดียว ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ โรงเรียนควร จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนต่ำที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยกับการวัดด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นคนละกิจกรรมกัน

1.3 การอาสาสมัคร

การให้คะแนนเพื่อหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ โดยสมาชิกแต่ละคนให้คะแนนด้วยมาตรวัดของลิเคอร์ท มีคะแนน ตั้งแต่ 0-100 ผลการให้คะแนนปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการอาสาสมัครจากการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1. อาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	75.83	60	15.67
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน	76.25	70	19.38
2. สำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน	79.59	60	16.10
3. คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน	77.50	50	16.39
4. ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ	70.00	100	25.82
5. มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน	75.83	50	16.07

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกไม่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในกิจกรรมใดๆ เลยแม้แต่กิจกรรมเดียว คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 70.00 – 79.59 พิสัยอยู่ระหว่าง 50 – 100 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 15.67 – 25.82 จึงต้องอภิปรายและลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง เป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้ายในทุกกิจกรรมของการอาสาสมัคร ทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติและกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียน

ที่ชัดเจน ซึ่งพิสัย 70 และกิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ ซึ่งพิสัย 100

กิจกรรมที่สมาชิกให้คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรสำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 79.59 และ กิจกรรมที่สมาชิกให้คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ มีค่าเฉลี่ย 70.00 ส่วนการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรม เป็นดังนี้ กิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุด คือ 100 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ และ กิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด คือ 50 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรมีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน ในขณะที่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด คือ 25.82 และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรอาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส มีค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงต่ำที่สุด คือ 15.67

นั่นก็คือ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่สูงที่สุด หรือ ผลต่างที่สูงที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 100 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 25.82 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายสูงสุดของคะแนนในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในกรณีนี้ พบว่า เป็นกิจกรรมเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่ต่ำที่สุด หรือ ผลต่างที่ต่ำที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 50 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรมีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน แต่เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของ

ระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 15.67 มีเพียงกิจกรรมเดียว ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรอาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนต่ำที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยกับการวัดด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมคนละกิจกรรมกัน

1.4 การเรียนรู้ที่บ้าน

การให้คะแนนเพื่อหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ โดยสมาชิกแต่ละคนให้คะแนนด้วยมาตรวัดของลิเคอร์ท มีคะแนน ตั้งแต่ 0-100 ผลการให้คะแนนปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านจากการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1. ดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ	86.67	60	15.84
2. สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก	85.83	50	13.22
3. เป็นแบบอย่าง (role model)ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้	86.67	40	11.76
4. มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ	90.42	40	14.19
5. สังเกตแววหรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก	85.00	50	13.07
6. ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์	79.58	60	21.07
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. จัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง	70.83	60	16.58
2. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน	77.92	40	13.12

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติทั้งหมด 6 กิจกรรมนั้น เป็นกิจกรรมที่สมาชิกมีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในขั้นตอนนี้ถึง 5 กิจกรรม คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 85.00 – 90.42 พิสัยอยู่ระหว่าง 40 – 60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 11.76 – 15.84 และ ไม่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะเพียงกิจกรรมเดียว คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 79.58 พิสัย 60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 21.07 แต่กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติทั้ง 2 กิจกรรม สมาชิกไม่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะเลยทั้ง 2 กิจกรรม คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 70.83 – 77.92 สำหรับกิจกรรมที่สมาชิกไม่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในขั้นตอนนี้ ต้องอภิปรายและลงคะแนนอีกครั้งหนึ่งเป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้ายในขั้นตอนการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะต่อไป

กิจกรรมที่สมาชิกให้คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ มีค่าเฉลี่ย 90.42 และ กิจกรรมที่สมาชิกให้คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ย 70.83 ส่วนการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรม เป็นดังนี้ กิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุด คือ 60 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง ส่วนกิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด คือ 40 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน ในขณะที่กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด คือ 21.07 และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด คือ 11.76

นั่นก็คือ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่สูงที่สุด หรือ ผลต่างที่สูงที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 60 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง และเมื่อวัด

การกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 21.07 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายสูงสุดของคะแนนสูงที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า สอดคล้องกัน 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์

อย่างไรก็ตาม เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่ต่ำที่สุด หรือ ผลต่างที่ต่ำที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 40 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน แต่เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 11.76 มีเพียงกิจกรรมเดียว ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนต่ำที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยกับการวัดด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกัน 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้

1.5 การตัดสินใจ

การให้คะแนนเพื่อหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ โดยสมาชิกแต่ละคนให้คะแนนด้วยมาตรวัดของลิเคอร์ท มีคะแนน ตั้งแต่ 0-100 ผลการให้คะแนนปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการตัดสินใจจากการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1. มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	80.42	50	14.48
2. ร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง	76.67	70	18.40
3. สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆ ของโรงเรียน	75.83	40	12.58
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้องทุกเดือน	70.00	45	13.99
2. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับชั้นทุกภาคการศึกษา	86.25	40	11.57
3. ให้ข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น	82.08	40	10.33
4. จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความคิดเห็นจากผู้ปกครองก่อนการตัดสินใจ	78.33	50	15.87

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส มีค่าเฉลี่ย 80.42 พิสัย 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.48 และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมกรรมการระดับชั้นทุกภาคการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 86.25 พิสัย 40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.57 และ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆ ข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้นนั้น มีค่าเฉลี่ย 82.08 พิสัย 40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.33 เป็นกิจกรรมที่สมาชิกมีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในขั้นตอนนี้เลย ส่วนกิจกรรมอื่นๆในขั้นตอนนี้ สมาชิกไม่มีฉันทามติจากพหุ

คุณลักษณะ คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 70.00 – 78.33 จึงต้องอภิปรายและลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง เป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้ายในขั้นตอนการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง ซึ่งมีพิสัย 70

กิจกรรมที่สมาชิกให้คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมกรรมการระดับชั้นทุกภาคการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 86.25 และ กิจกรรมที่สมาชิกให้คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้องทุกเดือน มีค่าเฉลี่ย 70.00 ส่วนการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรม เป็นดังนี้ กิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุด คือ 70 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง และกิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด คือ 40 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรสมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมกรรมการระดับชั้นทุกภาคการศึกษา 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น ในขณะที่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด คือ 18.40 และกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด คือ 10.33

นั่นก็คือ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่สูงที่สุด หรือ ผลต่างที่สูงที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 70 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 18.40 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนสูงที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดการกระจายด้วยพิสัยกับการวัดการกระจายด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมเดียวกัน

ในทำนองเดียวกัน เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่ต่ำที่สุด หรือ ผลต่างที่ต่ำที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการ

กระจายต่ำที่สุด คือ 40 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรสมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมกรรมการระดับชั้นทุกภาคการศึกษา 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 10.33 มีเพียงกิจกรรมเดียว ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น

ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนต่ำที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนั้น พบว่า สอดคล้องกัน 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น

1.6 การร่วมมือกับชุมชน

การให้คะแนนเพื่อหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ โดยสมาชิกแต่ละคนให้คะแนนด้วยมาตรวัดของลิเคอร์ท มีคะแนน ตั้งแต่ 0-100 ผลการให้คะแนนปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการร่วมมือกับชุมชน จากการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1. ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน	81.67	60	18.51

ตาราง 6 (ต่อ)

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง	84.17	50	12.91

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกมีฉันทามติทั้ง 2 กิจกรรม คือ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน ค่าเฉลี่ย 81.67 พิสัย 60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 18.51 และ โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนของชุมชนให้ผู้ปกครอง ค่าเฉลี่ย 84.17 พิสัย 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.91 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแบบนี้จึงถือว่าสมาชิกมีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะแล้ว และไม่ต้องนำไปอภิปรายหรือลงคะแนนอีกแต่อย่างใด

2. ขั้นตอนการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

ผลการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะนั้น หลังจากสมาชิกได้อภิปรายถึงเหตุผลในการให้คะแนนในแต่ละกิจกรรมที่มีปัญหา คือ กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 80 หรือกิจกรรมที่มีค่าพิสัยเกินกว่า 60 (จิราภา ขำพิสุทธิ์. 2546 : 25)แล้ว สมาชิกแต่ละคนพิจารณาตัดสินใหม่เป็นครั้งสุดท้าย โดยให้คะแนนแต่ละกิจกรรมอีกครั้ง ซึ่งอาจแตกต่างจากเดิมได้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของสมาชิก ผลปรากฏดังนี้

2.1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

สมาชิกทุกคนอภิปรายว่า การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองนั้นเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ผู้ปกครองโดยตรง ดังคำพูดของสมาชิกคนหนึ่งที่ว่า *"พ่อแม่ต้องเลี้ยงลูกอยู่แล้ว การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ผู้ปกครองมากกว่าของครูหรือโรงเรียน"* และสมาชิกที่เป็นตัวแทนผู้ปกครองหลายคนยังไม่ทราบกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่าจะเกื้อหนุนการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองได้อย่างไร เช่น ตัวแทนผู้ปกครองไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของฝ่ายแนะแนวหรือครูแนะแนวของโรงเรียนว่ามีบทบาทหน้าที่อะไร ดังคำพูดของสมาชิกอีกคนหนึ่งที่ว่า *"ครูแนะแนวหรือห้องแนะแนวทำอะไรกันสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เพราะเท่าที่ทราบสมัยผมเรียนนั้นฝ่ายแนะแนวจะแนะนำเรื่องการเรียนต่อหรือเรียนจบแต่ละสาขาแล้ว*

จะทำงานอะไรได้บ้าง" เมื่อตัวแทนผู้ปกครองได้ทราบกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น ครูแนะแนวสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการเด็ก การปรับตัวของเด็ก ฯลฯ ผลการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่งเป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้าย ผลปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการอบรมเลี้ยงดู ในฐานะผู้ปกครองจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1. พัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ	85.00	40	11.73
2. ตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้	86.67	30	11.03
3. ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน, จัดสรรเวลา, ประหยัด, อดทน ฯลฯ	87.08	40	13.93
4. เป็นแบบอย่าง (role model) ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน	83.33	40	10.30
5. ดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	86.67	25	8.21
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	80.83	50	14.43
2. เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	86.25	50	12.93

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกมีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติทั้ง 5 กิจกรรม และ ในกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติทั้ง 2 กิจกรรม เพราะค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 80.83 – 87.08 พิสัยอยู่ระหว่าง 25 – 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 8.21 – 14.43

กิจกรรมที่สมาชิกให้ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน, จัดสรรเวลา, ประหยัด, อดทน ฯลฯ มี

ค่าเฉลี่ย 87.08 และ กิจกรรมที่สมาชิกให้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก มีค่าเฉลี่ย 80.83 ส่วนการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรม เป็นดังนี้ กิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุด คือ 50 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรเป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก ส่วนกิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด คือ 25 ได้แก่กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด คือ 14.43 และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด คือ 8.21

นั่นก็คือ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่สูงที่สุด หรือ ผลต่างที่สูงที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 50 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรเป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 14.43 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนสูงที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดการกระจายด้วยพิสัยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุดสอดคล้องกัน 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก

ในทำนองเดียวกัน เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่ต่ำที่สุด หรือ ผลต่างที่ต่ำที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 25 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 8.21 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่าง

สม่ำเสมอ ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนต่ำที่สุดในกรณีนี้ ทั้งวัดด้วยพิสัยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมเดียวกัน

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมในแบบการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง โดยการให้ค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละกลุ่มมีผลรวมของค่าน้ำหนักความสำคัญรวมกันเท่ากับ 1 ผลของค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าน้ำหนักความสำคัญ
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	
1. พัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ	0.143
2. ตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้	0.145
3. ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน, จัดสรรเวลา, ประหยัด, อดทน ฯลฯ	0.146
4. เป็นแบบอย่าง (role model) ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน	0.140
5. ดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	0.145
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	
1. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	0.136
2. เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	0.145

จากตาราง 8 พบว่า กิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรมมีค่าน้ำหนักความสำคัญที่ใกล้เคียงกัน คือ ค่าน้ำหนักความสำคัญอยู่ระหว่าง 0.136 - 0.146 แสดงว่า สมาชิกมีความเห็นว่า กิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรมมีความสำคัญใกล้เคียงกัน โดยกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน, จัดสรรเวลา, ประหยัด, อดทน ฯลฯ เป็นกิจกรรมที่มีค่าน้ำหนักสูงที่สุด คือ 0.146 และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก เป็นกิจกรรมที่มีค่าน้ำหนักต่ำที่สุด คือ 0.136

2.2 การติดต่อสื่อสาร

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในแบบนี้ ทั้งสมาชิกที่เป็นตัวแทนผู้ปกครองและสมาชิกที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนต่างก็เห็นว่ามีความสำคัญมาก แต่ด้วยเหตุที่การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มักเป็นการติดต่อสื่อสารทางเดียวจากโรงเรียนไปสู่บ้าน ดังคำพูดของสมาชิกที่เป็นตัวแทนผู้ปกครองท่านหนึ่งที่ว่า "*ตนเองต้องการให้มีการติดต่อสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับโรงเรียนอนุบาล แต่เข้าใจเองว่าระดับประถมศึกษานั้น โรงเรียนอาจต้องการฝึกเด็กให้มีความรับผิดชอบมากกว่าระดับอนุบาล จึงไม่ได้เรียกร้องระบบการติดต่อสื่อสาร 2 ทางอย่างสม่ำเสมอ แต่หากไม่ได้เป็นการผิดหลักวิชาการของการจัดการศึกษาแล้ว ก็ต้องการเรียกร้องให้มีระบบการสื่อสาร 2 ทางอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมมือกันพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพ*" ผลการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่งเป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้าย ผลปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการติดต่อสื่อสารจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1. พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ	85.83	30	7.35
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น	87.08	30	10.12
3. แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	82.08	50	14.94
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. จัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง	80.42	50	12.96
2. จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน	82.92	40	12.30
3. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน	85.42	50	12.47
4. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา	84.17	40	10.14

ตาราง 9 (ต่อ)

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงาน	75.83	40	13.84
6. จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ	84.58	40	10.33
7. จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสารที่หลากหลายกิจกรรมโดยทั่วถึง	84.17	40	9.29
8. จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง	85.42	50	13.74

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกมีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติทั้ง 3 กิจกรรม ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ 8 กิจกรรมนั้น สมาชิกมีฉันทามติ 7 กิจกรรม คือ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 80.42 – 87.08 พิสัยอยู่ระหว่าง 30 – 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 7.35 – 14.94 มีเพียงกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงาน เพียงกิจกรรมเดียวที่สมาชิกไม่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ คือ ค่าเฉลี่ยเพียง 75.83 โดยสมาชิกอภิปรายว่า *"เป้าหมายของการติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนของผู้ปกครองนั้น ก็เพื่อผู้ปกครองจะได้ข้อมูลเพียงพอที่จะดูแลพัฒนาการของเด็กให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาเต็มตามศักยภาพ หากโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมอื่นๆแล้ว ผู้ปกครองก็จะมีข้อมูลเพียงพอที่จะดูแลเด็กแล้ว ผู้ปกครองก็น่าจะบริหารเวลาที่มีอยู่จำกัดของตนเองไปในการประกอบอาชีพของตนเองมากกว่าประชุมหรือสัมมนากับผู้บริหารงานแต่ละงาน"* ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพนั้นสอดคล้องกัน

กิจกรรมที่สมาชิกให้คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ย 87.08 และ กิจกรรมที่สมาชิกมีฉันทามติแต่คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่

โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ย 80.42 ส่วนการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรม เป็นดังนี้ กิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุด คือ 50 มี 4 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน 4)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 8 คือ โรงเรียนควรจัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ส่วนกิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด คือ 30 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรพบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น ในขณะที่กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด คือ 14.94 และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรพบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด คือ 7.35

นั่นก็คือ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่สูงที่สุด หรือ ผลต่างที่สูงที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 50 มี 4 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน 4)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 8 คือ โรงเรียนควรจัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง แต่เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 14.94 และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายสูงสุดในกรณีนี้ เมื่อวัดการกระจายด้วยพิสัยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมคนละกิจกรรมกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่ต่ำที่สุด หรือ ผลต่างที่ต่ำที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 30 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครอง

ควรพบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 7.35 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรพบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนต่ำที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีกิจกรรมที่สอดคล้องกัน 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรพบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมในแบบการติดต่อสื่อสาร โดยการให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมในกลุ่ม มีผลรวมของค่าน้ำหนักความสำคัญรวมกันเท่ากับ 1 ผลปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการติดต่อสื่อสารจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าน้ำหนักความสำคัญ
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	
1. พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ	0.102
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น	0.103
3. แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	0.097
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	
1. จัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง	0.096
2. จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน	0.098
3. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน	0.101
4. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา	0.100
5. จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ	0.100

ตาราง 10 (ต่อ)

กิจกรรม	ค่าน้ำหนักความสำคัญ
6. จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสารที่หลากหลายกิจกรรม โดยทั่วถึง	0.100
7. จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง	0.101

จากตาราง 10 พบว่า กิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรมมีค่าน้ำหนักความสำคัญที่ใกล้เคียงกัน คือ มีค่าระหว่าง 0.096 – 0.103 แสดงว่า สมาชิกมีความเห็นว่า กิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรมมีความสำคัญใกล้เคียงกัน โดยกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น มีค่าน้ำหนักความสำคัญสูงที่สุด คือ 0.103 และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง มีค่าน้ำหนักความสำคัญต่ำที่สุด คือ 0.096

2.3 การอาสาสมัคร

สมาชิกที่เป็นตัวแทนผู้ปกครองเข้าใจว่า โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมมีความพร้อมและมีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการศึกษาดีมากอยู่แล้ว ประกอบกับนโยบายหรือการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาสาสมัครไม่ทั่วถึงและชัดเจน จึงเข้าใจว่าโรงเรียนคงไม่ต้องการอาสาสมัคร ดังคำพูดของสมาชิกคนหนึ่งที่ว่า *"ผู้ปกครองของอัสสัมชัญนั้น ประกอบอาชีพหลากหลายและล้วนแต่เป็นผู้นำในสาขาอาชีพนั้น ๆ หากโรงเรียนมีนโยบายชัดเจนและประชาสัมพันธ์ทั่วถึง จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กมาก"* แต่เมื่อได้ร่วมกันอภิปรายแล้ว สมาชิกทั้งหมดจึงเห็นถึงความสำคัญและควรมีกิจกรรมการอาสาสมัครอย่างยิ่ง เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ประสบการณ์ที่หลากหลายและได้พบปะกับผู้ประกอบวิชาชีพโดยตรง ผลการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่งเป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้าย ผลปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการอาสาสมัครจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1. อาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	87.50	30	11.81
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน	90.42	30	10.06
2. สำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน	86.67	30	10.25
3. คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน	87.08	40	12.35
4. ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ	87.50	20	8.29
5. มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน	88.33	30	9.89

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกมีฉันทามติทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ 1 กิจกรรม และกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ 5 กิจกรรม โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 86.67 - 90.42 พิสัยอยู่ระหว่าง 20-40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 8.29 – 12.35

กิจกรรมที่สมาชิกให้ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 90.42 และ กิจกรรมที่สมาชิกมีฉันทามติแต่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรสำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 86.67 ส่วนการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรม เป็นดังนี้ กิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุด คือ 40 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน และ

กิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด คือ 20 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ ในขณะที่กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด คือ 12.35 และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด คือ 8.29

นั่นก็คือ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่สูงที่สุด หรือ ผลต่างที่สูงที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 40 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 12.35 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายสูงสุดในกรณีนี้ เมื่อวัดการกระจายด้วยพิสัยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมเดียวกัน

ในทำนองเดียวกัน เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่ต่ำที่สุด หรือ ผลต่างที่ต่ำที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 20 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 8.29 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนต่ำที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมเดียวกัน

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมในแบบการอาสาสมัคร โดยการให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของกิจกรรมในกลุ่ม มีผลรวมของค่าน้ำหนักความสำคัญรวมกันเท่ากับ 1 ผลปรากฏดังตาราง 12

ตาราง 12 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการอาสาสมัครจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าน้ำหนักความสำคัญ
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	
1. อาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	0.166
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	
1. กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน	0.171
2. สำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน	0.164
3. คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน	0.165
4. ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ	0.166
5. มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน	0.168

จากตาราง 12 พบว่า กิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมมีค่าน้ำหนักความสำคัญที่ใกล้เคียงกัน มีค่าระหว่าง 0.164 – 0.171 แสดงว่า สมาชิกมีความเห็นว่า กิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมมีความสำคัญใกล้เคียงกัน โดยกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน มีค่าน้ำหนักความสำคัญสูงที่สุด คือ 0.171 และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรสำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน มีค่าน้ำหนักความสำคัญต่ำที่สุด คือ 0.164

2.4 การเรียนรู้ที่บ้าน

สมาชิกมีความเห็นตรงกันว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านมีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในการเรียนรู้ที่โรงเรียนได้เป็นอย่างดี ดังคำพูดของสมาชิกคนหนึ่งที่ว่า *"ผู้ปกครองควรตระหนักและสนับสนุนให้เด็กร่วมกิจกรรมต่าง ๆของโรงเรียน"* และสมาชิกอีกคนหนึ่งกล่าวว่า *"ผู้ปกครองควรเป็นครูให้ลูกด้วย สภาพแวดล้อมของโรงเรียนกับสภาพแวดล้อม*

ของบ้านควรเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน" ผลการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่งเป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้าย ผลปรากฏดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1. ดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ	86.67	60	15.84
2. สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก	85.83	50	13.22
3. เป็นแบบอย่าง (role model)ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้	86.67	40	11.76
4. มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้ง ที่เด็กต้องการ	90.42	40	14.19
5. สังเกตแววหรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก	85.00	50	13.07
6. ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์	90.00	40	12.25
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. จัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง	84.58	40	10.33
2. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน	84.17	40	12.37

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกมีฉันทามติทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ 6 กิจกรรม และกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ 2 กิจกรรม โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 84.17 - 90.42 พิสัยอยู่ระหว่าง 40-60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 10.33 – 15.84

กิจกรรมที่สมาชิกให้ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้ง ที่เด็กต้องการ มีค่าเฉลี่ย 90.42 และ กิจกรรมที่สมาชิกมีฉันทามติแต่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 84.17 ส่วนการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรม เป็นดังนี้ กิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุด คือ 60 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ

ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ ส่วนกิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด คือ 40 มี 5 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้ง ที่เด็กต้องการ 3)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ 4)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง 5)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน ในขณะที่กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด คือ 15.84 และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด คือ 10.33

นั่นก็คือ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่สูงที่สุด หรือ ผลต่างที่สูงที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 60 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 15.84 ได้แก่ ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายสูงสุดในกรณีนี้ เมื่อวัดการกระจายด้วยพิสัยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าเป็นกิจกรรมเดียวกัน

ในทำนองเดียวกัน เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่ต่ำที่สุด หรือ ผลต่างที่ต่ำที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 40 มี 5 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้ง ที่เด็กต้องการ 3)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ 4)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง 5)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 10.33 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง ซึ่งกิจกรรมที่มีการกระจายของคะแนน

ต่ำที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีกิจกรรมที่สอดคล้องกัน 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมในแบบการอาสาสมัคร โดยการให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมในกลุ่ม มีผลรวมของค่าน้ำหนักความสำคัญรวมกันเท่ากับ 1 ผลปรากฏดังตาราง 14

ตาราง 14 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าน้ำหนักความสำคัญ
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	
1. ดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ	0.125
2. สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก	0.124
3. เป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้	0.125
4. มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้ง ที่เด็กต้องการ	0.130
5. สังเกตแววหรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก	0.123
6. ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์	0.130
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	
1. จัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง	0.122
2. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน	0.121

จากตาราง 14 พบว่า กิจกรรมทั้ง 8 กิจกรรมมีค่าน้ำหนักความสำคัญที่ใกล้เคียงกัน คือ มีค่าระหว่าง 0.121 – 0.130 แสดงว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเห็นว่า กิจกรรมทั้ง 8 กิจกรรมมีความสำคัญใกล้เคียงกัน โดยกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้ง ที่เด็กต้องการ และกิจกรรมที่ 6 คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ มีค่าน้ำหนักความสำคัญสูงที่สุด คือ 0.130 และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควร

จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน มีค่าน้ำหนักความสำคัญต่ำที่สุด คือ 0.121

2.5 การตัดสินใจ

สมาชิกมีความเห็นว่า การตัดสินใจในการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมได้กระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่คณะกรรมการฝ่ายต่างๆซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียนแล้วก็ตาม แต่การจะกระจายให้แก่ฝ่ายอื่นๆ เช่น ผู้ปกครอง อาจต้องใช้เวลา และ ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับ ผลการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่งเป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้าย ผลปรากฏดังตาราง 15

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย พิสัย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมการตัดสินใจจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	พิสัย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ			
1. มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	80.42	50	14.48
2. ร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง	87.50	30	9.01
3. สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆ ของโรงเรียน	87.50	25	8.54
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ			
1. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้องทุกเดือน	81.25	30	14.45
2. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับชั้นทุกภาคการศึกษา	86.25	40	11.57
3. ให้ข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น	82.08	40	10.33
4. จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความคิดเห็นจากผู้ปกครองก่อนการตัดสินใจ	85.83	40	11.72

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกมีฉันทามติทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ 3 กิจกรรม และกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ 4 กิจกรรม โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 80.42 – 87.50 พิสัยอยู่ระหว่าง 25 - 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 8.54 – 14.48

กิจกรรมที่สมาชิกให้คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย 87.50 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรสมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆ ของโรงเรียน และ กิจกรรมที่สมาชิกมีฉันทามติแต่คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส มีค่าเฉลี่ย 80.42 ส่วนการกระจายของคะแนนที่สมาชิกให้ในแต่ละกิจกรรม เป็นดังนี้ กิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุด คือ 50 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส และ กิจกรรมที่มีพิสัยต่ำที่สุด คือ 25 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรสมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน ในขณะที่กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด คือ 14.48 และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรสมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด คือ 8.54

นั่นก็คือ เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่สูงที่สุด หรือ ผลต่างที่สูงที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 50 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายสูงที่สุด คือ 14.48 ได้แก่ ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายสูงสุดในกรณีนี้ เมื่อวัดการกระจายด้วยพิสัยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมเดียวกัน

ในทำนองเดียวกัน เมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยพิสัยที่ต่ำที่สุด หรือ ผลต่างที่ต่ำที่สุดของคะแนนสูงสุดกับคะแนนต่ำสุดที่สมาชิกให้ในกิจกรรมนั้นๆ พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจายต่ำที่สุด คือ 25 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรสมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน และเมื่อวัดการกระจายของคะแนนด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำที่สุด หรือ ค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของระยะห่างของคะแนนที่สมาชิกแต่ละคนให้ห่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของสมาชิกทั้งหมด พบว่า กิจกรรมที่มีการกระจาย

ต่ำที่สุด คือ 8.54 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรสมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าการกระจายของคะแนนต่ำที่สุดในกรณีนี้ เมื่อวัดด้วยพิสัยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า เป็นกิจกรรมเดียวกัน

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการตัดสินใจ โดยการให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมในกลุ่ม มีผลรวมของค่าน้ำหนักความสำคัญรวมกันเท่ากับ 1 ผลปรากฏดังตาราง 16

ตาราง 16 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการตัดสินใจจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าน้ำหนักความสำคัญ
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	
1. มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	0.136
2. ร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง	0.148
3. สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน	0.148
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	
1. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้องทุกเดือน	0.138
2. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับชั้นทุกภาคการศึกษา	0.146
3. ให้ข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น	0.139
4. จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความคิดเห็นจากผู้ปกครองก่อนการตัดสินใจ	0.145

จากตาราง 16 พบว่า กิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรมมีค่าน้ำหนักความสำคัญที่ใกล้เคียงกัน คือ มีค่าระหว่าง 0.136 – 0.148 แสดงว่า สมาชิกมีความเห็นว่า กิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรมมีความสำคัญใกล้เคียงกัน โดยกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง และ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรสมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆ ของโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญสูงที่สุด คือ 0.148 และ กิจกรรมที่ผู้ปกครอง

ควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส เป็นกิจกรรมที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญต่ำที่สุด คือ 0.136

2.6 การร่วมมือกับชุมชน

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติและกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติในการร่วมมือกับชุมชนนั้น สมาชิกได้มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในทุกกิจกรรมแล้วในการหามีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะจึงไม่มีการให้คะแนนใหม่อีกครั้งหนึ่ง และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการร่วมมือกับชุมชน โดยการให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมในกลุ่ม มีผลรวมของค่าน้ำหนักความสำคัญรวมกันเท่ากับ 1 ผลปรากฏดังตาราง 17

ตาราง 17 ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการร่วมมือกับชุมชนจากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

กิจกรรม	ค่าน้ำหนักความสำคัญ
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	
1. ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน	0.492
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	
1. ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง	0.508

จากตาราง 17 พบว่า กิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมมีค่าน้ำหนักความสำคัญที่ใกล้เคียงกัน คือ มีค่าระหว่าง 0.492 – 0.508 แสดงว่า สมาชิกมีความเห็นว่า กิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมมีความสำคัญใกล้เคียงกัน โดยกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนของชุมชนให้ผู้ปกครอง เป็นกิจกรรมที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญสูงกว่า คือ 0.508 และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญต่ำกว่า คือ 0.492

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนสุดท้าย ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ได้จากการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัยนี้ ไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา คือ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีและ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนบุณยประดิษฐ์ ประเมินกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในแบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม โดยการให้คะแนนเป็นตัวเลข (numeric) ดังนี้

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมนั้นๆมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติมาก

คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมนั้นๆมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติปานกลาง

คะแนน 0 หมายถึง กิจกรรมนั้นๆไม่เหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ

การประเมินกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ผลปรากฏดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

ผลการให้คะแนน เมื่อนำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลปรากฏดังตาราง 18

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	
	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ		
1. พัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ	1.88	1.88

ตาราง 18 (ต่อ)

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	
	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
2. ตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้	1.88	1.88
3. ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน, จัดสรรเวลา,ประหยัด, อดทน ฯลฯ	2.00	1.88
4. เป็นแบบอย่าง (role model) ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน	2.00	1.88
5. ดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	2.00	1.88
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ		
1. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	1.88	1.75
2. เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	1.38	1.63

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ประเมินกิจกรรมว่าทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.38 – 2.00 และกิจกรรมที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 มี 3 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติทั้งสิ้น ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน จัดสรรเวลา ประหยัด และอดทน ฯลฯ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (Role Model) ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน และ 3)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.38 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนเป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก พัฒนาการเด็ก

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ก็ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่าทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.63 – 1.88 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.88 มี 5 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติทั้งสิ้น ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรพัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกาย 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้ 3)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน จัดสรรเวลา ประหยัด และอดทน ฯลฯ 4)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (Role Model) ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน และ 5)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.63 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรเป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก พัฒนาการเด็ก ฯลฯ ให้แก่ผู้ปกครอง

2. การติดต่อสื่อสาร

ผลการให้คะแนน เมื่อนำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลปรากฏดังตาราง 19

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	
	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ		
1. พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ	1.88	1.88
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น	1.50	1.63
3. แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	1.50	1.75

ตาราง 19 (ต่อ)

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	
	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ		
1. จัดให้มีการพบปะระหว่างครู ประจำชั้นกับผู้ปกครอง	1.88	1.88
2. จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียน เพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษา ของโรงเรียน	1.50	1.88
3. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่าง ตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหาร โรงเรียน	1.50	1.75
4. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทน ผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา	1.25	1.38
6. จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับ ผู้ปกครองให้เหมาะกับความ ต้องการของผู้ปกครองแต่ละ กลุ่มเป้าหมายแต่ละระดับ	1.38	1.88
7. จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสาร ที่หลากหลายกิจกรรมโดยทั่วถึง	1.88	1.75
8. จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครอง กับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ผู้ปกครอง	2.00	1.75

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.25 – 2.00 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 8 คือ โรงเรียนควรจัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ

ผู้ปกครอง ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.25 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ก็ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.38 – 1.88 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.88 มี 4 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรพบปะครูประจำชั้นอย่างอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน และ4)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ ส่วนกิจกรรมที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.38 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา

3. การอาสาสมัคร

ผลการให้คะแนน เมื่อนำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการอาสาสมัครไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลปรากฏดังตาราง 20

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการอาสาสมัครไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	
	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ		
1. อาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	1.88	1.63
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ		
1. กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน	2.00	1.63

ตาราง 20 (ต่อ)

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	
	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
2. สำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน	2.00	1.38
3. คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน	2.00	1.75
4. ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ	2.00	1.63
5. มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน	2.00	1.75

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.88 – 2.00 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 มี 5 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติทั้งสิ้น ได้แก่ 1)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนอย่างชัดเจน 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรสำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน 4)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานนั้นๆ และ 5)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรมีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน ส่วนกิจกรรมมีที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.88 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรอาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ก็ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.38 – 1.75 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.75 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ

กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน และ 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.38 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรสำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน

4. การเรียนรู้ที่บ้าน

ผลการให้คะแนน เมื่อนำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลปรากฏดังตาราง 21

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	
	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ		
1. ดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ	2.00	1.88
2. สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก	1.88	1.88
3. เป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้	1.88	1.88
4. มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้ง ที่เด็กต้องการ	2.00	2.00
5. สังเกตแววหรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก	2.00	1.88
6. ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์	2.00	1.88
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ		
1. จัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้ผู้ปกครอง	1.88	1.63

ตาราง 21 (ต่อ)

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	
	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
2. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน	1.63	1.50

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.63 – 2.00 โดยมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 มี 4 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ 3)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรสังเกตแววหรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก และ 4)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ ส่วนกิจกรรมที่ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.63 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50 – 2.00 โดยมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ ส่วนกิจกรรมที่ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ให้คะแนนและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.50 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน

5. การตัดสินใจ

ผลการให้คะแนน เมื่อนำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการตัดสินใจไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลปรากฏดังตาราง 22

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการตัดสินใจไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	
	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ		
1. มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	2.00	1.88
2. ร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียน ทุกครั้ง	2.00	1.75
3. สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆ ของโรงเรียน	1.75	1.75
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ		
1. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้องทุกเดือน	1.38	1.25
2. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับชั้นทุกภาคการศึกษา	1.88	1.63
3. ให้ข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆ ข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น	1.63	1.63
4. จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความคิดเห็นจากผู้ปกครองก่อนการตัดสินใจ	1.75	1.63

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.38 – 2.00 โดยมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่

โรงเรียนเปิดโอกาส และ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน และโรงเรียนทุกครั้ง ส่วนกิจกรรมที่ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.38 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้องทุกเดือนๆละ 1 ครั้ง

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.25 – 1.75 โดยมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.75 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส ส่วนกิจกรรมที่ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ให้คะแนนและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.25 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้อง ทุกเดือนๆละ 1 ครั้ง

6. การร่วมมือกับชุมชน

ผลการให้คะแนน เมื่อนำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการร่วมมือกับชุมชนไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลปรากฏดังตาราง 23

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการร่วมมือกับชุมชนไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	
	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ		
1. ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน	1.88	1.88
กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ		
1. ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง	2.00	1.88

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.88 – 2.00 โดยมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือเหล่าเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง ส่วนกิจกรรมที่ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.88 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือเหล่าเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ย 1.88 เท่ากันทั้งสองกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือเหล่าเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือเหล่าเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัย เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งได้แก่ โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 6 แบบของเอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) คือ 1)การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 2)การติดต่อสื่อสาร 3)การอาสาสมัคร 4)การเรียนรู้ที่บ้าน 5)การตัดสินใจ 6)การร่วมมือกับชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 6 แบบของเอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) โดยกำหนดเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติและกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ด้วยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) จึงเลือกโรงเรียนเอกชนของคณะนักบวชคาทอลิกขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 แห่ง เป็นกรณีศึกษา คือ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม และ คัดเลือกผู้ร่วมกลุ่มสนทนา 12 คนที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็นและสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษามากที่สุด เพื่อศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

โดย 6 คนคัดเลือกจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน 6 ฝ่ายๆละ 1 คน และ อีก 6 คนคัดเลือกจากกลุ่มตัวแทนผู้ปกครองระดับชั้นละ 1 คน ตัวแทนผู้ปกครองเหล่านี้ประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ 5 คน และเป็นข้าราชการ 1 คนตามสัดส่วนการประกอบอาชีพของผู้ปกครองทั้งโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนสุดท้าย ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบและยืนยันกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ด้วยวิธีการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Multi-Attribute Consensus Reaching : MACR) ซึ่งแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. มิติสิ่งนำเข้า (Generation of Input)

ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนคัดเลือกสมาชิกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) โดยคัดเลือกสมาชิกให้สอดคล้องกับเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาวิจัย การคัดเลือกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าเป็นสมาชิก จะแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่มๆ คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน 6 คน และ กลุ่มตัวแทนผู้ปกครอง 6 คน โดยจัดให้สมาชิกภายในกลุ่มมีคุณลักษณะเหมือนกัน (homogeneous)ให้มาก และ สมาชิกต่างกลุ่มให้มีคุณลักษณะต่างกัน (heterogeneous) ให้มาก การคัดเลือกเช่นนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันการเป็นผู้ผูกขาดหรือควบคุม (dominate) การอภิปราย

2. การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Consensus Working Session)

2.1 ให้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อสมาชิกแต่ละคน และ ให้สมาชิกดำเนินการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ โดยสมาชิกแต่ละคนพิจารณาความสำคัญของแต่ละกิจกรรม และ ตัดสินใจประมาณคะแนน (Rating) ของแต่ละกิจกรรม ด้วยมาตราวัดของลิเคอร์ท (Likert-type rating system) มีคะแนนตั้งแต่ 0-100

2.2 นำกิจกรรมที่ให้คะแนนแล้วมาจัดอันดับ โดยวิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าพิสัย (ranges) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ถ้ากิจกรรมใดมีค่าเฉลี่ยสูง ค่าพิสัยแคบ แสดงว่า สมาชิกมีฉันทามติ กรณีที่มีค่าพิสัยกว้างซึ่งค่าเฉลี่ยอาจจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับการกระจายของความถี่ของกลุ่ม แสดงว่า สมาชิกไม่มีฉันทามติ

3. การสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Synthesis of Consensus)

3.1 ในการกำหนดคะแนนนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการหาฉันทามติ เพื่อให้ได้มาซึ่งกิจกรรมที่ดี ดังนั้น หากกิจกรรมใดมีระดับการกระจายของคะแนนมาก ก็จะนำผลที่ได้จากการจัดลำดับแล้ว มาให้สมาชิกแต่ละคนอภิปรายถึงเหตุผลในการให้คะแนนในกิจกรรมนั้นๆ เพื่อหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะในกิจกรรมที่มีปัญหา

3.2 ให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณากิจกรรมที่มีปัญหาและตัดสินให้คะแนนใหม่อีกครั้ง ซึ่งคะแนนที่ให้อาจแตกต่างไปจากเดิมได้ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของสมาชิก

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา โดยให้ผู้ประเมินซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี และ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และกรรมการโรงเรียน ของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ตอบแบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม แบบประเมินนี้สร้างขึ้นจากกิจกรรมที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้ประเมินแต่ละคนพิจารณาว่ากิจกรรมนั้นๆเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาในระดับมาก ปานกลาง หรือไม่เหมาะสมเลย โดยให้คะแนนเป็นตัวเลข (numeric) ตั้งแต่ 0 – 2 แล้วนำกิจกรรมที่ให้คะแนนแล้วมาหาค่าเฉลี่ย (mean) ถ้ากิจกรรมใดมีค่าเฉลี่ย 2.00 หมายถึง ผู้ประเมินมีความเห็นว่ากิจกรรมนั้นๆมีความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษามาก ถ้ากิจกรรมใดมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 0.01 ขึ้นไป แต่ไม่ถึง 2.00 หมายถึง ผู้ประเมินมีความเห็นว่ากิจกรรมนั้นๆมีความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาตามลำดับของค่าเฉลี่ย แต่ถ้ากิจกรรมใดมีค่าเฉลี่ย 0.00 หมายถึง ผู้ประเมินมีความเห็นว่ากิจกรรมนั้นๆไม่มีความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาเลย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งได้สรุปและเลือกใช้โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) คือ 1)การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 2)การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน 3) การอาสาสมัคร 4)การเรียนรู้ที่บ้าน 5)การตัดสินใจ 6)การร่วมมือกับชุมชน มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ผลการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาด้วยการจัดกลุ่มสนทนา พบว่า

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)พัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่างเหมาะสม 2)ตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้ 3)ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน จัดสรรเวลา ประหยัด อดออม ฯลฯ 4)เป็นแบบอย่าง (role model) ที่ดีให้แก่เด็ก ในชีวิตประจำวัน 5)ดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงดูลูก พัฒนาการเด็ก 2)เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงดู พัฒนาการเด็ก

2. การติดต่อสื่อสาร

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ 2) เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น 3)แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง 2)จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน 3)จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน 4)จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา 5)จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงาน 6)จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ 7)จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสารที่หลากหลายกิจกรรม โดยทั่วถึง 8)จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง

3. การอาสาสมัคร

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน 2)สำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน 3)คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน 4)ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ 5)มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ ผู้ปกครองควรอาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส

4. การเรียนรู้ที่บ้าน

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)ดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ 2)สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก 3)เป็นแบบอย่าง (role model)

ในการใฝ่เรียนใฝ่รู้ 4)มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ 5)สังเกตแวว หรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก 6)ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง 2)จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน

5. การตัดสินใจ

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้องทุกเดือน 2)จัดให้มีการประชุมระดับชั้น ทุกภาคการศึกษา 3)มีข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆ ข้อเสนอหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น ทุกรายงาน 4)จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความเห็นจากผู้ปกครองก่อนตัดสินใจ และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส 2)ร่วมการประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน โรงเรียน ทุกครั้ง 3)สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน

6. การร่วมมือกับชุมชน

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง และในทำนองเดียวกัน กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ คือ ผู้ปกครองก็ควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน เช่นกัน

ตอนที่ 3 ผลการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ผลการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ปรากฏดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)พัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่างเหมาะสม 2)ตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้ 3)ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน จัดสรรเวลา ประหยัด อดออม ฯลฯ 4)เป็นแบบอย่าง (role model) ที่ดีให้แก่เด็ก ในชีวิตประจำวัน 5)ดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงดูลูก พัฒนาการเด็ก 2)เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงดู พัฒนาการเด็ก กิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 80.83 – 87.08 พิสัยอยู่ระหว่าง 25 – 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 8.21 – 14.43 และ ผลของการหาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่

ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมใกล้เคียงกัน คือ ระหว่าง 0.136 ถึง 0.146

2. การติดต่อสื่อสาร

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ 2) เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น 3)แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง 2)จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน 3)จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน 4)จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา 6) จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ 7) จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสารที่หลากหลายกิจกรรม โดยทั่วถึง 8)จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง กิจกรรมที่ได้จากการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยการจัดกลุ่มสนทนาในแบบการติดต่อสื่อสารนี้มีทั้งสิ้น 11 กิจกรรม และสมาชิกมีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ 10 กิจกรรม โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 80.42 – 87.08 พิสัยอยู่ระหว่าง 30 – 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 7.05 – 14.94 และ ผลของการหาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมใกล้เคียงกัน คือ ระหว่าง 0.083 ถึง 0.095 ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงานเป็นเพียงกิจกรรมเดียวในกิจกรรมทั้งหมด 41 กิจกรรม ที่สมาชิกไม่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ คือ ค่าเฉลี่ย 75.83 พิสัย 40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.84 โดยสมาชิกอภิปรายว่า ผู้ปกครองมีเวลาจำกัด ต้องประกอบอาชีพ และหากโรงเรียนและผู้ปกครองได้ปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆแล้ว ข้อมูลข่าวสารที่ผู้ปกครองต้องการเพื่อพัฒนาเด็กก็เพียงพอแล้ว

3. การอาสาสมัคร

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน 2)สำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน 3)คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน 4)ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ 5)มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติมีเพียงกิจกรรมเดียว ได้แก่ ผู้ปกครองควรอาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 86.67 – 90.42 พิสัยอยู่ระหว่าง 20 – 40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 8.29 – 12.35 และ ผลของการหาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละ

กิจกรรม พบว่า สมาชิกให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมใกล้เคียงกัน คือ ระหว่าง 0.164 ถึง 0.171

4. การเรียนรู้ที่บ้าน

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)ดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ 2)สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก 3)เป็นแบบอย่าง (role model) ในการใฝ่เรียนใฝ่รู้ 4)มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ 5)สังเกตแววหรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก 6)ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง 2)จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 84.17 – 90.42 พิสัยอยู่ระหว่าง 40 – 60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 10.33 – 15.84 และ ผลของการหาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมใกล้เคียงกัน คือ ระหว่าง 0.121 ถึง 0.130

5. การตัดสินใจ

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้องทุกเดือน 2)จัดให้มีการประชุมระดับชั้น ทุกภาคการศึกษา 3)มีข้อมูลย้อนกลับกับทุกๆข้อเสนอหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น ทุกรายงาน 4)จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความเห็นจากผู้ปกครองก่อนตัดสินใจ และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ 1)มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส 2)ร่วมการประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน โรงเรียน ทุกครั้ง 3)สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 84.42 – 87.50 พิสัยอยู่ระหว่าง 25 – 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 8.54 – 14.48 และ ผลของการหาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมใกล้เคียงกัน คือ ระหว่าง 0.136 ถึง 0.148

6. การร่วมมือกับชุมชน

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่ โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง และในทำนองเดียวกัน กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 81.67 – 84.17 พิสัยอยู่ระหว่าง 50 – 60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 12.91 – 18.51 และ ผลของการหาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมการร่วมมือกับชุมชน พบว่า สมาชิกให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกิจกรรมใกล้เคียงกัน คือ ระหว่าง 0.492 ถึง 0.508

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ผลปรากฏดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.38 – 2.00 และกิจกรรมที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 มี 3 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติทั้งสิ้น ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน จัดสรรเวลา ประหยัด และอดทน ฯลฯ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (Role Model) ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน และ 3)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.38 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนเป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก พัฒนาการเด็ก

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ก็ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.63 – 1.88 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.88 มี 5 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติทั้งสิ้น ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรพัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกาย 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้ 3)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ ผู้ปกครองควรฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน จัดสรรเวลา ประหยัด และอดทน ฯลฯ 4)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง (Role Model) ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน และ 5)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.63 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรเป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก พัฒนาการเด็ก ฯลฯ ให้แก่ผู้ปกครอง

2. การติดต่อสื่อสาร

ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.25 – 2.00 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 8 คือ โรงเรียนควรจัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.25 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ก็ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.38 – 1.88 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.88 มี 4 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรพบปะครูประจำชั้นอย่างอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน และ4)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ ส่วนกิจกรรมที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.38 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา

3. การอาสาสมัคร

ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.88 – 2.00 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 มี 5 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติทั้งสิ้นได้แก่ 1)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนอย่างชัดเจน 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรสำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน 4)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานนั้นๆ และ 5)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรมีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน ส่วนกิจกรรมมีที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.88 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรอาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ก็ประเมินกิจกรรมเหล่านี้ว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.38 – 1.75 และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.75 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน และ 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.38 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรสำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน

4. การเรียนรู้ที่บ้าน

ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.63 – 2.00 โดยมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 มี 4 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ 3)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ ผู้ปกครองควรสังเกตแววหรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก และ 4)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 6 คือ ผู้ปกครองควรฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ ส่วนกิจกรรมที่ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.63 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50 – 2.00 โดยมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ ส่วนกิจกรรมที่ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ให้คะแนนและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.50 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน

5. การตัดสินใจ

ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.38 – 2.00 โดยมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส และ 2)กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียนทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน และโรงเรียนทุกครั้ง ส่วนกิจกรรมที่ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.38 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้อง ทุกเดือนๆละ 1 ครั้ง

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.25 – 1.75 โดยมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.75 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส ส่วนกิจกรรมที่ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ให้คะแนนและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.25

ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้อง ทุกเดือนๆละ 1 ครั้ง

6. การร่วมมือกับชุมชน

ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.88 – 2.00 โดยมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.00 ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือเหล่าเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง ส่วนกิจกรรมที่ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ให้คะแนนและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.88 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือเหล่าเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ให้คะแนนกิจกรรมเหล่านี้ผลปรากฏว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยค่าเฉลี่ย 1.88 เท่ากันทั้งสองกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือเหล่าเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือเหล่าเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล คือ โดยเหตุที่ พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นคนที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด ตามแนวคิดนิเวศวิทยาของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของ อีเวนเทีย (Evanthia. 1996 : 435-438) ที่ว่า ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่ล้อมรอบและใกล้ชิดเด็กมากที่สุด พ่อแม่เป็นครูคนแรก เป็นครูตลอดชีวิต ที่ให้การอบรมสั่งสอนลูกได้ตลอดเวลาตราบเท่าที่ยังมีชีวิตอยู่ และ พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นครู 24 ชั่วโมง คือ ไม่ได้เป็นครูเฉพาะในเวลาราชการ (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 172 -173) ประกอบกับ เด็กมีการเรียนรู้ตลอดเวลา ทุกเวลา ทุกสถานที่ (จุฬาภรณ์ มาเสถียรวงศ์. 2545 : 40; บุญเยี่ยม จิตรดอน. 2532 : 362) พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24(6) จึงบัญญัติว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้น โรงเรียนหรือนักการศึกษาจึงควรมองผู้ปกครองหรือครอบครัวเป็นเสมือนหุ้นส่วนกับโรงเรียนในการร่วมกันทำงานพัฒนาเด็ก สอดคล้องกับทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล ที่อธิบายว่า หากนักการศึกษามองเด็กว่าเป็น "นักเรียน" นักการศึกษานั้นก็จะมองครอบครัวแยกต่างหากจากโรงเรียน แต่หากนักการศึกษามองนักเรียนว่าเป็น "เด็ก" นักการศึกษานั้นก็จะมองครอบครัวว่าเป็นเสมือนหุ้นส่วน (Partners) กับโรงเรียน ความเป็นหุ้นส่วนจะตระหนักถึงการแบ่งปันความสนใจ ความรับผิดชอบ เพื่อเด็ก และจะทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กเป็นอย่างยิ่ง (Epstein and others. 1997 : 71-78 ; Epstein. 1995 : 702-712) บริบทของไทยก็เช่นกัน อินทิรา พัวสกุล (2539 : 5) ได้วิจัยพบว่า ถ้าเด็กมีปัญหาแล้วพ่อแม่ผู้ปกครองร่วมดูแลและแก้ไขจะช่วยเด็กได้ 50% แต่ถ้าผู้ปกครองและครูอาจารย์ร่วมกันจะช่วยแก้ไขได้ถึง 80% ในทำนองเดียวกันกับแนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาของ ฮอยล์ และ มิสเกล (Hoy & Miskel. 2001 : 27, 202) และ ลูเนินเบิร์ก และ ออนสไตน์ (Lunenburg & Ornstein. 1996 : 52, 202) ที่ว่า การบริหารโรงเรียนหรือการบริหารการศึกษามีลักษณะเฉพาะที่ต่างจากการบริหารองค์การอื่นๆ คือ ต้องบริหารแบบมีส่วนร่วม เพราะ โรงเรียนเป็นระบบเปิด (Schools are open systems) โรงเรียนจึงต้องปฏิสัมพันธ์กับบริบทของโรงเรียนนั้นๆ การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการศึกษาที่สำคัญยิ่ง ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้นำเอาศักยภาพของผู้ปกครองมามีส่วนร่วมสนับสนุนในการจัดการศึกษา โดยเข้าใจว่าภารกิจในการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของครู/โรงเรียนเท่านั้น ทำให้โรงเรียนบริหารงานโดยมีทรัพยากรการบริหารอย่างจำกัด โรงเรียนยังไม่ได้รับความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง รวมทั้งยังไม่เกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน (พจนี เทียมศักดิ์. 2543 : 218 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ก : 2)

2. การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้คือ กิจกรรมต่างๆที่ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาเสนอเพื่อพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 41 กิจกรรมนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ แฟนทุสโซ ไทก์ และ ชายด์ (Fantuzzo, Tighe & Childs. 2000 : 367-368) ที่ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

ก. การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากบ้าน (home-base involvement) ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง และ การเรียนรู้ที่บ้าน ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ประกอบด้วย กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ คือ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติมากถึง 5 กิจกรรม แต่กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติเพียง 2 กิจกรรมเท่านั้น ในทำนองเดียวกัน การเรียนรู้ที่บ้าน ก็พบว่า ประกอบด้วย กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ คือ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติมากถึง 6 กิจกรรม แต่กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติเพียง 2 กิจกรรมเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า บริบทของประเทศไทยโดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษานี้ การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง และ การเรียนรู้ที่บ้าน ก็เป็นกิจกรรมที่มีฐานมาจากบ้าน เช่นเดียวกับแนวคิดของ แฟนทุสโซ ไทก์ และ ชายด์ (Fantuzzo, Tighe & Childs. 2000 : 367-368)

ข. การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากโรงเรียน (school-base involvement) ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร และ การอาสาสมัคร ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การติดต่อสื่อสารประกอบด้วย กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ คือ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติมากถึง 8 กิจกรรม แต่กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติเพียง 3 กิจกรรมเท่านั้น ในทำนองเดียวกัน การอาสาสมัคร ก็พบว่า ประกอบด้วย กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ คือ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติมากถึง 5 กิจกรรม แต่กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติเพียงกิจกรรมเดียวเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า บริบทของประเทศไทยโดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษานี้ การติดต่อสื่อสาร และ การอาสาสมัคร ก็เป็นกิจกรรมที่มีฐานมาจากโรงเรียน เช่นเดียวกับแนวคิดของ แฟนทุสโซ ไทก์ และ ชายด์ (Fantuzzo, Tighe & Childs. 2000 : 367-368)

ค. การประชุมร่วมกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน (home-school conferencing) ได้แก่ การตัดสินใจ และ การร่วมมือกับชุมชน ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การตัดสินใจ ประกอบด้วย กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติและกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติอย่างละเท่าๆกัน คือ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ 4 กิจกรรม และ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ 3 กิจกรรม ในทำนองเดียวกัน การร่วมมือกับชุมชน ก็พบว่า ประกอบด้วย กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติและกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติอย่างละเท่าๆกัน คือ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ และกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ อย่างละหนึ่งกิจกรรม แสดงว่า การตัดสินใจ และ การร่วมมือกับชุมชน ก็เป็นกิจกรรมที่มีฐานมาจากการประชุมร่วมกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน เช่นเดียวกับแนวคิดของ แฟนทุสโซ ไทก์ และ ชายด์ (Fantuzzo, Tighe & Childs. 2000 : 367-368)

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 6 แบบ ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งผู้ปกครองและโรงเรียน ไม่ว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นกิจกรรมที่มีฐานมาจากบ้าน กิจกรรมที่มีฐานมาจากโรงเรียน หรือ กิจกรรมที่มีฐานมาจากการประชุมร่วมกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุดา ทัพสุวรรณ (2545 ;

23) ที่ว่า ต้นไม้และพื้นดินต้องพึ่งพากันฉันใด บ้านกับโรงเรียนก็ต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันนั้น และ เอปสไตน์ (Epstein. 1992 : 1140) ย้ำว่า ครอบครัวและโรงเรียนเป็นสองสถาบันหลักที่ต้องรับผิดชอบ (major responsibility) อย่างเป็นทางการในการศึกษาของเด็ก

3. การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

3.1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

สถาบันครอบครัว (Family Institution) เป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรกที่ให้การศึกษาและอบรมบ่มนิสัย (Socialization) แก่สมาชิกในครอบครัว (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ทัศนา ทองภักดี. 2543 : 5 ; จุมพล หนิมพาณิช. 2539 : 121) การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว (basic responsibilities of families) (Epstein and others. 1997 : 75-76) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา1564 ก็ได้บัญญัติไว้ว่า บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ (ไพโรจน์ กำภูสิริ. 2544 : 360 ; ประสบสุข บุญเดช. 2543 : 603) ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัว (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2545 : 40-42) ที่อธิบายว่า ครอบครัวมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว ด้านความรักความเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดู การจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก

การอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อคุณภาพคนอย่างมาก และ การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมคุณภาพของเด็ก ทั้งด้านจิตใจและด้านพฤติกรรม (งามตา วนินทานนท์ นพวรรณ โชติบัณฑ์ และวัลภา สบายยิ่ง. 2545 : 47 ; อุษณีย์ อนุรุทธิวงศ์ (โพธิสุข). 2545 : 17) เมื่อผู้ปกครองได้อบรมเลี้ยงดูเด็กในฐานะผู้ปกครองเป็นอย่างดีแล้ว ก็เท่ากับเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในการเรียนรู้ที่โรงเรียน เด็กก็สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองก็ต้องการให้ครู/โรงเรียนช่วยแนะนำ เช่นเดียวกับ แนวคิดของพระสันตะปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2 (1994 : 55-56) ที่ว่า แม้ครอบครัวจะมีบุริมสิทธิ์หรือสิทธิที่เหนือกว่าสิทธิของผู้อื่นในตัวเด็ก แต่พ่อแม่ก็มีข้อจำกัดมากมาย เพราะโดยตัวเขาเอง พ่อแม่ไม่สามารถทำได้ทุกอย่างในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการเข้าสังคม ภารกิจในการสอน จริงๆแล้วเป็นความจำเป็นที่ต้องให้ความช่วยเหลือพ่อแม่ พิมพา ตามี่ (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยพบว่า ผู้ปกครองต้องการให้ครูแนะนำการสอนการบ้าน การสอนคณิตศาสตร์ การอ่าน การเขียน และ การวัดและการประเมินผล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา13 จึงได้

บัญญัติไว้ว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับการสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูแก่บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแล

การวิจัยครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน มีกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองอยู่ 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ โรงเรียนควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก พัฒนาการเด็ก และกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ โรงเรียนควรเป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงดูเด็ก พัฒนาการของเด็ก

3.2 การติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสาร มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

3.2.1 กิจกรรมการติดต่อสื่อสารนั้น หากโรงเรียนไม่เปิดโอกาสแล้ว การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวย่อมเกิดขึ้นหรือมีประสิทธิภาพไม่ได้เลย สอดคล้องกับ แนวคิดของเอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) และ เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997 : 74-81) ที่ว่า การติดต่อสื่อสารเป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของโรงเรียน (basic responsibilities of schools) ได้แก่ การติดต่อสื่อสารจากโรงเรียนสู่บ้าน (school-to-home) และ การติดต่อสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน (home-to-school) เช่นเดียวกันกับแนวคิดของ อิคเคิลส์ และ ฮาโรล์ด (Eccle & Harold. 1993 : 559) และ การวิจัยของ จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ว่า ในความเป็นจริง การปฏิบัติของโรงเรียนและครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญยิ่งต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในทุกกิจกรรม รวมทั้งการติดต่อสื่อสารด้วย และ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาสามารถเพิ่มขึ้นได้ด้วยความพยายามของครูและโรงเรียนที่จะอำนวยความสะดวกให้ผู้ปกครองมีบทบาท การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาก็จะสูงขึ้นในโรงเรียนที่กระตือรือร้นในความพยายามที่จะสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง(Epstein & Becker. 1982 : 85-87 ; Epstein & Sander. 1996 : 289-305)

การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองมีความสำคัญมากที่สุด และเป็นกุญแจที่จะสร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจ และความร่วมมืออย่างเต็มใจ ถ้าไม่มีการติดต่อสื่อสารแล้ว ครูกับผู้ปกครองจะเป็นคนแปลกหน้าซึ่งกันและกัน (Munn. 1993 : 36-38) ชวรัตน์ เชิดชัย และ นรา สมประสงค์ (2536 : 14) อธิบายว่า หากไม่มีการติดต่อสื่อสารกันนานๆ บุคคลนั้นจะเกิดความรู้สึกว่าขาดความสำคัญลงไป ประกอบกับ พื้นฐานที่แตกต่างกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ในวิชาชีพ ภารกิจ หน้าที่การงาน หรือวัฒนธรรม ทำให้ผู้ปกครองและครูอาจไม่เข้าใจวิธีการหรือความคิดที่แตกต่างกันนี้ จนก่อปัญหาขึ้นได้ หลายครั้งที่ผู้ปกครองกับโรงเรียนเสมือนอยู่กันคนละด้าน โดยไม่มีโอกาสติดต่อสื่อสารทางตรงกันมาก่อน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543ค: 24-25) อาจเป็นเพราะ ผู้สื่อสารกันนั้นอาจแปลความหมายของการสื่อสารโดยการขยายความข่าวสาร ทั้งที่เป็น

คำพูดและไม่ใช่คำพูดออกไปจนแปลความหมายแตกต่างกันไปตามทฤษฎีขยายความ (Attribution Theory) (เสนาะ ติเยาว์. 2537 : 188-189) โดยปกติแล้ว ผลจากการติดต่อสื่อสาร คือ การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้รับข่าวสารในแนวทางที่ผู้ส่งข่าวสารต้องการ การเปลี่ยนแปลงนี้อาจเกิดขึ้น 3 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงความรู้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Myer & Gail. 1982 : 52-53) ลูเนินเบิร์ก และ ออน์สไตน์ (Lunenburg & Ornstein. 1996 : 176) จึงเสนอว่า การติดต่อสื่อสารเป็นสายเลือดแห่งชีวิตขององค์การประเภทโรงเรียนทุกโรงเรียน (Communication : the lifeblood of every school organization)

การติดต่อสื่อสารนั้น ทั้งผู้ส่งข่าวสารและผู้รับข่าวสารต่างยังต้องการความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือความรู้สึกที่สนับสนุนและไปด้วยกันได้ ที่เรียกว่า "ดุลยภาพ" ตามทฤษฎีดุลยภาพของนิวคอมม์ (Newcomb. 1987 : 88-89) อับเบน และ ฮิวส์ (Ubben & Hughes, 1992 : 302) จึงเสนอว่า การติดต่อสื่อสารควรเป็นการสื่อสาร 2 ทาง ควรมีหลากหลายรูปแบบ สม่ำเสมอ กระชับกะทัดรัด แต่ชัดเจน ในการวิจัยครั้งนี้ สมาชิกในขั้นตอนการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะจึงมีฉันทามติใน กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 7 คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสารที่หลากหลายกิจกรรมโดยทั่วถึง และ กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 8 คือ โรงเรียนควรจัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง เช่นกัน

3.2.2 การวิจัยครั้งนี้ ยังพบอีกว่า กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ โรงเรียนควรจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงานแต่ละงาน เป็นเพียงกิจกรรมเดียวในทั้งหมด 41 กิจกรรม ที่สมาชิกไม่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ ประกอบกับคำพูดของสมาชิกคนหนึ่งในขั้นตอนการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะที่ว่า *"เมื่อโรงเรียนได้จัดกิจกรรมอื่น ๆ แล้ว กิจกรรมนี้ก็อาจไม่ต้องจัดก็ได้ เพราะซ้ำซ้อนกัน ผู้ปกครองแต่ละคนไม่มีเวลา เพราะต้องประกอยอาชีพของตนเอง"* ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดของ อิคเคิลส์ และ ฮาโรล์ด (Eccle & Harold. 1993 : 559) และ การวิจัยของ จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ว่า ผู้ปกครองไม่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้มากเท่าที่ควร อาจจะเป็นเพราะ สาเหตุมาจากเศรษฐกิจโดยเฉพาะเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้แต่ละคนพยายามต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ไม่มีเวลา ไม่มีแรงจูงใจ และแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 ก : 152-153) ที่ว่า การบริหารจัดการเวลาของพ่อแม่ผู้ปกครอง อันเนื่องมาจากภารกิจในการทำงานประจำ ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมกับทางโรงเรียนได้ ประกอบกับ เมื่อโรงเรียนได้จัดกิจกรรมอื่นๆ แล้ว กิจกรรมนี้ก็อาจไม่ต้องจัดก็ได้ เพราะซ้ำซ้อนกัน ผู้ปกครองไม่ได้ต้องการมีส่วนร่วมที่มากเกินไปหรือร่วมทุกเรื่องจนเป็นอันตรายต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน แต่ต้องการมีส่วนร่วมในระดับที่ได้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอเพื่อพัฒนาเด็ก เท่านั้น เช่นเดียวกับ

แนวคิดของวิสัยทัศน์ทางการศึกษา ข้อ 8 ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Education. 2000 : 2) ที่ว่า การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนก็เพื่อให้ผู้ปกครองมั่นใจว่า โรงเรียนจะเป็นผู้รับช่วงดูแลบุตรหลานของตนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักวิชาการ เท่านั้น

3.3 การอาสาสมัคร

ภารกิจด้านการจัดการศึกษาเป็นภารกิจที่ใหญ่หลวงและมีขอบเขตกว้างเกินกว่าระบบการศึกษาในโรงเรียนจะรับผิดชอบได้แต่เพียงผู้เดียว (วิชัย ตันศิริ. 2542 : 137) โรงเรียนต้องการความรู้เฉพาะทางและความเชี่ยวชาญต่างๆจากอาสาสมัคร (U.S. Department of Education. 2000 : 2) การอาสาสมัครทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น และการมีอาสาสมัครมาช่วยงานในโรงเรียนเป็นการช่วยลดภาระของครูประจำที่อยู่ในโรงเรียนลงบ้าง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียนและครูจะดีขึ้น เด็กจะมีพัฒนาการด้านการสื่อสารกับผู้ใหญ่ ทั้งด้านการสื่อสาร ภาษา และความไว้วางใจต่อบุคคลภายนอก ครูและโรงเรียนได้เรียนรู้แนวทางและรูปแบบที่หลากหลายในการดูแลเด็กจากผู้ปกครองที่มีประสบการณ์ และเป็นการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลเด็ก แต่บางครั้งเวลาและโอกาสไม่ได้เอื้ออำนวยให้ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามาร่วมได้ทุกครั้ง ดังนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องจัดตารางเวลาที่เหมาะสม เพื่อช่วยกระจายให้อาสาสมัครต่างๆมาร่วมงานได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการแต่ละช่วงเวลา การแสวงหาและระดมผู้ปกครองอาสาสมัครให้มาช่วยกิจกรรมด้านต่างๆ ของโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจในการขยายผลและระดมการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ เพราะจะทำให้ได้ผู้ปกครองจำนวนมากมาเข้าร่วมอย่างสบายใจมากขึ้น ท่ามกลางเวลาและหน้าที่การงานที่จำกัด ผู้ปกครองอาสาสมัครจะสามารถใช้ความรู้ ความชำนาญเฉพาะตัวมาร่วมงานต่างๆ ได้โดยไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมเต็มเวลา (Comer & Haynes. 1991 : 271- 276 ; Daniel & Rayna. 1996 : 142-143)

หลุยส์ (Louise. 1998 : 4551-A) วิจัยพบว่า ผู้ปกครองต้องการมากกว่าการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง (involvement) กับโรงเรียนเท่านั้น แต่ต้องการช่วยงานโรงเรียนด้วย และงานที่ผู้ปกครองช่วยได้มากที่สุด ก็คือ การให้ความรู้เฉพาะทางหรือที่ตนเองมีทักษะ เช่นเดียวกับการวิจัยของพิมพา ตามี่ (2539 : บทคัดย่อ) และ ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้ปกครองต้องการเป็นวิทยากรพิเศษ สนับสนุนอุปกรณ์การสอน แหล่งความรู้ และสถานประกอบการ มากที่สุด

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการอาสาสมัครนั้น เป็นเรื่องใหม่ของสังคมไทย ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และความสำคัญของการอาสาสมัครชัดเจน ในการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะจึงไม่มีกิจกรรมใดเลยในกลุ่มการอาสาสมัครนี้ที่ได้รับ

ฉันทามติ แต่เมื่อสมาชิกได้อภิปรายในขั้นตอนการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะแล้ว สมาชิกลงคะแนนใหม่ ผลการลงคะแนนใหม่ในขั้นตอนการสังเคราะห์ฉันทามติกลับได้รับฉันทามติทุกกิจกรรม ทั้ง 6 กิจกรรมเลย

3.4 การเรียนรู้ที่บ้าน

ครอบครัวเป็นโรงเรียนตามธรรมชาติของเด็ก เด็กเรียนรู้จากครอบครัวโดยกระบวนการธรรมชาติ (ชัยยง พรหมวงศ์. 2541 : 77) เด็กเรียนรู้ทุกวินาที สภาพแวดล้อมคือของจริงที่จะทำให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ผู้ปกครองจึงควรเข้าใจบุตรหลานของตนเอง เพราะถ้ามีการส่งเสริมเด็ก ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ย่อมเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ในระบบหรือการเรียนรู้ในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (จุฬาภรณ์ มาเสถียรวงศ์. 2545 : 40) ความสามารถในการเรียนรู้และทักษะหลายๆ ด้านของเด็กขึ้นอยู่กับโอกาสที่เด็กจะได้รับจากผู้ปกครองที่จะจัดสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เด็ก ความสามารถในการเรียนรู้ ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติที่ดี เหล่านี้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่เด็กจะเรียนรู้จากพ่อแม่ผู้ปกครอง และมีอิทธิพลต่อเด็กไปตลอดชีวิต (บุญเยี่ยม จิตรดอน. 2532 : 362-363) หากผู้ปกครองจัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ก็จะทำให้เวลาที่เด็กอยู่นอกโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในที่สุด (พรชัย ภาพันธ์. 2543 : 20) ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และยังเป็นการศึกษาที่ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ข : (1), 5,15) ผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการเสริมสร้างการเรียนรู้ ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข : 1 ; รุ่งเรือง สุขาภิรมย์. 2544 : 11)

ในขณะที่ เราให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างมาก แต่จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องการใช้เวลาของผู้เรียน พบว่า เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่บ้าน เด็กมีโอกาสเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงร้อยละ 19 ของเวลาทั้งหมด ดังนั้นเด็กสามารถเรียนรู้นอกห้องเรียนถึงร้อยละ 81 ของเวลาทั้งหมด (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 170-171; อาภา ภมรบุตร. 2545 : 77) โรงเรียนสามารถแบกรับภาระหน้าที่แทนพ่อแม่ผู้ปกครองได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ครูบาอาจารย์อาจดูแลด้านวิชาการได้มากหน่อยหรืออาจเสริมสร้างประสบการณ์หรือกิจกรรมบางอย่างที่ทางบ้านไม่อาจจัดหาให้ได้ แต่ก็ไม่อาจแทนที่บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองได้อย่างแน่นอน ด้วยเรื่องสำคัญเหล่านี้ย่อมต้องผ่านประสบการณ์การเรียนรู้จากชีวิตจริงเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 6) การเรียนรู้ในยุคใหม่นั้น มิได้เกิดขึ้นที่โรงเรียนหรือห้องเรียนเท่านั้น แต่เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางในสถานที่ต่างๆ แม้แต่ในบ้านก็จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ เพราะความรู้ต่างๆสามารถเรียนรู้ได้เองในเวลารวดเร็ว เข้าใจง่าย

โดยผ่านทางสื่อทันสมัยต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน ฯลฯ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น น่าสนใจมากขึ้น และเกิดประสิทธิภาพได้มากขึ้นด้วย (โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์. 2545 : 32 ; พนม พงษ์ไพบูลย์. 2542 ข : 15)

พ่อแม่ผู้ปกครองกับครู/โรงเรียนมีบทบาทแตกต่างกันในการทำหน้าที่ดูแลพัฒนาเด็ก แต่ทั้งสองฝ่ายมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ความรู้ ความดีงาม ความสุข และความสามารถในการพึ่งตนเองและสร้างสรรค์สังคมของลูกหลานไทยของเรา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 6) โรงเรียนและครอบครัวเป็นสองสถาบันหลักที่ต้องรับผิดชอบ (major responsibility) อย่างเป็นทางการ (formal) ในการศึกษาของเด็ก (Epstein and others. 1997 : 17 ; Epstein. 1995 : 701 ; Epstein. 1992 : 1140) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มาตรา24(6) จึงกำหนดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

การวิจัยครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน สมาชิกในการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะได้ให้คะแนนกิจกรรมในกลุ่มการเรียนรู้ที่บ้านนี้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในกิจกรรมทั้งหมดที่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ 40 กิจกรรม คือ 90.42 ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ

3.5 การตัดสินใจ

การบริหารการศึกษามีลักษณะที่แตกต่างจากการบริหารกิจการอื่นๆ การบริหารการศึกษาเป็นการบริหารงานที่มีจุดเน้นอยู่ที่การพัฒนาเด็ก ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนาน และเป็นไปโดยหวังผลระยะยาว และการบริหารการศึกษาเกี่ยวพันถึงบุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน บุคลากรในโรงเรียน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรม ฯลฯ ด้วยลักษณะพิเศษของการบริหารการศึกษาดังกล่าว จึงมีผลทำให้การจัดระบบการบริหารการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือการตัดสินใจ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2536 : 242 ; อาภา ภมรบุตร. 2545 : 248-249) การจัดการศึกษาตั้งแต่นี้ต่อไป ถือว่า "ทุกคน" ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ การบริหารจัดการการศึกษาจะเป็นไปในวงกว้าง โดยเฉพาะผู้ปกครอง นักเรียน ประชาชน ผู้บริหารโรงเรียนจำต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารเดิมมาเป็นการบริหารโดยองค์คณะบุคคลหรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : (ซ)) หากเรื่องใดที่บุคคลมีผลประโยชน์หรือมีความเกี่ยวข้อง รวมทั้งมีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ผู้บริหารก็ควรให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่หากเรื่องใดที่บุคคลไม่มีผลประโยชน์หรือความเกี่ยวข้อง ตลอดจนไม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ก็ไม่ควรจะให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Hoy & Miskel. 2001 : 328 ; citing Bridges. 1967)

ถึงแม้ว่า ในปัจจุบันจะได้มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วม (participative decision making) แต่ในเรื่องสำคัญหรือเรื่องในระดับนโยบายที่มีผลกระทบสูง การตัดสินใจขั้นสุดท้ายก็ยังเป็นของผู้บริหาร และผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของผู้ร่วมงานหรือผู้บริหารเอง เพราะฉะนั้น เรื่องที่ผู้บริหารสามารถตัดสินใจโดยลำพังหรือเลือกปรึกษาหารือเฉพาะบางคนที่เห็นสมควร ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีดังต่อไปนี้ 1)เป็นเรื่องที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ไม่ต้องมีส่วนนำไปปฏิบัติ 2)เป็นเรื่องยาก ไม่ต้องใช้การประสานงานหรือทำความเข้าใจมากในการนำไปปฏิบัติ 3)เป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ไม่สนใจว่าผลจะเป็นอย่างไร 4)เป็นเรื่องที่อยู่ในขอบข่ายอำนาจหน้าที่โดยชัดเจน มีกฎ ระเบียบ หรือแนวปฏิบัติรองรับ ส่วนเรื่องที่ไม่มีแบบแผนการตัดสินใจให้ยึดถือ ซึ่งบางคนเรียกว่า การตัดสินใจแบบนวัตกรรม (innovation) คือ การตัดสินใจในแนวใหม่ หรือ ความคิดสร้างสรรค์ ปกติการตัดสินใจแบบนี้ ความผิดพลาดจะมีผลกระทบสูง จึงมีเหตุผลสมควรในการให้คนมีส่วนร่วมตัดสินใจ(สนานจิตร สุคนธทรัพย์. 2533 : 166-167, 185) และ หน้าที่ของผู้บริหารส่วนที่เกี่ยวพันกับกลุ่มหรือคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ก็คือ 1) ใช้กลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การ 2) บริหารกลุ่มเพื่อทำให้ผลการปฏิบัติงานของกลุ่มอยู่ในระดับสูง 3) เอาชนะข้อเสียต่างๆของกลุ่มเพื่อความสำเร็จ (ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน. 2536 : 1287)

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ 3 กิจกรรม และกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ 4 กิจกรรมนั้น เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองเป็นฝ่ายให้ความร่วมมือกับโรงเรียน คือ โรงเรียนเป็นฝ่ายคิดงานและผู้ปกครองเป็นฝ่ายมาช่วยกันทำงานนั้นๆให้สำเร็จมากกว่าผู้ปกครองมาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน และร่วมพบปัญหาหรือเผชิญอุปสรรค พร้อมทั้งแก้ไขให้ลุล่วง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดาเนียล และ เรย์นา (Danial & Rayna. 1996 : 142-143) ที่ว่า การที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับโรงเรียนในทันทีนั้นอาจเป็นไปไม่ได้ เพราะแนวคิดและความสัมพันธ์ที่มีต่อโรงเรียนอาจจะยังมีความแปลกแยก ห่างเหิน และไม่สามารถกำหนดบทบาทตนเองที่เหมาะสมได้ในทันที จึงควรสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมก่อน ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับทุกฝ่าย ดังนั้นการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมเพื่อจะประสานความร่วมมือของพ่อแม่ผู้ปกครองและครูจึงควรเป็นสัมพันธภาพที่เป็นธรรมชาติมากกว่าเป็นแบบทางการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ค : 3)

3.6 การร่วมมือกับชุมชน

ปัจจุบันการทำงานคนเดียว (one man show) ได้ถูกเลิกไปหมดแล้ว และการทำงานเป็นหมู่คณะกำลังเข้ามาแทนที่ การร่วมมือประสานงานจึงเป็นอาวุธที่สำคัญของนักบริหาร เพื่อให้คนที่ต่างกันมาผนึกกำลังกัน ทำงานร่วมกัน ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

(ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน. 2536 : 1286-1287) การจัดการศึกษาต้องระดมทรัพยากรทั้งมวล (All for Education) เข้ามาจัดการศึกษา (ประเวศ วะสี. 2541 : 5) โรงเรียนจะต้องเป็นสถาบันที่สังคมทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2542 ข : 23-24 ; อาภา ภมรบุตร. 2545 : 131)

การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with Community) เป็นการเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือ การเชื่อมโยงโรงเรียนให้ไปช่วยเหลือชุมชน (Epstein and others. 1997 : 81) การร่วมมือกับชุมชนนั้น เป็นความพยายามอุดช่วงโหว่ในการบริหารโรงเรียน ด้วยการระดมบุคลากร เงินทุน วิทยาการใหม่ๆ และระบบการบริหารงานเพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารงานได้อย่างแท้จริง (U.S. Department of Education. 2000 : 2) หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ก็คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษาทั้งครูผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 51 ; สุรัฐ ศิลปอนันต์. 2545 : 263) โดยมีเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วม คือ การทำให้คนที่ถูกละเลยหรือถูกกีดกันให้ออกไปอยู่วงนอก ได้เข้ามาเกี่ยวข้องหรือการให้คนที่อยู่วงนอกเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่วงในเพื่อกระจายผลให้ครอบคลุมถ้วนทั่ว ให้ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะมีส่วนร่วม (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. 2542 : 12-13) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษานั้น จะทำให้บุคคลและกลุ่มมีความรับผิดชอบและมีความผูกพันทางใจต่อองค์การ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายต่าง ๆ การมีส่วนร่วมเป็นความเกี่ยวข้องในด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมของกลุ่ม เป็นตัวกระตุ้นให้ทำงานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย (สถิต กองคำ. 2542 : 34-35)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้กำหนดเจตนารมณ์ไว้หลายมาตราที่จะทำให้ประชาชนและทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา (สุวัฒน์ เงินฉ่ำ. 2541 : 30) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 29 ก็กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ฯลฯ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และมาตรา 58(2) กำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน ฯลฯระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา เช่นกัน การวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการร่วมมือกับชุมชน โดยเฉพาะโรงเรียนในบริบทของสังคมเมืองเป็นเรื่องใหม่ กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติและกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติจึงมีน้อยคือ เพียงอย่างละกิจกรรมเท่านั้น

4. การประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลปรากฏว่า ผู้ประเมินของทั้งโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีและโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ประเมินว่า กิจกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุลักษณะทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ เช่นเดียวกัน

ประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย คือ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีเป็นโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยเช่นเดียวกับโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา คือ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งโรงเรียน มูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(เดิม)หรือสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ยังไม่มีหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ชัดเจน โดยเฉพาะการอาสาสมัคร ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในประเทศไทย ในทางตรงกันข้าม โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ เป็นโรงเรียนของรัฐ สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ประกาศใช้ "หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร" (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2544 : 1-4) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงแตกต่างกัน ดังนี้ ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ประเมิน กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัครทั้ง 6 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติทั้ง 5 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 1 คือ กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน 2)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 คือ สำรวจความรู้ความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานโรงเรียน 3)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 3 คือ คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน 4)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 4 คือ ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานนั้นๆ 5)กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรมที่ 5 คือ มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจนนั้น ผู้ประเมินของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ประเมินกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติทั้ง 5 กิจกรรมด้วยค่าเฉลี่ยได้ 2.00 ทุกกิจกรรม ในทางตรงกันข้าม ผู้ประเมินของโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ประเมินกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติทั้ง 5 กิจกรรมด้วยค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.38 – 1.75 นั่นก็คือ หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้ข้อค้นพบที่ใช้เป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งหวังให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำข้อเสนอแนะนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติพัฒนาหรือปรับปรุงระบบการบริหารของสถานศึกษา ได้แก่

1. โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดระบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ชัดเจน โดยเฉพาะการอาสาสมัครของผู้ปกครอง

2. โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และเสริมสร้างการเรียนรู้ ทั้งที่ บ้าน โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

3. ผู้ปกครอง/ครอบครัว ควรกำหนดบทบาท หน้าที่ ของตนเองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เหมาะสม ทั้งการมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากบ้าน เช่น ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ ผู้ปกครองควรฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากโรงเรียน เช่น ผู้ปกครองควรเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น และ การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากการประชุมร่วมกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน เช่น ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น หรือระดับโรงเรียนทุกครั้ง ผู้ปกครองควรสมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งหวังให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำข้อเสนอแนะนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาและ/หรือระบบการบริหารสถานศึกษา ได้แก่

1. ผู้บริหารการศึกษา ตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไปควรนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ ปรับปรุงแก้ไข กฎ ระเบียบต่างๆที่เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารการศึกษาของสภาการศึกษาคาทอลิก(ประเทศไทย) ผู้บริหารการศึกษาของคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา

ครู บุคลากรในโรงเรียน ควรนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผน บริหารจัดการ และปฏิบัติงาน เพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

3. ผู้ปกครองหรือตัวแทนผู้ปกครองควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาท หน้าที่ ของผู้ปกครอง/ครอบครัว และ ครู ผู้บริหาร/โรงเรียน เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปเป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งหวังให้หน่วยงานหรือบุคคลที่สนใจจะศึกษาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน นำข้อเสนอแนะนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกิจกรรมต่างๆกัน

2. ควรมีการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้กิจกรรมการวิจัยและพัฒนา

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในกิจกรรมอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล สุดประเสริฐ. (2540). *การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2541). *การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

กมล ภู่ประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิปส์พับบลิเคชั่น.

กรมสุขภาพจิต. (2539). *คู่มือวิทยากรโรงเรียนสำหรับพ่อแม่*. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2542). *แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2543, พฤษภาคม. 21). *ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543*. ถ่ายเอกสาร.

_____. กรมสามัญศึกษา (2546). *ระเบียบกรมสามัญศึกษา ว่าด้วยคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง พ.ศ.2546*. ถ่ายเอกสาร.

กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2543). *การสร้างเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีบทบาทในการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

กฤษฎี ปิ่นนิล. (2546). *ความต้องการของอาสาสมัครประชาสงเคราะห์ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์.สส.ม.(การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

กาญจนา วิไลรัตน์. (2531). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกรรมการสภาตำบลในท้องที่อำเภอกำแพงแสน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

กัมภณฑ์ จุนโท. (2543, ตุลาคม). " ปฏิรูปการศึกษาให้ได้ผล : จุดเริ่มต้นที่ผู้ปกครอง," *วิชาการ*. 3(10) : 35-40.

กิติมา ปรีดีดิลก. (2529). *ทฤษฎีบริหารองค์การ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2532). *การบริหารและการนิเทศการบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์.

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2543). *แนวคิดในการอธิบายธรรมชาติของมนุษย์*. กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เก็บ ศรีสง่า. (2528). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านของ ประชาชนในเขตชนบทพื้นที่ยากจน อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพฯ : ส.เอเซียเพรส.

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2529). *การศึกษากระบวนการยอมรับเอาการศึกษาในรูปโรงเรียนเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างหนึ่งในการรักษาเอกราชของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2414-2464.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544, ตุลาคม). " การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน," *การศึกษาปฐมวัย.* 5(4) : 30-37.

เครือข่ายแกนนำ พ่อแม่ผู้ปกครอง และ กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน.* กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.

โครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัยและพัฒนากับสำนักการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2544). *เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์.* นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

งามตา วนินทานนท์ และคณะ. (2544). *รายงานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรส.* กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

งามตา วนินทานนท์ นพวรรณ โชติบัณฑ์ และ วัลภา สบายยิ่ง. (2545). "การอบรมขัดเกลาทางสังคมของครอบครัว," ใน *ประมวลสาระชุดวิชา จิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 5-7.* หน้า 348-394. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จรรจา สุวรรณทัต. (2545). "ระบบครอบครัวกับระบบสังคม," ใน *ประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 5-7.* หน้า 1-44. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จรรจา สุวรรณทัต และคณะ. (2536). *รายงานการวิจัย เรื่อง สถานภาพการวิจัยสาขาจิตวิทยาในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ.2516-2535.* กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จรัสศรี ขุนทวี. (2544). *สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2539 ในสหวิทยาเขตกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ. (2540). *รายงานการทบทวนองค์ความรู้เรื่องเด็ก เยาวชนและครอบครัวในประเทศไทยและข้อเสนอเชิงนโยบายและการวิจัย.* กรุงเทพฯ : มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.

จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

จันโททัย กลีบเมฆ. (2531, มิถุนายน). "ผู้ปกครองจะมีส่วนช่วยนักเรียนได้อย่างไร," *ประชากรศึกษา.* 38(9) : 29-31.

จินตนา ธิปัน. (2539). *แนวคิด นโยบาย วัตถุประสงค์ และกระบวนการการศึกษาสำหรับผู้ปกครองของสมาคมผู้ปกครองและครู.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การศึกษานอกระบบ). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

จินตนา เสมาเงิน. (2539). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานี.* วิทยานิพนธ์ พบ.ม.(การจัดการพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2545). "แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา," ใน *ประมวลสาระชุดวิชา จิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 1-4.* หน้า 1-58. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

จิรพรรณ ปุณเกษม. (2542). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ : กรณีศึกษา การร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จิระพันธุ์ พิมพ์พันธุ์. (2546). *การประชุมสัมมนาทางวิชาการ เนื่องในโอกาสครบรอบ 4 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.* เรื่อง "เงินอุดหนุนกับ การศึกษาเอกชน" 23 สิงหาคม 2546 ณ ห้อง Meeting Room ศูนย์การประชุมอิมแพคเมืองทองธานี นนทบุรี.

จิระภา ขำพิสุทธิ์. (2546). "วิธีการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ," ใน *รวมบทความทางวิจัยวาระงานแสดงมุทิตาจิต 60 ปี ศ.ดร.สำเริง บุญเรืองรัตน์.* พิษณุโลก : โรงพิมพ์ตระกูลไทย.

เจริญศักดิ์ ครองเมือง. (2544). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จุมพล หนิมพานิช. (2539). "สังคมและวัฒนธรรม," ใน *เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคม หน่วยที่ 1-8.* หน้า 276-372. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2532). *รายงานการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิผลของโรงเรียนเอกชน.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.

จุฬาภรณ์ มาเสถียรวงศ์. (2545, มิถุนายน). "เตรียมลูกวัยเรียนอย่างเข้าใจ," *อุดมศานต์.* 82(2) : 40-42.

จำรัส นองมาก. (2538). *การรับรองมาตรฐานคุณภาพโรงเรียนเอกชน : แนวทางพัฒนาเพื่อเสริมบทบาทการแบ่งเบาภาระรัฐ.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.

ฉลอง คงเจริญ. (2545). *ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชมแข พงษ์เจริญ. (2542). *การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชมรมผู้ปกครองและครูโรงเรียนพระมหาไถ่ศึกษา. (2545). *รายงานการประชุม ชมรมผู้ปกครองและครูโรงเรียนพระมหาไถ่ศึกษา กรุงเทพฯ.* กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.

ชวรัตน์ เชิดชัย และ นรา สมประสงค์. (2536). "การติดต่อสื่อสาร," ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 9-12.* หน้า 1-96. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2541). "การศึกษากับครอบครัว," ใน *เอกสารประกอบชุดวิชา การศึกษากับชีวิตและ ชุมชน หน่วยที่ 1-8* . หน้า 45-108. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2541). *ทรัพยากรเพื่อการศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ชุมพร ยงกิตติกุล และคณะ. (2535). *รายงานผลการวิจัย เรื่อง บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการพัฒนาเด็กและเยาวชน.* กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.

ชาติชาตรี โยสีดา. (2546). *ปฏิรูปการศึกษา*. สถานีวิทยุศึกษา เอฟ.เอ็ม. 11 กันยายน 2546 8.00-9.00 น.

เชิดศักดิ์ ถาวรเศรษฐ. (2542). "แนะนำเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียนสวนกุหลาบ," ใน *สาร สวนกุหลาบ*. 67(11) : 30.

เชื้อ สาริมาน. (2524, ตุลาคม-ธันวาคม). "บทบาทผู้ปกครอง," *วิทยาจารย์*. 79(4) : 19-22.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์. (2537, กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม). "นักเรียนยกพวกตีกัน ความก้าวร้าวของเด็กหรือความล้มเหลวของการศึกษา," *สารวัตรนักเรียน*. 3(2) : 34-36.

ณรงค์ เส็งประชา. (2538). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

ดรุณี ศรีมงคล. (2536). *การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่และหัวหน้าหมวดวิชา และครูผู้สอน เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2540, มกราคม). "แนวทางใหม่ในการพัฒนาจิตและพฤติกรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา," *การศึกษา*. 20(4) : 17-22.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2528). *ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศน์ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ.(2536). *รายงานวิจัย เรื่อง ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและแนวทางป้องกัน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจนปัจจนึก. (2524). *ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดุจเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2537). *ลักษณะของมารดากับจิตลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย*. ภาคนิพนธ์ ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดุษฎี โยเหลา. (2535). *รายงานวิจัย เรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์เมตต้า*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทัศนา แสวงศักดิ์. (2539). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพระยะสั้นช่างอุตสาหกรรม กรมอาชีวศึกษา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช. (2546). *กระบวนการ/แนวคิดการสร้างเครือข่ายพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ : องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.

ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2543). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

ธวัช พิริยปัญจบุตร. (2541). *การศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ธีระ รุญเจริญ. (2545). *สภาพและปัญหาการบริหารและจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2542). *การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ NGOs และองค์กรประชาชนในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด*. ขอนแก่น : ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. (2543). *สังคมศาสตร์พื้นฐานการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537-2538, ธันวาคม-มกราคม). "ความสัมพันธ์ระหว่างสถิติกับการวิจัย," *ข่าวสารการวิจัยการศึกษา*. 18 (2) : 3-113.

_____. (2538, กรกฎาคม-ธันวาคม). "วิธีวิทยาขั้นสูงด้านการวิจัยและสถิติ," *วิธีวิทยาการวิจัย*. 7(2) 1-36.

นภเนตร ธรรมบวร. (2541).*รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ : บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

นฤมล นิราทร. (2543). *การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ*. กรุงเทพฯ : องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.

นิพนธ์ เสือก้อน. (2545). *การศึกษาความเป็นหุ้นส่วนการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นัยพินิจ คชภักดี. (2545). *พัฒนาสมองลูกให้ล้ำเลิศ*. กรุงเทพฯ : แปลน พับลิชชิ่ง.

บรรพต วีระสัย. (2541). *สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บัญชร แก้วส่อง. (2531) *รูปแบบทางสังคมจิตวิทยาสำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บัญชา จันทร์รักษา. (2540). *ทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร..

บุญเจือ ถิ่นนคร. (2534). *ความพึงพอใจในงานอาสาสมัครสาธารณสุข จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ฉะเชิงเทรา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา.

บุญชัย เกรียงบูรณนันท์. (2537, กรกฎาคม-กันยายน). "บทบาทของผู้ปกครองในการสร้างความสามารถในการอ่านของนักเรียน," *สารพัฒนาหลักสูตร*. 13(118) : 47-49.

บุญยิ่ง โหมดเทศ. (2530). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชุมพร*. วิทยานิพนธ์ สส.ม.(วิจัยประชากรและสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

บุญเยี่ยม จิตรดอน. (2532). "บทบาทของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย," ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 6-10*. หน้า 327-376. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุญเหลือ พูลทอง. (2529,ธันวาคม). "การเชิญผู้ปกครองมาร่วมปรึกษาหารือ," *การศึกษากรุงเทพมหานคร*. 11(3) : 2-5.

ประกายรัตน์ ภัทรชิติ. (2531). "พัฒนาการเด็กปฐมวัย," ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูปฐมวัย หน่วยที่ 1-5*. หน้า 1-56. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประสพสุข บุญเดช. (2543). *คำอธิบาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : นิติบรรณาการ.

ประหยัด ศรีบำรุง. (2537, กุมภาพันธ์-พฤษภาคม). "ปัญหาเด็กไทยในวันนี้," *สารวัตรนักเรียน*. 3(2) : 31-33.

ประเสริฐ เชษฐพันธ์. (2542). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประดิษฐ์ จุมพลเสถียร. (2544). *การสื่อสารการตลาดเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาร์ตโปรเกรส.

ประดิษฐา จันทร์ไทย. (2532). *การศึกษาการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครูในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาษิต. (2532). "การเตรียมความพร้อมด้านลักษณะนิสัย," ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 11-15*. หน้า 717-800. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประยูร ศรีประสาธน์. (2532). *รายงานการวิจัย เรื่อง ผลกระทบของการศึกษาเอกชนต่อสังคมไทย.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.

ประยูร ศรีประสาธน์.. (2536). "การตัดสินใจ," ใน *ประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5-8.* หน้า 195-284. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ. (2532). *รายงานการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของเอกชน.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ประวิทย์ เพชรมี. (2538). *การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษานอกระบบ). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

ประเวศ วะสี. (2538, มกราคม). "ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ," *ทิศทางไทย.* 10(13) : 8-9.

_____. (2541). *ปฏิรูปการศึกษาจังหวัดเพื่อคนทั้งมวล.* กรุงเทพฯ : มูลนิธิสฤษดิ์ศรีสฤษดิ์วงศ์

_____. (2544 ก). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษาที่พาประเทศพ้นภัย.* กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

_____ . (2544 ข). *ปฏิรูปการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

ปรัชญา ศรีภา. (2540). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(ศิลปศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

ปรีดาวรรณ อินทวิมลศรี. (2541). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมให้บริการชุมชนของโรงเรียนประชานิเวศฯ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน. (2536). "การประสานงานและการนิเทศงาน," ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 9-15.* หน้า 534-587. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *จิตวิทยาการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.* กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ไผท สิทธิสุนทร. (2543 ก, เมษายน). "บทบาทของผู้ปกครองในโรงเรียน," *สานปฏิรูป.* 3(25) : 22-23.

ไผท สิทธิสุนทร. (2543 ข, พฤษภาคม). "บทบาทของผู้ปกครองในโรงเรียน," ใน *สานปฏิรูป*. 3(26) : 22-23.

พจนี เทียมศักดิ์. (2543). *ปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พนม พงษ์ไพบูลย์. (2542 ก). "การบริหารการศึกษากระทรวงเดียว," ใน *การบริหารการศึกษากระทรวงเดียว*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2542 ข, ตุลาคม). " บทบาทใหม่ของโรงเรียนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ," *วิชาการ*. 2(10) : 8.

พรชัย ภาพันธ์. (2543,มีนาคม). "คืนอำนาจให้ชุมชน กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้ยั่งยืน," *วิทยาจารย์*. 99(9) : 20.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2540). *จิตวิทยาครอบครัว*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระสันตปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2. (1981). แปลโดย แบร์นาร์ด กิลแม็ง, สารภี แกสตัน, รุ่งโรจน์ ตั้งสุรกิจ และ ขัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ จาก *ครอบครัวในโลกปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : แผนกคริสตศาสนาธรรม.

_____. (1994). แปลโดย นรินทร์ ศิริวิริยานนท์ จาก *สารถึงบรรดาครอบครัวจากสมเด็จพระสันตปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2 (1994) ปีแห่งครอบครัว*. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการส่งเสริมชีวิตครอบครัว.

พวงรัตน์ มณีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัทยา สายหู. (2541). *ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม*. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.

พันธ์ทิพย์ รามสูตร. (2540). *การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2527, กุมภาพันธ์). "การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองของนักเรียนและครู," *รามคำแหง*. 9(2): 60-65.

พิมพา ตามี่. (2539). *ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

พิมล เจริญวัชรตานนท์. (2545). *แนวทางการบริหารงานอาสาสมัครชาวต่างชาติที่ทำงานเพื่อเด็กพิการในประเทศไทย : กรณีศึกษา สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญาปากเกร็ด (บ้านเฟื่องฟ้า)*. วิทยานิพนธ์ สส.ม.(สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ไพฑูรย์ กระโทกนอก. (2544, มิถุนายน - ตุลาคม). "ถ้อยแถลงจากผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ," *วิชาการสาร*. 6 (26) : 3.

ไพฑูรย์ กระโทกนอก. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เกตุสุเดช กำแพงแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม เมื่อ 23 กันยายน 2546.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2541). *จำเป็นต้องปฏิรังสรรค์การศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพโรจน์ กำภูสิริ. (2544). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. (2531, กุมภาพันธ์). "การมีส่วนร่วมของประชาชน," *พัฒนาชุมชน*. 27(5) : 24-30.

โพธิพันธุ์ พานิช. (2544). *การสร้างครอบครัวไทยให้มีความสุข*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี่ยงเชียง.

เพ็ญพิชช์ ศรีอรุณ. (2542). *โครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศออสเตรเลีย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

แพทยา แก้วพวง. (2533). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

พูลทรัพย์ นาคนาคา. (2542). *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ภูมิจิตร ศรีวงษ์ราช. (2541). *องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานพัฒนาของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(บริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

มารศรี จันทร์ชลอ. (2534). *การศึกษาเปรียบเทียบทัศนะคติและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบของนักเรียน ศึกษาเฉพาะกรณี : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนคาทอลิกของสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

มาติน ประทีป โกมลมาศ. (2541). *การศึกษาคาทอลิกเน้นความเป็นบุคคลของมนุษย์ในการศึกษาอบรม*. กรุงเทพฯ : สภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย).

มารีอา ติวิเชียร. (2538). *พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในการดำเนินการเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 5.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(บริหารการศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

เมธี ปิลันธนานนท์. (2546). "ครูเก่ามองอดีตและอนาคตของโรงเรียนอัสสัมชัญ," ใน *อุโฆษสาร 2000.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อุดมศึกษา.

มูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. (2546). *สรุปผลการดำเนินงานปีการศึกษา 2546.* กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการงานวิจัย.

ยุทธชัย – อุทัยวรรณ เฉลิมชัย และกลุ่มบ้านเรียนปัญญากร. (2543). *รายงานการศึกษาวิจัยรูปแบบและพัฒนาการการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทย ฉบับย่อ.* กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

ยุพา วงศ์ไชย. (2536). *การบริหารองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชน.* กรุงเทพฯ : กองการสังคมสงเคราะห์เอกชน กรมประชาสงเคราะห์.

รจิตลักษณ์ แสงอุไร. (2530). *นิเทศน์ศาสตร์เบื้องต้น.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจ้าพระยา.

รัชนี ศุจิจันทร์รัตน์. (2531). *ทักษะการติดต่อสื่อสาร.* สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ราชบัณฑิตยสถาน.(2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.

ราชันย์ บุญธิมา. (2542). *ปัจจัยที่เอื้อต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย. (2545). *บทบาทเครือข่ายผู้ปกครอง.* กรุงเทพฯ : เครือข่ายผู้ปกครอง.

โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. (2543). *บทบาทของเครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี.* กรุงเทพฯ : เครือข่ายผู้ปกครอง.

โรงเรียนบ้านคลองบัว(เอี่ยมแสงโรจน์). (2544). *บทบาทผู้ปกครอง.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายปกครอง.

โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ นนทบุรี. (2545). *การดำเนินงานคณะกรรมการชั้นเรียน โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ ปีการศึกษา 2545.* นนทบุรี : ฝ่ายปกครอง.

โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ นนทบุรี. (2546). *การดำเนินงานคณะกรรมการชั้นเรียน โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ ปีการศึกษา 2546.* นนทบุรี : ฝ่ายปกครอง.

โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์. (2545). *เอกสารวิชาการ : ความรู้ความเข้าใจและบทบาทของครู-ผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ.

โรงเรียนมีนประสาทวิทยา. (2546). *ผู้ปกครองกับโรงเรียน.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ.

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา. (2546). *โครงการเครือข่ายผู้ปกครอง.* กรุงเทพฯ : เครือข่ายผู้ปกครอง.

โรงเรียนเผดิมศึกษา. (2544). *สายสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายประชาสัมพันธ์.

โรงเรียนอัสสัมชัญ. (2541). *ประกาศการคัดสรรตัวแทนผู้ปกครอง : โครงสร้างและบทบาท.* กรุงเทพฯ : สำนักผู้อำนวยการ.

_____. (2541). *อัสสัมชัญประวัติ.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อุดมศึกษา.

_____. (2542). *คู่มือนักเรียน.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อุดมศึกษา.

_____. (2544). *โครงสร้างการบริหารและพรรณนางานของโรงเรียนอัสสัมชัญ.* กรุงเทพฯ : สำนักผู้อำนวยการ.

_____. (2545). *รายงานผลการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญ ประจำปีการศึกษา 2544.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ.

โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์. (2546). *สารสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน..*กรุงเทพฯ : ฝ่ายบริการ.

โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. (2541 ก). *อัสสัมชัญประวัติ.* กรุงเทพฯ : อุดมศึกษา.

_____. (2541 ข). *ธรรมนูญโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2541).* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เหรียญบุญ.

_____. (2542). *สรุปการประเมินวันสายสัมพันธ์ครอบครัวคาทอลิกกับโรงเรียน.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายกิจกรรม.

_____. (2543 ก). *รายงานสรุปผลการดำเนินงาน โครงการวันงดสูบบุหรี่โลก.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายกิจกรรม.

_____. (2543 ข). *รายงานสรุปผลการดำเนินงาน งานสายสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียน ครั้งที่ 1/2543.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายปกครอง.

_____. (2543 ค). *รายงานสรุปผลการดำเนินงาน งานสายสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียน ครั้งที่ 2/2542.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายปกครอง.

_____. (2543 ง). *รายงานสรุปผลการดำเนินงาน งานสายสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียน ครั้งที่ 1/2544.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายปกครอง.

_____. (2544 ก). *รายงานสรุปผลการดำเนินงาน พิธีวันพ่อ.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายกิจกรรม.

_____. (2544 ข). *รายงานสรุปผลการดำเนินงาน โครงการจิตวิทยา สัมพันธ์.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ.

_____. (2544 ค). *รายงานสรุปผลการดำเนินงาน โครงการ ACP ห่วงใย ดูแล จิตใจคนในครอบครัว.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ.

โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. (2544 ง). *รายงานผลการสัมมนาระดมสมอง เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ชุมชน กับการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ.

_____ . (2545 ก).*แผนพัฒนาโรงเรียน ระยะที่ 3 พ.ศ.2545-2549.* กรุงเทพฯ : สำนักผู้อำนวยการ.

_____ . (2545 ข). *รายงานสรุปผลการดำเนินงาน โครงการแนะแนวสัมพันธ์.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ.

_____ . (2546 ก). *รายงานการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ครั้งที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2546.* กรุงเทพฯ : สำนักผู้อำนวยการ.

_____ . (2546 ข). *รายงานการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ครั้งที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2546.* กรุงเทพฯ : สำนักผู้อำนวยการ.

_____ . (2546 ค). *แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2546.* กรุงเทพฯ : สำนักผู้อำนวยการ.

_____ . (2546 ง). *สามะโนนักเรียน ปีการศึกษา 2546.* กรุงเทพฯ : ฝ่ายธุรการ.

รุ่ง แก้วแดง. (2541). *ปฏิวัติการศึกษาไทย.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน.

_____. (2542, พฤศจิกายน). "ประเทศชาติจะได้อะไรจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ," *ราชภัฏกรุงเก่า.* 5 (11) : 61.

_____ . (2543). *ภาพอนาคตของโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คอมฟอร์ม.

รุ่ง แก้วแดง และปรีชา คัมภีรปกรณ์. (2541). "การวางแผนด้านบุคลากร," ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วย 1-7.* หน้า 211-232. นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รุ่งเรือง สุขาภิรมภ์. (2544, กุมภาพันธ์). "ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติในระดับสถานศึกษา : ประสบการณ์จากนานาประเทศ," *วารสารวิชาการ.* 4(2) : 11-12.

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ทัศนา ทองภักดี. (2543). *รายงานการวิจัยฉบับที่ 75 รูปแบบการแสดงความรักของมารดาที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและพัฒนาการทางอารมณ์สังคมของเด็ก.* กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรมน จุละจาริตต์. (2543). *การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางการศึกษาในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก : แนวโน้มและประเด็นสำคัญ.* กรุงเทพฯ : ศูนย์ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อปฏิรูปการศึกษา.

วรรณลักษณ์ เมียนเกิด. (2544). *การประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กที่ถูกกระทำทารุณระหว่างองค์กรสวัสดิการเด็กภาครัฐและเอกชน.* วิทยานิพนธ์ สส.ม.(สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วรวิทย์ อรรถโกวิทชาตรี. (2541). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนและชุมชนต่อการป้องกัน การเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5-6 ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(วิจัยและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วรภัทร ภู่เจริญ. (2541). *แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์ดี.

วัชรี อ้นนาค. (2540, มกราคม-ธันวาคม). "การสื่อสารในครอบครัว," *วารสารศูนย์สุขวิทยา.* 1(22) :31-34.

วัฒนา นวลสุวรรณ. (2534). *อาสาสมัครกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วารี กติกา. (2540). *การรับรู้และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดอนุบาลศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือ เชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ถ่ายเอกสาร.

วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ. (2542). "การตัดสินใจ," ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1-5.* หน้า 185-199. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

วิจิตร ศรีสอ้าน. (2541). "การอภิปรายแสดงความเห็นจากการสัมมนายุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา," ใน *ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2542). "การบริหารการศึกษากระทรวงเดียว," ใน *การบริหารการศึกษากระทรวงเดียว.* กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____ . (2544). *เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1-8.* หน้า 1-53. พิมพ์ครั้งที่ 15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิชัย ตันศิริ. (2542). *โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดสู่การปฏิรูปในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิชัย โถสุวรรณจินดา. (2535).*ความลับขององค์การ : พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่.* กรุงเทพฯ : ธรรมนิติ.

วิชิต นันนสุวรรณ และ จำนงค์ แรกพินิจ. (2541). *บทบาทของชุมชนกับการศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

วิทยากร เชียงกุล. (2542). *วิกฤติและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาในสังคมไทย.* กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พริ้นติ้ง.

วิศิษฐ์ ทองสมบูรณ์. (2535). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อปพ.)ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ กชช. : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(ศิลปศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). *การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.

_____ . (2544). *บทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษาไทย.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.

วิไลรัตน์ ขันธ์เจริญ. (2539). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน : วิเคราะห์ในกรณีของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(ปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และ โยธิน แสวงดี. (2531). *การสนทนากลุ่ม : เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพจากการวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* กรุงเทพฯ : ชมรมวิจัยเชิงคุณภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วุฒิชัย มูลศิลป์ และ ลดาวัลย์ พวงนิล. (2532). *รายงานการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของเอกชน.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2534). *รายงานการวิจัย เรื่อง อาสาสมัครกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์.* กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศักดา สกนธวัฒน์. (2544, มกราคม-เมษายน). "ถ้อยแถลงจากผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ," *วิชาการสาร.* 5 (24) : 3.

ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2542). *สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). *การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน. (2544). *รูปแบบและบทบาทการมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง : ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้ปกครองที่เป็นกรรมการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ สส.ม.(สังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ศิริพรรณ เจริญสุข. (2544). *โรงเรียนบ้านบางกะปิ.* กรุงเทพฯ : โรงเรียนบ้านบางกะปิ.

โศจิลักษณ์ กมลศักดาวิกุล. (2538). *บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ สส.ม.(สังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สมบัติ เปี่ยมบริบูรณ์. (2536). *สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สมพร เทพสิทธา.(2540). "แนวคิดและทิศทางการพัฒนางานอาสาสมัครในสังคมไทย," ใน *ทำเนียบอาสาสมัครภาครัฐบาลและเอกชน*. กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์.

_____ . (2541). *อุดมการณ์และบทบาทของอาสาสมัคร แนวคิดและทิศทางการพัฒนางานอาสาสมัครในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จิรรัช.

_____. (2543. พฤศจิกายน - ธันวาคม). "แนวคิดและทิศทางการพัฒนางานอาสาสมัคร," *การประชาสงเคราะห์*. 3 (2) : 14-17.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). "แนวคิดในการพัฒนาคนและกระบวนการเรียนรู้," ใน *การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน*. เชียงใหม่ : สำนักพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 8.

สมหมาย วัฒนะคีรี. (2529). *การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดนนทบุรี ตามทัศนะของผู้ปกครองนักเรียน*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

_____ . (2544). *การประชุมใหญ่สามัญประจำปีสมาคมผู้ปกครองและครูสวนกุหลาบนนทบุรี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2532). *การเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนและสภาพแวดล้อมทางบ้านระหว่างนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่มีประสิทธิภาพสูงและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่ำในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สมอาจ วงษ์ขมทอง. (2536, ตุลาคม). "แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมแบบดั้งเดิม," *สาธารณสุขมูลฐานและการพัฒนา*. 6(1) : 22-23.

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2543). *เอกสารประกอบชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____ . (2546 ข). *ทำเนียบอัสสัมชัญ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อุดมศึกษา.

สนานจิตร สุคนธทรัพย์. (2536). ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยกับการตัดสินใจ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 1-4.* หน้า 161-224. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สนิท ขาวสอาด. (2539). *ปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษากรณีโครงการประปาหมู่บ้าน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม.* วิทยานิพนธ์ ร.ม.(การปกครอง) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย. (2537). "สรุปผลงานของสภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย 2536 – 2537," *สารสัมพันธ์ ฉบับพิเศษ.* ม.ป.พ.

สมาคมอัสสัมชัญ. (2546 ก). *อัสสัมชัญประวัติ 115 ปี.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อุดมศึกษา.

สอ เสถบุตร. (2532). *New Model English-Thai Dictionary.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สังคม ภูมิพันธ์. (2530). *ทฤษฎีและกระบวนการสื่อสาร.* มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

สัมฤทธิ์ ศรีสวัสดิ์. (2545). *องค์กรเครือข่ายพ่อแม่-ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสตรีวิทยา.* กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.

สุภรณ์ ศรีพหล. (2541). "การศึกษากับชีวิต," ใน *เอกสารประกอบชุดวิชา การศึกษากับชีวิตและชุมชน หน่วยที่ 1-8* . หน้า 1-44. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุภาพร วีรดาวิญญู. (2538). *การศึกษาเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์การอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยและนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (บริหารการศึกษา) .ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

สุภางค์ จันทวานิช. (2531). *วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____ . (2534). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____ . (2536). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____ . (2539). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ.* พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรปรีชา ลาภบุญเรือง. (2530). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอมลาพิสัย จังหวัดกาฬสินธุ์.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุรสิทธิ์ สุขชัย. (2535). *สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

_____ . (2545). *จดหมาย เรื่อง เชิญเป็นกรรมการสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ : โรงเรียนอัสสัมชัญ.

สุรสิทธิ์ สุขชัย และ ชัยณรงค์ มนเทียรวิเชียรฉาย. *แสงธรรม "336 ปี การศึกษาคาทอลิก,"* สถานีโทรทัศน์สี ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. 16 มิถุนายน 2545. 05.00 - 06.00 น.

สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2545). *กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ด่านสุทธา.

สุดใจ ทศพร. (2531, ธันวาคม). " บวรสอนคนให้เป็นใคร," *มิตรครู.* 30 (22) : 49-51.

สุดใจ บุตรอากาศ. (2544). *คู่มือปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในชุมชน เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน.* เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ.

สุดา ทัพสุวรรณ. (2545, พฤษภาคม-สิงหาคม). "บ้านกับโรงเรียน," *บริหารการศึกษา มศว.* 1 (2) : 19-26.

สุมน อมรวิวัฒน์. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด ฉบับพ่อแม่.* กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

สุทัศน์ ขอบคำ. (2540). *รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุเทพ ทองมังกร. (2528). *การศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนและสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุพจน์ เบญจามฤต. (2541). *การศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาและแนวทางการจัดการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนพลูตาหลวงวิทยา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

สุพัตรา สุภาพ. (2531). *สังคมและวัฒนธรรม.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____ . (2539). *สังคมวิทยา.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิทธิณัฐ ประพุทธนิติสาร. (2545). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : แนวคิดและแนวปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ : วนิดาเพรส.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). "ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา," ใน *สัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วย 5-8.* หน้า 177-266. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เสนาะ ดิเยาว์. (2537). *การสื่อสารในองค์การ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สื่อมวลชนคาทอลิก. (2546). *ปฏิทินคาทอลิก 2546.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2544). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.* กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานเขต เขตการศึกษา 6. (2535). *การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนและความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนขยายโอกาสของการศึกษา ในเขตการศึกษา 6.* ลพบุรี : สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). *การบริหารโรงเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2543 ก). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

_____ . (2543 ข). *รายงานการวิจัยรูปแบบและพัฒนาการการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทย.* กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

_____ . (2543 ค). *Partnership for Family Involvement in Education.* กรุงเทพฯ : กลุ่มงานการบริการข้อมูลอินเตอร์เน็ต.

_____ . (2543 ง). *The Role of Parent in the Education System of the European Union.* กรุงเทพฯ : กลุ่มงานการบริการข้อมูลอินเตอร์เน็ต.

_____ . (2544 ก). *การประชุมสมัชชาการปฏิรูปการเรียนรู้ เรื่อง บทบาทและยุทธศาสตร์พ่อแม่ ผู้ปกครองเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2544 ข). *คู่มือการดำเนินงานของเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ : พริกหวาน.

_____ . (2544 ค). *บทบาทเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูในการร่วมพัฒนาการเรียนรู้ในสถานศึกษา กรณีตัวอย่าง : รูปแบบที่ประสบ ความสำเร็จ.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2544 ง). *รายงานการศึกษา เรื่อง ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน.* กรุงเทพฯ : พริกหวาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544 จ). *สรุปข้อคิดเห็นเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2544 ฉ). *สาระสำคัญการปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2544 ช). *สาระสำคัญที่เกี่ยวกับบทบาทของบิดามารดา ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เรียนตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2545 ก). *คู่มือผู้ปกครอง : การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา.* กรุงเทพฯ : พริกหวาน.

_____ . (2545 ข). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพฯ : พริกหวาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). "มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน," *การศึกษาเอกชน.* กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.

_____ . (2539). *รายงานการวิจัย เรื่อง แนวโน้มของการศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาในอนาคต.*กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____ . (2543). *รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาสถานภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชน.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.

_____ . (2544). *แนวปฏิบัติของพ่อแม่ผู้ปกครองในสถานศึกษาเอกชน เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.* กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). *ปฏิรูปการศึกษาไทยในมุมมองประชาชน.* กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

อภิญญา เวชยชัย. (2544). *รายงานการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา.* กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

อสิตรา รัตตะมณี. (2540). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

อารยา วัฒนกิจ. (2526). *ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

อารี พันธ์มณี. (2540). *จิตวิทยาการเรียนการสอน.* พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์เลิฟแอนด์ลิพ.

อาสาพห์ เกษทรัพย์. (2524). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนชุมชนของผู้ปกครองในเขตอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร : ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนชุมชนภูมิวิทยา.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

อาภา ภมรบุตร. (2545). *จิตวิทยาเกี่ยวกับครูและการบริหารงานการศึกษา.* กรุงเทพฯ : ดวงกมล.

อุทัย ดุลเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). *ระบบการศึกษากับชุมชน กรอบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย.* กรุงเทพฯ : แปลนพริ้นติ้ง.

อุทัย หิรัญโต. (2531). *เทคนิคการบริหาร.* กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

อุทัย บุญประเสริฐ และ จิราภรณ์ จันทร์สุพัฒน์. (2545). *รายงานการวิจัย เรื่อง ภารกิจ โครงสร้าง และอัตรากำลังของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

อุรัญญา รุกขมธุร์. (2526). *สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอกชนคาทอลิกในเครือคาทอลิกและสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อุษณีย์ โพธิสุข และคณะ. (2544). *สร้างสรรค์นักคิด : คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทักษะความคิดระดับสูง.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รัตนพรชัย.

อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์ (โพธิสุข). (2545). *สร้างเด็กให้เป็นอัจฉริยะ(Raising a Genius) เล่มที่ 3 ฝึกเด็กให้เป็นนักคิด.* กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

อุ่นตา นพคุณ. (2528). "การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา," *การศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชน.* กรุงเทพฯ : กลุ่มศึกษาปัญหาและทิศทางการศึกษาไทย.

อำไพ สุจริตกุล และคณะ. (2533). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีไทย : การศึกษาเชิงมนุษย์วิทยา.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Aldag, R.J.& Stearns, T.M. (1987). *Management.* Ohio : South-Western.

Alter, C.& Hage, J.(1993). *Organizations Working Together.* California : Sage.

American Association of School Administrations. (1955). *Staff Relation in School Administration.* Washington : AASA.

Arnstein, S.R. (1969, July). "Ladder of Citizen Participation," *Journal of American Institute of Planners.* 36 (2) : 216-224.

Badaracco, J.L. (1998, November). "Managing Alliances," *Strategic Synergy,* 12 (5) : 268.

Baird, J.E. (1977). *The Dynamics of Organization Communication.* New York : Harper & Row.

Barnes, R.A. (1995, April) " Africa American Parents' Involvement in their Children's Schooling." *Dessertation Abstracts International.* 55 (10) : 3152 - A.

Baumrind, D. (1989). "Rearing Competent Children," In *Child Development Today and Tomorrow.* San Francisco : Jovssey-Bass.

Bechtol, W.M.& Sorenson, J.S. (1993). *Restructuring Schooling For Individual Students.* Massachusetts : Allyn & Bacon.

Beck, L.G. & Murphy, J. (1998). *The Four Features of the successful school.* California : Corwin.

Bell-Gredler, M.E. (1986). *Learning and Instructional Theory into Practice.* New York : Macmillan.

Belsky, J. (1984. September). "The Determinants of Parenting : A Process Model," *Child Development.* 55(2) : 83-96.

Berger, E.H. (1995). *Parents as Partners in Education.* New Jersey : Merrill.

Berk, L.E.& Barbaral, L.G. (1987. May) "Pattern of Extracurricula Participation from High School to College," *American Journal of Education.* 95(3) : 468-485.

Bloom. B.S.(1976). *Human Characteristics and School Learning.* New York : McGraw Hill.

Brighouse, T. & Woods, D. (1999). *How to Improve Your School.* London & New York : Routledge.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development : Experiments by Nature and Design.* Cambridge, M.A. : Harvard University.

Caldwell, B.J. & Spinks, J.M. (1990). *The Self Managing School.* London : Taylor & Francis.

Carroll, A.B. (1987, March - April). "In Search of the Moral Manager," *Business Horizontal.* 57 (4) : 7-15.

Chukwee, S.A. (1986. January). "The Effect of Power and Communication on Decentralization and Centralization of School Management in Imo State, Nigeria ," *Dissertation Abstracts International.* 47(04) : 1126-A.

Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1977). *Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation.* USA : Cornell University.

Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1980. June). "Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarity through Specificity," *World Development.* 8 (3) : 223-229.

Comer, P.C. & Haynes, M. N. (1991, January) "Parent Involvement in School : An Ecological Approach" *Elementary School Journal.* 91(3) : 425-432.

Coombs, P.H. (1981). *New Strategic for Improving Rural Family Life Essex.* Connecticut : International Council for Education Development.

Coots, J.J. (1998, Winter). " Family Resources and Parent Participation in Schooling Activities for Their Children with Development Delays," *Journal of Special Education.* 31(4) : 498-520.

Couchenour, D. & Chrisman, K. (2000). *Families, School, and Communication.* London : Delma.

Cromwell, E.S. (1994) *Quality Child Care.* Boston : Allyn & Bacon.

Daft, R.L. (1989). *Organization Theory and Design.* 3rd ed. St.Paul : West.

Daniel, U.L. & Rayna, F.L. (1996). *Home Environment, The Family and Cognitive Development Society and Education.* 9th ed. New York : Simon & Schuster.

Davis, K. & Newstrom, J.W. (1989). *Human Behavior at Work : Organizational Behavior.* 7th ed. New York : McGraw-Hill.

Dembo, M.H. (1994). *Applying Education Psychology in Classroom.* 5th ed. New York : Longman.

Dervill, A. & Munday, J.K. (1984). *Effective Leadership in Voluntary Organizations.* Chicago : Follett.

Devito,J.A. (1978). *Communicology : An Introduction to the Study of Communication.* New York : Harper & Row.

Dorothy, J. (1976). *Everybody Wins : Transactional Analysis Applied to Organizations.* New York : Addison-Wesley Publishing.

Dorothy, T. and others.(1993). "Family Theories and Methods : A Contextual Approach," In *Sourcebook of Family Theories and Methods : A Contextual Approach.* New York : Plenum.

Douglah, M. (1970. May). "Some Perspective on the Phenomenon of Participation," *Adult Education Journal.* 20 (2) : 88-98.

Dubrion M. & Ireland G.D. (1993). *Management and Organization.* 2rd ed. Ohio : South Western Publishing.

Dusseldorp, V.D. (1981). *Participation in Planned Development.* New York : Wageninggen.

Eccles, S.J.& Harold, D.R. (1993, Spring). "Parent-School Involvement during the Early Adolescent Years," *Teachers College Record.* 94(3) : 278-284.

Epstein, J.L. (1982. July). "Teachers' Reported Practices of Parent Involvement : Problems and Possibilities," *The Elementary School Journal.* 83(2) : 103-113.

_____ . (1992). "School and Family Partnerships," in *Encyclopedia of Educational Research .* 6th ed. NewYork : MacMillan.

_____ . (1995. May). "School/ Family/ Community Partnerships : Caring for the Children We share," *Delta Kappan.* 56 (3) : 701-712.

Epstein, J.L. & Becker. H.J. (1982. November). "Parent Involvement : A Survey of Teacher Practices," *The Elementary School Journal.* 83(2) : 85-102.

Epstein, J.L., & Sander, M.G. (1996). "School , Family , Community Partnerships : Overview and New Directions," in *Education and Sociology : An Encyclopedia.* New York : Garland.

_____ . (1998 , August). "School-Family-Community Partnerships in Middle and High Schools - From Theory to Practice," http://www.csos.jhu.edu/crespar/Reports/report22.htm

Epstein, J.L. and others. (1997).*School, family, community partnerships : Your handbook for action.* Thousand Oaks : Corwin Press.

Evanthia, N.P. (1996). "Investigating the Academic Achievement of Adolescents with Learning Disabilities : A Structural Modeling Approach," *Journal of Educational Psychology.* 88(3) : 435-450.

Fagence, M. (1977) *Citizen Participation in Planning.* Oxford : Pugamon.

Fan, X. (2001. June). "Parental Involvement and Students' Academic Achievement : A Growth Modeling Analysis," *The Journal of Experimental Education.* 70(1) : 27- 61.

Fantuzzo, J., Tighe, E. & Childs, S. (2000, April). "Family Involvement Questionnaire : A Multivariate Assessment of Family Participation in Early Childhood Education," *Journal of Education Psychology.* 92 (2) : 367-376.

Fehrmann,P.G, Keith, T.Z. & Reimers, T.M. (1987, July). "Home Influence on School Learning : Direct and Indirect Effects of Parental Involvement on High School Grades," *Journal of Educational Research.* 80(6) : 330-337.

Fishbein, F.A. & Ajzen, A. (1981). *Partnership in the Development of School Management.* London : Routledge.

Freeman. (1992). *Quality Basic Education : The Development of Competence.* Paris : Unesco.

Fuller, M.L. & Olsen, G. (1998). *Home-School Relation.* London : Allyn & Bacon.

Goens, G. A. (1991). *Mastering School Reform.* London : Allyn & Bacon.

Goldenberg, H. & Goldenberg, I. (1998). *Counseling Today's Families.* Boston : Brook.

Gore, W. (1962). "Decision-Making Research : Some Prospects and Limitation," In *Concepts and Issues in Administrative Behavior.* Englewood Cliffs : Prentice-Hall.

Gramet, K.B. (1997, November). " Parent Participation in Shared Decision-Making : How is it working ? " *Dissertation Abstracts International.* 58 (05) : 1516-A.

Green, H. (1995). *The School Management Handbook.* London : Kogan Page.

Griffiths, D.E. (1959). *Administrative Theory.* New York : Appleton Century-Crofths.

Grolnick, S.W. & Slowiaczek, L.M. (1994, December). "Parent's Involvement in Children's Schooling : A Multidimensional Conceptualization and Motivational Model.," *Child Development.* 65 (7) : 237-252.

Grolnick, S.W. and others. (1997, November). "Predictors of Parent Involvement in Children's Schooling," *Journal of Educational Psychology.* 89 (3) : 538-548.

Halle, T.G., Costes, B.K., & Mahoney, J.L. (1997, January). "Family Influences on School Achieverment in Low-Income, African American Children," *Journal of Educational Psychology.* 89 (3) : 277-294.

Heald, J.E. (1991, August). "Social Judgement Theory : Applications to Educational Decision Making," *Educational Administration Quarterly.* 27 (3) : 343-357.

Henderson, A. (1988. March). "Parents are a School's Best Friend," *Phi Delta Kappan.* 70(2) : 147-153.

Hoover-Dempsey, K.V., Bassler, O.C., & Brissie, J.S. (1987, Februry). "Parent Involvement Contributions of Teacher Efficacy, School Socioeconomics Status, and Other School Characteristics," *American Educational Research Journal.* 24(3) : 417-435.

Hoy, K.W.& Miskel, G.C. (2001). *Educational Administration: Theory, Research and Practice* . 6th ed., NewYork : McGraw-Hill.

Hughes, M., Wikeley, F., & Nash, T. (1994). *Parents and Their Children's Schools.* Massachusetts : Blackwell.

Hymes, J.L. (1993). *Effective Home-School Relations.* NewYork : Prentice-Hall.

Ivancevich, J.M. and others. (1983). *Managing : An Introduction to the Process Managing.* Texas : Business Publications.

John Hopkin University & Northwest Regional Educational Laboratory. (1997). *Measure of School, Family, and Community Partnerships.* Baltimore : National Network of Partnership Schools.

Kaplan, Leonard. (1992). *Education and The Family.* Massachsetts : Allyn & Bacon.

Karunratne, S. (1996, May). " Family Science : Collaboration, Peer Interaction, and Parental Involvement to Build Hispanic Children's Interest in Learning Science," *Dissertation Abstracts International.* 56(11) : 4339-A.

Kast, F.E.& Rosenzweig, J.E. (1985). *Organization and Contigency Approach.* 4th ed. Singapore : McGrawHill.

Keith, S. & Girling, R. H. (1991). *Education, Managment, and Participation.* Boston : Allyn & Bacon.

Kimbrough, R.B.& Nunnery, M.Y. (1988). *Educational Administration.* 3rd ed. London : Collier Macmillan.

Kirkpatrick, B.J. (1997, August). Critical Elements in the Development of a New Family - School - Community Partnership Initiative *Dissertation Abstracts International.* 58(2) : 352-A.

Koontz, H. & Donnell, C. (1979). *Principle of Management : An Analysis of Management Function.* New York : McGraw Hill.

Kowalski, T.J. (1996). *Public Relations in Educational Organizations.* New Jersey : Prentice-Hall.

Levacic, R. (1995). *Local Management of Schools : Analysis and Practice.* London : St. Edmundsbury.

Liska, A.E. (1984, Spring). " A Critical Examination of the Causal Structure of the Fishbein/Ajzen Attitude - Behavior Model," *Social Psychology Quarterly.* 47 (1) : 61-74.

Louise, W.T. (1998, Summer). "Family-Centered Early Intervention Service : Factors Contributing to increased Parent Involvement and Participation," *Focus on Autism and Other Development Disabilities. 13(2) : 80-86.*

Lunenburg, F.C. & Ornstein, A.C. (1996). *Educational Administration : Concepts and Practices.* 2nd ed. New York : Wadsworth.

Macleod, F.(1989). *Parent and Schools : The Contemporary Challenge.* London : Falmer Press.

Maclonan, S.J. (1999, May). "Stages of Concern Experienced by Business and Education Participants in Relationship to the Implementation of School-to-Career," *Dissertation Abstracts International.* 59 (11) : 4118-A.

Mann, D. (1975). *Policy Decision-Making in Education : An Introduction to Calculation and Control.* New York : Teachers College Press, Columbia University.

Marianne, C.& Ann, R.J. (2002). *Research Methods in Educational Leadership and Management* . London : Paul Chapman.

Massie, J.L. (1971). *Essential of Management.* 2nd ed. Englewood Cliffs : Prentice Hall.

Massie, J.L. & Douglas, J. (1981). *Management : A Contemporary Introduction.* 3rd ed. New Jersey : Prentice-Hall.

McCroskey, J.C.(1972). *An Introduction to Rhetorical Communication.* 2nd ed. New Jersey : Prentice-Hall.

Mewheiter, J. and others. (1993). *At Risk Youth : Comprehensive Response.* California : Brooks.

Miles, R. & Snow, C.C.(1992, Summer). " Causes of Failure in Network Organizations," *California Management Review.* 15 (4) : 53-72.

Morphet, G. and others. (1982). *Educational Organization and Administration : Concepts, Practices, and Issue.* 4th ed. New Jersey : Prentice Hall.

Mouton, E. & Held, M. (1976). *Communication a Creative Process.* Minnesota : Burgress.

Moorhead, G., & Griffin, R. (1992). *Decision Making and Creativity.* London : Houston Mifflin.

Morphet, E.L. and others. (1982). *Educational Organization and Administration : Concepts, Practices, and Issue.* 4th ed. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice Hall.

Munn, P. (1993). *Parent and School.* London & NewYork : Routledge.

Myers, M.T.& Gail, E.M. (1982). *Management by Communication : An Organizational Approach.* NewYork : McGraw-Hill.

Nasem, R. (1984, May). "Try a little TLC," *Research Report in Science.* 80 (1) : 15.

Newcomb, J.C. (1987). *Understanding Human Communication.* Boston : Houghton Miffin.

Oxford University. (1990). *Oxford Advanced Learner's Dictionary.* Hong Kong : Berlin Ibadan.

Parsons, T. (1990. October). "Healthy Cities and Changes : Social Movement and Bureaucratic Tools," *Health Promotion International.* 8(2) :31-40.

Pienda, J.A. and others. (2002. July). "A Structural Equation Model of Parent Involvement, Motivational and Attitudinal Characteristics, and Academic Achievement," *The Journal of Experimental Education.* 70 (3) : 257-287.

Plunkett, L.C. & Hale, G. (1982). *The Proactive Managers.* New York : John Willy & Sons.

Robert, T.L., & New Port, M.G. (1982). *Management.* 3rd ed. Texas : Business Publications.

Roger, E.M. & Shoemaker, F. (1971). *Communication of Innovation.* New York : The Free Press.

Roger, E.M. & Rekha, A.R. (1976). *Communication in Organization.* New York : Macmillan.

Ruben, B.D. (1988). *Communication and Human Behavior.* New York : Macmillan Publishing.

Schramm, W. & Donald, F.B. (1974). *The Process and Effects of Mass Communication.* Illinois : University of Illinois.

Schuler, B.L. (1990, February). "Citizen Participation in Educational Decision-Making," *Dissertation Abstracts International.* 51(8) : 2595-A.

Scott, W.G.,& Micheal, T.R. (1975).*Organization Theory : A Structure and Behavioral Analysis.* 7th ed. Homewood, Illinois : Dorsey.

Shadid, W., Wil P. and others (1982). *Access and Participation : A Theoretical Approach in Participation of the poor in Development.* NewYork : McGraw-Hill.

Shull, F. and others. (1970). *Organizational Decision Making.* New York : McGraw-Hill.

Shumow, L., Vandell, D.L., & Kang, K. (1996, June). "School Choice, Family Characteristics, and Home-School Relations : Contributors to School Achievement?," *Journal of Educational Psychology.* 88 (3) : 451-460.

Simon, H.A. (1960). *The New Science of Management Decisions.* New York : Harper & Row.

_____ . (1976). *Administrative Behavior : A Study of Decision Making Process in Administration Process in Administrative Organization.* New York : Free Press.

Soen, D. (1981, April). "Citizen and Community Participation in Urban Renewal and Rehabilitation - Comments on Theory and Practice," *Community Development Journal.* 16 (2) : 105-107.

Specht, R. & Craig, G.J. (1982). *Human Development : A Social Work Perspective.* New Jersey : Prentice Hall.

Stair, Ralph, M. & Render, B. (1990). *Production and Operations Management : A Self-Correcting Approach.* 3rd ed. Boston : Allyn and Bacon.

Stevenson, D.L.,& Baker, D.P. (1987, June). "The Family-School Relation and The Child's School Performance," *Child Development.* 58 (21) : 1348-1357.

Stoner, J.A.& Freeman, R.E. (1992). *Management.* 5th ed. NewJersey : Prentice-Hall.

Thomyavit, P.& Thaiarry, S. (1998). *National Regional and Global Youth and Environment Network Strategies.* Singapore : Dorsey.

Ubben, G.C. & Hughes, L.W. (1992). *The Principal : Creative Leadership for Effective Schools.* Boston :Allyn and Bacon.

U.S. Department of Education. (2000). *National Education Goals.* Washington D.C. : U.S.Government Printing Office.

Vanderwood, M.I.& Erickson, R. (1994, December). Consensus Building. *Special Service in the Schools.* 9(24) : 99-113.

Webster, N. (1985). *New Webster's Dictionary of the English Language.* New York : The Delair Publishing Company.

Wern, D.A. (1979). *The Education of Management Thought.* New York : The Ronald Press.

Whitmann, R.F. & Boase, P.H. (1983). *Speech Communication : Principles and Contexts.* New York : Macmillan Publishing.

Wolfendale, S.& Bastiani, J. (2000). *The Contribution of Parent to School Effectiveness.* London : David Fulton.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้ร่วมกลุ่มสนทนา
- รายชื่อสมาชิกสมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ
- รายชื่อผู้ประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

รายชื่อผู้ร่วมกลุ่มสนทนา

1. คุณครูไพฑูรย์	กระโทนนอก	ประธานคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ
2. คุณครูสิวิกา	อิศรากูร ณ อยุธยา	ประธานคณะกรรมการฝ่ายธุรการ
3. คุณครูอาสา	มรพงษ์	อดีตประธานคณะกรรมการฝ่ายกิจกรรม
4. คุณครูวราภรณ์	นรเดชานนท์	กรรมการฝ่ายปกครอง
5. คุณครูชัญวรัตม์	นาบำรุง	กรรมการฝ่ายบริการ
6. คุณครูรัตนา	ดอมแพงจันทร์	กรรมการฝ่ายการเงิน
7. คุณพันธ์ศักดิ์	วรภัทรพาณิชย์	นักธุรกิจ, ประธานคณะกรรมการห้อง ป.1/10
8. พ.ต.อ.ปิยะ	ต๊ะวิชัย	ข้าราชการ, ประธานคณะกรรมการห้อง ป.2/6
9. คุณวิภาวี	ปานพิทักษ์พันธ์	นักธุรกิจ, กรรมการห้อง ป.3/7, กรรมการฝ่ายแนะแนว
10.คุณสมพร	สุขุมานนท์	นักธุรกิจ, ประธานคณะกรรมการห้อง ป.4/2
11. คุณอภินันท์	บุญบัณฑิต	นักธุรกิจ, ประธานคณะกรรมการห้อง ป.5/5
12. คุณปฐม	อมรเดชาวัฒน์	นักธุรกิจ, ประธานคณะกรรมการห้อง ป.6/4

รายชื่อสมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

1. คุณครูฐิติวัฒน์	จตุรวัธวงศ์	รองประธานคณะกรรมการฝ่ายปกครอง
2. คุณครูจันทนีย์	ทรงเสี่ยงชัย	รองประธานคณะกรรมการฝ่ายบริการ
3. คุณครูนิศารัตน์	คงสวัสดิ์	เลขานุการคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ
4. คุณครูดำรงศักดิ์	วิเชียรดิลก	กรรมการฝ่ายกิจกรรม, หัวหน้าฝ่ายแนะแนว
5. คุณครูจุฑาภรณ์	เกิดอุดมทรัพย์	กรรมการฝ่ายการเงิน
6. คุณครูชุติมา	เจริญยัง	กรรมการฝ่ายธุรการ
7. คุณฉัตรชัย	จันทร์นวล	นักธุรกิจ, ประธานคณะกรรมการห้อง ป.1/8
8. คุณเยาวณัฐ	อุดมคะวานิช	นักธุรกิจ, กรรมการห้อง ป.2/4, กรรมการฝ่ายแนะแนว
9. คุณวิลาสินี	เทพเฉลิม	นักธุรกิจ, กรรมการห้อง ป.3/6
10.คุณอัมพร	งามเดโช	นักธุรกิจ, กรรมการห้อง ป.4/1, กรรมการฝ่ายแนะแนว
11.น.อ.ขวัญชัย	สุวรรณเกสร์	ข้าราชการ, ประธานคณะกรรมการห้อง ป.5/3
12.คุณจันทร์ชัย	ถวิลพิพัฒน์กุล	นักธุรกิจ, ประธานคณะกรรมการห้อง ป.6/2

รายชื่อผู้ประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน - โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี

1. ภราดาเดชาชัย	ศรีพิจารณ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
2. ภราดาธัณฑ์กร	ตันสุวงศ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ฝ่ายวิชาการ
3. คุณครูสมนึก	งามยืนยงค์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ฝ่ายธุรการ
4. คุณครูวิศิษฐ์	ใจมั่น	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ฝ่ายปกครอง
5. คุณครูจำรัส	พัฒนศรี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ฝ่ายกิจกรรม
6. คุณครูปัณดิษ	คุณาบุตร	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ฝ่ายบริการ
7. คุณครูวรนุช	รัตนจรัสโรจน์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ฝ่ายการเงิน

คณะกรรมการสถานศึกษา - โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี

1. ภราดาเดชาชัย	ศรีพิจารณ์	ผู้รับใบอนุญาต	ประธานกรรมการ
2. ภราดาศักดา	กิจเจริญ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
3. รศ.ดร.บุญมี	เณรยอด	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
4. ดร.สนานจิต	สุคนธทรัพย์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
5. นายสุธรรม	โตทับเที่ยง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
6. นางกมลลักษณ์	อรวัฒนศรีกุล	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
7. ผศ.ดร.นพ	ศรีบุญนาค	ผู้แทนผู้ปกครอง	กรรมการ
8. นายอภิศักดิ์	เทพผดุงพร	ผู้แทนผู้ปกครอง	กรรมการ
9. ดร. รังสรรค์	ตั้งตรงจิต	ผู้แทนศิษย์เก่า	กรรมการ
10. นายเกรียงไกร	ไกรลาศรัตนศิริ	ผู้แทนศิษย์เก่า	กรรมการ
11. กำนันอุบล	กลั่นประชา	ผู้แทนชุมชน	กรรมการ
12. นายทักษิณ	ศรีสุริฉัน	ผู้แทนชุมชน	กรรมการ
13. ภราดาธัณฑ์กร	ตันสุวงศ์	ผู้แทนครู	กรรมการ
14. คุณครูโอภาส	ผิวเกลี้ยง	ผู้แทนครู	กรรมการ
15. คุณครูกาญจนา	ชูประดิษฐ์	ผู้แทนครู	กรรมการและเลขานุการ

รายชื่อผู้ประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน - โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์

1. นางสุนันท์	เกริกไกวัล	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์
2. นายชัยวัฒน์	แสงมณี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ฝ่ายธุรการ
3. นางสุชาดา	วรวิทยพิทยา	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ฝ่ายปกครอง
4. นางสาวลำใย	ก้อนดี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ฝ่ายวิชาการ

คณะกรรมการโรงเรียน- โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์

1. นายเปล่ง	มีใย	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ประธานกรรมการ
2. นายไมตรี	กาญจนเทียนศรี	ผู้ทรงคุณวุฒิ	รองประธานกรรมการ
3. นายชั้น	เกียรติโกมล	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
4. นายณรงค์	เนียมพลอย	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
5. นายรัตน์	บูรณเสถียร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
6. นายสมชาติ	เปี่ยมทองคำ	ผู้แทนผู้ปกครอง	กรรมการ
7. นายถาวร	รอดพ้น	ผู้แทนผู้ปกครอง	กรรมการ
8. นายประสิทธิ์	แม่นยำ	ผู้แทนชุมชน	กรรมการ
9. นายเจริญ	กระถินทอง	ผู้แทนชุมชน	กรรมการ
10. นายชาลี	ตรีกิ่ง	ผู้แทนครู	กรรมการ
11. นายจตุพงศ์	ขวานทอง	ผู้แทนครู	กรรมการ
12. นายสันต์	แม่นยำ	ผู้แทนศิษย์เก่า	กรรมการ
13. นางบุญส่ง	เล็กงาม	ผู้แทนศิษย์เก่า	กรรมการ
14. นางสุนันท์	เกริกไกวัล	ผู้อำนวยการโรงเรียน	เลขานุการ
15. นายชัยวัฒน์	แสงมณี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	ผู้ช่วยเลขานุการ

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม
- แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของสมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการหาฉันทามติฯ
- แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
- แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ
- แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ
- แบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ของ ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

1. ชื่อ..... นามสกุล.....

2. อายุ..... ปี มีบุตรทั้งหมด..... คน เป็นชาย..... คน หญิง ..... คน

3. สำเร็จการศึกษา

3.1 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

3.2 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

3.3 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

3.4 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

4. อาชีพ/หน้าที่การงาน/ประสบการณ์การทำงาน

ตำแหน่ง.....หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

5. บุตรคนที่เรียนอยู่อัสสัมชัญแผนกประถมนี้ เป็นคนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น ป.....

เป็นคนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น ป.....

เป็นคนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น ป.....

เป็นคนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น ป.....

6. การดูแลบุตร ส่วนใหญ่ท่านดูแลเองหรือผู้อื่นดูแล.....(โปรดระบุ)

7. เป็นหรือเคยเป็นกรรมการของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม (หรือสถานศึกษาอื่นๆ) คือ

7.1 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.2 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.3 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.4 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.5 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.6 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

(เช่น กรรมการห้อง, กรรมการฝ่ายแนะแนว, กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู,....ฯลฯ)

ขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับความร่วมมือ มา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของสมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

1. ชื่อ..... นามสกุล.....

2. อายุ..... ปี มีบุตรทั้งหมด..... คน เป็นชาย..... คน หญิง ..... คน

3. สำเร็จการศึกษา

3.1 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

3.2 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

3.3 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

3.4 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

4. อาชีพ/หน้าที่การงาน/ประสบการณ์การทำงาน

ตำแหน่ง.....หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

5. บุตรคนที่เรียนอยู่อัสสัมชัญแผนกประถมนี้ เป็นคนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น ป.....

เป็นคนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น ป.....

เป็นคนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น ป.....

เป็นคนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น ป.....

6. การดูแลบุตร ส่วนใหญ่ท่านดูแลเองหรือผู้อื่นดูแล.....(โปรดระบุ)

7. เป็นหรือเคยเป็นกรรมการของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม (หรือสถานศึกษาอื่นๆ) คือ

7.1 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.2 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.3 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.4 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.5 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.6 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

(เช่น กรรมการห้อง, กรรมการฝ่ายแนะแนว, กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู,....ฯลฯ)

ขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับความร่วมมือ มา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ของ ผู้ตอบแบบประเมินกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1. ชื่อ..... นามสกุล.....อายุ..... ปี

2. สำเร็จการศึกษา

3.1 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

3.2 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

3.3 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

3.4 ระดับ.....สาขาวิชา.....จากสถาบัน.....

3. อาชีพ/หน้าที่การงาน/ประสบการณ์การทำงาน

ตำแหน่ง.....หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน .....

4. มีบุตรทั้งหมด..... คน เป็นชาย..... คน หญิง ..... คน

5. บุตร คนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น .....

คนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น .....

คนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น ป.....

คนที่..... กำลังศึกษาในระดับชั้น ป.....

6. การดูแลบุตร ส่วนใหญ่ท่านดูแลเองหรือผู้อื่นดูแล.....(โปรดระบุ)

7. เป็นหรือเคยเป็นกรรมการของโรงเรียนหรือสถานศึกษาอื่นๆ คือ

7.1 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.2 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.3 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.4 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.5 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

7.6 ชื่อคณะกรรมการ.....ตำแหน่ง.....

(เช่น กรรมการห้อง, กรรมการฝ่ายแนะแนว, กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู,....ฯลฯ

ขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับความร่วมมือ มา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

.....

แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ ใช้สอบถามความคิดเห็นของสมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม เพื่อการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ ต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบ คือ

แบบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง
แบบที่ 2 การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน
แบบที่ 3 การอาสาสมัคร
แบบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้าน
แบบที่ 5 การตัดสินใจ
แบบที่ 6 การร่วมมือกับชุมชน

ขอให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณาความสำคัญของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมแต่ละกิจกรรมและตัดสินใจประมาณค่าคะแนน (Rating) ของแต่ละกิจกรรม ด้วยมาตราวัดของลิเคอร์ท (Likert-type rating system) มีค่าคะแนนเป็นตัวเลขตั้งแต่ 0 — 100 โดยกำหนดช่วง ดังนี้

คะแนน 0 — 20 แสดงว่า กิจกรรมนั้นไม่มีความสำคัญ
คะแนน 80 - 100 แสดงว่า กิจกรรมนั้นมีความสำคัญมาก

แบบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. พัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่างเหมาะสม	.....
2. ตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้	.....
3. ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน, จัดสรรเวลา, ประหยัด, อดทน ฯลฯ	.....
4. เป็นแบบอย่าง (Role model) ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน	.....
5. ดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	.....
2. เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	.....

แบบที่ 2 การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน (Communicating)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	.....
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ทุกๆกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น	.....
3. แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน ทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. จัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	.....
2. จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน	.....
3. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน	.....
4. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารหมวดวิชา	.....

5. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงาน แต่ละงาน .....
6. จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ .....
7. จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ โดยทั่วถึง .....
8. จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง .....

แบบที่ 3 การอาสาสมัคร (Volunteering)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. อาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของโรงเรียนที่ชัดเจน	.....
2. สำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน	.....
3. คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน	.....
4. ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานนั้นๆ	.....
5. มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน	.....

แบบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. ดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ	.....
2. สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก	.....
3. เป็นแบบอย่าง (role model)ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้	.....
4. มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้ง ที่เด็กต้องการ	.....
5. สังเกตแววหรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก	.....
6. ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. จัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง	.....
2. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน	.....

รูปแบบที่ 5 การตัดสินใจ (Decision Making)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	.....
2. ร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียนทุกครั้ง	.....
3. สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆ ของโรงเรียน	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้อง ทุกเดือนๆละ 1 ครั้ง	.....
2. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับชั้น ทุกภาคการศึกษาๆละ 1 ครั้ง	.....
3. ให้ข้อมูลย้อนกลับกับข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น ทุกรายงาน	.....
4. จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความเห็นจากผู้ปกครองก่อนการตัดสินใจ	.....

แบบที่ 6 การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with communities)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ให้ผู้ปกครอง	.....

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ

.....

แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ ใช้สอบถามความคิดเห็นของสมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม เพื่อการสังเคราะห์ฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ ต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบ คือ

แบบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง
แบบที่ 2 การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน
แบบที่ 3 การอาสาสมัคร
แบบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้าน
แบบที่ 5 การตัดสินใจ
แบบที่ 6 การร่วมมือกับชุมชน

ขอให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณาความสำคัญของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมแต่ละกิจกรรมและตัดสินใจประมาณค่าคะแนน (Rating) ของแต่ละกิจกรรม ด้วยมาตราวัดของลิเคอร์ท (Likert-type rating system) มีค่าคะแนนเป็นตัวเลขตั้งแต่ 0 — 100 **ซึ่งค่าคะแนนของแต่ละคนอาจแตกต่างไปจากเดิมได้** โดยกำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยของคะแนนจากสมาชิกทุกคน ดังนี้

คะแนน 80 - 100 แสดงว่า กิจกรรมนั้นสมาชิกมีฉันทามติว่าควรนำไปปฏิบัติ
คะแนน 0 — 79 แสดงว่า กิจกรรมนั้นสมาชิกไม่มีฉันทามติว่าควรนำไปปฏิบัติ

แบบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting)

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนนใหม่**
1. เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก ฯลฯ	.....

แบบที่ 2 การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน (Communicating)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนนใหม่**
1. พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ	.....
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ทุกๆกิจกรรม ที่โรงเรียนจัดขึ้น	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนนใหม่**
1. จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษา ของโรงเรียน	.....
2. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน	.....
3. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับ ผู้บริหารหมวดวิชา	.....
4. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารงาน แต่ละงาน	.....
5. จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการ ของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ	.....
6. จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ โดยทั่วถึง	.....
7. จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ในทุกเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง	.....

แบบที่ 3 การอาสาสมัคร (Volunteering)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนนใหม่**
1. อาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนนใหม่**
1. กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครที่ชัดเจน เพื่อช่วยงานของโรงเรียน	.....
2. สำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงานของโรงเรียน	.....
3. คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน	.....
4. ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานนั้นๆ	.....
5. มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน	.....

แบบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนนใหม่**
1. ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนนใหม่**
1. จัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง	.....
2. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน	.....

แบบที่ 5 การตัดสินใจ (Decision Making)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนนใหม่**
1. ร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียนทุกครั้ง	.....
2. สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนนใหม่**
1. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้อง ทุกเดือน	.....
2. จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความเห็นจากผู้ปกครองก่อนการตัดสินใจ	.....

แบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

.....

แบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ฉบับนี้ ใช้ประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบ คือ

แบบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง
แบบที่ 2 การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน
แบบที่ 3 การอาสาสมัคร
แบบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้าน
แบบที่ 5 การตัดสินใจ
แบบที่ 6 การร่วมมือกับชุมชน

ขอให้ท่านพิจารณาความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา คือ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ในระดับมาก ปานกลาง หรือ ไม่เหมาะสมเลย โดยให้คะแนนเป็นตัวเลข (numeric) ดังนี้

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมนั้นๆมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติมาก
คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมนั้นๆมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติปานกลาง
คะแนน 0 หมายถึง กิจกรรมนั้นๆไม่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติเลย

แบบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. พัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่างเหมาะสม	.....
2. ตรวจและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้	.....
3. ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก เช่น รักการอ่าน, จัดสรรเวลา, ประหยัด, อดทน ฯลฯ	.....
4. เป็นแบบอย่าง(Role model)ที่ดีให้แก่เด็กในชีวิตประจำวัน	.....
5. ดูแลเด็กให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	.....
2. เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงลูก, พัฒนาการเด็ก	.....

แบบที่ 2 การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	.....
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ทุกๆกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น	.....
3. แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. จัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง	.....
2. จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน	.....

3. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียน .....

4. จัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างตัวแทนผู้ปกครองกับผู้บริหาร
หมวดวิชา .....

6. จัดข้อมูลข่าวสารที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองให้เหมาะกับความต้องการ
ของผู้ปกครองแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แต่ละระดับ .....

7. จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
ด้วยการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ โดยทั่วถึง .....

8. จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ในทุกเรื่อง
ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง .....

แบบที่ 3 การอาสาสมัคร (Volunteering)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. อาสาสมัครช่วยเหลือโรงเรียนตามความสามารถทุกครั้งที่โรงเรียน เปิดโอกาส	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. กำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานของ โรงเรียนที่ชัดเจน	.....
2. สำรวจความรู้และความสามารถของผู้ปกครองเพื่อช่วยงาน ของโรงเรียน	.....
3. คัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน	.....
4. ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะสม กับงานนั้นๆ	.....
5. มีระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน	.....

แบบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. ดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ	.....
2. สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก	.....
3. เป็นแบบอย่าง (role model)ในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้	.....
4. มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้ง ที่เด็กต้องการ	.....
5. สังเกตแววหรือความสามารถหรือความสนใจของเด็ก	.....
6. ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. จัดข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้ผู้ปกครอง	.....
2. จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้าน	.....

แบบที่ 5 การตัดสินใจ (Decision Making)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	.....
2. ร่วมประชุมของโรงเรียน ทั้งระดับห้อง ชั้น ฝ่าย กลุ่มงาน หรือโรงเรียนทุกครั้ง	.....
3. สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่างๆของโรงเรียน	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับห้อง ทุกเดือนๆละ 1 ครั้ง	.....
2. จัดให้มีการประชุมกรรมการระดับชั้น ทุกภาคการศึกษาๆละ 1 ครั้ง	.....
3. ให้ข้อมูลย้อนกลับกับข้อเสนอแนะหรือคำถามของผู้ปกครองจากรายงานการประชุมระดับห้องและระดับชั้น ทุกรายงาน	.....
4. จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความเห็นจากผู้ปกครองก่อนการตัดสินใจ	.....

แบบที่ 6 การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with communities)

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน	.....

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ	**คะแนน**
1. ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง	.....

ภาคผนวก ค

- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี

ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ตั้งอยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจ เลขที่ 30 หมู่ 3 แขวงบางไผ่ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(เดิม) กระทรวงศึกษาธิการ โดยคุณไถง สุวรรณทัต ซึ่งเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนอัสสัมชัญกรุงเทพฯ ได้บริจาคที่ดิน 56 ไร่ 1งาน 9 ตารางวา ให้แก่มูลนิธิฯ และเริ่มเปิดทำการสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2504 ปัจจุบันโรงเรียนจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชายตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 และจัดการเรียนการสอนแบบสหศึกษา ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีนักเรียนทั้งสิ้น 4,748 คน เป็นชาย 4,561 คน หญิง 187 คน ภราดา 2 คน ครู 273 คน เจ้าหน้าที่ 15 คน มีโครงสร้างการบริหารโรงเรียนแบ่งออกเป็น 6 ฝ่ายกับ 1 สำนัก ได้แก่ 1)ฝ่ายวิชาการ 2)ฝ่ายปกครอง 3)กิจกรรม 4)ฝ่ายธุรการ 5)ฝ่ายการเงิน 6)ฝ่ายบริการ และ สำนักผู้อำนวยการเช่นเดียวกับโรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ เพราะใช้โครงสร้างการบริหารโรงเรียนแบบเดียวกัน ซึ่งเป็นโครงสร้างการบริหารโรงเรียนที่คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย กำหนดขึ้นใช้กับทุกโรงเรียนในเครือ

วิสัยทัศน์

เป็นโรงเรียนที่มีความเป็นผู้นำด้านการจัดการ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตด้วยการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายสู่ความเป็นนานาชาติ มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน เป็นแหล่งวิทยาการที่ส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการศึกษาและการบริการชุมชนที่ครบวงจร

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในอดีต ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอาจถือได้ว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เช่น มีการปฐมนิเทศผู้ปกครองแต่ละระดับชั้น อาทิ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การปัจฉิมนิเทศผู้ปกครองชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การจัดงานคริสมาสในทุกวันที่ 25 ธันวาคมของทุกปี การจัดงานวันพ่อ การจัดงานวันแม่ เป็นต้น

ต่อมา เมื่อประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อ 20 สิงหาคม 2542 โรงเรียนจึงได้ริเริ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยวิธีการต่างๆ ดังนี้คือ

1. จัดตั้งเป็นองค์การ (Organization)

ในปีการศึกษา 2546 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีได้ดำเนินการจัดตั้งองค์การหรือองค์คณะขึ้น 2 องค์คณะ คือ

1.1 คณะกรรมการสถานศึกษา 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง ผู้แทนครู 3 คนเป็นกรรมการ ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คนเป็นกรรมการ ผู้แทนศิษย์เก่า 2 คนเป็นกรรมการ ผู้แทนชุมชน 2 คนเป็นกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนเป็นกรรมการ

1.2 เครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนได้กำหนดให้แต่ละห้องเรียนเลือกตัวแทนผู้ปกครอง ห้องละ 5 คน ประธานของตัวแทนผู้ปกครองแต่ละห้องในแต่ละระดับชั้นจะเลือกคณะกรรมการระดับชั้นรวม 12 คน และคณะกรรมการระดับชั้นเหล่านี้จะเป็นคณะกรรมการของสมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียน และบทบาทหน้าที่ของตัวแทนผู้ปกครอง คือ เป็นผู้ที่เสียสละเพื่อกิจกรรมส่วนร่วมของโรงเรียน ไม่มีค่าตอบแทนหรืออภิสิทธิ์ใดจากทางโรงเรียน ทำหน้าที่สนับสนุน วางแผนการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการศึกษา ประสานความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียน/ครู กับ ผู้ปกครอง เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง

2. กิจกรรม

กิจกรรมที่โรงเรียนได้ริเริ่ม เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้แก่ 1)โครงการผู้ปกครองช่วยสอน 2)วันสายสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน 3)วันสายสัมพันธ์ครอบครัวคาทอลิก 4)วันพ่อแห่งชาติ 5)วันแม่แห่งชาติ 6)วันกีฬาสีของโรงเรียน 7)วันคริสมาสต์ 8)ปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียน ป.1

3. การติดต่อสื่อสาร (Communication) ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

การติดต่อสื่อสารแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ช่องทางการสื่อสารปกติ ได้แก่ สมุดจดการบ้านประจำวันของเด็กนักเรียนแต่ละคน จดหมายตอบรับจากทางโรงเรียนถึงผู้ปกครองในแต่ละเรื่อง สมุดรายงานประจำตัวนักเรียนในแต่ละภาคการศึกษา การประชุมตัวแทนผู้ปกครองระดับห้องเรียน การประชุมตัวแทนผู้ปกครองระดับชั้น ร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน

2) ช่องทางการสื่อสารเฉพาะกิจ ได้แก่ จุลสารรายเดือน A Month of ACT วารสารประจำภาคเรียน สาร อสธ การนัดพบครูเป็นรายกรณีตามความเหมาะสม งานวิจัย ประกาศในบริเวณโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์

ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ตั้งอยู่เลขที่ 115 หมู่ 2 แขวงบางไผ่ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2498 โดยพระอธิการ สิน ติสโส อดีตเจ้าอาวาสวัดบุณยประดิษฐ์ได้ปลูกสร้างโรงเรียนขึ้นในที่ดินของวัด ปัจจุบัน มีพื้นที่ 6 ไร่ 1 งาน 69 ตารางวา ในความอุปถัมภ์ของพระปริยัติกิจโสภณ เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึง ชั้นประถมปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 1,148 คน ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและเกษตรกร บุคลากรในโรงเรียน ทั้งหมด 60 คน จำนวนครูอาจารย์ 51 คน ภายใต้การนำของนางสุนันท์ เกริกไกวัล ผู้อำนวยการโรงเรียน

วิสัยทัศน์การศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ปฏิรูปการเรียนรู้
มุ่งสู่การประกันคุณภาพ
เสริมสร้างเอกลักษณ์ไทย
ทันสมัยในวิทยาการ
โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม

วิสัยทัศน์โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์

นักเรียนใฝ่เรียนรู้	ครูอาจารย์สอนเก่ง
เคร่งระเบียบวินัย	สนใจสิ่งแวดล้อม
อ่อนน้อมต่อทุกคน	ชุมชนต่างยอมรับ
ยกระดับเทคโนโลยี	โรงเรียนมีมาตรฐาน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

เมื่อประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อ 20 สิงหาคม 2542 กองโรงเรียน สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้จัดทำคู่มือ "หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร" และประกาศใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 เป็นต้นไป ส่งผลให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งโรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อการพัฒนาขึ้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. คณะกรรมการระดับห้องเรียน

คัดเลือกคณะกรรมการบริหารห้องเรียน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการและเลขานุการ และกรรมการอื่นๆโดยให้ผู้ปกครองทุกคนได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ คณะกรรมการระดับห้องเรียนนี้ ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2. คณะกรรมการระดับชั้นเรียน

อาจารย์ประจำห้องเรียนหรือที่ปรึกษา ส่งรายชื่อ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และเลขานุการระดับห้องเรียน ให้อาจารย์หัวหน้าสายชั้นเรียน เพื่อทำการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารระดับชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการระดับชั้นเรียนนี้ ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3. คณะกรรมการระดับโรงเรียน

อาจารย์หัวหน้าสายชั้นส่งรายชื่อ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และเลขานุการระดับชั้นเรียน ให้ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครอง เพื่อทำการคัดเลือกประธานกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาโรงเรียน 1 คน ส่วนคณะกรรมการตำแหน่งอื่นๆให้ประธานกรรมการหรือที่ประชุมพิจารณาคัดเลือกจากคณะกรรมการระดับชั้นๆละ 5 คน ร่วมเป็นกรรมการรวม 30 คน หรือตามความเหมาะสม คณะกรรมการระดับโรงเรียนนี้ ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยให้มีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการที่มีอยู่ในขณะนั้น

อีกทั้ง ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการทั้ง 3 ระดับ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ประกอบกับ โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์ ได้ริเริ่มเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยเฉพาะ ได้แก่ 1)โครงการผู้ปกครองอาสาสมัคร 2)วันพ่อแห่งชาติ 3)วันแม่แห่งชาติ 4)วันกีฬาสีของโรงเรียน 5)ปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียน ป.1 และ จัดให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ช่องทางการสื่อสารปกติ ได้แก่ สมุดจดการบ้านประจำวันของเด็กนักเรียนแต่ละคน จดหมายตอบรับจากทางโรงเรียนถึงผู้ปกครองในแต่ละเรื่อง สมุดรายงานประจำตัวนักเรียนในแต่ละภาคการศึกษา การประชุมตัวแทนผู้ปกครองระดับห้องเรียน 2) ช่องทางการสื่อสารเฉพาะกิจ ได้แก่ จุลสารรายเดือนสายสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียน การนัดพบครูเป็นรายกรณีตามความเหมาะสม งานวิจัย ประกาศในบริเวณโรงเรียน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	เกตุสุเดช กำแพงแก้ว
เกิดวันที่	30 สิงหาคม 2503
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	116/33 ถนนนนทรี แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพฯ
ตำแหน่งปัจจุบัน	กรรมการผู้จัดการ
สถานที่ทำงาน	บริษัท เค. พี. เค กรุ๊ป จำกัด
	116/33 ถนนนนทรี แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

2521	มัธยมศึกษาปีที่ 5	โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ
2525	วิทยาศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2529	นิติศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2536	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยรังสิต
2547	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต(การบริหารการศึกษา)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ